

97
2018

Daniel Sallamaa

ULKOPARLAMENTAARINEN ÄÄRIOIKEISTOLIIKEHDINTÄ JA MAAHANMUUTTOVASTAISUUS 2010-LUVUN SUOMESSA

**ULKOPARLAMENTAARINEN
ÄÄRIOIKEISTOLIIKEHDINTÄ JA
MAAHANMUUTTOVASTAISUUS 2010-LUVUN
SUOMESSA**

Daniel Sallamaa

Äärioikeisto 2010-luvun Suomessa (SFÄÄRI) -tutkimusprojektin raportti
Vastuullinen tutkija: Leena Malkki
Eurooppa-tutkimuksen keskus, Helsingin yliopisto

Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisu - Publications of the Faculty of Social Sciences 97 (2018)

ISSN 2343-273X (nid)

ISSN 2343-2748 (pdf)

ISBN 978-951-51-3349-6 (nid)

ISBN 978-951-51-3350-2 (pdf)

Unigrafia

Helsinki 2018

TIIVISTELMÄ

Tämän tutkimuksen päämääränä on kartoittaa äärioikeistolaista ja maahanmuuttovastaista liikehdintää 2010-luvun Suomessa. Työ keskittyy ulkoparlamentaariseen kenttään ja tarkastelee vakiintuneimpien ja aktiivisimpien ryhmien lisäksi myös pienempiä toimijoita sekä eri tapahtumia, äärioikeistolaista musiikkialakulttuuria ja kotimaan vastamedioita. Tutkimus tukeutuu lähdeaineistonsa puolesta etenkin toimijoiden itsensä tuottamaan materiaaliin, mutta siihen on myös sisällytetty aiempaa kirjallisuutta, avointa viranomaismateriaalia ja media-aineistoa.

Työn toinen luku käsittelee kentän vakiintuneimpia ja aktiivisimpia ryhmiä, paneutuen niiden rakenteen ja aatepohjan lisäksi myös eri aktivismimuotoihin sekä koti- ja ulkomaisiin yhteyksiin. Lukuun sisällytetyt ryhmät on luokiteltu niiden käytännön aktivismin perusteella yhdistysmuotoista toimintaa harjoittaviin ja puoluepolitiikkaan tiiviisti verkostoituneisiin järjestöihin, katuprotestiliikkeisiin, katupartiojärjestöihin ja militantteihin vallankumousryhmiin. Luku tuottaa etenkin viimeisen kolmen vuoden aikana aktivoituneiden ryhmien kohdalla runsaasti uutta tietoa, sillä nämä ovat jääneet toistaiseksi suhteellisen vähälle akateemiselle huomiolle.

Kolmas luku luo katsauksen kentän muihin toimijoihin ja eri tapahtumiin. Kyseiseen joukkoon lukeutuu syksystä 2015 lähtien perustettujen ryhmien ja yhteistyöprojektien ohella myös skinhead-alakulttuuri. Osa luvussa käsitellyistä ryhmistä ja projekteista on jo ehtinyt passivoitua, mutta joillakin on edelleen toimintaa. Valtaosa lukuun sisällytetyistä tapahtumista on samoin järjestetty vain kerran, mutta osa on toisaalta saavuttanut toistuvamman luonteen.

Työn neljäs luku tarkastelee Suomen äärioikeistolaista musiikkialakulttuuria. Musiikki on muodostanut kotimaiselle äärioikeistolle merkittävän toimintaympäristön aina 1990-luvulta lähtien ja sen voidaan katsoa kukoistavan myös nykypäivänä. Työssä kartoitetaan Suomen äärioikeistolaisen musiikkialakulttuurin kehitystä 1990-luvulta nykyhetkeen ja sivutaan yhtyeiden sekä tapahtumien lisäksi myös joitakin verkostoja, julkaisuja ja levy-yhtiöitä.

Viides luku käsittelee suomalaisia vastamedioita ja verkkofoorumeita. Vastamedioiden määrä on kasvanut 2010-luvulla nopeasti, ja jotkut näistä medioista ovat tavoittaneet merkittävän määrän lukijoita. Osa vastamedioista on passivoitunut kesän 2016 jälkeen, mutta monilla on edelleen toimintaa. Vastamediat muodostavat varsinaisten liikkeiden ja järjestöjen perspektiivistä merkittävän tekijän, sillä eri ryhmät saavat niissä näkyvyyttä ja hyödyntävät niiden julkaisemaa materiaalia tukeakseen omaa narratiiviaan. Monet toimijat myös maalittavat vastustajiksi mieltämiään tahoja vastamedioiden avustuksella.

Suomen äärioikeistolainen ja maahanmuuttovastainen kenttä on ollut etenkin syksystä 2015 lähtien nopean muutoksen tilassa ja muodostaa yleiskuvaltaan varsin pirstaleisen kokonaisuuden. Turvapaikanhakijoiden laajamittainen maahantulo antoi kipinän useiden uusien ryhmien perustamiselle ja aktivoi kenttää yleisesti, vaikka osa syntyneistä ryhmistä onkin myöhemmin passivoitunut. Kentän pirstaleisuuteen ovat henkilökemioihin liittyvien ristiriitojen ohella vaikuttaneet myös aatteelliset jakolinjat, jotka ovat hankaloittaneet joidenkin ryhmien yhteistoimintaa. Eri toimijoiden piirissä esiintyvien aatteellisten näkemysten kirjo on kaiken kaikkiaan varsin laaja, ja vain osa ryhmistä tunnustaa kansallissosialismin tai vastajihadismin kaltaista jäsenyneempää ideologiaa. Kentällä vallitseva hajaannuksen tila on kuitenkin tiedostettu, ja osa aktiiveista työskentelee tiivistääkseen eri toimijoiden välistä yhteistyötä.

Kaduille sijoittuvaan käytännön toimintaan osallistuu säännöllisesti suhteellisen pieni joukko aktiivihenkilöitä, mutta äärioikeitolaista ja maahanmuuttovastaista aatemaailmaa kannattaa passiivisemmin huomattavasti suurempi määrä suomalaisia. Passiivinen tuki konkretisoituu usein mm. eri ryhmien kannattamisena sosiaalisessa mediassa tai osallistumisena äärioikeistolaiseen ja maahanmuuttovastaiseen verkkoviestintään. Sosiaalinen media on kokonaisuudessaan merkittävä työkalu kentän toimijoille, sillä se mahdollistaa laajamittaisen aatteellisen viestinnän lisäksi myös käytännön toiminnan koordinoinnin esim. Facebookin kautta.

Suuri osa varsinaisesta katuaktivismista on laillisuuden puitteissa tapahtuvaa toimintaa, eikä yksikään ryhmä ole toistaiseksi ryhtynyt suurimittaisiin väkivallantekoihin. Kentän toimijoiden piirissä käytävä keskustelu on kuitenkin jyrkän polarisoivaa ja sisältää myös väkivaltaa oikeuttavia piirteitä. Sosiaalisen median ja muun verkkoviestinnän keinoin tapahtuva vastustajien mustamaalaaminen ja uhkailu on samoin fyysistä väkivaltaa huomattavasti merkittävämpi ilmiö 2010-luvun Suomessa. Osalla vastamedioista, kuten MV-lehdellä, on ollut kyseisen ilmiön mahdollistajana keskeinen rooli.

Äärioikeistolainen ja maahanmuuttovastainen liikehdintä on tasaantunut jonkin verran syksystä 2015, mutta kentän aktivoitumista ruokkineet jännitteet eivät kuitenkaan ole purkautuneet. Vaikka varsinainen katuaktivismi on toisin sanottuna ollut laskusuhdanteessa jo jonkin aikaa, sosiaaliseen mediaan sijoittuva viestintä jatkuu edelleen varsin kiivaana. Kentän avainhenkilöt ovat myös verkostoituneet keskenään ja useiden ryhmien organisaatorakenne on edelleen pystyssä. Syksyn 2015 kaltaisen tilanteen uusiutuminen voi tuoda eri toimijat kadulle uudelleen ja mahdollisesti nopeammin ja voimakkaammin kuin edellisellä kerralla.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	1
1.1. Tutkimuksen tarkoitus, rajaukset ja käsitteistö	1
1.2. Lähdeaineisto ja aiempi kirjallisuus	3
1.3. Suomalaisen äärioikeisto- ja maahanmuuttovastaisen liikehdinnän yleispiirteitä	5
1.4. Tutkimuksen rakenne	7
2. Vakiintuneimmat ja aktiivisimmat ryhmät	9
2.1. Yhdistysmuotoista toimintaa harjoittavat ja puoluepolitiikkaan verkostoituneet toimijat.....	9
2.1.1. Suomen Sisu	9
2.2. Katuprotestiliikkeet	16
2.2.1. Finnish Defence League.....	16
2.2.2. Rajat Kiinni! -liike	20
2.2.3. Suomi Ensin/Suomen Kansa Ensin	25
2.3. Katupartiojärjestöt.....	32
2.3.1. Soldiers of Odin.....	32
2.4. Militantit vallankumousjärjestöt.....	39
2.4.1. Pohjoismainen Vastarintaliike	39
3. Muut toimijat ja tapahtumat.....	55
3.1. Itsenäinen Suomi	55
3.2. Kansallismielisten liittouma	56
3.3. 612-kulkue.....	57
3.4. Skinhead-alakulttuuri.....	58
3.5. Suomen isänmaalliset	59
3.6. Muut toimijat ja tapahtumat	60
4. Äärioikeistolainen musiikkialakulttuuri.....	63
4.1. 1990-luvulta 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen loppuun	63
4.2. 2010-luvun tilanne.....	64
5. Vastamediat ja maahanmuuttovastaiset keskustelupalstat	67
5.1. MV-lehti.....	67
5.2. Magneettimedia	69
5.3. Sarastus	71
5.4. Oikea media	72
5.5. Hommaforum.....	72
5.6. Muut vastamediat	73
6. Päätössanat: Äärioikeistolaisen ja maahanmuuttovastaisen liikehdinnän lähitulevaisuus.....	75
Viitteet	81

1. JOHDANTO

1.1. TUTKIMUKSEN TARKOITUS, RAJAUKSET JA KÄSITTEISTÖ

Ulkoparlamentaarinen ääriliikehdintä on ollut Suomessa varsin maltillista koko toisen maailmansodan jälkeisen ajan. Maa kuuluu niihin Euroopan valtioihin, joita terrorismi ja poliittinen väkivalta ovat koetelleet kaikkein vähiten.¹ Suomessakin on itsenäisyyden aikana toisaalta nähty monenlaisia ääri liikkeitä, joista osa on ollut äärioikeistolaisia.

Sotienvälinen Lapuan liike ja sen keväällä 1932 toimeenpanema Mäntsälän kapina lienevät itsenäisyyden ajan vakavimmat esimerkit äärioikeistolaisesta liikehdinnästä. Kylmän sodan aikakauden kuuluisimman iskun, vähemmistö-kommunistien lehti- ja kirjapaino Kursiivin tuhopolton, toteuttivat puolestaan uusnatsijohtaja Pekka Siitoinin joukot, vaikka ajanjakso yhdistetäänkin poliittisen väkivallan osalta vahvemmin vallankumoukselliseen vasemmistotoimintaan.² Joensuussa ja muualla Suomessa 1990-luvulla toimineet skinheadit piirtyivät väkivallantekojensa kautta samoin osaksi viime vuosituhannen kotimaista äärioikeistoliikehdintää.³ 2000-luvun ensimmäistä vuosikymmentä on puolestaan pidetty suomalaisen äärioikeistotoiminnan suhteen hiljaisempänä ajanjaksona.

Äärioikeistolainen ja yleisemmin maahanmuuttovastainen liikehdintä on kuitenkin jälleen lisääntynyt 2010-luvulla. Erityisesti vuonna 2008 perustetun Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen Suomen-haaran (ent. Suomen Vastarintaliike) toiminta ja syksyn 2015 turvapaikanhakijakriisin laukaisema maahanmuuttovastainen liikehdintä ovat puhuttaneet julkisuudessa. Suojelupoliisi totesi vuotta 2016 koskevassa yhteenvedossaan, että turvapaikanhakijakriisin tuottama polarisaatio oli lientynyt jonkin verran vuodentakakaisesta, mutta se arvioi yhteiskunnallisen tilanteen olevan äärioikeistolaiselle ja maahanmuuttovastaiselle toiminnalle edelleen aiempaa otollisemman.⁴

Tämän tutkimuksen päämääränä on luoda katsaus äärioikeistolaisiin ja maahanmuuttoa vastustaviin toimijoihin 2010-luvun Suomessa. Raportti keskittyy tarkemmin ottaen ulkoparlamentaariseen liikehdintään, jolloin äärioikeistolaisia tai maahanmuuttoa vastustavia puolueita käsitellään vain siltä osin kuin niillä on yhteys ulkoparlamentaariselle kentälle. Parlamentaarisen ja ulkoparlamentaarisen välinen raja on toisinaan tosin häilyvä. Osa tutkimukseen sisällytetyistä ryhmistä pyrkii tai on pyrkinyt rekisteröitymään puolueeksi, ja useat katutasolla vaikuttaneet henkilöt ovat samoin asettuneet ehdolle – ja päässeet – kunnallis- ja eduskuntapolitiikkaan muiden puolueiden listoilta. Varsinaisten järjestöjen ja niiden yhteenliittymien lisäksi tutkimuksessa luodaan myös katsaus keskeisiin tapahtumiin ja julkaisuihin sekä äärioikeistolaiseen musiikkialakulttuuriin.

Tutkimuksen päämääränä on kuvata äärioikeistolaista ja maahanmuuttovastaista ulkoparlamentaarisen toiminnan kenttää mahdollisimman tarkasti. Se paneutuu eritoten kentällä vaikuttavien tai vaikuttaneiden ryhmien syntyyn ja rakenteeseen, aatemaailmaan, käytännön aktivismin eri muotoihin ja viestintään, sekä koti- ja ulkomaisiin yhteyksiin. Tutkimus tuottaa etenkin katuprotestiliikkeiden ja katupartiojärjestöjen kohdalla runsaasti uutta tietoa, sillä valtaosa näistä on käynnistänyt toimintansa viimeisen muutaman vuoden aikana ja jäänyt toistaiseksi suhteellisen vähälle akateemiselle huomiolle. Suomen äärioikeistolaisesta musiikkialakulttuurista on samoin kirjoitettu varsin vähän vaikka sen juuret ulottuvat useamman vuosikymmenen taa.

Tutkimuksen nimenomaisena päämääränä on kuvata nykytilannetta. Sen tavoitteena ei ole selittää, miksi tarkastelun kohteena oleva liikehdintä on kehittynyt sellaiseksi, kuin se on. Se ei myöskään ota kantaa siihen, miten liikehdintään tulisi suhtautua tai millaisiin toimenpiteisiin sen suhteen tulisi ryhtyä tai olla ryhtymättä. Tutkimus on toteutettu sisäministeriön rahoituksella, mutta itsenäisesti Helsingin yliopistossa akateemisen tutkimuksen periaatteita noudattaen.

Tutkimus on määritelty kohdistuvaksi äärioikeistolaiseen ja maahanmuuttovastaiseen liikehdintään. Tämä tarkoittaa sitä, että sen kohteena on liikehdintä, jossa on nähtävissä selvästi äärioikeistolaisia piirteitä tai jonka keskipisteessä on maahanmuuton vastustaminen.

Äärioikeiston käsite on monitulkintainen ja sen merkityssisältö on vaihdellut aikakaudesta riippuen. Äärioikeistoa tutkineen Tommi Kotosen mukaan suomalaisviranomaiset tekivät ennen 1970-lukua eron uusnatsismin ja äärioikeiston välille, joista jälkimmäisellä viitattiin lähinnä vankkaa isänmaallisuutta ja maanpuolustustahtoa ilmentäneisiin tahoihin.⁵ Eronteko äärioikeiston ja sitä jyrkemmäksi miellettyjen ryhmien välillä säilyi tietyissä piireissä tosin tätäkin pidempään, sillä esim. vähemmistökommunistien Tiedonantaja-lehti viittasi kirjapaino Kursiivin tuhopolttoa seuranneessa uutisoinnissaan Siitoinin ryhmään usein fasisteina, mutta esim. kristilliseen liittoon ja perustuslailliseen kansanpuolueeseen äärioikeistona.⁶

Äärioikeiston ominaispiirteistä ei ole tutkijoidenkaan keskuudessa sataprosenttista konsensusta. Tieteenalan merkittävimpiin nimiin lukeutuvan Cas Mudden mukaan äärioikeistoa määrittäviä piirteitä ovat rasismi, demokrationvastaisuus, muukalaisvihamielisyys, nationalismi ja ajatus vahvasta valtiosta.⁷ Skandinaavista äärioikeistoliikehdintää tutkinut Tore Bjørgo on puolestaan todennut, että äärioikeistolle keskeisiä arvoja ja uskomuksia ovat mm. autoritaarisuus, liberalismi, sosialismin sekä kommunismin vastaisuus, rasismi ja suvaitsemattomuus, militantti nationalismi, usko myyttiin kansakunnan ns. kulta-ajasta ja käsitys väkivallasta puhdistavana, luovana voimana. Bjørgo tosin huomauttaa myös, että läheskään kaikki äärioikeistoryhmät eivät jaa jokaista mainittua piirrettä.⁸ Äärioikeiston käsitteen alle lukeutuukin toimijoita, joilla on tietyistä asioista toisiinsa nähden täysin päinvastaiset näkemykset. Siinä, missä kansallissosialistit mieltävät juutalaiset arkkiviholli-

sekseen, vastajihadistit pitävät näitä mahdollisena liittolaistahona.⁹ Osa äärioikeistoliikkeistä on myös sisällyttänyt aatteeseensa uskonnollisia elementtejä, kun taas toiset ovat jopa leimallisesti uskonnonvastaisia.¹⁰

Kotosen mukaan on tulkinnanvaraista, missä määrin eri suomalaisjärjestöt ja liikkeet voidaan laskea äärioikeistolaisiksi. Osa yllämainituista, aatesuuntaan liittyvistä piirteistä on läsnä useissa maahanmuuttoa vastustavissa ryhmissä.¹¹ Vastarintaliikkeen voidaan katsoa olevan mm. Mudden kriteeristön perusteella selkeän äärioikeistolainen järjestö, vaikka sen nationalismi onkin rotunationalismia ja sillä on omanlaisensa käsitys pohjoismaisesta demokradiasta myös osana kaavailemaansa yhteiskuntajärjestystä (ks. luku 2.4.1.). Joillakin suomalaisliikkeillä, kuten Kotonen huomauttaa, ei toisaalta ole kovinkaan kokonaisvaltaista poliittista visiota, vaan joukossa on mm. pääasiallisesti islamin vastustamiseen keskittyviä toimijoita.¹² Tämä ideologisten näkemysten kirjo ja vaihtelevuus on yksi syy sille, miksi tutkimus ei paneudu yksinomaan selkeän äärioikeistolaisiin järjestöihin, kuten Vastarintaliikkeeseen, vaan tarkastelee laajemmin maahanmuuttoa vastustavia ulkoparlamentaarisia toimijoita 2010-luvun Suomessa.

On syytä huomata, että suuri osa tutkimuksessa käsitellystä käytännön toiminnasta tapahtuu laillisuuden puitteissa. Tämä on hyvä tuoda esille muun muassa siksi, että kiinnostus äärioikeistoliikehdintää kohtaan juontuu usein siihen liittyvistä, mahdollisista turvallisuusuhista. On samoin huomattava, että äärioikeistolainen maailmankatsomus itsessään ei ole rikos. Vaikka Vastarintaliikettä koskeva oikeusprosessi päättyisikin sen lakkauttamiseen (ks. luku 2.4.1.), ei päätös riittäisi järjestön jäseniltä yksilötason oikeutta kansallissosialistiseen maailmankatsomukseen. Lailliseenkin aktivismiin saattaa kuitenkin myös sisältyä riskejä poliittisen väkivallan suhteen. Tähän palataan tutkimuksen myöhemmässä vaiheessa tarkemmin.

1.2. LÄHDEAINEISTO JA AIEMPI KIRJALLISUUS

Tutkimuksen lähdeaineistona on käytetty laajasti erilaista materiaalia. Aieman äärioikeistoa ja maahanmuuttovastaisia liikkeitä käsittelevän kirjallisuuden lisäksi työssä on hyödynnetty runsaasti toimijoiden itsensä tuottamaa aineistoa, mediajuttuja ja avoimesti saatavilla olevia viranomaisdokumenteja. Suomen kylmän sodan jälkeistä äärioikeistoa ja maahanmuuton vastustajia koskevaa kirjallisuutta on kaikkiaan varsin niukasti, vaikka esim. 1990-luvun skinheadeja käsitteleviä teoksia löytyykin jonkin verran.¹³ Tilanne on 2000-luvun osalta toisaalta vieläkin heikompi, sillä puoluepoliittinen oikeistopopulismi on hallinnut kotimaisen tutkijayhteisön huomiota suhteellisen voimakkaasti.¹⁴ 2000-luvun äärioikeistoliikehdinnän kohdalla merkittävimmän poikkeuksen muodostaa Dan Koivulaakson, Li Anderssonin ja Mikael Brunilan vuonna 2012 julkaisema tietokirja *Äärioikeisto Suomessa*.¹⁵ Nyky-suomalaista äärioikeistoa on tämän lisäksi käsitelty jonkin verran myös vuonna 2011 julkaistussa kokoomateoksessa *Suomi, terrorismi, Supo*.¹⁶ Joillakin

tutkimukseen sisällytetyistä toimijoista, kuten Vastarintaliikkeellä, on myös kansainvälinen ulottuvuus – ne joko muodostavat osan laajemmasta rajat ylittävästä rakenteesta tai toimivat ulkomaisten esikuviansa lailla – ja niitä on tämän vuoksi mahdollista tarkastella kansainvälisen tutkimuskirjallisuuden kautta.

Suomalaisviranomaiset ovat tuottaneet nykyhetken äärioikeistosta ja maahanmuuton vastustajista varsin vaatimattoman määrän avointa materiaalia. Sisäministeriö on tammikuusta 2013 lähtien julkaissut väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksiaan ja suojelupoliisi käsitellyt tämän lisäksi äärioikeistoa jonkin verran vuosikirjoissaan.¹⁷ Suojelupoliisin julkaisusarjaan vuonna 2012 sisällytetyssä analyysissä on vastajihadistisen äärioikeistoteologian lisäksi tarkasteltu myös muutamia kotimaisia toimijoita sekä suomalaista verkkokeskustelua.¹⁸ Viranomaisten tuottamaa, äärioikeistolaisia väkivallantekoja koskevaa avointa esitutkimusmateriaalia on toisaalta runsaammin saatavilla, ja sitä on hyödynnetty tässä tutkimuksessa. Luottamuksellista viranomaisaineistoa tutkimuksessa ei ole sen sijaan käytetty lainkaan. Äärioikeistoa ja maahanmuuton vastustajia kartoittavaa media-aineistoa on samoin varsin mittava määrä. Väkivallantekoja ja muita äkillisiä kehityskulkuja käsittelevien lyhyempien artikkelien ohella mm. Yleisradio ja Helsingin Sanomat ovat tuottaneet kirjoituksia, joissa on pureuduttu eri liikkeiden taustaan ja toimintaan perinpohjaisesti.¹⁹

Ennen kaikkea työn keskiössä on kuitenkin äärioikeistolaisten ja maahanmuuttovastaisten tahojen itsensä tuottama materiaali. Useimmilla ryhmillä on verkkosivut, joiden kautta ne jakavat tekstimuotoisen aineiston lisäksi mm. kuva- ja videomateriaalia. Eri toimijat ovat myös aktiivisia sosiaalisessa mediassa – useimmiten Facebookissa mutta enenevässä määrin myös venäläisomisteisessa VKontaktessa – ja ne ovat julkaisseet runsaasti materiaalia kyseisiä väyliä pitkin. Sosiaalisen median sivut ovat samoin keskustelualusta, jonka kautta ryhmien johto kommunikoi rivikannattajien kanssa ja kannattajakunta keskenään. Eri toimijat ovat myös tuottaneet materiaalia YouTubeen ja osa hyödyntänyt tämän lisäksi viestinnässään mm. Gab-viestipalvelua. Alkuperäisaineiston suhteen tutkimus onkin lähinnä kärsinyt runsaudenpuhlasta.

Tutkimukseen sisällytetyn teksti-, kuva- ja verkkosivumuotoisen materiaalin erittelyssä on hyödynnetty Atlas.ti-sisällönanalyysiohjelmaa. Aineistoa on tarpeen vaatiessa täydennetty eri toimijoiden tuottamalla videomateriaalilla. Verkkoon ladatun alkuperäisaineiston huomattavan koon vuoksi kaikkea materiaalia ei ole ollut mahdollista sisällyttää tähän tutkimukseen. Aineistoa on pikemminkin haravoitu silmällä pitäen niitä seikkoja, joita tutkimus pyrkii valaisemaan: eri toimijoiden syntyä ja rakennetta, aatemaailmaa, toimintaa, ja yhteyksiä muihin ryhmiin Suomessa sekä ulkomailla.

1.3. SUOMALAISEN ÄÄRIOIKEISTO- JA MAAHANMUUTTOVASTAISEN LIIKEHDINNÄN YLEISPIIRTEITÄ

Äärioikeistolaista ja maahanmuuton vastaista kenttää ovat 2010-luvulla leimanneet pirstaleisuus ja henkilöristiriidat, nopea muutos, suhteellisen pieni käytännön aktivismiin osallistuvien henkilöiden määrä ja sosiaalisen median suuri merkitys aatteellisen viestinnän sekä toiminnan koordinoimisen työkaluna. Ajallisesti syksy 2015 ja alkuvuosi 2016 olivat Suomen äärioikeistolaisen ja maahanmuuttovastaisen liikehdinnän kannalta kriittistä aikaa. Uusia liikkeitä ja järjestöjä syntyi nopeasti, ja varsinaisten mielenilmausten määrä sekä katupartioinnin intensiteetti olivat huipussaan. Tilanne on myöhemmin tasaantunut jonkin verran, mutta liikehdintää ruokkineet jännitteet ovat pikemminkin painuneet taka-alalle kuin purkautuneet täysin. Vaikka katutason aktivismi on toisin sanottuna vähentynyt muutaman vuoden takaisesta, jatkuu jyrkäsävvyinen, yhteiskunnallista polarisaatiota ja usein myös väkivaltaa lietsova keskustelu edelleen.

Kentällä vallitsevien ideologioiden ja näkemysten kirjo on kokonaisuudessaan varsin laaja. Osa ryhmistä tunnustaa kansallissosialismin tai vastajihadismin kaltaista jäsenyntyneempää aatesuuntausta, mutta monien muiden toimijoiden ideologiaa hallitsee täsmentymättömämpi islamin, maahanmuuton, monikulttuurisuuden, Euroopan unionin, poliittisen eliitin ja globalismin vastaisuus. Useiden suomalaisryhmien aatemaailmassa on samoja elementtejä kuin alt-right -verkostoon kuuluvilla järjestöillä ja ranskalaislähtöisellä identitääriiikkeellä, vaikka varsinaisiksi identitääriiryhmiksi tunnustautuvia toimijoita Suomessa ei olekaan toistaiseksi nähty.

Kentän pirstaleisuus johtuukin henkilöristiriitojen ohella siitä, että aatteelliset jakolinjat hankaloittavat joidenkin ryhmien yhteistyötä. Kielteinen näkemys muslimista ja usein myös tummaihoisista yhdistää monia liikkeitä, mutta esim. suhteessa juutalaisiin on havaittavissa suurempaa hajontaa. Venäjää koskevat näkemykset saattavat toisaalta vaihdella konteksti- ja aktivistikohtaisesti, sillä osa kentän hahmoista mm. kiittelee itänaapurin kovakouraista toimintaa Lähi-idässä mutta toisaalta tyrmää Venäjän valtionjohdon monet muut toimet. Saman ryhmän jäsenillä voi olla toisiinsa nähden hyvinkin jyrkästi eroavia mielipiteitä Venäjästä.

Tämä ideologinen monimuotoisuus on syytä pitää mielessä raportin seuraavia lukuja tarkastellessa. Eri liikkeiden ja järjestöjen kohdalla ideologian esittely perustuu pääasiallisesti ryhmän nimissä tehtyihin kannanottoihin tai niissä keskeisessä asemassa toimineiden henkilöiden sanomaan. Tämä saattaa synnyttää mielikuvan todellisuutta huomattavasti voimakkaammasta aatteellisesta koherenssista. Tosiasiassa kaikki ryhmien jäsenet ovat harvoin kaikesta samaa mieltä. Heidän ideologisen perehtyneisyydensä aste ja motiivit toimintaan osallistumiselle voivat samoin vaihdella.

Suuri osa äärioikeistolaisten ja maahanmuuttovastaisten ryhmien kadulle sijoittuvasta aktivismista on laillisuuden puitteissa toteutuvaa mielenosoitusta ja muuta toimintaa. Käytännön aktivismiin osallistuvien henkilöiden määrä

on suhteellisen pieni ja näistä osa myös toimii useassa eri järjestössä. Kaduilla vaikuttava joukko on miesvoittoinen, vaikka joissakin ryhmissä naiset ovat toimineet jopa johtoasemissa. Henkilötason suhteet vaikuttavat olevan suomalaistoimijoiden yhteistyölle tärkeitä ja osallistuminen toisen liikkeen järjestämään mielenilmaustapahtumaan yhteistoiminnan merkittävin muoto. Pyrkimystä tiivistää ja monipuolistaa ryhmätason yhteistyötä löytyy toisaalta myös, sillä monet kentän avainhenkilöistä ovat vallitsevasta hajaannuksesta tietoisia.

Verkossa tapahtuva viestintä ja vuorovaikutus muodostavat liikkeiden toiminnan kannalta keskeisen elementin. Varsinaisen käytännön aktivismin koordinoinnin ja esim. järjestöjen tukituotteiden myynnin lisäksi eri yhteisöpalvelut tarjoavat ryhmille keinon käydä sisäistä keskustelua ja viestiä ulospäin. Monet vastamediat ovat samoin läsnä sosiaalisessa mediassa, vaikka niillä on tämän lisäksi usein myös varsinaiset verkkosivut. Sosiaalinen media on kaiken kaikkiaan tehnyt äärioikeistolaisesta ja maahanmuuttovastaisesta toiminnasta aiempaa näkyvämmän ilmiön ja saattaa myös pidentää järjestöjen elinkaarta. Vaikka varsinainen katuaktivismi ajan myötä hiipuisikin, on toimijoiden silti mahdollista jatkaa viestintäänsä ja aatteellisen narratiivin punomista verkon puolella.

Verkossa tapahtuva toiminta tulee myös ottaa huomioon arvioitaessa liikehdintää tukevien henkilöiden määrää. Siinä missä kaduilla tapahtuvassa toiminnassa mukana olevien määrä on usein varsin pieni, on äärioikeistolaista ja maahanmuuttovastaisesta liikehdintää muilla tavoin tukevien henkilöiden määrä olennaisesti tätä suurempi. Tuki konkretisoituu usein järjestöjen sosiaalisen median ryhmistä ”tykkäämisinä” ja näiden julkaisemien päivitysten ”peukuttamisena” Facebookissa. Äärioikeistolaisen tai maahanmuuttovastaisen narratiivin edistäminen järjestöjen omilla sosiaalisen median sivuilla ja internetin yleisluontoisemmilla keskustelufoorumeilla voidaan myös laskea aatemaailmaa tukevaksi toiminnaksi, mutta tähän aktivismimuotoon osallistuvien kokonaismäärää on etenkin anonymiteettiperiaatteeseen nojaavien verkkopalstojen kohdalla hankala arvioida.

Äärioikeistolaiseen ja maahanmuuttovastaiseen liikehdintään on toistaiseksi liittynyt kohtalaisen vähän väkivaltaa. Suuren luokan suunnitelmallisiin väkivallantekoihin ei yksikään ryhmä ole tähän mennessä ryhtynyt, vaikka jotkut uumoilevatkin käyvänsä aseellisen taistelun vallitsevan yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseksi. Vakaviakin väkivallantekoja on toki esiintynyt, mutta niiden kokonaismäärä on jäänyt suhteellisen pieneksi. Maahanmuuttoa vastustavien ryhmien mielenilmaukset ovat tämän lisäksi usein houkutelleet paikalle vastamielensoitajia, eikä yhteenotoilta leirien välillä ole täysin välttytty.

Tilanteelle vaikuttaa toisaalta olevan leimallista myös se, että vaikka väkivaltaiset teot ovat harvinaisia, on hyväksyntä tai ainakin ymmärrys niiden käytölle laajempaa. Eri toimijoiden piirissä käytävä keskustelu on luonteeltaan hyvin jyrkkää ja polarisoivaa, ja väkivallan mahdollisuus usein osa sitä. Verk-

koon tuotetut verbaaliset väkivaltafantasiat ja vastustajiksi miellettyjen henkilöiden uhkailu sekä mustamaalaaminen informaatioteknologian keinoin ovat fyysisiä iskuja huomattavasti merkittävämpi ilmiö 2010-luvun Suomessa.

Suomessa nähtiin syksyllä 2015 turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukseen tai sellaisiksi kaavailtuihin rakennuksiin kohdistunut tuhopolttoiskujen ja tuhopolttoiskujen yritysten sarja. Iskuja tehtiin viranomaisten mukaan kaikkiaan 15 kappaletta ja ne laantuivat vuodenvaihteen jälkeen. Teot eivät johtaneet henkilövahinkoihin ja myös aineelliset tuhot jäivät useimmissa tapauksessa rajallisiksi.²⁰ Kiinniotettujen tekijöiden ei ole havaittu kytkeytyneen äärioikeistolaisiin tai maahanmuuttovastaisiin ryhmittymiin, mutta tekojen on toisaalta arvioitu heijastaneen syksyllä 2015 vallinutta ilmapiiriä ja sosiaalisessa mediassa käytyä keskustelua, jossa tuhopolttoiskuja puolusteltiin ja niihin toisinaan myös kannustettiin.²¹

Kytkös äärioikeistolaisten näkemysten ja väkivallan (tai laajemmin laittoiman toiminnan) välillä ei ole suoraviivainen. Monet liikkeet tuottavat runsaasti väkivaltaa lietsovaa tai puolustelevaa materiaalia ryhtymättä varsinaisiin voimatoimiin, ja aatteellisen kirjallisuuden laatimiseen panostavien äärioikeistoryhmien on yhdysvaltalais tutkimuksessa todettu olevan jopa muita toimijoita vähemmän alttiita veritekojen toteuttamiselle.²² Tämä ei kuitenkaan poista sitä, että monen tähän tutkimukseen sisällytetyn toimijan piirissä käytävä keskustelu rakentaa kertomusta siitä, miksi väkivalta olisi oikeutettua ja mitä sillä voisi saada aikaan. Vaikka ryhmien jäsenet itse eivät, tarkemmin ottaen, saisikaan materiaalista kimmoketta laittomuuksille, saattaa ulkopuolisen, yksittäisen toimijan kohdalla näin käydä.²³

1.4. TUTKIMUKSEN RAKENNE

Tutkimus siirtyy tämän johdattavan luvun jälkeen käymään äärioikeistolaista ja maahanmuuttovastaista kenttää läpi toimija kerrallaan. Työn toinen luku käsittelee kentän vakiintuneimpia ja aktiivisimpia ryhmiä. Osa lukuun sisällytetyistä toimijoista aktivoitui jo viime vuosituhannen puolella, mutta osa käynnisti toimintansa vasta syksyn 2015 turvapaikanhakijakriisin myötä. Luvussa käsitellään yhdistysmuotoista toimintaa harjoittavat ja puoluepolitiikkaan verkostoituneet järjestöt, katuprotestiliikkeet, katupartiojärjestöt ja militantit vallankumousjärjestöt.

Tutkimuksen kolmas luku pureutuu muihin toimijoihin, eri ryhmien yhteenliittymiin, skinhead-alakulttuuriin ja keskeisiin tapahtumiin. Etenkin syksyn 2015 turvapaikanhakijakriisi tuotti koko joukon uusia liikkeitä ja järjestöjä, joista osa on jo passivoitunut, mutta osalla on edelleen toimintaa. Itsenäisten liikkeiden ohella erilaiset liittoumat ovat tärkeä tutkimuskohde, sillä ne valaisevat kentän sisäisiä suhteita – osa toimijoista on nimittäin jätetty niiden ulkopuolelle.

Neljäs luku käsittelee Suomen äärioikeistolaista musiikkikulttuuria. Musiikki on ollut tärkeä osa kentän toimintaa aina kylmän sodan päättymisestä

lähtien, ja tutkimus valaiseekin aiempaa tilannetta lyhyesti ennen kuin siirtyy käsittelemään äärioikeistolaisen musiikkikulttuurin nykyilmentymiä. Varsinaisten yhtyeiden, niiden tuottaman materiaalin ja konserttitapahtumien lisäksi alakulttuurin ympärille on myös muodostunut erilaisia verkostoja, kollektiiveja ja julkaisuja.

Raportin viides ja viimeinen varsinainen luku puolestaan keskittyy äärioikeistolaista ja maahanmuuttovastaista materiaalia tuottaviin ns. vastamedioihin²⁴ ja verkkofoorumeihin. Vastamedioilla on eri ryhmien viestinnän kannalta merkittävä asema, sillä monet liikkeet ja järjestöt mm. tukevat niiden tuottaman aineiston keinoin omaa narratiiviaan. Tutkimus valaisee paitsi eri vastamediodien sisältämän materiaalin luonnetta, myös kyseisten julkaisujen taustaa, omistajuutta sekä yhteyksiä suomalaisiin ja ulkomaisiin tahoihin.

2. VAKIINTUNEIMMAT JA AKTIIVISIMMAT RYHMÄT

Tutkimuksen toisen luku käsittelee kentän vakiintuneimmat ja aktiivisimmat ryhmät. On syytä todeta, että vakiintuneisuus on erityisesti Suomen äärioikeistolaisten ja maahanmuuttovastaisten toimijoiden kohdalla suhteellinen käsite, sillä niiden elinkaari tapaa jäädä lyhyeksi. Vakiintuneilla ryhmillä tarkoitetaan tämän tutkimuksen viitekehyksessä ennen syksyä 2015 perustettuja järjestöjä ja liikkeitä, joilla on edelleen konkreettista toimintaa. Loppuvuoden 2015 turvapaikanhakijakriisi antoi toisaalta kimmokkeen lukuisten uusien ryhmien perustamiselle, joista osa onnistui ainakin hetkellisesti saavuttamaan laajaa näkyvyyttä ja merkittävän aktiivisuuden tason. Myös näistä järjestöistä ja liikkeistä aktiivisimmat on sisällytetty työn toiseen lukuun.

Aatteellinen viestintä muodostaa jokaiselle luvun toimijalle keskeisen aktivismimuodon ja ryhmittelyssä onkin näin ollen painotettu niiden käytännön toimintaa. Rajanveto on toisinaan ollut haastavaa – siinä, missä Soldiers of Odin on helposti luokiteltavissa katupartiojärjestöksi, on Suomen Sisun määrittely sen käytännön aktivismin kautta osoittautunut hankalammaksi. Vastarintaliikkeen kohdalla tulee samoin huomioida, että järjestön vallankumouksellisuus on toistaiseksi pysytellyt suunnitelman tasolla. Sen jäsenet kuitenkin harjoittavat itseään kamppailulajeissa sekä muissa kumoukselliseen toimintaan valmentavissa aktiviteeteissa ja muodostavat nykysuomalaisessa äärioikeistoliikchedinnässä näin ollen jokseenkin poikkeuksellisen joukon.

2.1. YHDISTYSMUOTOISTA TOIMINTAA HARJOITAVAT JA PUOLUEPOLITIIKKAAN VERKOSTOITUNEET TOIMIJAT

2.1.1. SUOMEN SISU

Synty ja rakenne

Suomen Sisu on tutkimukseen sisällytetyistä ryhmistä pitkäikäisin. Se perustettiin vuonna 1998 ja rekisteröitiin yhdistykseksi seuraavana vuonna. Ajatus järjestöstä oli kuitenkin virinnyt jo aiemmin 1990-luvulla. Helsingin keskustassa sijainneessa, valtavirtakirjallisuuden ulkopuolisia teoksia myyneessä Burning Books -liikkeessä parveilleet maahanmuuton vastustajat ja nationalistit perustivat ns. Thule-seuran, joka ryhtyi järjestämään jäsenilleen

säännöllisempiä tapaamisia. Thule-seurasta puolestaan kehkeytyi Suomen Sisu.²⁵

Sisu perustettiin Suomalaisuuden liiton nuorisojärjestöksi, mutta erotettiin emo-organisaatiostaan vuonna 2000. Välikrikon taustalla oli Sisun ilmaisema tuki Itävallan Vapauspuolueelle ja tuenosoitusta seuranneen mediahuomion paine Suomalaisuuden liiton suuntaan.²⁶ Sisua johdettiin ensin Suomalaisuuden liiton tiloista käsin, mutta toiminta sijoitettiin välikrikon jälkeen uuteen kiinteistöön Helsingin Kaartinkaupungissa. Tästäkin toimitilasta tosin myöhemmin luovuttiin.²⁷

Sisun ensimmäiset jäsenkeskittymät syntyivät vuosituhaten taitteessa pääkaupunkiseudulle ja Pirkanmaalle, ja järjestö pyrki samoihin aikoihin myös hajauttamaan toimintansa paikallisvetoisemmaksi. Kaavailtu rakenneuudistus epäonnistui, mutta prosessi käynnistettiin myöhemmin uudelleen ja vietiin läpi paremmalla menestyksellä. Sisu ryhtyi kesän 2015 aikana perustamaan piirijärjestöjä eri puolille maata ja oli tammikuulle 2018 tultaessa levittäytynyt omien sanojensa mukaan suurimpaan osaan Suomea.²⁸

Sisun piirijärjestöt vastaavat toiminnasta omalla alueellaan, kun taas organisaatiotason asioista päättää järjestön hallitus eli käräjät. Hallituksen kokoonpanosta ja Sisun peruskirjan hyväksymisestä on päätetty vuosittain järjestettävillä suurkäräjillä. Sisun hallituksen puheenjohtajana toimi vuonna 2018 perussuomalaisten kansanedustaja Olli Immonen ja kokoonpanoon kuului tämän lisäksi myös kunnallistason perussuomalaispoliitikkoja, kuten Sisun perustajajäsen ja aiempi puheenjohtaja Teemu Lahtinen. Käräjien vastuisiin ovat varsinaisten hallinnollisten toimien ohella lukeutuneet myös mm. talous-, viestintä- ja koulutusasiat.²⁹

Sisun aktiivisuus hiipui 2000- ja 2010-lukujen taitteessa, mutta järjestön jäsenmäärä on sen itsensä mukaan kasvanut myöhemmin jälleen voimakkaasti. Sisu ilmoitti huhtikuussa 2013 hyväksyneensä tuhatkymmenen jäsenensä, ja loppuvuodelle 2015 tultaessa sen jäsenmäärä oli noussut jo kahden tuhatkymmenen tienoille.³⁰ Järjestö tarjosi etenkin vuosituhaten taitteessa useita eri sitoutumismalleja kannattajilleen. Käytännön toimintaan velvoitettujen aktiivijäsenten ohella Sisun pyrkiviä pidettiin ennen järjestöön hyväksymistä puolen vuoden verran mukana koejäseninä. Sisua oli tämän lisäksi mahdollista tukea kannatusjäsenenä, ja järjestöllä oli alkuaikoinaan myös perustaja-, vala- ja kunniajäsenyyden muodot.³¹ Tuki- ja varsinainen jäsenyys ovat edelleen voimassaolevia sitoutumismuotoja, mutta vala- ja kunniajäsenyyttä ei ole Sisun lähteiden mukaan käytetty kertaakaan. Näin siitäkin huolimatta, että järjestön perustajajäsenten kerrotaan vannoneen vuonna 1999 valan Akateemisessa Karjala-seurassa (AKS) toimineen Bobi Sivénin haudalla ja kirjoittaneen tämän jälkeen nimensä Sisun vala-Kalevalaan.³²

AKS:n voidaan nähdä toimineen – myös Sisun jäsenten itsensä mukaan³³ – eräänlaisena innoituksen lähteenä järjestölle. Esimerkiksi valajäsenyyden käsite on AKS:n aikoinaan käyttämä. Sitä havittelevien oli vannottava vala järjestön mustan lipun edessä, minkä jälkeen näiden nimet kirjoitettiin AKS:n valakirjaan.³⁴ Alkuaikojen Sisusta löytyy toisaalta myös eräänlainen side

vuonna 1944 lakkautettuun Isänmaalliseen Kansanliikkeeseen. Esimerkiksi Lahtinen toimi ennen Sisuun siirtymistään IKL:n perilliseksi vuonna 1993 perustetussa Isänmaallisessa Kansallis-Liitossa ja muun muassa suunnitteli sille nuorisajaostoa nimeltä Sinimustat.³⁵

Ideologia

Toisin kuin AKS:n tai Suomalaisuuden liiton kohdalla, ei pakkoruotsin tai kaksikielisyyden vastustamisen voida kuitenkaan katsoa muodostuneen Sisun aatemaailmalle keskeiseksi. Maahanmuuton ja monikulttuurisuuden vastaisuus on sen sijaan ollut Sisua määrittävä piirre aina vuosituhaten taitteesta lähtien, ja myös islaminvastaisuus on myöhemmin lujittunut osaksi järjestön aatepohjaa.³⁶ Sisun ideologiaa analysoineiden Koivulaakson, Anderssonin ja Brunilan mukaan ranskalaisfilosofi Alain de Benoistin laatimalla ns. etnopluralistisella mallilla on ollut Sisun maahanmuutto- ja monikulttuurisuuspoliittisiin linjauksiin merkittävä vaikutus. Etnopluralistisen ajattelun mukaan ihmiskunta on jaettavissa etnisyyden, kulttuurin ja maantieteen perusteella eri ryhmiin, mutta toisin kuin esim. natsi-Saksan valtionideologiassa, ei etnopluralismin keskiössä ole pyrkimys tuhota eri ryhmiä vaan pikemminkin pitää ne toisistaan erillään.³⁷ Kielteinen näkemys ihmisryhmien sekoittamisesta³⁸ sisältyy myös Sisun periaateohjelmaan.³⁹ De Benoistin käsitys etnisyydestä nojaa kulttuurisidonnaisten tekijöiden ohella rodullisiin seikkoihin, ja myös tämä tendenssi on Koivulaakson, Anderssonin ja Brunilan mukaan tavoitettavissa Sisun ideologiassa. Vaikka kulttuurieroja koskeva argumentaatio on toisin sanottuna muodostanut tärkeän elementin järjestön narratiivissa, on myös rodullinen ajattelu ollut 2000-luvulla osa Sisun aatetta.⁴⁰

Maahanmuuton, monikulttuurisuuden ja islamin vastaisuus ei kuitenkaan ole Sisun ideologian koko sisältö. Järjestö omaksui vuosituhaten alkupuolella runsaasti vaikutteita kolmannen position⁴¹ ajattelusta, jonka mukaan maahanmuuton lisäksi myös mm. individualismi, kulutuskeskeisyys ja globalismi muodostavat uhan Euroopan ns. orgaanisille yhteisöille. Sisu on tuominut periaateohjelmassaan materialistisen elämäntavan, jonka se näkee paitsi kuormittavan luontoa, myös aiheuttavan yhteiskunnallista ja henkistä pahoinvointia, ja järjestö on samoin luonnehtinut epätervettä itsekkyyttä yhteisölle ja ympäristölle tuhoisaksi voimaksi.⁴² Sisun periaateohjelmassa on mainittujen seikkojen lisäksi listattu muitakin uhkatekijöitä. Järjestö on mm. vaatinut Suomen pysyttämistä etunsa vaarantavien ylikansallisten poliittisten, sotilaallisten ja taloudellisten liittojen ulkopuolella, ja se on luonnehtinut yksin edustuksellisuusperiaatteeseen nojaavaa demokratiaa kansanvaltaa halveeraavaksi järjestelmäksi.⁴³

Sisu on tarjonnut periaateohjelmassaan erilaisia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin. Kyseisissä ratkaisuehdotuksissa on usein voimakas suomalaiskansallinen painotus, mutta niissä on samoin havaittavissa vahvoja vaikutteita

kolmannen position ajattelusta ja etnopluralismista. Esimerkiksi Sisun vaatimuksen ns. luonnollisten sukupuoli-identiteettien turvaamisesta voi nähdä olevan linjassa kolmannen position aihepiiriä koskevan argumentaation kanssa.⁴⁴ Toisaalta myös näkemys alkuperäiskulttuurin vaalimisen tärkeydestä on kytköksissä etnopluralistiseen ajatteluun. Kansallisvaltio on Sisun mukaan suomalaisen kulttuurin paras turva, ja se edellyttää suomalaisten huolehtivan aiemmilta sukupolvilta saamastaan perinnöstä sekä sen siirtymisestä edelleen jälkipolville.⁴⁵ Sisu myös muuttaisi vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä mm. koventamalla tietyistä rikoksista langetettavia rangaistuksia sekä tasapainottamalla yksilön ja yhteisön edut aiempaa kokonaisvaltaisemmin. Järjestön mukaan yksilöllä ei ole pelkästään vapaus kehittää itseään henkisesti ja fyysisesti, vaan yhteisönsä edun vuoksi myös velvollisuus toimia näin.⁴⁶

Sisun periaateohjelman ja järjestön antamien virallisten julkilausumien lisäksi sen jäsenet ja muut Sisun edustamista teemoista kiinnostuneet henkilöt ovat myös käyneet keskinäistä, epävirallisempaa ajatuksenvaihtoa erilaisista yhteiskunnallisista aiheista. Alun perin Sisun omille kotisivuille vuosituhanen taitteessa pystytetyllä Kansallismielisellä keskustelupalstalla käsiteltiin Venäjän ulkopoliittikan, salafi-jihadististen terrorismin ja maahanmuuttajien rikollisuuden lisäksi myös mm. rotujen välisiä älykkyyseroja, sukupuoli-vähemmistöjä sekä Suomen romanivähemmistöä – toisinaan huomattavan jyrkkään sävyyn. Keskustelupalsta oli suurelle yleisölle avoin ja Sisu ilmoitti, etteivät foorumilla esitetyt näkemykset välttämättä edusta järjestön kantaa, mutta moni ajatuksenvaihtoon osallistuneista oli toisaalta Sisun aktiivi.⁴⁷

Toiminta

Metapoliittinen vaikuttaminen on muodostanut yhden Sisun toimintastrategian keskeisistä osa-alueista. Kyseinen vaikuttamismuoto on GRECE-ajatushautomon (ks. viite 41) marxilaisteoreetikko Antonio Gramscilta omaksuma toiminta-ajatus, jonka mukaan poliittinen valta saavutetaan vaalien tai voimankäytön sijaan muuttamalla yhteiskunnan vallitsevia ajatusmalleja ja arvoja. Laajemman ideologisen hegemonian varmistaminen toisin sanottuna edeltää puoluepolitiikassa tai muilla areenoilla saavutettavia voittoja.⁴⁸

Aatteellinen viestintä onkin ollut tärkeä osa Sisun toimintaa. Järjestö on julkaissut kannanottojaan, tilaisuuksissaan pidettyjä puheita ja organisaationsa ulkopuolisten kirjoittajien laatimia tekstejä kotisivuillaan sekä Facebookissa. Sisun edustajat, kuten Immonen, Lahtinen ja Jussi Halla-aho ovat myös avanneet sen toimintaa valtamedialle.⁴⁹ Järjestön kannanotot ovat toisinaan herättäneet runsaasti huomiota valtajulkisuudessa. Itävallan Vapauspuolueelle osoitetun tuen lisäksi mm. Sisun vuonna 2006 tekemä päätös julkaista ns. Muhammed-pilakuvat verkkosivuillaan herätti lehdistön lisäksi huomiota Arkadianmäellä. Suuren valiokunnan silloinen puheenjohtaja Jari Vilén vaati kuvia poistettavaksi tarvittaessa viranomaisvoimin,

kun taas pääministeri Matti Vanhanen kiirehti pahoittelemaan niiden julkaisemista muslimimaailmalle.⁵⁰

Sisu on myös levittänyt sanomaansa painetun materiaalin keinoin, vaikkakin pienimuotoisemmin. Se painatti vuosituhannen alkupuolella mm. erilaisia lentolehtisiä ja julkaisi vuosien 2002-03 aikana jäsenlehteään Aura.⁵¹ Järjestö teki samoihin aikoihin yhteistyötä myös Näköpiiri-lehden kanssa. Sisu oli jo aiemmin suunnitellut julkaisevansa Ukonvasara-nimistä jäsenlehteä, mutta projekti kaatui resurssien puutteen ja Suomalaisuuden liiton kanssa syntyneen välirikon vuoksi.⁵²

Ulkoisen viestinnän ohella Sisu on myös pyrkinyt edesauttamaan maahanmuuton vastustajien keskinäistä ajatustenvaihtoa. Aiemmin mainittu, järjestön kotisivulle vuosituhannen loppua kohden avattu keskustelupalsta on ollut tärkeä osa Suomen maahanmuuttovastaisen verkkodiskurssin muodostumista. Palstalla käyty keskustelu jatkui monta vuotta, mutta päättyi lopulta, kun vuonna 2008 perustettu Hommaforum (ks. luku 5.5) nousi maahanmuuton vastustajien keskeiseksi kohtaamispaikaksi.⁵³ Virtuaali maailman ulkopuolella myös ns. keskiviikkokerhot tarjosivat Sisun jäsenille ja kannattajille mahdollisuuden keskustella kasvokkain, ja tapaamisia onkin myöhemmin jatkettu Hommaforumin järjestämänä.⁵⁴

Järjestön sisäinen aktivismi on ollut pääasiassa varsin tavanomaista yhdistystoimintaa. Sen jäsenet ovat kokoontuneet yhteen juhlistaakseen mm. itsenäisyyspäivää, Kalevalan päivää sekä marraskuussa vietettävää Hakka-peliittain päivää, jonka yhteydessä järjestö vuonna 1998 perustettiin. Sisun hallituksen kokoonpanoa ja sen toiminnan suuria linjoja on tämän lisäksi määritelty vuosittain järjestettävillä suurkäräjillä.⁵⁵ Sisun kokouksiin on sisällytynyt ruokailun ja muun yhdessäolon lisäksi mm. aatteellisia puheita, joista on toisinaan uutisoitu valtamediaa myöten. Kirjailija Timo Hännikäinen mainitsi vuonna 2016 pitämässään puheessa kansanmurhan eräänä ratkaisukeinona siirtolaiskriisiin, eikä kommentti jäänyt lehdistöltä huomaamatta.⁵⁶

Järjestö on kokoustapahtumiensa ohella ja toisinaan myös niiden ohessa pyrkinyt tutustuttamaan jäsenkaartinsa suomalaiskansalliseen kulttuuriperintöön ja kunnioittamaan edesmenneiden merkkihenkilöiden muistoa. Sisulaiset ovat vuosien varrella mm. vierailleet Aulangolla ja Mannerheim-museossa sekä kokoontuneet Eugen Schaumanin haudalle kenraalikuvernööri Bobrikovin surman vuosipäivänä.⁵⁷ Järjestön jäsenet ovat myös vierailleet erilaisissa suomalaisuuteen tai yleisesti nationalismiin kytkeytyvissä kohteissa ja tilaisuuksissa ulkomailla. Sisulaiset mm. tutustuivat keskiajan suomalaisheimojen tuhoamaksi väitettyyn Sigtunan ruotsalaiskaupunkiin vuonna 1999 ja vierailivat Ranskan Kansallinen Rintama -puolueen Pariisin liepeillä järjestämässä tapahtumassa vuonna 2005.⁵⁸

Sisu on organisoinut vuosien varrella muutakin käytännön toimintaa. Sen Pohjanmaalla järjestämällä kesäleireillä on mm. harjoitettu itsepuolustuslajeja sekä aseenkäyttöä, ja järjestö on myös tarjonnut jäsenilleen mahdollisuuden kouluttautua järjestyksenvalvojiksi.⁵⁹ Sisu myös aktivoitui syksyn 2015 turva paikanhakijakriisin jälkimainingeissa järjestämään suurelle yleisölle avoimia

katutapahtumia, joissa arvosteltiin valtion toimia tilanteen suhteen. Järjestö perusti samoin oman katupartio-organisaationsa, Suoja kansalaisturva ry:n vuonna 2016, mutta sen aktivismi jäi Soldiers of Odinin toiminnan varjoon.⁶⁰

Sisua on voinut tukea paitsi jäsenyyden keinoin, myös hankkimalla sen kannatustuotteita ja muuta järjestön tuottamaa materiaalia. Sisun verkkosivujen kautta oli vuonna 2018 mahdollista tilata paitoja sekä muita tuki-tuotteita, ja järjestö on aiemmin myös kaupitellut painattamiaan tarroja, joilla on mm. vastustettu maahanmuuttoa.⁶¹

Sisun vuosituhannen alussa laatiman strategian mukaan järjestö pyrki ensin saavuttamaan johtajuuden kansallismielisessä kentässä ja sen jälkeen profiloitumaan alan kärkiryhmäksi myös laajemman kotimaisen yleisön silmissä. Muhammed-pilakuvien jälkeen tavoitteeksi asetettiin maahanmuuttopoliittisen keskustelun politisoiminen ja aiheen tuominen osaksi laajempaa julkista keskustelua.⁶² Äärioikeistolaisen ja maahanmuuttovastaisen kentän johtajuudesta kamppailee vuonna 2018 moni muukin järjestö, eikä Sisulla ole enää hegemonista asemaa. Maahanmuuttokeskustelu on toisaalta politisoitunut ja noussut suurempaan rooliin osana julkista keskustelua, vaikka Sisun ohella ilmiöön ovat toki vaikuttaneet muutkin maahanmuuttoa vastustavat toimijat sekä laajemmat Suomea ja muita länsimaita 2000-luvulla koskettaneet aatevirtaukset.

Yhteydet

Sisun toiminta ei ole kuitenkaan rajoittunut yksin metapolitiikkaan ja sisäiseen aktivismiin. Järjestöllä on tutkimukseen sisällytetyistä toimijoista myös kaikkein läheisin suhde puoluepoliittiseen kenttään. Sisun päätös lähteä mukaan politiikkaan ei tosin ollut sen toiminnan alkuvaiheessa kiveen hakattu. Lahtisen mukaan järjestön piirissä käytiin vuosituhannen taitteessa ensin keskustelua siitä, tulisiko Sisun pysyttäytyä puoluepolitiikan ulkopuolella kokonaan, ja tämän jälkeen siitä, tulisiko järjestön perustaa oma puolue vai pyrkiä vaikuttamaan jo olemassa olevien toimijoiden kautta. Keskusteluissa päädyttiin lopulta strategiaan, jonka puitteissa järjestö pyrki vaikuttamaan kautta puoluekentän, mutta valikoisi yhden ryhmän ns. painostuspuolueeksi – puolueeksi, joka muodostamansa uhkan keinoin vaikuttaisi muihinkin poliittisiin ryhmiin.⁶³

Painostuspuolueeksi valikoitui perussuomalaiset, johon Sisulla on nykyään tiivis yhteys. Puolueen puheenjohtaja Jussi Halla-aho on Sisun jäsen ja Sisun puheenjohtaja Olli Immonen perussuomalaisen kansanedustaja.⁶⁴ Sisun perussuomalaisia jäseniä toimii tämän lisäksi myös kunnallispolitiikassa.⁶⁵ Monet sisulaiset tekivät vuoden 2008 kunnallisvaaleissa läpimurtonsa politiikkaan perussuomalaisen listoilta, ja kolme vuotta myöhemmin järjestetyissä eduskuntavaaleissa Arkadianmäelle nousi samoin Sisun-taustaisia perussuomalaisia.⁶⁶ Vuoden 2008 kunnallisvaalit eivät kuitenkaan olleet ensimmäinen kerta, kun sisulaisia pyrki politiikkaan perussuoma-

laisina. Halla-aho ja Lahtinen olivat puolueen ehdokkaina vuoden 2007 eduskuntavaaleissa, ja muutama sisulainen yritti perussuomalaisten listoilta kunnallispolitiikkaan jo vuonna 2004.⁶⁷

Se, missä määrin järjestö kykenee vaikuttamaan perussuomalaisen puolueen toimintaan, on tulkinnanvaraista. Puheenjohtajuudesta luopuneen Timo Soinin mukaan perussuomalaisten keskuudessa vaikuttanut ns. Sisun junta oli osaltaan junailemassa jyrkän maahanmuuttovastaisia henkilöitä puolueen johtopaikoille kesäkuussa 2017.⁶⁸ Halla-aho on toisaalta tyrmännyt väitteet, joiden mukaan Sisu kaappasi perussuomalaisen puolueen ja Immonen samoin torjunut Soinin junttapuheet.⁶⁹ Halla-ahon puheenjohtajuutta voi kuitenkin luonnehtia eräänlaiseksi merkkipaaluksi Sisun pyrkimyksille saavuttaa perussuomalaisissa jalansijaa, ja onkin epätodennäköistä, että kesäkuun 2017 tapahtumien johdosta järjestön vaikutusvalta ryhmän sisällä olisi ainakaan vähentynyt.

Perussuomalaisiin liittyvien kytkösten ohella Sisun asennoituminen Vastarintaliikkeeseen on herättänyt runsaasti kysymyksiä. Erityisesti kesällä 2015 julkaistu yhteiskuva järjestöjen edustajista Eugen Schaumanin haudalla kohahdutti julkisuudessa,⁷⁰ mutta ryhmien kytköksistä on käyty keskustelua muissakin yhteyksissä. Vastarintaliikkeen entinen johtaja ja kansallissosialistisesta aatteesta irtautunut Esa Holappa on kertonut järjestönsä havitelleen 2010-luvulla yhteyksiä erityisesti Suomen Sisun suuntaan. Holapan mukaan itsenäisyyspäivän 612-soihtukulkueperinne (ks. luku 3.3) on yksi esimerkki järjestöjen lähentymisestä ja etenkin Vastarintaliikkeen Turun-aktivisteilla on ollut tämän kertoman perusteella runsaasti henkilötason kytköksiä Suomen Sisuun.⁷¹

Sisun nykyinen suhde Vastarintaliikkeeseen vaikuttaa kuitenkin olevan tätä monimutkaisempi. Teemu Lahtinen on ilmoittanut Vastarintaliikkeen vision yhteispohjoismaalaisesta, autoritäärisesti johdetusta valtiosta olevan ristiriidassa Sisun tavoitteiden kanssa, ja järjestö on myös irtisanoutunut kansallissosialisteista lokakuussa 2017. Sisu tyrmäsi ensin verkkosivuillaan 4. lokakuuta – ilman järjestöjohdon lupaa – julkaistun kutsun Vastarintaliikkeen järjestämää Sananvapauden puolesta -mielenosoitukseen Tampereella ja avasi kantaansa vieläkin seikkaperäisemmin 18. lokakuuta julkaisemassaan tekstissä, jossa se kertoi arvopohjansa olevan erilainen kuin Vastarintaliikkeellä.⁷² Irtisanoutuminen tosin keräsi järjestön Facebook-sivulla paitsi kiitosta, myös kritiikkiä, ja varsinaiseen mielenosoitukseen Tampereella osallistui lopulta mm. Sisun Pirkanmaan piirin varapäällikkö.⁷³ Sisussa vaikuttaa olevan sisäisiä jakolinjoja suhteessa Vastarintaliikkeeseen. Järjestötasolla molempia ryhmiä yhdistää voimakas maahanmuuttovastaisuus, mutta niiden pitkän aikavälin strategiset tavoitteet eroavat toisistaan osin merkittävästikin. Esimerkiksi Vastarintaliikkeen tavoitteleman yhteispohjoismaalaisen kansallissosialismin voi nähdä vaarantavan keskeisellä tapaa Sisun pyrkimyksen vahvistaa suomalaista kansallisvaltiota.⁷⁴

Sisun jäsenet aktivoituivat syksyn 2015 turvapaikanhakijakriisin aikana muissakin maahanmuuttoa vastustavissa ryhmittymissä. Järjestön jäseniä on

toiminut Rajat Kiinni- ja Suomi Ensin -liikkeiden aktiiveina, ja Sisun Pirkanmaan piirin aiempi varapäällikkö kuului Tampereen Soldiers of Odinin johtoportaaseen.⁷⁵ Sisun edustajat ovat myös puhuneet Finnish Defence Leaguen järjestämissä tapahtumissa ja järjestön entinen varapuheenjohtaja toimi jonkin aikaa FDL:n hallituksessa.⁷⁶

Varsinaisten järjestöjen lisäksi Sisulla on myös yhteys vuonna 2012 perustettuun Sarastus-verkkolehteen. Julkaisun keskushahmo Timo Hännikäinen on Sisun jäsen. Sarastukseen kirjoittaa tämän lisäksi muitakin sisulaisia, ja järjestö on jakanut verkkolehdestä julkaistua materiaalia mm. Facebook-sivujensa kautta. Sisun verkkosivuilta löytyy Sarastuksen lisäksi myös linkki Hännikäisen perustaman Kiuas-kustantamon sivuille.⁷⁷ Osalla vastamedioista, kuten MV-lehdellä, vaikuttaa olevan kaksijakoinen suhde Sisuun. MV-lehti on julkaissut joitakin Sisua myönteisessä hengessä käsitteleviä artikkeleita, mutta se on toisaalta myös tyrmännyt järjestön itseensä kohdistaman kritiikin. Nykysuomi- ja Magneettimedia-verkkojulkaisut ovat puolestaan arvostelleet Sisun irtisanoutumista Vastarintaliikkeestä.⁷⁸

2.2. KATUPROTESTILIIKKEET

2.2.1. FINNISH DEFENCE LEAGUE

Synty ja rakenne

Finnish Defence League perustettiin helmikuussa 2011 Facebook-ryhmänä ja rekisteröitiin yhdistykseksi keväällä 2013.⁷⁹ FDL:n kasvoina aiemmin toiminut Miljamaria Koiranen on kertonut tehneensä perustamis päätöksen oma-toimisesti, vaikka järjestön ydinryhmään liittyikin pian kolme muuta henkilöä.⁸⁰ Koirasen mukaan englantilainen English Defence League (EDL) -järjestö toimi esimerkin tasolla innoittajana FDL:n perustamiselle.⁸¹ EDL on kesällä 2009 aloittanut islaminvastainen katuprotestiliike, joka on järjestänyt useita väkivaltaiseksi muuttuneita mielenosoitustapahtumia eri puolilla Iso-Britanniaa.⁸²

Finnish Defence Leaguea johtaa viisihenkinen hallitus ja sillä oli omien sanojensa mukaan jäseniä noin 90:llä suomalaispaikkakunnalla vuonna 2017. FDL ylläpiti aiemmin erillisiä Facebook-sivuja mm. jaostoilleen Helsingissä, Tampereella ja Oulussa, mutta ne on sittemmin poistettu.⁸³ Järjestön mielenosoituksiin ja muuhun toimintaan säännöllisesti osallistuvien aktivistien ydinryhmä vaikuttaa olevan suhteellisen pieni. Sen tunnuksia kantavia henkilöitä esiintyy mm. toukokuun 2015 Day of the Patriots -mielenilmausta koskevalla videolla vain kourallinen, ja järjestön toimintapäivään osallistui vuonna 2015 samoin vajaan puolen tusinan verran aktivisteja.⁸⁴

Ideologia

FDL edustaa englantilaisen esikuvansa mukaisesti vastajihadistista aatesuuntausta. Vastajihadistisen ideologian keskiössä on käsitys islamin länsimaille muodostamasta eksistentiaalisesta uhasta sekä näkemys, jonka mukaan kotoperäinen yhteiskuntaeliitti on kykenemätön torjumaan tätä uhkaa tai on edesauttamassa sen konkretisoitumista täysin tietoisesti.⁸⁵ Laajemmassa vastajihadistisessa ideologiassa toistuvat teemat korostuvat myös FDL:n viestinnässä. Järjestö on jyrkän islaminvastainen, vaikka se luonnehtiikin missiotaan toisinaan täsmällisemmin radikaali-Islamin vastaiseksi.⁸⁶ Käytännössä FDL:n kritiikki kuitenkin kohdistuu islaminuskoon kokonaisuudessaan. Sen julkaisema aineisto alleviivaa näkemystä islamista ekspansiivisena, suvaitsemattomana aatteena, joka pyrkii saavuttamaan maailmanherruuden sekä väkivalloin että vahvistamalla poliittista asemaansa länsimaiden sisällä muita painostuksen keinoja käyttäen.⁸⁷ Viiteitä islamin valtapyrkimyksistä lännessä ovat FDL:n mukaan mm. terrori-iskut, uusien moskeijoiden rakentaminen sekä muslimien vaatimukset Sharia-lain käyttöönotosta ja halal-tuotteiden saatavuuden lisäämisestä.⁸⁸ Järjestö vastusti Helsinkiin kaavailtua suurmoskeijaa kiivaasti vedoten mm. siihen, että sen rakentaminen edesauttaisi islamiin liittyvän ääriajattelun lisääntymistä Suomessa.⁸⁹

FDL:n näkemys muslimeista on myös voittopuoleisesti kielteinen. Sen kannanotoissa myönnetään toisinaan ei-radikaalien muslimien olemassaolo, mutta usein muslimiväestöä käsitellään kokonaisuudessaan vaarallisena ja huonosti sopeutuvana kansanryhmänä.⁹⁰ FDL arvostelee suomalaista ja laajemmin länsimaista yhteiskuntaeliittiä kykenemättömyydestä tai suoranaisestä haluttomuudesta katkaista islamin voittokulku. Järjestön mukaan suomalaiset päättäjät ovat voimattomia muslimien esittämien poliittisten vaatimusten edessä ja kykenemättömiä varjelemaan maata jihadistiselta⁹¹ terrorismilta, kotimainen media haluton uutisoimaan muslimien muodostamasta turvallisuushasta ja osa suomalaistutkijoista vaarallisen naiiveja suhteessa poliittiseen islamiin ja jihadismiin.⁹² On tärkeää huomata, että FDL:n näkemys muslimien muodostamasta turvallisuushasta käsittää huomattavasti laajemman kirjon ilmiöitä kuin yksinomaan jihadistisen terrorismin – järjestö on myös julkaissut runsaasti aineistoa koskien mm. muslimien tekemiä tavanomaisia väkivaltarikoksia.⁹³

Kielteinen näkemys islamista ja muslimeista hallitsee FDL:n viestiä, mutta järjestö ottaa myös yleisemmin kantaa maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen. FDL kertoo vastustavansa nykyistä maahanmuuttopolitiikkaa ja vaatii maahanmuuttajien mukautumista suomalaiseen kulttuuriin. Se tarkoittaa vähemmistökulttuurien mahtuvan Suomeen, mutta painottaa suomalaisen lainsäädännön ja valtakulttuurin kunnioituksen olevan edellytys tämän toteutumiseksi.⁹⁴ FDL perustelee näkemyksiään mm. viittaamalla maahanmuuton suomalaiselle yhteiskunnalle tuottamiin kuluihin.⁹⁵ Toisinaan kuitenkin vaikuttaa siltä, että maahanmuutto ja muslimien maahanmuutto ovat järjestölle

yksi ja sama asia ja että FDL viittaa nimenomaan muslimeihin myös kritisoidessaan maahanmuuttajia yleisemmällä tasolla.⁹⁶

FDL:n periaateohjelmaan sisällytetty kannanotto seksuaalivähemmistöjen oikeuksista ja järjestön viestinnässä ajoittain esiintyvä myötämielisyys juutalaisia sekä Israelin valtiota kohtaan erottavat sen joistakin muista kentän toimijoista. Järjestö on mm. julkaissut Israelin toimintaa puoltavaa materiaalia koskien Gazan kaistalle kesän 2014 aikana kohdistuneita sotatoimenpiteitä.⁹⁷ Virallinen suopeus seksuaalivähemmistöjä, juutalaisia ja Israelia kohtaan ei toisaalta ole estänyt kansallissosialismia sympatisoivien henkilöiden toimimista järjestössä.⁹⁸

FDL:n liberaalit vastustajat ovat huomauttaneet seksuaalivähemmistöillä olevan järjestölle lähinnä välinearvoa, sillä se pyrkii tosiasiallisesti hyödyntämään näiden asiaa lisätäkseen ennakkoluuloja islamia ja muslimeita kohtaan.⁹⁹ Julkilausuttu myötämielisyys seksuaalivähemmistöjä ja Israelia kohtaan on toisaalta myös saanut FDL:n kansallissosialistisen vastustajan, Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen, pitämään järjestöön etäisyyttä (ks. enemmän alla). Käytännössä FDL:n voidaan katsoa asennoituvan seksuaalivähemmistöihin, juutalaisiin ja Israeliin vähemmän kielteisesti kuin monet muut ryhmät jo pelkäävät sen vuoksi, että se on ottanut virallisella tasolla näiden puolesta kantaa. FDL:n ideologian kova ydin – islamin ja muslimien vastaisuus – saattaa kuitenkin houkutella liikkeen pariin henkilöitä, jotka suhtautuvat seksuaalivähemmistöihin, juutalaisiin ja Israeliin kielteisesti, mutta ovat ainakin väliaikaisesti valmiita tinkimään näkemyksistään päästäkseen kamppailemaan vieläkin suuremmaksi koettua vihollista vastaan.

FDL:n julkaisemasta materiaalista välittyy päällimmäisenä näkemys, jonka mukaan islamin ja muslimien, sekä laajemmin maahanmuuton ja monikulttuurisuuden, muodostamaksi koettuun uhkaan tulisi puuttua poliittisin ja hallinnollisin pikemminkin kuin laittomin keinoin. Järjestö on mm. patistanut suomalaispoliitikkoja estämään radikaalia islamintulkintaa levittävien muslimisaarnaajien pääsyn maahan ja valtiovaltaa vangitsemaan Syyriasta ja Irakista Suomeen palanneet vierastaistelijat.¹⁰⁰ FDL myös kehotti syksyn 2015 turvapaikanhakijakriisin aikana suomalaisia osoittamaan mieltään valtiotodentien toimia vastaan.¹⁰¹ Se on alleviivannut kannanotoissaan väkivallattomuutta, mutta täysin yksioikoinen järjestön suhde voimakeinoihin ei ole, sillä se on myös sallinut Facebook-sivuillaan mm. moskeijoiden tuhopolttoa kiittelevän keskustelun.¹⁰²

Toiminta

FDL:n toiminta on painottunut sosiaalisessa mediassa, erityisesti Facebookissa ja Twitterissä, tapahtuvaan viestintään. Se on julkaissut sivuillaan paitsi pidempiä aatteellisia tekstejä ja virallisia kannanottoja, myös runsaasti maahanmuuttoa, monikulttuurisuutta ja islamia kielteisesti kommentoivaa uutis- ja kuvamateriaalia.¹⁰³ FDL on samoin tiedottanut sosiaalisen median kautta omista ja yhteistyötahojensa tapahtumista sekä

jäsentensä osallistumisesta niihin.¹⁰⁴ Varsinaiset kotisivut järjestöllä on ollut vuodesta 2013 lähtien. Sivuille on koottu mm. FDL:n avainhenkilöiden laatimia tekstejä, järjestön keskeisimmät tavoitteet ja näkemykset, sekä tieto yhdistyksen hallituksen kokoonpanosta. Sivujen kautta on myös ollut mahdollista hakea FDL:n jäseneksi ja ostaa sen tukituotteita.¹⁰⁵

Internetissä tapahtuvan viestinnän ulkopuolella järjestö on, English Defence Leaguen lailla, pääasiallisesti panostanut mielenosoitustoimintaan. FDL mm. osoitti vuosien 2015–2017 aikana kolmesti mieltään Helsinkiin kaavailtua suurmoskeijaa vastaan, ja sen edustajat ovat myös vierailleet muiden järjestöjen mielenosoituksissa.¹⁰⁶ FDL:n omat tapahtumat ovat keränneet vaihtelevalla menestyksellä väkeä. Marraskuussa 2015 järjestetty mielenilmaus suurmoskeijasuunnitelmaa vastaan houkutteli paikalle muutamia satoja osallistujia, kun taas toukokuun 2015 Day of the Patriots -tapahtumaa oli Helsingin Narinkkatorilla seuraamassa parhaimmillaankin muutaman kymmenen hengen joukko.¹⁰⁷ Järjestön mielenilmaukset ovat sujuneet rauhallisesti siitäkin huolimatta, että ulkomailla organisoidut vastajihadistiset tapahtumat ovat usein johtaneet yhteenottoihin vastamielenosoittajien kanssa.¹⁰⁸ FDL:n ja sen vastustajien väliset konfliktit ovat yleisestikin rajoittuneet keskinäiseen sanailuun, vaikka järjestön avainhenkilöt joutuivatkin kohtaamaan lievää fyysistä vastarintaa yrittäessään osallistua Tampereella järjestettyyn Pride-tapahtumaan kesällä 2012.¹⁰⁹

Kotimaiset yhteydet

FDL on johtohahmojensa kautta edustettuna vuonna 2017 perustetussa Kansallismielisten liittoumassa, joka pyrkii mahdollistamaan maahanmuuttoa, monikulttuurisuutta ja islamia vastustavien toimijoiden yhteistyön.¹¹⁰ Järjestöllä ei kuitenkaan ole täysin mutkattomat suhteet osaan muista suomalaisryhmistä. Vastarintaliikkeeseen kytkeytyvä Magneettimedia-lehti arvosteli maaliskuussa 2016 FDL:n myötämielisyyttä juutalaisia ja seksuaalivähemmistöjä kohtaan, ja Vastarintaliike on myös julkaissut samahenkistä kritiikkiä omilla verkkosivuillaan.¹¹¹ Kansallissosialistien torjuva asenne järjestöä kohtaan ei kuitenkaan ole estänyt yksittäisiä FDL:n kannattajia hakeutumasta Vastarintaliikkeen piiriin.¹¹² FDL:n suhteissa Soldiers of Odiniin on samoin ollut ristivetoa. Soldiers of Odin ilmoitti pian Magneettimedian artikkelin jälkeen peruuttavansa osallistumisensa FDL:n toukokuulle 2016 kaavailemaan Day of the Patriots -tapahtumaan ja irtautuvansa European Liberty Coalition -liittoumasta (ks. alla).¹¹³ Lopulliseksi välirikko ei kuitenkaan vaikuta jääneen, sillä Soldiers of Odinin edustajat toimivat vuonna 2017 Kansallismielisessä liittoumassa FDL:n johtohahmojen kanssa ja sen jäsenet osallistuivat mm. FDL:n 19. elokuuta 2017 järjestämään Ei megamoskeijalle -tapahtumaan.¹¹⁴ FDL:n omat edustajat ovat puolestaan osallistuneet mm. Rajat Kiinni! -liikkeen mielenosoituksiin sekä syksyllä 2016 järjestettyyn Fortress Europe -tapahtumaan Helsingin Vuosaarella.¹¹⁵ Rajat Kiinni! -liikkeen ja

FDL:n välille suunniteltiin syksyllä 2015 myös konkreettisempaa järjestötason yhteistyötä, mutta projekti jäi lopulta toteutumatta.¹¹⁶

FDL:n suhteet Suomen puoluepoliittisiin toimijoihin ovat osoittautuneet yhtä lailla monimutkaisiksi ja herättäneet toisinaan huomiota valtajulkisuudessaakin. Yleisradio kertoi toukokuussa 2012 useiden kunnallis- ja piiritason perussuomalaispoliitikkojen osallistuneen aktiivisesti järjestön sivuilla käytävään keskusteluun, vaikka FDL:n johtaja Koironen painottikin Ylelle antamassaan haastattelussa, että FDL tuntee perussuomalaisia yksinomaan henkilötasolla, vailla konkreettisia sidoksia puolueeseen.¹¹⁷ Perussuomalaiset koki jäsentensä mahdolliset kytkökset FDL:ään joka tapauksessa siinä määrin ongelmallisiksi, että puolueen keskeisiin toimijoihin kuuluva Matti Putkonen uhkasi toukokuussa 2012 järjestöä kannattavia perussuomalaisia erottamisella.¹¹⁸ Yleisradion mukaan yksi FDL:ssä toiminut perussuomalainen olikin keväällä 2012 erotettu puolueesta, mutta toimenpiteet vaikuttavat jääneen asian suhteen puolinaisiksi, sillä esim. silloinen kansanedustaja James Hirvisaari ilmoitti maaliskuussa 2013 tukevansa edelleen järjestöä.¹¹⁹

Ulkomaiset yhteydet

FDL on osa lokakuussa 2015 perustettua European Liberty Coalition (ELC) -hanketta, johon kuuluu islamia, maahanmuuttoa ja monikulttuurisuutta vastustavia toimijoita Suomesta sekä ulkomailta.¹²⁰ ELC:n toiminta vaikuttaa painottuvan sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan viestintään islamiin liittyvistä uhkakuvista ja hankkeen jäsentahojen omista mielenosoitustapahtumista.¹²¹ FDL osallistui alkuvuosinaan myös EDL-vetoiseen hankkeeseen, jonka päämääränä oli muodostaa Euroopan eri defence league -ryhmät yhdistävä kattojärjestö, European Defence League. Projekti ei kuitenkaan ottanut tuulta alleen ja vaikuttaa myöhemmin purkautuneen täysin.¹²² FDL:n avainhenkilöt ovat vierailleet ulkomaisten yhteistyökumppaniensa ja muiden samanhenkisten järjestöjen tilaisuuksissa useaan otteeseen. Koironen toimi puhujana vastajihadististen liikkeiden Tukholman- ja Århusin-kokouksissa vuonna 2012, ja FDL:n nykyinen puheenjohtaja Jukka Ketonen Pegida-, Hooligans Gegen Salafismus (HoGeSa)- ja Fortress Europe -järjestöjen syksyllä 2017 järjestämässä mielenilmauksessa Hollanin Enschedessa.¹²³

2.2.2. RAJAT KIINNI! -LIIKE

Synty ja rakenne

Rajat Kiinni! -liike kehittyi syksyllä 2015 järjestetyistä mielenilmauksista, joissa protestoitiin turvapaikanhakijoiden laajamittaista tuloa Suomeen. Liikkeen perustajajäseniin kuuluneen Susanna Kaukisen mukaan Rajat Kiinni! syntyi spontaanisti eri puolilla Suomea – Salossa, Turussa, Torniossa ja

pääkaupunkiseudulla. Rajat kiinni -tunnusta käytettiin Kaukisen mukaan ensimmäistä kertaa Salossa 30. elokuuta 2015 järjestetyssä mielenosoituksessa, ja se vakiintui myöhemmin järjestettyjen mielenilmausten yhteydessä liikkeen nimeksi.¹²⁴ Kaukista vastustavat Rajat Kiinni! -aktivistit ovat toisaalta kertoneet, että iskulauseen käyttö ja mielenosoitustoiminta yleisestikin alkoivat syksyllä 2015 Torniossa.¹²⁵

Liikkeen organisaatiomalli ei ole missään vaiheessa ollut tarkkarajainen. Tiukan hierarkian ja selkeiden käskyvaltasuhteiden sijaan Rajat Kiinni! on pikemminkin ollut paikallisryhmien löyhä liitto, jonka käytännön toimintaa ovat vieneet eteenpäin eri aktiivit.¹²⁶ Kaukisen ohella muita liikkeessä vaikuttaneita henkilöitä ovat olleet mm. Pekka Kemppainen sekä Suomi Ensin -liikkeeseen myöhemmin siirtyneet Marco de Wit, Panu Huuhtanen ja Mario Argenta.¹²⁷ Rajat Kiinni! ei ole rekisteröitynyt yhdistykseksi ja myös sen puitteissa toimimisen ehdot ovat olleet väljät. Liikkeeseen on voinut liittyä osallistumalla paikallisen ryhmän kokoukseen tai perustamalla oman Rajat Kiinni! -kannatusryhmän paikkakunnalle, jolta sellainen on puuttunut.¹²⁸ Minkäänlaista jäsenmaksua liikkeen aktiiveilta ei ole tiettävästi peritty. Rajat Kiinni! -mielenosoitukset ovat myös olleet suurelle yleisölle avoimia, joten liikkeen julkiseen toimintaan on osallistunut varsin kirjava kannattajajoukko.

Sisäiset ristiriidat ja tiettyjen paikallisjohtajien välinen vihanpito ovat leimanneet Rajat Kiinni! -liikkeen toimintaa alusta lähtien. Pääkaupunkiseudulta käsin vaikuttaneiden Kaukisen ja Kemppaisen mukaan Tampereen ryhmän de Wit pyrki syksystä 2015 lähtien hajottamaan liikettä mm. levittämällä perättömiä tietoja ja yksityisluontoisten keskustelujen sisältöä. Kaukinen spekuloi loppuvuonna 2015, että de Witin toimintaa motivoi pyrkimys hyötyä Rajat Kiinni! -liikkeestä poliittisesti tai taloudellisesti.¹²⁹ De Witin leiri on puolestaan arvostellut Kaukista ja Kemppaista mm. kytköksistä kansallissosialisteihin, yrityksistä sabotoida muiden maahanmuuton vastustajien toimintaa ja pyrkimyksestä saavuttaa Rajat Kiinni! -liikkeessä johtoasemaa painostuksen keinoin. Kaukisen kerrotaan lietsoneen liikkeen sisäisessä keskustelussa väkivaltaa ”puolisuvakkinä” pitämäänsä Huuhtasta kohtaan.¹³⁰ Kummankin riitaosapuolen väitteissä korostuu käsitys vastustajan pyrkyrydestä ja valmiudesta käyttää likaisia keinoja oman asemansa edistämiseksi. Välikikko muodostui kesällä 2016 lopulliseksi siitäkin huolimatta, että leirien välille saatiin vielä saman vuoden helmikuussa sorvattua väliaikainen aselepo.¹³¹

Ideologia

Rajat Kiinni! -liikkeen ideologiaa hallitsee näkemys, jonka mukaan kolmanesta maailmasta saapuvat maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat muodostavat kantasuomalaisille eksistentiaalisen turvallisuushätkän. Kaukisen mukaan laajamittainen maahanmuutto riistää suomalaislapsilta sekä tulevaisuuden että menneisyyden, sillä ilmiön lopputuloksena Suomen historia uudelleenkirjoitetaan osaksi islamin historiaa.¹³² Kemppainen puolestaan

väitti lokakuussa 2015 pitämässään puheessa, että Eurooppaan saapuvat muukalaiset vihaavat maanosan kantaväestöä sekä sen ihonvärin että korkeamman elintason ja sivistyksen vuoksi ja että nykyisenkaltainen maahan-tulo johtaa suomalaisten kansanmurhaan.¹³³

Äärimmäisen kielteinen näkemys turvapaikanhakijoista ja maahanmuuttajista on hallinnut muidenkin johtohahmojen julkilausumia, mutta osa vihasta on myös kohdistettu kotimaisiin tahoihin. De Wit julisti toukokuussa 2016, että suvaitsevaiset suomalaiset, kuten esim. valtamedian edustajat, edesauttavat jihadistien pääsyä maahan ja ovat täten osallisia kantaväestön kansanmurhaan.¹³⁴ Kemppainen myös soimasi lokakuuisessa puheessaan suomalaispäättäjiä, jotka olivat tämän mukaan jääneet harjoittamansa talouspolitiikan vuoksi rajojen avoimuutta vaativien ulkomaisten velkojien vangiksi.¹³⁵

Liikkeen päätavoite tilanteen korjaamiseksi käy ilmi sen nimestä: Rajat Kiinni! vaatii Suomen hallitusta luopumaan väitetystä avoimien rajojen politiikastaan.¹³⁶ Käytännössä päätavoitteeseen sisältyy kuitenkin laaja kirjo sille alisteisia vaateita. De Witin Rajat Kiinni! -leiri painotti nyt jo suljetulla verkkosivullaan, että joukkomaahanmuuton lakkauttavan rajakontrollin lisäksi kevään 2015 jälkeen saapuneet turvapaikanhakijat tulisi palauttaa turvallisiin maihin tai YK:n pakolaisleireille ja että turvapaikanhakijoiden auttamiseen kaavailut resurssit pitäisi samoin keskittää kyseisille leireille. Tämän lisäksi Suomessa tulisi sallia nykyistä suurempi sananvapaus mm. poistamalla laista kohta kansanryhmää vastaan kiihottamisesta ja soveltaa suoran demokratian periaatetta sekä kansallisella että kunnallisella tasolla.¹³⁷ Myös sivustolla www.rajatkiinni.fi on listattu samat tavoitteet, mutta painotettu niiden lisäksi tarvetta informoida suurta yleisöä sekä turvapaikanhakijoiden laajamittaisen maahantulon syistä että seurauksista. Kyseisiksi syiksi sivustolla on ilmoitettu mm. ”banksterien” ja sotateollisen kompleksin masinoimiksi väitetyt konfliktit.¹³⁸

Liikkeen aktiivit ja kannattajakunta ovat virallisten julkilausumien ja mielenilmauksissa pidettyjen puheenvuorojen ohella käyneet myös epävirallisempaa aatteellista keskustelua sosiaalisessa mediassa. Liikkeen Facebook-pääsivulla Rajat Kiinni! -Kansanliike¹³⁹ on julkaistu paitsi suuri määrä islamia ja muslimeita koskevaa materiaalia, myös muita vähemmistöjä kommentoivaa aineistoa. Muslimivihan ohella kielteinen asenne tummaihoisia kohtaan yhdistää monia liikkeen kannattajia. Osa sivustolla julkaistusta juutalaisia koskevasta aineistosta on samoin sävyiltään kielteistä, vaikka niin ikään kyseistä vähemmistöä myötämieleisesti kommentoivaa materiaalia löytyy.¹⁴⁰ Rajat Kiinni! -kannattajakunnan asennoitumista seksuaalivähemmistöihin ei myöskään voi luonnehtia yksioikoisen suvaitsevaiseksi, vaikka esim. muslimien vainoamilla homoseksuaaleilla onkin sen tuottamalle islaminvastaiselle diskurssille välinearvoa.¹⁴¹ Kaikkiin vähemmistöihin liikkeen kannattajat eivät kuitenkaan vaikuta suhtautuvan kielteisesti. Sen Facebook-sivulta löytyy mm. vietnamilaisten ja muiden kaakkoisaasialaisten työmoraalia sekä sopeutumiskykyä kiittelevää keskustelua.¹⁴² Liikkeen kannattajat kommentoivat toisinaan

myös venäläisiä myönteiseen sävyyn, ja esim. venäläisviranomaisten kovakourainen tapa toimia jihadistien kanssa kerää Rajat Kiinni! -väeltä ylistystä.¹⁴³

Liikkeen Facebook-päisivulla käytävästä keskustelusta löytyy myös väkivaltaa lietsovaa ja ihannoivaa aineistoa. Ryhmässä mm. julkaistiin syksyn 2015 aikana materiaalia, jossa kiiteltiin vastaanottokeskuksiin kohdistuneita tuhopolttoiskuja. Keskustelussa on myös useasti hekumoitua ajatuksella poliittikkoihin ja liikkeen vastustajiin kohdistuvasta väkivallasta.¹⁴⁴ Sivun ylläpitäjiin kuuluva Kemppainen on itsekin myöntänyt, että väkivaltaa lietsova puhe muodostaa Facebook-ryhmässä ongelman.¹⁴⁵ Myös osa liikkeen kannattajista on kokenut sivulla käytävän keskustelun siinä määrin äärimmäiseksi, että on poistunut ryhmästä kokonaan.¹⁴⁶ Facebook sulki Rajat Kiinni! -päisivun sääntöjenvastaisen materiaalin vuoksi toukokuussa 2017, mutta se avattiin myöhemmin uudelleen.¹⁴⁷

Toiminta

Kemppaisen mukaan Rajat Kiinni! -liike pyrkii saavuttamaan tavoitteensa paineistamalla poliittista järjestelmää ulkoparlamentaarisin keinoin.¹⁴⁸ Käytännön aktivismin saralla ulkoparlamentaarinen toiminta on konkretisoitunut julkisiksi mielenilmauksiksi. Rajat Kiinni! järjesti etenkin syksyn 2015 ja alkuvuoden 2016 aikana useita tapahtumia eri puolilla Suomea. Tilaisuuksiin on sisällytetty iskulauseiden hokemisen lisäksi puheita ja julkilausumia niin liikkeen omilta aktivisteilta kuin sen ulkopuolisiltakin toimijoilta. Helsingin Narinkkatorilla 3. lokakuuta 2015 järjestetyssä tilaisuudessa mm. lausuttiin tervehdys Viron entiseltä ulkoministeriltä Kristiina Ojulandilta.¹⁴⁹ Tapahtumiin on usein myös liittynyt jonkinlainen kulkue. Narinkkatorilta 30. tammikuuta 2016 lähtenyt Rajat Kiinni! -mielenilmaus herätti itse tapahtuman lisäksi huomiota myös sen vuoksi, että evankelisluterilainen kirkko tuomitsi liikkeen päätöksen kantaa kulkueensa kärjessä puista ristiä.¹⁵⁰

Mielenilmausten osallistujamäärät ovat vaihdelleet kymmenistä hengistä aina useisiin satoihin. Eri puolilla Suomea 3. lokakuuta 2015 järjestetyt Rajat Kiinni! -mielenosoitukset vetivät mm. Lahdessa ja Torniossa paikalle sadoittain osallistujia, kun taas Turussa 25. tammikuuta 2016 järjestettyyn mielenilmaukseen saapui muutama kymmenen henkeä.¹⁵¹ Tapahtumat ovat usein sijoittuneet Helsingin Narinkkatorin kaltaisiin keskeisiin kohteisiin, mutta toisinaan mieltä on myös osoitettu niiden tilojen läheisyydessä, joissa liikkeen vastustajikseen mieltämät tahot – mm. poliitikot ja turvapaikanhakijat – ovat olleet koolla. Turun Rajat Kiinni! -ryhmä järjesti syksyllä 2015 ja alkuvuonna 2016 mielenilmausten sarjan Turun kaupungintalon edessä, ja de Witin ryhmä protestoi keväällä 2016 useaan otteeseen Helsingin Tapanilassa. Jälkimmäinen mielenosoitusarja käynnistyi Tapanilan Erä -urheiluseuran päätöksestä tarjota turvapaikanhakijoille ilmaisia karatetunteja.¹⁵²

Liikkeen mielenilmaukset ovat usein houkuttelleet paikalle vastamielenosoittajia, eikä yhteenotoilta ole täysin vältytty. Joukko vastamielenosoittajia

otti yhteen Rajat Kiinni -tapahtumaan osallistuneen henkilön kanssa Tampereella 2. lokakuuta 2015, ja vastamielenosoittaja löi 17. lokakuuta 2015 järjestetyn mielenilmauksen osallistujaa Pansiossa.¹⁵³ Liikkeen mielenosoituksia on myös häiritty vähemmän väkivaltaisen protestoinnin keinoin, mm. heittä-mällä nestettä puhujan päälle.¹⁵⁴ Rajat Kiinni -mielenosoittajia on puolestaan otettu tapahtumien yhteydessä kiinni poliisin käskyn noudattamatta jättä-misen ja liiallisen päihtymyksen vuoksi.¹⁵⁵ Päihtynyt Rajat Kiinni! -mielen-osoittaja myös töni tammikuussa 2016 Yleisradion toimittajaa, mutta tilanne päättyi rauhanomaisesti.¹⁵⁶

Mielenosoitustoiminnan ohella Rajat Kiinni! on jakanut agendaansa tuke-vaan materiaalia ja tiedottanut tapahtumistaan verkon kautta.¹⁵⁷ Sen keskenään riitaantuneet leirit ovat ylläpitäneet lukuisia verkkosivuja, joista osa on jo poistunut käytöstä.¹⁵⁸ Yllämainitun Facebook-pääsivun lisäksi myös useilla paikkakunta-kohtaisilla Rajat Kiinni! -ryhmillä on ollut omat Facebook-sivun-sa.¹⁵⁹ Rajat Kiinni! -liikkeellä on myös sivu venäläisessä VKontakte-yhteisö-palvelussa, mutta sen jäsenmäärä on huomattavasti pienempi kuin Facebookissa.¹⁶⁰

Yhteydet

Liikkeellä on etenkin toimintansa intensiivisemmässä vaiheessa ollut kontak-teja moniin muihin maahanmuuttoa vastustaviin järjestöihin. Sen mielen-ilmauksiin on osallistunut henkilöitä mm. FDL:stä, ja liikkeen omat jäsenet ovat samoin vierailleet FDL:n mielenilmauksissa.¹⁶¹ Rajat Kiinni! neuvotteli syksyn 2015 aikana voimiansa yhdistämisestä FDL:n kanssa, ja Kaukinen ehti-kin lokakuussa julistaa liiton syntyneeksi. Ilmoitus herätti kuitenkin närää Rajat Kiinni! -kannattajien keskuudessa, joista monet katsoivat Kaukisen ylit-täneen valtuutensa toimiessaan koko liikkeen nimissä. Liitto kohtasi myös vastustusta FDL:n sisällä eikä lopulta johtanut aiempaa konkreettisempaan yhteistyöhön liikkeiden välillä.¹⁶² Rajat Kiinni! -ilmoitti tammikuussa 2016 tukevansa Soldiers of Odinin katupartiointitoimintaa, jonka Kaukinen luon-nehti nauttivan kansan suuren osan tukea.¹⁶³ Soldiers of Odinin edustajat ovat puolestaan osallistuneet useisiin liikkeen tapahtumiin, kuten esim. Tapanilas-sa keväällä 2016 järjestettyihin mielenosoituksiin.¹⁶⁴ Tapahtumiin on samoin osallistunut Suomen Sisun edustajia, ja osa sisulaisista on myös toiminut aktiivisessa roolissa Rajat Kiinni! -liikkeessä itsessään.¹⁶⁵ Vastarintaliikkeen turkulaisjäsenet puolestaan vierailivat kaupungissa 14. joulukuuta 2015 järjes-tetyssä Rajat Kiinni! -tapahtumassa, ja de Witin Rajat Kiinni! -leirin mukaan Kaukinen pyrki syksyllä 2015 myös neuvottelemaan konkreettisemmasta yhteistyöstä järjestön kanssa. Projekti kuitenkin kaatui kansallissosialistien vastustukseen, ja Kaukinen kääntyi Finnish Defence Leaguen puoleen.¹⁶⁶

Ulkoparlamentaaristen ryhmien ohella liike on myös ylläpitänyt kontakteja kentän muihin toimijoihin. Sen aktiiveina on toiminut perussuomalaisten kunnallistason vaikuttajia, joista mm. Tampereen perussuomalaisten entisen puheenjohtajan osallistuminen Rajat Kiinni! -toimintaan on herättänyt jonkin

verran huomiota.¹⁶⁷ Liikkeen suhde MV-lehteen on ollut kaksijakoinen. Sen vuosina 2015 ja 2016 järjestämät mielenilmaukset saivat julkaisussa runsaasti näkyvyyttä, mutta Kaukisen ja Janitskinin aatteelliset näkemuserot toisaalta hankaloittivat yhteistyötä syksystä 2015 lähtien. Janitskin erotti Kaukisen MV-lehden Facebook-ryhmästä elokuussa 2016 ja ilmoitti pitävänsä Suomi Ensin -liikettä kentän merkittävimpänä toimijana.¹⁶⁸

Rajat Kiinni! -liikkeen käytännön toiminta alkoi hiipua kevään 2016 jälkeen, kun siitä irtautuneet aktivistit perustivat Suomi Ensin -liikkeen. Kaukinen ilmoitti 21. elokuuta 2016 vetäytyvänsä Rajat Kiinni! -toiminnasta, vaikka osallistui vielä myöhemmin joihinkin liikkeen tapahtumiin.¹⁶⁹ Kempainen oli keskeisessä roolissa syksyn 2016 Fortress Europe -tapahtumassa ja osallistui myös Rautatientorilla maaliskuussa 2017 järjestettyyn Puhdistus-mielenosoitukseen.¹⁷⁰ Liikkeen oma näkyvyys jäi vuonna 2017 kuitenkin Suomi Ensin -tapahtumien varjoon. Rajat Kiinni! -toiminta vaikuttaa syksylle 2018 tultaessa passivoituneen internetissä tapahtuvaksi viestinnäksi.

2.2.3. SUOMI ENSIN/SUOMEN KANSA ENSIN

Synty ja rakenne

Suomi Ensin käynnisti toimintansa kesällä 2016 ja rekisteröitiin yhdistykseksi saman vuoden heinäkuussa. Sen aktivistikaartiin kuuluu useita Rajat Kiinni! -liikkeestä irtautuneita henkilöitä. Yhdistyksen puheenjohtaja on Mario Argenta ja sen varapuheenjohtajina toimivat ennen sisäisten riitojen puhkeamista Marco de Wit ja Panu Huuhtanen. Kaikki kolme ovat myös olleet keskeisiä hahmoja liikkeen julkisessa toiminnassa.¹⁷¹ Yhdistyksen hallitukseen kuuluu tämän lisäksi muitakin jäseniä, mm. puoluesihteerin ja rahastonhoitajan.¹⁷² Suomi Ensin -yhdistykseen on voinut hakea viralliseksi jäseneksi, mutta liikkeen toimintaan, mm. mielenosoitustapahtumiin, on myös ollut mahdollista osallistua epävirallisemmän aktivistin ominaisuudessa.¹⁷³ Yhdistyksen viralliseksi jäsenmääräksi arvioitiin heinäkuussa 2017 noin 140 henkilöä.¹⁷⁴

Isossa-Britanniassa toimivan Britain First -järjestön voi nähdä toimineen joiltakin osin innoituksen lähteenä Suomi Ensin -liikkeelle. Liikkeiden nimet ovat samanlaiset ja niiden visuaaliset tunnukset muistuttavat toisiaan.¹⁷⁵ Suomi Ensin -tunnukseen liitetty iskulause ”Emme alistu, emme antaudu” on myös osin samankaltainen kuin Britain Firstin viljelemä slogan ”No fear. No retreat. No surrender.”¹⁷⁶ Suomi Ensin -liikkeen tapa järjestää mielenilmauksia poliittisen vastapuolensa fyysisessä läheisyydessä ja protestoida poliisiasemien liepeillä (ks. enemmän alla) muistuttaa samoin Britain Firstin toimintarepertuaaria.¹⁷⁷

Johtohahmojen keskinäiset riidat ja pienryhmiin sirpaloituminen ovat Rajat Kiinni! -liikkeen lailla koetelleet myös Suomi Ensin -organisaatiota.

Ensimmäinen särö syntyi jo alkuvuonna 2017, kun de Witin leiri syytti Argenta Suomi Ensin -jäsenrekisterin ja tilitietojen pimittamisestä sekä haluttomuudesta järjestää ylimääräistä jäsenkokousta yhdistyksen uuden hallituksen valitsemiseksi. Argenta puolestaan totesi de Witin vahingoittaneen Suomi Ensin -liikettä mm. tarvelemällä sen suhteet viranomaisiin ja tukemalla Ilja Janitskinin presidenttiehdokkuutta ilman yhdistyksen lupaa.¹⁷⁸ Vaikka molemmat leirit toimivat tosiasiallisesti itsenäisinä ryhminä jo keväällä 2017, muodostui niiden välirikko viralliseksi saman vuoden marraskuussa, kun de Wit rekisteröi yhdistykseksi puoluehankkeensa Suomen Kansa Ensin (SKE).¹⁷⁹ Myös de Witin oma Suomi Ensin -ryhmä rakoili vuonna 2017. Huuhtanen riitaantui tämän kanssa keväällä 2017 ja muitakin aktiiveja poistui myöhemmin ryhmästä sen johtohahmon kanssa syntyneiden ristiriitojen vuoksi.¹⁸⁰ Huuhtanen on jatkanut välirikon jälkeen mielenosoitustoimintaa ja järjestänyt useiden muiden Suomi Ensin -aktiivien kanssa mm. sarjan Kattilavallankumous-nimellä kulkevia protestitapahtumia eduskuntatalon liepeillä.¹⁸¹

De Witin luotsaama SKE on kerännyt loppuvuodesta 2017 lähtien kannattajakortteja rekisteröityäkseen puolueeksi.¹⁸² Suuri joukko Suomi Ensin -aktiivista irtautui liikkeestä alkuvuonna 2018,¹⁸³ mutta SKE:n toiminta jatkuu edelleen. Kannattajakorttien keräämisen ohella osa SKE:n edustajista on mm. tarkkaillut kurdien sekä muiden vastustajiksi mieltämiensä tahojen järjestämiä mielenosoituksia ja protestoinut jyvaskyläläisen uimahallin päätöstä järjestää yksinomaan naisille tarkoitettuja vuoroja. Toiminta on toisinaan johtanut virkavallan väliintuloon ja kiinniottoihin.¹⁸⁴

Ideologia ja tavoitteet

Suomi Ensin on maahanmuuton, Euroopan Unionin ja yhteiskuntaeliitin vastainen liike. Sen mukaan Suomeen kohdistuva maahanmuutto uhkaa syrjäyttää kantasuomalaiset maan suurimpana väestöryhmänä. Suomen kuuluminen Euroopan Unionin Schengen-sopimukseen ei liikkeen mukaan kuitenkaan mahdollista rajavalvonnan palauttamista ja sen kautta poliittista kontrollia väestön koostumuksesta. Suomi Ensin kokee, että Suomen kuuluminen euroalueeseen alistaa maan keskuspankkien valtaan ja muuttaa sen itsenäisestä valtiosta eurooppalaisen liittovaltion provinssiksi. Suomen nykyiset puolueet eivät ole liikkeen mukaan halukkaita edistämään maan poliittista riippumattomuutta, palauttamaan rajakontrollia tai toimimaan Suomen kansan edun mukaisesti eikä valtamedia myöskään kannata sitä, että Suomen kansa asetettaisiin poliittisessa päätöksenteossa etusijalle.¹⁸⁵

Suomi Ensin vaatii maan rajojen sulkemista laittomiksi mieltämiltään tulijoilta, Suomeen jo saapuneiden palauttamista sekä maahantulijoiden auttamiseen kaavailtujen resurssien kanavoimista YK:n ylläpitämille pakolaisleireille.¹⁸⁶ Se on painottanut johtajiensa suulla, että Suomen tulisi noudattaa maahanmuuton suhteen nykyistä tiukempaa politiikkaa, ns. Japanin mallia,

joka rajoittaisi kolmannelta maailmasta Suomeen suuntautuvaa tulijaliikennettä voimakkaasti.¹⁸⁷ Muita vaatimuksia ovat mm. Suomen ero Euroopan unionista ja markan palauttaminen valuutaksi, nykyistä laajempi sananvapaus sekä suoran demokratian soveltaminen kansallisessa päätöksenteossa.¹⁸⁸ Liike korostaa myös, että se pyrkii toimintansa avulla mm. vaalimaan suomalaisia kulttuuriperinteitä ja arvoja sekä karsimaan Suomen puolustusvoimien kansainvälisiä tehtäviä.¹⁸⁹

SKE:n tavoitteet ovat monelta osin samansuuntaiset kuin Suomi Ensin -liikkeellä. Sen ohjelmassa mm. vaaditaan euroalueesta irtautumista ja peräänkuulutetaan merkittäviä kiristyksiä turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaan.¹⁹⁰ Osa tavoitteista, kuten vaatimus Suomen sotilaallisesta puolueettomuudesta, on kuitenkin tuotu SKE:n ohjelmassa esille aiempaa terävämmiin ja yksityiskohtaisemmin. Hanke ei yksinomaan vaadi Suomen pysyttämistä Naton ulkopuolella, vaan myös peräänkuuluttaa Suomen solmiman isäntämaasopimuksen purkamista ja Helsinkiin perustetun hybridiuhkien osaamiskeskuksen lakkauttamista. SKE:n mukaan ulkomaalaisten asevoimien osallistuminen Suomessa järjestettäviin sotaharjoituksiin tulisi samoin estää.¹⁹¹

Virallisten puheiden ja julkilausumien ohella liikkeiden jäsenet ja kannattajat ovat käyneet kiivasta keskinäistä ajatustenvaihtoa sekä sosiaalisessa mediassa että julkisten tilaisuuksien yhteydessä. Käsiteltyjä teemoja ovat mainittujen seikkojen ja tavoitteiden lisäksi olleet mm. liikkeiden poliittiset vastustajat, finanssieliitti ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia ajavat tahot.¹⁹² Näitä koskevat (kielteiset) näkemykset on ilmaistu omien kesken toisinaan huomattavasti kärkevämmiin kuin virallisissa kannanotoissa.

Yksittäisistä vähemmistöryhmistä SE- ja SKE-kannattajat ovat kommentoineet erityisen aktiivisesti ja kielteisesti muslimeita. De Wit painotti marraskuussa 2016 julkaisemassaan kannanotossa, että Suomi Ensin ei ole islaminvastainen liike vaan pyrkii pikemminkin torjumaan radikaali-islamin vaikutusta Suomeen,¹⁹³ mutta liikkeen sosiaalisen median ryhmässä käydyn keskustelun perusteella sekä sen edustajat että kannattajat pitävät islamia ja muslimeita kokonaisuudessaan uhkana Suomelle.¹⁹⁴ Suomi Ensin -väki tuomitsee toisaalta myös mm. afrikkalaisperäisen maahanmuuton, luonnehtien sitä suhteettomaksi taloudelliseksi menoeräksi ja ilmiöksi, joka tuottaa eurooppalaisille isäntävaltioille vakavan turvallisuushaasteen.¹⁹⁵

Etenkin joidenkin Suomen Kansa Ensin -liikkeeseen jatkaneiden SE-aktiivien ja SKE:n piiriin muita väyliä pitkin saapuneiden henkilöiden viestinnässä on toisinaan varsin konspiratiivinen sävy. SKE:n keskustelupalstalla on julkaistu aineistoa ja kommentteja mm. Yhdysvaltain armeijan roolista keinotekoisesta ilmastonmuutoksen taustatahona sekä 5G-verkosta ihmisille vaarallista säteilyä tuottavana järjestelmänä. SKE-aktiivit ovat Youtuben välityksellä käymissään keskusteluissa myös pohtineet vaihtoehtoisia selityksiä esim. matkustajalautta Estonian uppoamiselle.¹⁹⁶

Toiminta

Suomi Ensin ja Suomen Kansa Ensin ovat Rajat Kiinni! -liikkeestä poiketen ajaneet tavoitteitaan sekä ulkoparlamentaarisin keinoin että perinteisen politiikan kautta.¹⁹⁷ Mielenosoitustoiminta ja muut julkiset tilaisuudet muodostivat alusta lähtien keskeisen osan Suomi Ensin -liikkeen käytännön aktivismissä. Liike järjesti mm. heinäkuussa 2016 mielenosoituksen, joka noteerattiin valtamediaa myöten sen osuttua päällekkäin muslimien Eid al-Fitr -juhlan kanssa Helsingin Itäkeskuksessa.¹⁹⁸ Forssassa 25. elokuuta 2016 järjestetty mielenosoitus sai samoin julkisuutta, sillä kaupunkilaisten ja paikkakunnalla asuvien turvapaikanhakijoiden välit olivat ennen tapahtumaa kiristyneet väkivaltaisten yhteenottojen takia.¹⁹⁹ Suomi Ensin on usein pyrkinyt tuomaan mielenosoituksensa nimenomaan sellaisiin kohteisiin, joissa kantaväestön ja turvapaikanhakijoiden suhteet ovat hiljattain viilenneet, tai joissa sen vastustajikseen mieltämät tahot – esim. turvapaikanhakijat, poliitikot, viranomaiset tai liikkeen agendasta eri mieltä olevat kantasuomalaiset – ovat olleet lähietäisyydellä.²⁰⁰

Suomi Ensin -liikkeen toistaiseksi pitkäkestoisin ja eniten julkisuutta saanut mielenilmaus oli Helsingin keskustaan helmi-kesäkuussa 2017 sijoittunut ns. Suomi-Maidan -leiri. Suomi Ensin leiriytyi²⁰¹ tapahtuman alkuvaiheessa Paasikiven aukiolle vastustaakseen lähistölle asettunutta, kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden mielenosoitusleiriä ja protestoidakseen valtiovallan väitettyä toimettomuutta näiden suhteen.²⁰² Molemmat leirit purettiin viranomaisten määräyksellä 17. helmikuuta, osan Suomi Ensin -jäsenistä tehdessä vastarintaa, mutta ne vakiintuivat pian uudestaan Rautatientorille.²⁰³ Rautatientorin Suomi-Maidan puolestaan purettiin viranomaispäätöksellä 26. kesäkuuta, osan liikkeen aktivisteista päättyessä niskoittelun vuoksi poliisin huomaan.²⁰⁴

Liikkeen mielenilmauksiin on sisältynyt puheita, iskulauseiden hokemista, keskinäistä dialogia ja paikalle osuneiden vastustajien haastamista pääasiassa suusanallisesti, toisinaan hyvinkin aggressiiviseen tyyliin.²⁰⁵ Tilaisuudet on useimmiten kuvattu internetiin reaaliaikaisena.²⁰⁶ Varsinaisten mielenosoitustapahtumien ohella liikkeen jäsenet ovat mm. tarkkailleet turvapaikanhakijoiden käyttäytymistä uimahalleissa sekä suorittaneet muutamaan otteeseen eräänlaiseksi katupartioinniksi laskettavaa toimintaa Helsingissä.²⁰⁷ Suomi Ensin -aktiivit ovat myös osallistuneet muiden maahanmuuttoa vastustavien toimijoiden, kuten Vastarintaliikkeen, järjestämiin tilaisuuksiin.²⁰⁸

Väkivallankäyttö ei ole liikkeen virallisesti hyväksymä toimintatapa ja sen johtajat ovat toisinaan painottaneet rauhanomaista vaikuttamista kannanotoissaan.²⁰⁹ Tästä huolimatta Suomi Ensin -tapahtumiin on liittynyt väkivaltaa, ja esim. viranomaispäätös Rautatientorin Suomi-Maidanin purkamisesta perustui leirin yhteydessä tapahtuneisiin pahoinpitelyihin.²¹⁰ Suomi Ensin on itsekin joutunut hyökkäysten kohteeksi – sen jäseniin mm. käytiin kevättalvella 2017 käsiksi Helsingin Kontulassa.²¹¹ Toteutuneiden yhteenottojen lisäksi väkivallan mahdollisuus on ollut liikkeen tapahtumissa

ja viestinnässä läsnä. Suomi-Maidanilla mm. sallittiin aseellista kansannousua lietsova, suomalaispoliitikkoja uhkaileva puhe ja eräs liikkeen aktivisteista ylltytti polttamaan turvapaikanhakijoiden leirin. Osa liikkeen jäsenistä kävi tämän lisäksi provosoimassa turvapaikanhakijoita, ja osa keräsi leirin lähitöllä liikkuneista poliittisista vastustajista kuvamateriaalia jonkinlaista henkilörekisteriä varten.²¹² De Wit on usein spekuloinut mahdollisuudella saattaa maanpettureina pidettyjä suomalaisia ns. kansantuomioistuimen eteen ja kertonut myös kannattavansa kiistattomissa tapauksissa kuolemantuomiota.²¹³ Suomi Ensin on tämän lisäksi uhkaillut vihollisiksi mieltämiään tahoja maalittamalla näitä vastamedioiden kautta. Liikkeellä on ollut läheiset suhteet MV-lehden Ilja Janitskiniin (ks. alla), ja julkaisun mustamaalaamiskampanjoista ovat joutuneet kärsimään esim. turvapaikanhakijoiden mielenosoitusleirissä vuonna 2017 toimineet henkilöt.²¹⁴

Voimakas vastakkainasettelu poliisiviranomaisten kanssa on ollut Suomi Ensin -liikkeelle tunnusomaista. Suomi Ensin on, Britain Firstin lailla, järjestänyt poliisiasemien liepeillä mielenilmauksia, joissa se on protestoinut aatesuuntansa edustajiin kohdistuvia viranomaistoimenpiteitä. Lisäksi liikkeen jäsenet ovat tehneet pidätystilanteissa fyysistä vastarintaa.²¹⁵ Vieläkin yleisempää on ollut poliisin mustamaalaaminen joko liikkeen oman viestinnän tai MV-lehden kaltaisten vastamedioiden kautta. Suomi Ensin -aktivistit ja liikettä tukevat vastamediat ovat julkaisseet sävyltään halventavaa materiaalia mm. Rautatientorin Suomi Maidan -leirin kanssa tekemisissä olleista poliisiviranomaisista.²¹⁶ Äärioikeiston ja maahanmuuton vastustajien poliisiin kohdistaman painostuksen arvioidaan yleisestikin lisääntyneen, mikä on johtanut muiden ilmiöiden ohella mm. sosiaalisessa mediassa toimivien poliisien lähipiiriä koskevien tietojen urkkimiseen.²¹⁷ Viranomaisarvion mukaan toiminnan päämääränä on estää lainvalvojia toteuttamasta työtään ja murentaa poliisinstituution uskottavuutta laajemminkin. Tärkeä osa ilmiötä on nimenomaan yksilöihin keskittyvä ns. maalittaminen eli yhden tai useamman henkilön pyrkimys usuttaa laajempi sosiaalisen median käyttäjäkunta tietyn kohteen kimppuun.²¹⁸

Mielenilmaustoimintansa ohella Suomi Ensin on myös tehnyt käytännön vaalityötä. Liike keräsi vuosien 2016-2017 aikana kannattajakortteja rekisteröityäkseen puolueeksi, ja monet sen aktiiveista olivat ehdolla kevään 2017 kunnallisvaaleissa.²¹⁹ Pyrkimykset rekisteröityä puolueeksi eivät kuitenkaan olleet kantaneet hedelmää loppuvuoteen 2017 mennessä, jolloin de Wit käynnisti SKE-puoluehankkeensa. De Witin Suomi Ensin -ryhmä keräsi myös Ilja Janitskinin kannattajakortteja tammikuun 2018 presidentinvaaleja varten, mutta siirtyi tukemaan Paavo Väyrystä Janitskinin luovuttua ehdokkuuden tavoittelusta.²²⁰ Liikkeen saavuttamat poliittiset voitot ovat toistaiseksi jääneet laihoiksi, vaikka esim. Espoossa sen aktiivi pääsi kevään 2017 kunnallisvaaleissa perussuomalaisten listalta varasijalle.²²¹

Käytännön aktivisminsa lisäksi Suomi Ensin on panostanut internetin kautta tapahtuvaan viestintään. Se on jakanut varsinaisilla verkkosivuillaan ja sosiaalisen median ryhmissä aatteellista sisältöä sekä tietoa toiminnastaan ja

käynyt dialogia kannattajakuntansa kanssa.²²² Liike on tämän lisäksi tuottanut huomattavan määrän aineistoa Youtubeen.²²³ Erityisesti Suomi-Maidania koskevaa materiaalia kuvattiin vähintään useiden satojen tuntien edestä – leiri oli ympärivuorokautisesti miehitetty monen kuukauden ajan, ja näkemyksellisen sisällön lisäksi videolle tallentui mm. liikkeen ja sen vastustajien välisiä yhteenottoja sekä aktivistien vuorovaikutusta poliisiviranomaisten kanssa.²²⁴

Suomen Kansa Ensin -liikkeen toiminta on painottunut aatteellisen narratiivin tuottamiseen ja puolueeksi rekisteröitymiseen vaadittavien kannattajakorttien keräämiseen, mutta ryhmä on myös järjestänyt mielenilmaustapahutuksia. Sen edustajat mm. osoittivat elokuussa 2018 mieltään Hyvinkäällä sen jälkeen, kun tieto paikkakunnalla aiemmin tapahtuneesta joukkoraiskauksesta oli päätynyt julkisuuteen.²²⁵ Myös SKE:n toimintaan on liittynyt konflikteja virkavallan kanssa ja sen edustajat ovat samoin joutuneet kohtaamaan fyysistä aggressiota liikkeen ulkopuolisten henkilöiden taholta.²²⁶

Kotimaiset yhteydet

Suomi Ensin -liikkeellä on sisäisten ristiriitojensa ohella ongelmalliset suhteet osaan muista suomalaistoimijoista. Kansallismielisten liittouma ilmoitti syksyllä 2017, ettei sillä ole mitään yhteistyötä liikkeen tai sen johtajien kanssa.²²⁷ Myös Rajat Kiinni! suhtautuu Suomi Ensin -johtajiin kielteisesti. Pekka Kemppaisen mukaan de Witin ja HUUHTASAN parhaava toiminta Rajat Kiinni! -liikettä kohtaan oli syy sille, että yhteistyö näiden kanssa katkaistiin kokonaan.²²⁸ Soldiers of Odiniin Suomi Ensin -liikkeellä on toisaalta ollut lämpimämmät välit. Soldiers of Odinin edustajat osallistuivat liikkeen tapahtumiin jo kesällä 2016, ja osa sen jäsenistä toimi Suomi-Maidanilla eräänlaisena turvakaartina maaliskuussa 2017 järjestetyn Puhdistus-mielenosoituksen aikaan.²²⁹ Suomi Ensin -aktivistit ovat myös osallistuneet Vastarintaliikkeen vuonna 2017 järjestämiin kulkueisiin Tampereella ja Helsingissä, ja HUUHTANEN samoin luonnehtinut järjestön toimintaa välttämättömyydeksi mikäli Suomi halutaan pelastaa ns. globalisteilta.²³⁰ Vastarintaliike itse on puolestaan uutisoinut Suomi-Maidan -leiriin kohdistuneista hyökkäyksistä ja sen Turun-ryhmän jäsenet osallistuivat Suomi Ensin -liikkeen 19. elokuuta 2017 järjestämään mielenilmaukseen Turun iskun uhrien muistoksi.²³¹

Ulkoparlamentaaristen järjestöjen lisäksi Suomi Ensin -liikkeellä on myös ollut kontakteja suomalaispoliitikkoihin. Perussuomalaisten Laura HUHTASAARI kävi puhumassa Suomi-Maidan -leirissä helmikuussa 2017, ja osa Suomi Ensin -aktivisteista asettui kevään 2017 kunnallisvaaleissa ehdolle Paavo VÄYRYSEN Terve Helsinki -yhteislistalta.²³² Liikkeen suhdetta perussuomalaisiin ei toisaalta voi luonnehtia yksiselitteisen myönteiseksi edes puolueessa kesällä 2017 tapahtuneen johtajavaihdoksen jälkeen. HUUHTANEN on mm. arvostellut perussuomalaisten NATO- ja talouslinjauksia siitäkin huolimatta, että katsoo Halla-ahon puheenjohtajuuden muuttaneen puolueen aidon maahanmuuttokriittiseksi.²³³ De Witin SKE, kuten aiemmin todettu,

siirtyi myös loppuvuonna 2017 keräämään Väyrysen kannattajakortteja sen sijaan, että olisi asettunut tukemaan Huhtasaaren presidenttiehdokkuutta.

Suomen Kansa Ensin -liikkeellä on edeltäjänsä tavoin ongelmallinen suhde osaan muista suomalaistoimijoista. Liikkeen ja siitä alkuvuonna 2018 irtautuneiden aktivistien välit ovat pysyneet kohtalaisen viileinä, vaikka molemmat osapuolet ovatkin toisinaan osallistuneet samoihin mielenosoitustapahtumiin.²³⁴ SKE:n omiin mielenilmauksiin on puolestaan saapunut mm. Soldiers of Odinin edustajia, mutta kentän aktiivisuuden yleisen tason käännyttyä laskusuuntaan ei liikkeelle ole ainakaan toistaiseksi tarjoutunut mahdollisuutta rakentaa edeltäjänsä kaltaista suhdetta katupartiojärjestöön.²³⁵

Ulkomaiset yhteydet

Suomi Ensin -liikkeen mahdollisia kytköksiä Venäjään ja sen tukemiin Itä-Ukrainan kapinallistasavaltoihin on pohdittu sekä kotimaisessa lehdistössä että joidenkin suomalaistutkijoiden kirjoituksissa.²³⁶ De Wit vieraili Donetskissa kesällä 2016 tavaten mm. kapinallistasavallan tiedotustehtävissä toimivan Janus Putkosen.²³⁷ Venäjä-yhteyksistään tunnettu Juha Molari puolestaan vieraili Rautatientorin Suomi-Maidanilla helmikuussa 2017.²³⁸ Eräs Suomi Ensin aktiivi -on kertonut, että kapinallistasavaltojen edustajien pyrkimykset luoda yhteistyötä suomalaistoimijoiden ja Kremlin linjaa edistävien tahojen välille ovat todellisia, vaikka ne eivät toistaiseksi olekaan johtaneet kovin merkittäviin tuloksiin. Osa Suomi Ensin -hahmoista kuitenkin osallistui Venäjän nykyjohtoa myötäilevän RUFIn yhdistyksen mielenilmaukseen kesällä 2017, ja eräs liikkeen aktiiveista on tämän lisäksi toiminut RUFIn varapuheenjohtajana.²³⁹

Venäjän itsensä Suomi Ensin -liikkeelle kanavoiman tuen olemassaoloa tai suuruutta on avointen lähteiden perusteella hankala varmentaa. Kiistatonta on toisaalta se, että liikkeen ja siitä irtautuneen SKE:n edustajat ovat julkaisseet verkossa Venäjää myötämielisesti kommentoivaa materiaalia. SE:n ja SKE:n kielteisten näkemysten EU:sta ja Natosta, sekä vaatimusten Suomen sotilaallisesta liittoutumattomuudesta, voidaan myös katsoa tukevan Kremlin turvallisuuspoliittista narratiivia.²⁴⁰

2.3. KATUPARTIOJÄRJESTÖT

2.3.1. SOLDIERS OF ODIN

Synty ja rakenne

Soldiers of Odin on Mika Rannan²⁴¹ Kemissä syksyllä 2015 perustama katu-partiojärjestö, joka levisi etenkin toimintansa alkuvaiheessa eri puolille Suomea ja maailmaa. Järjestö toimi omien sanojensa mukaan mukaan jo 25 suomalaispaikkakunnalla tammikuussa 2016 ja sen jäsenmäärä oli ampaissut peräti viidensadan tienoille.²⁴² Viranomaiset arvioivat Soldiers of Odinin jäsenmäärää ja aktiivisuuden tasoa kuitenkin maltillisemmin. Suojelupoliisin turvallisuus- ja alueyksikön päällikön Kari Harjun mukaan järjestöllä oli maaliskuussa 2016 tosiasiallista toimintaa 15 paikkakunnalla ja sen sekä muiden muukalaisvastaisten ryhmien toiminnassa aktiivisesti mukana joitakin satoja henkilöitä.²⁴³

Soldiers of Odinin laajenemisvauhti hidastui alkuvuoden 2016 jälkeen vaikka järjestö kertoikin kesäkuussa 2017 toimivansa 34 suomalaispaikkakunnalla (syksyllä 2018 kuitenkin enää vain 30:llä).²⁴⁴ Sen paikallisjaostojen pysyvyydessä on myös ollut vaihtelua. Soldiers of Odinin toiminta lakkasi Heinolassa jo toukokuussa 2016, ja viranomaisten mukaan järjestön Kouvolan-jaos oli samoin päättänyt toimintansa kesäkuulle 2016 tullessa.²⁴⁵ Etelä-Pohjanmaalla Soldiers of Odinin paikallisjaostoksi alun perin kaavailtu ryhmä puolestaan irtautui järjestöstä tammikuussa 2016 ja perusti oman, 105th Guardians Kadunturva -nimellä kulkevan liikkeen.²⁴⁶ On kuitenkin syytä huomata, että Soldiers of Odin on kyennyt takaiskuista huolimatta myös jossain määrin uusiin aluevaltauksiin. Se mm. perusti loppuvuonna 2017 uuden paikallisjaoston Punkaharjulle.²⁴⁷ Osa jo kertaalleen hiipuneista ryhmistä, kuten Turun Soldiers of Odin, on myös onnistunut käynnistämään toimintansa myöhemmin uudelleen.²⁴⁸

Soldiers of Odinille laaditun organisaatiomallin mukaan järjestöä johdetaan – ainakin teoriassa – Kemistä käsin. Kemin johtoryhmän tulee hyväksyä uudet jaostot niin Suomessa kuin ulkomaillakin osaksi järjestöä, ja sillä on myös valta erottaa sääntöjä rikkovat ryhmät Soldiers of Odinista. Kemin alaisuuteen kuuluu kotimaassa neljä aluetta, Pohjois-, Itä-, Etelä- ja Länsi-Suomi, ja näiden alueiden johtopaikkakuntien alaisuuteen puolestaan paikallisjaokset. Johtopaikkakunnat olivat maaliskuussa 2016 Kemi, Joensuu, Kouvola ja Pori.²⁴⁹ Alueellinen nelijako on syksyllä 2018 edelleen voimassa, mutta johtopaikkakuntien suhteen tilanne on muuttunut. Mikkelin korvannut järjestörakenteesta pudonnut Joensuun itäisen alueen pääkallopaikkana ja Tampere sekä Helsinki nousseet Porin ja Kouvolan tilalle läntisellä ja eteläisellä alueella.²⁵⁰

Käytännön tasolla Soldiers of Odinin käskyvaltasuhteissa on kuitenkin ollut ongelmia sekä Suomessa että ulkomaisten suuntaan. Suojelupoliisi arvioi kesällä 2016, että Kemin johtoryhmä oli menettänyt otettaan kotimaan jaostoista ja toiminta siirtynyt paikallisryhmien käsiin.²⁵¹ Myös järjestön julkisuuteen vuodetuissa sisäisissä keskusteluissa kesäkuulta 2016 heijastui tyytymättömyys Kemin johtoa kohtaan.²⁵² Soldiers of Odin on tämän lisäksi kertonut joidenkin ulkomaisten jaostojen tulleen perustetuksi ilman lupaa, ja sen johtajilla on ollut vaikeuksia saada jäsenmaksuja perittyä ulkomailta. Suomen ulkopuolisten ryhmiensä käytännön toimintaa Kemi ei ole pyrkinyt valvomaan, mutta sillä on ollut mm. välirikoon johtanut aatteellinen riita Kanadan-jaok-sensa kanssa.²⁵³

Soldiers of Odin on tarjonnut kannattajakunnalleen erilaisia sitoutumisen malleja. Sen toimintaan aktiivisesti osallistuvien täysjäsenten lisäksi täysjäsenyyttä havittelevia on pidetty mukana määrätty aika ns. kokelaina.²⁵⁴ Järjestöä kannattavat mutta käytännön aktivismin vähemmän säännöllisesti kykenevät tukijäsenet ovat puolestaan voineet osoittaa sitoutumistaan mm. taloudellisen avun keinoin. Myös Soldiers of Odinin keväällä 2018 lanseeraama ns. associate-jäsenyys vaikuttaa järjestön viestinnän perusteella olevan sisältönsä puolesta vastaavanlainen, vähemmän säännöllisen aktivismin mahdollistava osallistumismalli.²⁵⁵

Ideologia

Kielteinen näkemys islamista ja muslimeista muodostaa yhden Soldiers of Odinin aatteellisista kulmakivistä. Järjestö luonnehtii kesällä 2017 julkaisemassaan periaateohjelmassa islamia totalitaariseksi, sukupuolten tasa-arvoa, demokratiaa ja ihmisoikeuksia uhkaavaksi aatteeksi.²⁵⁶ Myös Soldiers of Odinin sosiaalisessa mediassa julkaistava materiaali korostaa näkemystä, jonka mukaan muslimit muodostavat suomalaiselle ja laajemmin eurooppalaiselle kantaväestölle merkittävän turvallisuusuhan. Jihadististen terrori-iskujen lisäksi muslimitaustaisten turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien muu väkivalta, kuten seksuaalirikokset, hallitsevat tätä turvallisuusuhkaa korostavaa narratiivia.²⁵⁷ Rannan mukaan ajatus Soldiers of Odinin perustamisesta virisi syksyllä 2015 havainnoista, joiden mukaan Kemiin hiljattain saapuneet turvapaikanhakijat liikkuvat peruskoulujen lähistöllä kuvaamassa nuoria tyttöjä.²⁵⁸ Suomen tataarit ovat tosin mahdollinen poikkeus järjestön kielteiseen muslimikuvaan, sillä sen edustajat ovat tammikuussa 2016 antamassaan haastattelussa todenneet näiden muodostavan osan kotimaista yhteiskuntaa.²⁵⁹

Soldiers of Odinin aate ei kuitenkaan ole yksinkertaistettavissa vain islamin ja muslimien vastaisuudeksi. Järjestö arvostelee periaateohjelmassaan myös yleisemmin monikulttuurisuutta sekä haitallisiksi määrittelemiään maahanmuuton muotoja ja on julkisissa kannanotoissaan usein korostanut olevansa yleisestikin laajamittaista maahanmuuttoa vastaan.²⁶⁰ Haittamaa-hanmuuttajiksi Soldiers of Odin luokittelee vailla asiallista perustetta

Suomeen saapuneet turvapaikanhakijat sekä ihmiset ja ryhmät, joiden integroitumisennustetta se pitää huonona.²⁶¹ Periaateohjelma ei muslimien ohella tarkemmin erittele niitä ei-haluttuja maahanmuuttajaryhmiä, joiden integroitumisennustetta Soldiers of Odin pitää heikkona, mutta mm. järjestön sosiaalisessa mediassa julkaiseman aineiston ja päällystön julkisuuteen vuodettujen viestien perusteella myös tummaihoiset kuuluvat tähän joukkoon.²⁶²

Soldiers of Odinin asennoituminen joihinkin muihin vähemmistöryhmiin on tulkinnanvaraisempaa. Sen edustajat totesivat tammikuussa 2016, että myös juutalaiset muodostavat osan suomalaista yhteiskuntaa, mutta esim. Ranta on kertonut toisaalla tunnustavansa kansallissosialistista maailmankatsomusta.²⁶³ Soldiers of Odiniin kuuluu juutalaisvihamielisiä jäseniä, järjestö on asettanut kerhotiloihinsa esille kansallissosialistista rekvisiittaa ja se irtautui Magneettimedian maaliskuussa 2016 julkaiseman artikkelin jälkeen yhteistyöstä FDL:n kanssa.²⁶⁴ Osaan taustaltaan ei-länsimaalaisista vähemmistöryhmistä, kuten kaakkois- ja itäaasialaisiin, Soldiers of Odin ei ota julkaisemassaan materiaalissa erikseen kantaa, mutta järjestöä ei kaiken kaikkiaan voi luonnehtia erilaisuuteen myönteisesti suhtautuvaksi. Sen VKontaktessa ja Facebookissa 21. marraskuuta 2017 julkaisema ja jälkimmäisen yhteisöpalvelun sivuiltaan poistama teksti sätii mm. seksuaalivähemmistöjä, kasvissyöjiä ja suvaitsevaisia suomalaisia itsensä korokkeelle asettamisesta ja ennustaa näiden ”unelmalle” ikävää loppua.²⁶⁵

Soldiers of Odinin periaateohjelma sisältää myös talouspoliittisen ulottuvuuden, joka sekin tosin kytkeytyy osin maahanmuuttoon. Järjestö arvostelee mm. kehitysavun ja muiden ulkomaalaisille kohdennettujen varainsiirtojen rahoittamista vähäosaisten kantasuomalaisien kustannuksella. Talouspoliittista osiota voi yleisestikin luonnehtia varsin protektionistiseksi. Soldiers of Odin suhtautuu globalisaatioon ja vapaakauppaan kielteisesti ja vaatii lainsäädäntöä, jonka nojalla mm. kansallisomaisuuden myynti ulkomaalaisille kieltäisiin. Järjestö vaatii samoin Suomen irtautumista Euroopan unionista siinä tapauksessa, että unionin valuvikoja ei saateta nopeutetussa aikataulussa kuntoon.²⁶⁶

Periaateohjelman sisältämien kohtien lisäksi muutkin teemat korostuvat järjestön viestinnässä. Näkemys, jonka mukaan Suomen valtiovalta on syyppää maan muuttumiseen jihadistisen terrorismin ja maahanmuuttajaväkivallan riivaamaksi yhteiskunnaksi, on yksi tällainen teema. Valtiovallan nähdään paitsi synnyttäneen väitetyn tilanteen toimillaan, myös suhtautuvan turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien muodostamaan uhkaan naiivisti.²⁶⁷ Soldiers of Odinin mukaan valtamedia peittelee muslimien ja muiden maahantulijoiden väkivaltaa ja kohtelee tämän lisäksi järjestöä itseään epäoikeudenmukaisesti.²⁶⁸ Osa niistä maahanmuuttajien väkivallanteoista kertovista uutisista, joilla Soldiers of Odin tukee narratiiviaan, on toisaalta nimenomaan kotimaisen valtamedian julkaisemia.²⁶⁹

Järjestö kertoo periaateohjelmassaan tavoittelevansa tilaa, jossa sen esille nostamat ongelmakohdat on ratkaistu pysyvällä, tyydyttävällä tavalla ja Suomi muuttunut turvalliseksi yhteiskunnaksi. Katuaktivismi on ollut Soldiers of

Odinin pääasiallinen metodi turvallisuustilanteen kohentamiseksi (ks. seuraava osa) eikä se aio omien sanojensa mukaan sitoutua mihinkään poliittiseen tahoon vaan pikemminkin tukee tapauskohtaisesti niitä toimijoita, jotka ajavat sille tärkeitä asioita. Käytännön tasolla kyseinen tendenssi on näkynyt mm. siten, että järjestö on tukenut Laura Huhtasaaren presidenttiehdokkuutta.²⁷⁰ Se on myös kertonut havittelevansa aiempaa tiiviimpää yhteistyötä kentän muiden toimijoiden kanssa.²⁷¹ Epävirallisemmin Soldiers of Odinin jäsenet ja kannattajat ovat toisaalta myös ilmaisseet halukkuutta ratkaista ongelmat väkivalloin. Järjestön päällystön julkisuuteen vuodetuissa viesteissä on kehoitettu pahoinpitelemään tummaihoisia sekä poliittisen vasemmiston edustajia, ja sen Facebook-sivuilla käytävässä keskustelussa on lietsottu väkivaltaa mm. suomalaispoliitikkoja kohtaan.²⁷²

Toiminta

Katupartiointi on muodostanut Soldiers of Odinin käytännön aktivismin keskeisimmän muodon ja sitä on toteutettu sekä paikallisryhmien omin voimin että muualta saapuneiden jäsenten avustuksella.²⁷³ Katupartioiden osallistujamäärät ovat vaihdelleet parista henkilöstä aina useaan kymmeneen, ja etenkin suuremmat partiot ovat usein olleet eri paikkakuntien yhteishankkeita.²⁷⁴ Myös partiointitoiminnan toistuvuudessa on ollut vaihtelua. Järjestön edustajat totesivat tammikuussa 2016, että tavoitteena on jalkautua ainakin Kemin kaduille vähintään useita kertoja viikossa, mutta viranomaisten mukaan toiminta on ollut joillakin paikkakunnilla varsin satunnaista.²⁷⁵

Soldiers of Odin on pyrkinyt kohdentamaan partiointitoimintaansa alueille, jotka se on arvioinut turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien väkivallan suhteen korkean riskin vyöhykkeeksi.²⁷⁶ Partiointia on esim. Hyvinkäällä toteutettu vastaanottokeskuksen lähistöllä.²⁷⁷ Pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien Soldiers of Odinit puolestaan partioivat helmikuussa 2017 Espoon Ison Omenan alueella, jossa afgaanitaustainen nuori oli järjestön saamien tietojen mukaan aiemmin raiskannut kantasuomalaisen teinin.²⁷⁸ Toisinaan Soldiers of Odin on myös näyttäytynyt kantasuomalaisille vastustajilleen. Sen jäsenet esimerkiksi marssivat kesällä 2016 vasemmistoliiton puoluekokouksen ohi Oulussa.²⁷⁹

Katupartiointia on koordinoitu sosiaalisen median ja WhatsApp-matkapuhelinsovelluksen kautta. Eri jaokset ovat paitsi ilmoitelleet tulevista partioista kyseisiä väyliä pitkin, myös patistaneet kannattajiaan osallistumaan toimintaan aktiivisemmin. Aktivointivaikeudet heijastuvat eri paikallisjaosten Facebook-viestinnän lisäksi myös järjestön johdon sisäisissä keskusteluissa, ja toisinaan partioimaan on jouduttu lähtemään hyvinkin pienellä vahvuudella.²⁸⁰ Partiointitoimintaan osallistumiselle on ainakin teoriassa säädetty tietyt kriteerit. Varsinaisten jäsenten ja kokelaiden lisäksi täysi-ikäisten tuki- ja associates-jäsenten on myös ollut mahdollista hakea mukaan toimintaan, mutta näiden on pitänyt ensin läpäistä paikallisjaoksen jäsenten haastattelu.²⁸¹ Huumeongelmat ovat Soldiers of Odinin mukaan este katupartiointiin

osallistumiselle ja osa jaoksista myös edellyttää, ettei partiointiin osallistuvilla ole tilillään naiseen tai lapsiin kohdistuneita väkivalta- ja seksuaalirikoksia.²⁸² Käytännön tasolla kriteeristö on kuitenkin löyhempi, sillä myös järjestön täysjäseniin kerrotaan kuuluvan mm. huumeidenkäyttäjiä.²⁸³

Vakavilta yhteenotoilta on itse katupartiointitoiminnan aikana vältytty siitakin huolimatta, että järjestön jäsenet ovat päätyneet kasvotusten sekä poliittisten vastustajiensa että maahanmuuttajataustaisen väestön kanssa.²⁸⁴ Leirien väliset jännitteet ovat toisaalta olleet kireät ja väkivalta täysin realistinen mahdollisuus. Vasemmistoanarkistit vandalisoivat Tampereen Soldiers of Odinin kerhotiloja keväällä 2016, ja järjestön sisäisissä keskusteluissa kesäkuulta 2016 korostui voimakas halu kohdistaa oma-aloitteista väkivaltaa mm. anarkisteihin ja muihin poliittisiin vastustajiin. Järjestön johtohahmot kaavailivat, että katupartioiden mukana ns. tunnuksettomina²⁸⁵ kulkevat jäsenet voisivat suorittaa väkivallanteot, jolloin niitä ei yhdistettäisi Soldiers of Odiniin.²⁸⁶ Suunnitelmat eivät tietävästi kuitenkaan konkretisoituneet. Partiointitoiminnan ulkopuolella liikkeen jäsenet ovat syyllistyneet yksittäisiin väkivallantekoihin turvapaikanhakijoita vastaan. Soldiers of Odinin edustaja mm. heitti huhtikuussa 2017 turvapaikanhakijoiden telttaa sytyttämättömällä polttopullolla Oulussa.²⁸⁷ Järjestö on myös painostanut vihollisiksi mieltämiään henkilöitä muilla tavoin. Sen johtohahmot mm. suunnittelivat poliittisten vastustajiensa maalittamista vastamedioiden ja sosiaalisen median avulla vuonna 2016 julkisuuteen tulleissa viesteissä.²⁸⁸

Käytännön aktivisminsa ohella järjestö on panostanut näkyvyyteen sosiaalisessa mediassa. Soldiers of Odin Finland ry -sivulla on Facebookissa liki 50000 tykkääjää, joista osa on tosin ulkomaalaisia. Eri paikallisjaostoilla on omat Facebook-ryhmänsä, ja mm. Mikkelillä ja Jyväskylällä sivut myös VKontaktessa. Järjestön seuraajakunta on venäläisessä yhteisöpalvelussa kuitenkin huomattavasti pienempi kuin Facebookissa.²⁸⁹ Soldiers of Odinin sosiaalisessa mediassa julkaisema materiaali koostuu paitsi sen aatetta tukevista teksteistä, uutisista ja kuvista, myös käytännön aktivismia esittelevistä päivityksistä, viikinkikulttuuriin liittyvästä visuaalisesta materiaalista ja järjestön myymien tukituotteiden mainoksista.²⁹⁰ Jäseniltä kerättävien vuotuisien maksujen ohella tukituotteet ovatkin olleet Soldiers of Odinille eräs lisäkeino rahoittaa toimintaansa.

Soldiers of Odin on suosittelut katupartiointiin vähemmän säännöllisesti kykeneville tukijäsenilleen informaatiovaikuttamista eräänä aktivismin muotona. Sen periaateohjelmassa todetaan, että tukijäsenet voivat paitsi levittää järjestön sanomaa sosiaalisessa mediassa, myös argumentoida sen puolesta fyysisessä elinympäristössään. Tukijäsenten ei edellytetä osallistuvan varsinaiseen katupartiointiin, mutta nämä kutsutaan mukaan muutaman kerran vuodessa järjestettäviin suurempiin tapahtumiin. Soldiers of Odinin mukaan tukijäsenet voivat myös auttaa järjestöä hankkimalla sen tuotteita.²⁹¹

Kotimaiset yhteydet

Soldiers of Odin on tehnyt yhteistyötä kentän eri toimijoiden kanssa, ja etenkin sen kontaktit Vastarintaliikkeen Suomen-osastoon ovat herättäneet julkisuudessa huomiota. Ranta on ollut Vastarintaliikkeen tukijäsen ja kysyi järjestöltä lupaa Soldiers of Odinin perustamiseen.²⁹² YouTube-palvelussa julkaistiin keväällä 2016 video, jolla Vastarintaliikkeen ja Soldiers of Odinin tunnukset esiintyvät yhdessä ja Vastarintaliike kiitteli maaliskuussa 2016 Soldiers of Odinin päätöstä katkaista yhteistyö FDL:n kanssa.²⁹³ Järjestöjen välit lähenyivät entisestään vuonna 2017. Soldiers of Odinin eri paikallisjaokset mainosivat Vastarintaliikkeen Tampereella 21. lokakuuta organisoimaa mielenosoitusta ja kymmenet järjestön jäsenet osallistuivat itse tapahtumaan.²⁹⁴ Soldiers of Odin reagoi Pirkanmaan käräjäoikeuden päätökseen Vastarintaliikkeen lakkauttamisesta julkaisemalla kansallissosialisteja tukevan kannanoton²⁹⁵ ja mainosti sivuillaan Vastarintaliikkeen itsenäisyyspäivänä 2017 järjestämää Kohti vapautta -mielenosoitusta. Kymmenet Soldiers of Odinin jäsenet myös osallistuivat itsenäisyyspäivän tapahtumaan.²⁹⁶ Vastarintaliikkeen edustajat ovat puolestaan aika ajoin osallistuneet Soldiers of Odinin katupartioihin mm. Helsingissä ja Hyvinkään seudulla.²⁹⁷

Soldiers of Odinin jäsenet ovat tämän lisäksi olleet keskeinen tekijä Kansallismielisten liittoumassa. Ajatus eri toimijoiden yhteistyötä sujuvoittavasta ja resurssit yhdistävästä koalitiosta oli Soldiers of Odinin Tero Ala-Tuuhosen mukaan Mika Rannan.²⁹⁸ Liittouman puitteissa tapahtuva toiminta vaikuttaa mahdollistaneen järjestön yhteistyön FDL:n kanssa, sillä maaliskuun 2016 irtisanoutumisesta huolimatta sen edustajat osallistuivat mm. Kansallismielisten liittouman tukemaan Ei megamoskeijalle -tapahtumaan elokuussa 2017.²⁹⁹ Soldiers of Odin on myös ylläpitänyt kontakteja Rajat Kiinni!- ja Suomi Ensin/Suomen Kansa Ensin -liikkeisiin. Sen jäsenet mm. osallistuivat Helsingin Tapanilassa keväällä 2016 järjestettyihin Rajat Kiinni! -mielenosoituksiin ja vierailivat samoin Rautatien torin Suomi-Maidan -leirissä.³⁰⁰ Maaliskuussa 2017 osa Soldiers of Odinin edustajista osallistui Rautatien torin Puhdistus-mielenosoitukseen, kun taas osa toimi eräänlaisena turvakaartina Suomi-Maidanille.³⁰¹ Soldiers of Odinin edustajia oli myös läsnä SKE:n elokuussa 2018 järjestämässä mielenosoituksessa Hyvinkäällä.³⁰² Järjestö on tämän lisäksi lähettänyt edustajiaan joihinkin yhteistapahtumiin Suomen Sisun kanssa, ja sen Tampereen-jaoksen päällikkö on ollut, kuten aiemmin mainittu, Pirkanmaan Suomen Sisun varajohtaja.³⁰³

Ulkoparlamentaaristen järjestöjen lisäksi Soldiers of Odinilla on ollut kontakteja puoluepoliittisiin toimijoihin. Perussuomalaisen kunnallisvaltuutettu toimi Soldiers of Odinin Iisalmen-jaoksessa keväällä 2016, ja järjestö osallistui Keski-Suomen perussuomalaisen nuorten kanssa kesällä 2016 järjestettyyn Suomi – yhteinen asiamme -tapahtumaan Jyväskylässä.³⁰⁴ Konkreettisen yhteistoiminnan ohella osa perussuomalaisista kansanedustajista myös puolusteli Soldiers of Odinin toimintaa alkuvuonna 2016.³⁰⁵ Yksiselitteisen myönteistä puolueen suhtautuminen Soldiers of Odiniin ei ole

kuitenkaan ollut, sillä esim. perussuomalaisten nuorisajaoston puheenjohtaja Sebastian Tynkkynen arvosteli järjestöä rasismista kesällä 2016.³⁰⁶

Soldiers of Odinin julkisuuteen vuodettujen sisäisten viestien perusteella järjestöllä on myös ollut yhteistoimintaa MV-lehden kanssa. Ranta on todennut kuuluvansa lehden salaiseen ryhmään Facebookissa ja kertonut järjestön muille johtohahmoille, että Soldiers of Odinin on mahdollista saada julkaisussa niin paljon palstatilaa, kuin nämä vain haluavat.³⁰⁷ MV-lehti onkin uutisoinut järjestön aktiviteeteista ja maalittanut sen vihollisia, ja Soldiers of Odin on myös jakanut lehden julkaisemaa aineistoa sosiaalisen median sivuiltaan.³⁰⁸

Kansainväliset yhteydet

Soldiers of Odin lienee yksi nykysuomalaisen äärioikeistoliikeddinnän kansainvälisesti tunnetuimmista ilmiöistä. Se perustettiin syksyllä 2015 ja astui laajempaan julkisuuteen alkuvuonna 2016, mutta oli jo saman vuoden maaliskuulle tullessa levinnyt Norjaan, Iso-Britanniaan, Kanadaan, Australiaan ja lukuisiin muihin maihin. Järjestölle on myöhemmin myös perustettu jaokset mm. Venäjälle ja Brasiliaan.³⁰⁹ Soldiers of Odinin saama kansainvälinen huomio käy yhtä lailla ilmi sen Suomen Facebook-pääsivulta. Moni järjestön päivityksistä tykänneistä ja niitä kommentoineista on ulkomaalainen.³¹⁰ Soldiers of Odinin kansainvälisestä luonteesta huolimatta sen Suomen-haaran käytännön yhteistyö ulkomaisten jaosten kanssa vaikuttaa jääneen suhteellisen pienimuotoiseksi.³¹¹ Soldiers of Odinin ruotsalaisjäsenet mm. osallistuvat syksyllä 2017 järjestön kaksivuotisjuhlaan Kemissä, ja osa sen ja kokkolalaisedustajista auttoi saman vuoden maaliskuussa järjestön Uumajan-jaosta katupartioinnissa.³¹² Helsingin Soldiers of Odinin katupartiointitoimintaan osallistui keväällä 2016 samoin järjestön virolaisia jäseniä.³¹³ Konkreettista, rajat ylittävää yhteistyötä on ollut järjestön kansainvälisen suosion huomioiden joka tapauksessa vähän. Kansainvälinen suosio ei myöskään ole osoittautunut yksiselitteisen myönteiseksi asiaksi – järjestön johto on, kuten aiemmin mainittu, kertonut osan ulkomaisista jaoksista tulleen perustetuksi ilman lupaa ja Kemillä on samoin ollut ongelmia saada ulkomaiset jaostot tilitämään jäsenmaksunsa Suomeen.

Varsinaisen kansainvälisen järjestön sijaan Soldiers of Odinia voisi kenties pikemminkin luonnehtia kansainväliseksi brändiksi. Ulkomaisten jaosten on pitänyt saada Kemin-johdon hyväksyntä tullakseen viralliseksi osaksi Soldiers of Odinia, mutta niiden varsinainen perustamistyö ja käytännön toiminta on jäänyt paikallisaktiivien harteille. Suomen Soldiers of Odinin Facebook-pääsivuilla käyty keskustelu toisaalta kieltä siinä, että järjestön kaltaiselle toimijalle on ollut kansainvälistä tilausta. Sen päivityksiä kommentoineet ulkomaalaiskannattajat ovat nimittäin tuoneet useasti esille toiveen Soldiers of Odinin leviämisestä myös omalle paikkakunnalleen.³¹⁴ Ranta kumppaneineen onnis-

tui luomaan syksyllä 2015 tuotteen, jolle oli kysyntää ja joka oli viikinkitemaatiikkansa vuoksi Suomen ulkopuolella helpommin tunnistettavissa ja omaksettavissa kuin esim. kalevalaiseen sankaritarustoon perustuva brändi.

Soldiers of Odinilla on edelleen toimintaa, vaikka sen laajenemisvauhti vaikuttaakin syksyille 2018 tultaessa seisahtuneen. Järjestön tulevaisuuden kannalta keskeistä lienee se, uusiutuuko syksyn 2015 tilanne lähiaikoina. Turvapaikanhakijoiden määrän merkittävä kasvu saattaisi johtaa siihen, että Soldiers of Odin jalkautuisi Suomen kaduille jopa vahvempana kuin syksyn 2015 ja alkuvuoden 2016 aikana. Sen keskeiset aktivistit ovat verkostoituneet keskenään ja paikallisjaostoihin nojaava organisaatiomalli on edelleen pystyssä. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvun aiheuttaman yhteiskunnallisen kuohunnan voisi täysin realistisesti odottaa kanavoituvan jo olemassa oleviin ulkoparlamentaarisiin ryhmiin, joista Soldiers of Odin on vuonna 2018 edelleen yksi.

Toisaalta myös järjestön vuorovaikutus Vastarintaliikkeen kanssa on huomion arvoisen seikka. Osa Soldiers of Odinin toimintahakuisemmista, katu-partioiden tuloksiin turhautuneista jäsenistä saattaa siirtyä Vastarintaliikkeeneseen mikäli esim. turvapaikanhakijakriisin uusiutumisen kaltainen kehityskulku ei tuo järjestön omaan toimintaan lähitulevaisuudessa uutta virtaa.

2.4. MILITANTIT VALLANKUMOUSJÄRJESTÖT

2.4.1. POHJOISMAINEN VASTARINTALIIKE

Synty ja rakenne

Pohjoismainen Vastarintaliike on Ruotsissa, Suomessa, Norjassa ja Tanskassa toimiva kansallissosialistinen vallankumousjärjestö. Se toimi alkujaan erillisinä osastoina eri Pohjoismaissa. Järjestön ruotsalainen ydin, Svenska Motståndsrörelsen, perustettiin vuonna 1997. Sen johtaja Klas Lund vaikutti aiemmin Vitt Arisk Motstånd -liikkeessä ja toimitti äärioikeistolaisen Nationell Ungdom -järjestön lehteä Folktribunen.³¹⁵ Vastarintaliikkeelle perustettiin 2000-luvulla osastoja muihin Pohjoismaihin. Norjaan vuonna 2003 luotu ryhmä jäi lyhytikäiseksi, mutta kahdeksan vuotta myöhemmin perustettu Den Nordiske Motstandsbevegelsen saavutti sen sijaan pysyvämman jalansijan maassa.³¹⁶ Myös Vastarintaliikkeen vuonna 2013 perustaman Tanskan-haaran aktiivisuudessa on ollut vaihtelua, mutta ryhmällä vaikuttaa syksyllä 2018 olevan kuitenkin jonkin verran toimintaa.³¹⁷

Järjestön suomalainen, aiemmin Suomen Vastarintaliikkeenä tunnettu osasto, perustettiin vuonna 2008. Holapan mukaan yhdysvaltalaisessa The Order -uusnatsijärjestössä tekemistään rikoksista vangitulla Richard Scutarilla oli suomalaisryhmän synnyn kannalta keskeinen rooli. Holappa kävi

Scutarin kanssa vuosien ajan kirjeenvaihtoa ja otti tämän kehotuksesta vuonna 2007 yhteyttä Ruotsin Vastarintaliikkeen johdossa toimineeseen Magnus Södermaniin.³¹⁸ Suomalaisjärjestön perustamisen käytännön järjestelyt jäivät kuitenkin suurelta osin Mikko Haapakosken harteille, sillä Holappa itse asui Yhdysvalloissa heinäkuusta 2008 kesään 2009 asti. Haapakoski sai Vastarintaliikkeen Suomen-haaran perustamiselle lokakuussa 2008 luvan Ruotsista ja oli kesään 2009 mennessä organisoinut järjestölle paikallisryhmät Ouluun, Helsinkiin ja Turkuun. Holapan rooliksi jäi tämän omien sanojen mukaan Vastarintaliikkeen nimellisenä johtajana toimiminen. Oululainen Juuso Tahvanainen korvasi Holapan Vastarintaliikkeen Suomen-haaran johtajana vuonna 2012 ja jatkoi tässä roolissa vuoteen 2015 asti.³¹⁹

Pohjoismainen Vastarintaliike on kannanotoissaan alleviivannut olevansa pohjoismainen kokonaisuus ja että esim. sen suomalaisaktivistit kuuluvat Pohjoismaiseen Vastarintaliikkeeseen erillisen Suomen-järjestön jäsenyyden sijaan.³²⁰ Vastarintaliikkeen Suomen-toiminnasta päättää kuitenkin vuonna 2015 perustettu kotimainen johtajavaltuusto, johon kuuluvat mm. paikallisten aktivistiryhmien päälliköt.³²¹ Pohjoismainen Vastarintaliike luopui myös yhden johtajan mallistaan vuonna 2015. Järjestöllä on edelleen päällikkö, ruotsalainen Simon Lindberg, mutta sen toimintaa johtaa tämän lisäksi yhteispohjoismaalainen valtuusto. Kutakin jäsenmaata edustaa valtuustossa kaksi henkilöä.³²² Lindbergin ohella liikkeen muita keskeisiä hahmoja ovat sen poliittisesta strategiasta vastaava Fredrik Vejdeland, järjestön parlamentaarista siipeä johtava Pär Öberg ja sen paikallisosastojen toimintaa koordinoiva kansainvälinen puhemies Emil Hagberg. Myös Lund toimii edelleen liikkeessä, vaikkakin vähemmän näkyvässä roolissa.³²³

Järjestön aluerakenteessa on jäsenmaakohtaista vaihtelua. Ruotsissa Vastarintaliike toimii seitsemällä eri alueella (näste), joiden sisälle lukeutuu useita paikallisryhmiä. Suomessa rakenne on paikkakunta-kohtaisempi. Vastarintaliikkeellä oli syksyllä 2018 aktivistiryhmät seitsemällä suomalaispaikkakunnalla: Helsingissä, Turussa, Pirkanmaalla, Jyväskylässä, Oulussa, Porissa ja Lappeenrannassa. Aluerakenteeseen aiemmin kuuluneen Lahden-ryhmän yhteystietoja ei toisaalta enää löydy järjestön sivuilta.³²⁴ Jokaisella paikallisosastolla on oma johtajansa, jonka vastuualueisiin kuuluvat ryhmän toiminnan koordinoimisen lisäksi mm. jäsenten rekrytointi sekä tarvittaessa näiden järjestöstä erottaminen.³²⁵ Paikallisosastoilla on tämän lisäksi oltava talousvastaava sekä varuste- ja materiaalivastaavat, joiden toimenkuviin sisältyvät mm. kirjanpito tehtävät, maksujen kerääminen ja ryhmän varusteista huolehtiminen.³²⁶ Paikallisosastojen tulee mahdollisuuksien salliessa myös nimittää ryhmän sisäisestä tiedottamisesta vastaava yhteyshenkilö, liikuntatoiminnasta huolehtiva urheiluvastaava, asiakirjoja sekä muuta materiaalia paikkakuntien välillä kuljettava kuriiri, ja pöytäkirjanpitäjä kokouksia varten.³²⁷ Roolijaon tosiasiallista toteutumista on etenkin henkilömääräisesti pienempien aktivistiryhmien kohdalla kuitenkin hankala arvioida.

Vastarintaliikkeen kannattajakunta jakautuu aktivisteihin, jäseniin ja tukijäseniin. Aktivistien vaikuttaa myös olevan mahdollista sitoutua toimintaan

tätäkin perusteellisemmin, ns. valajäsenenä.³²⁸ Aktivistit muodostavat järjestön kovan ytimen – sen omien sanojensa mukaan keihäänkärjen – ja näiltä edellytetään voimakasta sitoutumista mm. katuaktivismiin kaltaiseen toimintaan.³²⁹ Tavalliset jäsenet on veloitettu vähemmän säännölliseen toimintaan ja voivat tukea liikettä muillakin tavoin kuin katuaktivismilla. Holapan mukaan Vastarintaliike loi kyseisen sitoutumismuodon erityisesti naiskannattajiaan varten, sillä näitä ei pidetä miesten lailla katuaktivismiin pätevinä. Tukijäsenillä on puolestaan varsinaisia jäseniä vähemmän veloitteita, mutta nämä ovat vapaita osallistumaan Vastarintaliikkeen toimintaan niin usein kuin haluavat.³³⁰ Järjestön toiminnan eri muotoja on kuvailtu tarkemmin luvun myöhemmässä osassa. Sitoutumisen malli määrittelee Vastarintaliikkeen kannattajilta perittävän jäsenmaksun koon. Viranomaisten vuonna 2015 takavarikoiman ryhmänjohtajaoppaan mukaan tukijäseniltä peritään viittä euroa kuussa ja jäseniltä kymmentä. Aktivistien on mahdollista maksaa joko 20 euroa kuussa tai sitoutua antamaan Vastarintaliikkeelle tietty prosentuaalinen osuus kuukausituloistaan. Valajäsenten edellytetään sitoutuvan jälkimmäiseen malliin.³³¹

Suojelupoliisin edustajan elokuussa 2018 antaman arvion mukaan Vastarintaliikkeellä on Suomessa noin satakunta jäsentä.³³² Se, missä määrin kyseinen joukko koostuu nimenomaan aktivisteista pikemminkin kuin aktivisteista ja tavanomaisista jäsenistä, on tulkinnanvaraista. Vastarintaliikkeen Suomessa järjestämissä suur tapahtumissa on marssinut pienempi määrä aktivisteiksi tunnistettavia henkilöitä. Esimerkiksi liikkeen Tampereella lokakuussa 2017 järjestämään Sananvapauden puolesta -marssiin osallistui arviolta 50-60 järjestön tunnuksia ja lippuja kantavaa tai muulla tavoin aktivistiksi tunnistettava henkilöä, joista osa tuli Suomen ulkopuolelta.³³³

Suomen viranomaiset ryhtyivät syksyllä 2016 selvittämään mahdollisuutta lakkauttaa Vastarintaliike oikeusteitse, ja Poliishallitus nosti asiassa kanteen saman vuoden joulukuussa. Kanne eteni Pirkanmaan käräjäoikeuden käsittelyyn elokuussa 2017 ja sitä koskeva, Vastarintaliikkeen lakkauttavaksi määräävä tuomio annettiin marraskuun lopussa.³³⁴ Tuomio ei kuitenkaan muodostunut lainvoimaiseksi sillä tapaus eteni Turun hovioikeuden käsittelyyn elokuussa 2018. Myös hovioikeus on tätä kirjoitettaessa antanut Vastarintaliikkeen lakkauttamista puoltavan päätöksen, mutta järjestöllä on edelleen mahdollisuus hakea valituslupaa korkeimmasta oikeudesta eikä tuomio ole näin ollen toistaiseksi lainvoimainen.³³⁵

Ideologia

Pohjoismainen Vastarintaliike on kansallissosialistinen, vallankumoukselliseen toimintaan valmistautuva järjestö. Kansallissosialismi on totalitaarinen aate, joka on piirtynyt historiaan erityisesti natsi-Saksan valtionideologiana. Sen keskeisiä piirteitä kolmannessa valtakunnassa olivat usko ns. rotujen epätasa-arvoon ja rodun merkitykseen historiaa ohjaavana voimana sekä

pyrkimys säilyttää kansakunnan rotubiologinen koostumus homogeenisena.³³⁶ Etenkin äärimmäisen voimakas juutalaisviha oli kansallissosialistisen Saksan rotunäkemyksille leimallista, mutta maa pyrki kohti kansansa geneettistä "eheyttä" myös mm. saksalaisiin mielenterveyspotilaisiin ja kehitysvammaisiin kohdistuneen sterilisaatio- ja eutanasiaohjelman keinoin.³³⁷ Natsijohdanto uskoi myös maansa oikeuteen laajentua Itä-Eurooppaan tarvittaessa sota-toimin, Saksan missioon maailmanvaltiudesta ja sosiaalidarvinistiseen kappailuun ihmiskunnan kehitystä eteenpäin vievänä voimana.³³⁸ Natsipuolueen ohjelmaan sisällytettiin samoin erilaisia talouspoliittisesti vasemmistolaiseksi laskettavia pyrkimyksiä, kuten teollisuuden kansallistaminen, sen tuottojen tasapuolisempi jakaminen saksalaisille ja kansainvälisistä pääomamarkkinoista irtautuminen. Käytännössä puolueen toteuttama talouspolitiikka oli kuitenkin monelta osin oikeistolaista, vaikka sen sisällä vaikuttikin vuoteen 1934 asti talousvasemmistolaisten ns. strasseristien siipi.³³⁹

Rotubiologisten näkemysten, juutalaisvastaisuuden ja vaatimuksen kansan geneettisestä eheydestä voidaan katsoa muodostavan myös Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen kansallissosialismin kovan ytimen. Järjestö on julkaissut tavanomaisten aatteellisten tekstien kuten verkkosivuilleen laadittujen artikkelien lisäksi myös maailmankuvaansa ja tulevaisuudenvisiotaan jäsenllymmin kartoittavan puoluepoliittisen ohjelman.³⁴⁰ Se nimeää ohjelmassaan laajan kirjon ongelmallisina pitämiään ilmiöitä ja kehityskulkuja, mutta näkee erityisen kohtalokkaana Pohjoismaihin kohdistuvan maahanmuuton ja alueen väestöpohjan muuttumisen moninaisemmaksi. Vastarintaliikkeen mukaan laajamittainen ei-pohjoismaisten maahanmuuttajien tulo alueelle, näiden lisääntyminen Pohjoismaiden valkoisten kanssa ja kantaväestön keskinäisten parisuhteiden tuottama pieni lapsiluku uhkaavat yhdessä tuottaa pohjoismaalaisten kansanmurhan.³⁴¹

Järjestön voimakas rotubiologinen korostus tekee siitä muihin Suomessa toimiviin äärioikeistoryhmiin verrattuna jokseenkin poikkeuksellisen. Vastarintaliike alleviivaa tuottamassaan materiaalissa, että yksilöiden henkiset ominaisuudet ovat sidottuja näiden verenperimään, geeneihin. Järjestön mukaan pohjoismaalaisten rodullinen eristäytyneisyys muista kansoista – yhdistettynä paikalliseen ilmastoon, jonka se näkee vuosituhansien saatossa karsineen heikommalla perimällä varustetut yksilöt joukosta – on muovannut alueen väestön ominaispiirteiltään ja luonteeltaan sellaiseksi kuin se nykyään on.³⁴²

Vastarintaliikkeen mukaan maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liitetty lieveilmiöt, kuten rikollisuus, ovat väestön geneettisen rakenteen muutokseen verrattuna pieniä ongelmia.³⁴³ Useista muista suomalaistoimijoista poiketen järjestö vastustaa rotubiologisen maailmankuvansa pohjalta myös sopeutumiskyvyltään usein kiiteltujen ei-pohjoismaisten kansanryhmien läsnäoloa Pohjolassa ja näiden pariutumista alueen valtaväestön kanssa. Sen julkaisemassa materiaalissa on mm. kartoitettu valkoisten ja itäaasialaisten välisiä eroja ja kerrottu jälkimmäisen ryhmän olevan geeniperimänsä vuoksi riskinotto- ja innovaatiokyvyltään edellistä heikompi.³⁴⁴

Pohjoismaisten poliitikkojen ohella Vastarintaliike pitää erityisesti juutalaisia ja näiden kontrolloimiksi mieltämiään instituutioita syyllisinä alueelle kohdistuvaan maahanmuuttoon sekä sen aiheuttamaan uhkaan. Juutalaisvastaisuus ei ole nykysuomalaiselle äärioikeistolle poikkeuksellista, mutta sillä on Vastarintaliikkeen maailmankuvassa muita järjestöjä huomattavasti keskeisempi asema. Vastarintaliikkeen mukaan ns. kansainvälinen sionistinen eliitti kontrolloi maailmaa paitsi aseellisesti, myös rahoitusmarkkinoiden sekä valtamedian kautta ja pyrkii raivaamaan tieltään kaikki tahot, mm. etniseltä koostumukseltaan yhtenäiset valtiot, jotka voisivat muodostaa esteen sen valtapyrkimyksille.³⁴⁵ Järjestö on julkaissut sivuillaan materiaalia, jonka mukaan juutalaiset ovat olleet Ranskan ja Venäjän vallankumousten ohella masinoimassa mm. presidentti John F. Kennedyn murhaa ja ideoivat tämän lisäksi peruskoulujärjestelmän sekä siihen sisältyvän kansainvälisyyskoulutuksen heikentääkseen eurooppalaisten kansallistunnetta ja valmistellakseen maanosan valtioiden yhdentymistä Euroopan unionin puitteissa.³⁴⁶ Vastarintaliike puhuu tuottamassaan aineistossa usein sionisteista tai sionistisesta eliitistä, mutta pitää tosiasiallisesti juutalaisia kokonaisuudessaan vihollisenaan. Se mainitsee poliittisessa ohjelmassaan, että kaikki juutalaiset eivät ole sionisteja, mutta kertoo toisaalta myös julkaisevansa kyseisen toteamuksen Suomen sananvapauslakien pakottamana.³⁴⁷

Vastarintaliike käsittelee poliittisessa ohjelmassaan muitakin ongelmallisia pitämiään seikkoja, joista osa tosin kytkeytyy maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen. Järjestön mukaan nykyinen lainsäädäntö asettaa Pohjoismaiden kantaväestön epätasa-arvoiseen asemaan vähemmistöryhmiin nähden, kun taas nykydemokratia mahdollistaa laajamittaisen maahanmuuton ohella mm. seksuaalivähemmistöjen avioliitot ja adoptio-oikeuden.³⁴⁸ Valta-mediaa, jonka järjestö mieltää juutalaisten kontrolloimaksi, se pitää kantaväestölle vihamielisenä instituutiona.³⁴⁹ Pohjoismaiden nykytilanteeseen liittyvät ongelmat ovat Vastarintaliikkeen mukaan kokonaisuudessaankin monialaisia. Sen mukaan vallalla olevat poliittiset ideologiat ja järjestelmät ovat luontoa riistäviä, pohjoismaalaisten luontosuhde mm. urbanisaatiokehityksen vuoksi vääristynyt ja nykyajan kulutusyhteiskunta epäterveellisen materialistinen.³⁵⁰

Järjestö visioi kuvailemiensa ongelmien ja kehityskulkujen vastapainoksi kansallissosialistisen, Pohjoismaat yhdistävän valtion. Se valitsisi valta-aseman saavutettuaan ns. yhteispohjoismaalaisen senaatin, joka puolestaan valitsisi kansallissosialistiselle Pohjolle johtajan. Kyseisellä johtajalla olisi kontrolli valtiota ja kansaa strategisella tasolla koskevista päätöksistä, vaikka yhteispohjoismaalainen senaatti jatkaisikin neuvoa-antavana elimenä. Vastarintaliikkeen mukaan valtion lakiasäättäväksi elimeksi organisoitaisiin pohjoismaalainen parlamentti, jonne kansalaiset saisivat äänestää edustajansa.³⁵¹

Järjestön visioima hallintomalli poikkeaa kotimaisten äärioikeistoryhmien yleisesti ajamasta ihanteesta, sillä sen puitteissa Suomi liitettäisiin samaan valtiorakenteeseen muiden Pohjoismaiden kanssa. Vastarintaliikettä voikin

parhaiten luonnehtia rotunationalistiseksi järjestöksi. Se suhtautuu suomalaisuuteen ja suomalaisuuteen myönteisesti, ja hyödyntää usein narratiivissaan Suomen itsemääräämisoikeuden tai suomalaisen kansallisvaltion puolesta kamppaileiden hahmojen, kuten Eugen Schaumanin, Elias Simojoen ja venäläistä sortovaltaa vastustaneen Suomen Aktiivisen Vastustuspuolueen muistoa.³⁵² Samaan aikaan sen käsitys puolustamastaan kansasta – pohjoismaisesta rodusta – on myös kaiken kaikkiaan laajempi kuin kotimaisilla äärioikeisto- ja nationalistiryhmillä perinteisesti.

Vastarintaliike lakkauttaisi Pohjoismaiden ulkopuolelta tulevan maahanmuuton ja poistaisi ei-pohjoismaalaiset tai pohjoismaalaisille läheiseen kansanryhmään kuulumattomat henkilöt alueelta. Sen mukaan valtaosa keski- ja itäeurooppalaisista saisi jäädä alueelle, mutta esim. eteläeurooppalaisten kohdalla ehdot olisivat tiukemmat.³⁵³ Järjestö ei puolueohjelmassaan tarkemmin erittele niitä eteläeurooppalaisia ryhmiä, jotka poistettaisiin Pohjoismaista, mutta sen toisaalla julkaiseman materiaalin perusteella esim. eteläitalialaiset saattaisivat kuulua tähän joukkoon.³⁵⁴ Vastarintaliike toisaalta toteaa, että se voisi myöntää kunniakansalaisuuden pienelle ryhmälle ansioituneita ”muunrotuisia” ja sallia näiden lisäksi esim. Pohjoismaihin adoptoitujen muiden kansanryhmien edustajien tai ns. sekarotuisten jäävän alueelle. Kahden jälkimmäisen ryhmän oikeudellinen asema muodostuisi käytännössä kuitenkin epäselväksi, sillä henkilöt eivät välttämättä täyttäisi järjestön toisaalla manifestissaan ilmoittamia kriteerejä kansalaisuudelle.³⁵⁵ On samoin kysymysmerkki, millä tavoin ei-halutun väestönosan poistaminen Pohjoismaista tosiasiaa etenisi. Vastarintaliike on manifestissaan todennut, että se toteuttaisi prosessin ”humaaneimmin mahdollisin tavoin”,³⁵⁶ mutta kansallissosialismin historia on toisaalta näyttänyt, kuinka väestöryhmän poistaminen maantieteelliseltä alueelta toteutetaan kansanmurhan keinoin.³⁵⁷

Väestöpoliittisten toimenpiteiden ohella Vastarintaliikkeen johtama valtio mm. irtautuisi kansainvälisestä talousjärjestelmästä sekä kansainvälisistä järjestöistä ja pyrki mahdollisimman suureen omavaraisuuteen. Ulkomailta pakon edessä hankittavat hyödykkeet kansallissosialistinen Pohjola rahoittaisi maataloustuotteilla, sillä Vastarintaliikkeen havittelema yhteiskunta tuottaisi ruokatarvikkeita yli omien tarpeittensa.³⁵⁸ Keinolannoitteet ja kemialliset torjunta-aineet kieltävällä kansallissosialistivaltiolla olisi luomutuotannon pienempien satomäärien³⁵⁹ vuoksi todennäköisesti edessään jonkinasteinen pohjoismaisen viljelypinta-alan lisääminen, mutta Vastarintaliike toisaalta myös kannustaisi kansalaisiaan omavaraisuutta lisäävään pienviljelyyn sekä kaupunkiympäristön ulkopuolella asumiseen.³⁶⁰

Vastarintaliikkeen valtio rakentaisi tämän lisäksi mahdollisimman voimakkaan armeijan. Se asettaisi miehille vähintään kahden vuoden asevelvollisuuden ja naisille tätä lyhyemmän pakollisen koulutusjakson ja pyrki varustamaan armeijansa mahdollisimman korkealaatuisella aseistuksella.³⁶¹ Vaikka Vastarintaliikkeen mukaan sen asevoimien pätehtävänä olisi kansallissosialistisen Pohjolan suojaaminen ulkoisilta vihollisilta, on järjestön poliittisessa ohjelmassa myös tavoitettavissa maailmanvallankumouksellisia

kaikuja. Vastarintaliikkeen mukaan se voisi tilanteen vaatiessa käyttää armeijaansa liittolaistensa suojaamiseen yhteisiltä vihollisilta ja auttaa taistelussa finanssikapitalismia vastaan.³⁶² Järjestö ei nimeä ohjelmassaan potentiaalisia liittolaisvaltioita, mutta sen sionistien uhriksi ja vastavoimaksi usein luonnehtima Iran saattaisi nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa täyttää kumpuustahon kriteerit.³⁶³

Vastarintaliikkeen visiolla olisi toteutuessaan dramaattinen vaikutus sekä Suomeen että muihin alueen valtioihin. Väestöpoliittisten vaikutustensa ohella suunnitelma muuttaisi Pohjoismaat urbanisoituneista kulutusyhteiskunnista maatalousvaltaisemmaksi, militarisoituneeksi poliittiseksi yksiköksi, jonka strategisen tason päätöksistä vastaisi yksi henkilö. Valtiolle kaavaillun, pääasiassa omavaraisen kansantalouden mallin kantavuutta on hankala arvioida, sillä sen menestys riippuisi kansallissosialistisen luomuviljelyohjelman tehokkuuden lisäksi mm. Vastarintaliikkeen kyvystä käynnistää nykyistä pitkäikäisempien kulutushyödykkeiden tuotanto suhteellisen nopealla aikataululla ja kiertää uudelle valtiolle suurella todennäköisyydellä asetettavat talouspakotteet.

Tiettyjä kysymysmerkkejä liittyy myös kansallissosialistisen Pohjolan sotilaallisiin valmiuksiin etenkin valtion syntyvaiheessa. Vastarintaliike kertoo ohjelmassaan, kuinka se vahvan armeijan rakentamalla estäisi vihamielisiä tahoja murskaamasta luomuksensa, mutta ei toisaalta erittele, kuinka uusi valtio esim. suojautuisi Naton väliintulolta Tanskassa ja Norjassa ennen kuin kaavailtu sotakoneisto olisi saavuttanut asianmukaisen torjunta- tai vastaiskukapasiteetin.³⁶⁴

Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen tuottama poliittinen ohjelma luo kuvaa ideologisesta yksituumaisuudesta, mutta järjestön sisällä on ollut voimakkaitakin linjaristiriitoja. Sen Kolmannen position ajattelua edustaneet ruotsalaisaktiivit ajautuivat vuosituhannen alkupuolella kansallissosialismin kannattajien kanssa konfliktiin, jonka tuloksena useita keskeisiä hahmoja irtautui liikkeestä. Sisäiset ristiriidat repivät Vastarintaliikkeen Ruotsin-osastoa myös 2000- ja 2010-lukujen taitteessa, kun se joutui kohtaamaan keskuudessaan virinnee ns. autonomisen nationalismin muodostaman haasteen.³⁶⁵

Vastarintaliikkeen Suomen-haara on kohdannut olemassaolonsa aikansa samankaltaisia ongelmia. Holapan mukaan sen perinteisempään kansallismielisyyteen nojaavaa fasismia kannattaneet suomalaisjäsenet haastoivat kansallissosialistisen linjan järjestön ideologiaa muovattaessa ja saivat painostuksensa keinoin lopulta käännettyä Suomen-haaran aatteen fasismivoittoiseksi siitäkin huolimatta, että sen tuottamassa materiaalissa julistettiin puhdasoppista kansallissosialismia.³⁶⁶ Fasistisen ajattelun nykyasemaa on Vastarintaliikkeen Suomen-haaran kohdalla kuitenkin hankala arvioida, sillä sen keskeisimpänä kannattajana toimineen turkulaisaktiivin kerrotaan lopettaneen järjestössä.³⁶⁷

Vastarintaliikkeen varsinainen strategia yhteispohjoismaalaisen valtiuden saavuttamiseksi vaikuttaa itse tavoitetta huomattavasti tulkinnanvaraisem-

malta. Järjestö on rekisteröitynyt Ruotsissa puolueeksi, ja sen parlamentaarista siipeä johtava Pär Öberg toimi syksyyn 2018 asti kunnallisvaltuuston jäsenenä Ludvikassa.³⁶⁸ Myös Vastarintaliikkeen suomalaisjäsenten keväällä 2018 perustamalla yhdistyksellä Kansan Yhtenäisyys on pyrkimys rekisteröityä kansallissosialistiseksi puolueeksi.³⁶⁹ Järjestön tuottamasta materiaalista piirtyy kuitenkin voimakas kuva siitä, että sen havittelema vallankumous tulee puoluepoliittisen vaikuttamisen sijaan toteutumaan lopulta voimakeinoin. Vastarintaliike toteaa käsikirjassaan, että sen ja sionistien yhteenotto on vääjämätön, fyysinen vastarinta välttämätöntä ja edessä vuosien mittainen kamppailu.³⁷⁰ Vastarintaliikkeen entisten jäsenten antamista lausunnoista voidaan myös vetää joitakin johtopäätöksiä niistä laajemmista yhteiskunnallisista kehityskuluista, joiden järjestö näkee johtavan vallankumouksen äärelle. Holapan mukaan maahanmuuton ja monikulttuurisuuden koetaan Vastarintaliikkeen keskuudessa rapauttavan yhteiskuntaa ja laukaisevan vääjäämättä rotusodan, jonka kurimuksessa se lopulta kaappaa vallan. Holappa kertoo Lundin todenneen, että maahanmuuttajien rikollisuus ajaa suurta yleisöä järjestön vaikutuspiiriin.³⁷¹

Vastarintaliikkeen materiaalista hahmottuu myös välitavoitteita, joita kohti se pyrkii tietoisesti. Järjestö havittelee lyhyellä aikavälillä jäsenkaartinsa kasvua ja kouluttamista, ja pyrkii pidemmällä tähtäimellä luomaan ns. vastarintayhteiskunnan Suomen sisälle. Tässä järjestön aktivistikaartin ympärille rakentuvassa kansallissosialistisessa yhteisössä harjoitettaisiin mm. kulttuuri- ja yritystoimintaa, ja siihen kuuluisi eri alojen ammattilaisia sekä ihmisiä eri yhteiskuntaluokista. Ajan myötä kyseinen vastarintayhteiskunta korvaisi nykyisen yhteiskuntajärjestelmän³⁷² – oletettavasti vallankumouksen kautta.

Ajatus yhteisön sisäisestä yhteisöstä, joka toimii kuin valtio valtiossa, lienee ainakin osittain johdettavissa Lähi-itään. Vastarintaliikkeen silloinen Suomen-johtaja Juuso Tahvanainen kuvaili vuoden 2013 aktivistipäivillä pitämässään puheessa, kuinka Hezbollah-järjestö oli onnistunut luomaan Libanonin sisälle ikään kuin oman valtionsa, jota se luonnehti vastarintayhteiskunnaksi.³⁷³ Tavoite erillisestä ja omatoimisesta kansallissosialistiyhteisöstä juontuu toisaalta myös Yhdysvaltoihin, jossa eri äärioikeistojärjestöjen edustajat ovat visioineet yksinomaan valkoihoisille tarkoitettun hallintoalueen luomista maan luoteisosaan (ns. Northwest Territorial Imperative).³⁷⁴

Toiminta

Liikkeestä ja sen ideologiasta viestiminen

Vastarintaliikkeen toiminnasta, tavoitteista ja ideologiasta viestiminen muodostaa keskeisen osan sen aktivismia. Järjestön edustajat jalkautuvat usein suuren yleisön pariin ja jakavat Vastarintaliikkeestä sekä sen aatteesta viestiviä lentolehtisiä tai muuta materiaalia julkisilla paikoilla. Toiminta on toisinaan paikallisryhmävetoista, mutta esim. suurta julkisuutta herättäneessä, Helsingin asema-aukiolla syyskuussa 2016 järjestetyssä katutapahtumassa

oli myös mukana aktivisteja pääkaupunkiseudun ulkopuolelta.³⁷⁵ Vastarintaliike perustelee julkisten katutapahtumien merkitystä painottamalla jäsenilleen, että ne tuovat järjestölle myönteistä näkyvyyttä. Sen mukaan aktivistien on lentolehtisiä jakamalla mahdollista tavoittaa suuren yleisön edustajia muutenkin kuin valtamedian tuottaman aineiston kautta, ja erityisesti suuremmissa asutuskeskuksissa järjestetyt katutapahtumat viestivät Vastarintaliikkeen mukaan siitä, ettei se kavahda poliittisten vastustajiensa tai maahanmuuttajien muodostamaa uhkaa.³⁷⁶

Katuaktivismitapahtumat koostuvat usein yksinkertaisesti lippuvartiosta ja aineistoa jakavista aktivisteista tai pelkästään aineistoa jakavista aktivisteista.³⁷⁷ Toisinaan tapahtumat ovat kuitenkin moni-ilmeisempiä tai tiettyyn teemaan keskittyviä – Vastarintaliike on mm. järjestänyt useana vuonna valkoihosiin kohdistuvaa väkivaltaa protestoivia katutapahtumia.³⁷⁸ Järjestön jäseniä myös pidätettiin Porissa vuonna 2014 näiden levitettyä vasemmistoliiton vapputapahtuman liepeillä sijainneen rakennuksen katolta Vastarintaliikkeen banderollin ja tiputettua kadulle savuheitteen.³⁷⁹

Julkisten katutapahtumien ohella Vastarintaliikkeen edustajat levittävät sen viestiä muillakin tavoin. Materiaalia on usein jaettu suoraan yksityishenkilöiden postiluukkuihin ja järjestöstä kertovia tarroja, julisteita, banderolleja yms. kiinnitetty julkisille paikoille.³⁸⁰ Vastarintaliike on toisinaan myös herättänyt huomiota kiinnittämällä järjestöstä viestivää eristenauhaa valitsemiensa kohteiden, kuten monikulttuurisuuskahviloiden ja Suomen Punaisen Ristin toimipisteiden liepeille.³⁸¹

Osa Vastarintaliikkeeseen liitetystä väkivallanteoista on sijoittunut katutapahtumien yhteyteen. Helsingin asema-aukiolla syyskuussa 2016 tapahtunut pahoinpitely on yhteenotoista kuuluisin ja (myös)³⁸² Vastarintaliikkeeseen itseensä kohdistuvilta seurauksiltaan dramaattisin, sillä tapauksella ja järjestön reagoinnilla tapahtuneeseen on ollut merkittävä rooli sen lakkauttamiseen tähtäävässä oikeusprosessissa.³⁸³ Muita yhteenottoihin johtaneita katutapahtumia ovat olleet mm. Jyväskylässä elokuussa 2015 järjestetty mielenosoituskulkue, propagandatempaus Tampereella lokakuussa 2012 ja Vantaan Myyrmäkeen sijoittunut materiaalinjakotilaisuus keväällä 2014.³⁸⁴ Vastarintaliike on korostanut johtajiensa suulla sekä osassa julkaisemaansa materiaalia, että väkivaltaan tulisi turvautua vain itsepuolustusellisesti ja hätävarjelun keinona, mutta suojelupoliisin arvion mukaan myös sivullisten järjestöstä tai sen jäsenistä lausumat kielteiset kommentit vaikuttavat laukaisevan yhteenottoja.³⁸⁵ Järjestön ruotsalaisosaston julkaisema ohjeistus alleviivakin, että Vastarintaliikkeen jäsenten on otettava konfliktitilanteissa aloite käsiinsä ja käytävä vastapuolen kimppuun täydellä voimalla ensi-iskun passiivisen odottamisen sijaan.³⁸⁶ Holapan mukaan Vastarintaliike myös tavoittelee konflikteja täysin oma-aloitteisesti. Järjestö kokee, että katutapahtumien yhteyteen sijoittuvat väkivaltaisuudet tuovat sille näkyvyyttä ja luovat Vastarintaliikkeestä kuvaa fanaattisena ja vaarallisena toimijana.³⁸⁷

Julkisen katuaktiivisuuden ja muun fyysisen tiedottamisen ohella verkkovai-
kuttaminen on merkittävä osa Vastarintaliikkeen aktivismia. Järjestön suo-
malaishaara on julkaissut kotisivullaan huomattavan määrän mm. aatteellista
materiaalia, uutisia, omasta toiminnastaan kertovaa aineistoa sekä historiaa
ja kulttuuria käsitteleviä tekstejä. Järjestö on samoin käsitellyt esim. politiik-
kaa ja äärioikeistolaista musiikkia Riimuradio-verkkoradionsa lähetyksis-
sä.³⁸⁸ Vastarintaliikkeen jäsenet laativat julkisesta toiminnastaan ns. aktivis-
miraportteja, jotka julkaistaan sen verkkosivuilla. Järjestöllä on käytössään
pisteytysjärjestelmä, jonka puitteissa sen jäsenet saavat aktivismin eri muo-
doista, kuten propagandan jakamisesta, tietyn määrän tunnustusta.³⁸⁹ Omien
verkkosivujensa ohella Vastarintaliike on myös julkaissut materiaalia mm.
YouTuben, Gabin sekä Bitchuten kautta, ja sen kannattajien sekä siitä kiinnos-
tuneiden on ollut mahdollista keskustella järjestön jäsenten kanssa verkkope-
laajille suunnitellussa Discord-sovelluksessa. Pohjoismaisen Vastarintaliik-
keen poliittiset vastustajat vuotivat sen Discord-kanavalla käydyistä keskuste-
luista koostetun sivun verkkoon syksyllä 2017, mutta järjestö pyrki hyödyntä-
mään palvelua tämänkin jälkeen.³⁹⁰ Vastarintaliikkeellä oli sivu Facebookissa,
mutta se on sittemmin poistettu yhteisöpalvelusta. VKontaktessa järjestön
Suomen-haaralla on kuitenkin toimiva sivu, ja koko Pohjoismaiden järjestölle
on luotu yhteisöpalveluun myös ruotsin- ja venäjänkieliset sivut.³⁹¹

Vastarintaliike on luonnehtinut sosiaalista mediaa merkittäväksi markki-
nointiväyläksi itselleen,³⁹² ja järjestön tuottamaa tai sen näkökantoja puol-
tavaa materiaalia onkin jaettu runsaasti eri verkkofoorumeille. Vastarintaliik-
keestä ja sen toiminnasta kertovia tekstejä on julkaistu järjestön kotisivulle tai
sosiaalisen median tileille johtavien linkkien kera mm. Suomi24, Kaksplus,
Murha.info ja Ylilauta -verkkofoorumeilla, ja järjestön jäsenet hallinnoivat
aiemmin myös osaa MV-lehden keskustelufoorumista.³⁹³ Varsinaisista akti-
vismitempauksista viestimisen lisäksi järjestön väkivallantekoja, kuten esim.
Helsingin asema-aukiolla syyskuussa 2016 tapahtunutta pahoinpitelyä, on sa-
moin puolusteltu kiivaasti eri verkkofoorumeilla.³⁹⁴ Monien muiden ryhmien
lailla myös Vastarintaliike pyrkii hiljentämään poliittiset vastustajansa verk-
koviestinnän keinoin. Se on mm. julkaissut näiden kuvia ja tietoja sivuillaan
ja myös kehottanut kannattajiaan kohdistamaan suomalaisiin toimittajiin pai-
nostusta.³⁹⁵

Vastarintaliikkeellä on pyrkimys salata sisäinen viestintänsä ja rajoittaa
mahdollisten tietovuotojen vahingollisuutta. Sen ryhmänjohtajat on velvoi-
tettu opettelemaan salausavaimien käyttö sähköistä kommunikaatiota varten,
ja muista järjestöön liittyvistä asioista kuin sen sanoman laatimiseen kytkey-
tyvistä seikoista on kiellettyä keskustella verkossa.³⁹⁶ Kaikki arkaluontoinen
tieto tulisi vaihtaa suusanallisesti tiloissa, joissa viranomaiset eivät kykene
vakoilemaan jäseniä esim. matkapuhelimien tai muiden teknisten laitteiden
avulla. Järjestö ohjeistaa jäseniään myös vastuulliseen käytökseen sosiaalis-
sa mediassa. Se kieltää keskustelemasta Vastarintaliikkeeseen liittyvistä
asioista edes muiden äärioikeistolaisten ja maahanmuuton vastustajien kans-

sa Facebookissa.³⁹⁷ Tietomurtoja on kuitenkin tapahtunut, ja niiden yhteydessä on paljastunut, kuinka järjestön sisäisessä viestinnässä on tosiasiaa käsitelty muutakin toimintaa kuin yksin propagandan tuottamista.³⁹⁸

Muu aktivismi

Paikallisryhmien keskinäiset tapaamiset, suomalaisaktivistien maanlaajuiset kokoontumiset ja koko Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen yhteiset tapahtumat ovat järjestölle yksi keino välttää sähköistä viestintää. Vastarintaliike ohjeistaa paikallisosastojen päällikköjä järjestämään aktivistitapaamisia säännöllisesti, mutta sitä, kuinka usein niitä tosiasiaallisesti pidetään, on avointen lähteiden perusteella hankala arvioida yleisesti tai paikkakuntaakohtaisesti.³⁹⁹ Suurempia maanlaajuisia ja kansainvälisiä tapaamisia Vastarintaliike organisoii vuosittain. Sen Suomessa järjestämille aktivistipäiville on kotimaan jäsenten lisäksi osallistunut mm. Vastarintaliikkeen ruotsalaisaktivisteja, ja suomalaiset ovat puolestaan vierailleet Vastarintaliikkeen Ruotsissa järjestämällä Pohjola-päivillä. Vastarintaliikkeen suuremmissa kokoontumisissa on järjestön strategian esittelyn ja viestinnän hiomisen lisäksi myös mm. organisoitu kamppailulajiharjoituksia sekä erilaista liikuntakoulutusta.⁴⁰⁰

Vastarintaliike edellyttää jäsenkaartinsa ylläpitävän fyysistä kuntoaan ja suosittelee tarkoitukseen lenkkeilyä ja uinnin kaltaisten liikuntamuotojen lisäksi kamppailulajeja. Järjestö on Holapan mukaan organisoinut jäsenilleen mm. kamppailulajileirejä, ja osa sen aktivisteista on ehtinyt harjaannuttaa lähitaistelutaitojaan jo vuosien ajan.⁴⁰¹ Vastarintaliikkeen kanta naisjäsentensä harjoittamiseen kamppailulajeissa vaikuttaa tulkinnanvaraiselta. Tavallisen jäsenyyden sitoutumismuoto, kuten aiemmin mainittu, luotiin erityisesti Vastarintaliikkeen naisia ajatellen, sillä näitä ei pidetä miesten lailla katuaktivismiin kykeneväisinä. Toisaalta ainakin Vastarintaliikkeen Suomen-haaran varhaisemmalla videomateriaalilla myös naiset osallistuvat kamppailuharjoituksiin.⁴⁰² Liikunnan ja fyysiseen taisteluun valmentavien urheilulajien ohella Vastarintaliike painottaa aktivisteilleen myös luonnossa selviytymisen tärkeyttä. Holapan mukaan järjestö uskoo käyvänsä taistelun vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä vastaan ainakin osin asutuskeskusten ulkopuolella ja pyrkii näin ollen harjaannuttamaan jäsenensä erilaisissa erätaidoissa.⁴⁰³ Vastarintaliikkeen organisoimilla retkillä ja vaelluksilla on harjoiteltu mm. suunnistusta, tilapäismajoitteiden rakentamista sekä tulentekotaitoja.⁴⁰⁴

Väkivallanteot ovat herättämänsä mediahuomion vuoksi muodostaneet Vastarintaliikkeen toiminnan suurelle yleisölle näkyvimmän osan, mutta järjestön pääasiallinen toimintamuoto väkivalta ei kuitenkaan ole ollut. Näin on siitäkkin huolimatta, että Vastarintaliikkeen suomalaisjäsenet ovat varsinaiseen katuaktivismiin liittyneiden, jossain määrin tilannesidonnaisten yhteenottojen ulkopuolella syylistyneet myös mm. vasemmistopoliitikon pahoinpitelyyn kaasusumutteella sekä puukotukseen päätyneeseen yritykseen tunkeutua Jyväskylässä pidettyyn kirjaesittelyyn.⁴⁰⁵ Suojelupoliisi on arvioinut Vastarintaliikkeen tavoitteiltaan ja ideologialtaan huomattavan radikaaliksi,

mutta toiminnaltaan keskimääräistä maltillisemmaksi äärioikeistojärjestöksi.⁴⁰⁶ Vastarintaliikkeen pidättäytymistä laajemmasta väkivallankäytöstä tulisi kuitenkin tarkastella luonteeltaan väliaikaisena ratkaisuna. Järjestö uumoilee käyvänsä fyysisen taistelun Pohjoismaisen yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseksi, vaikka korostaakin käsikirjassaan, että sen ei ole syytä haalia tuliaseita tai räjähteitä niin kauan kuin laillisesti toimiminen on mahdollista.⁴⁰⁷ Järjestön ruotsalaisaktivisteja on toisaalta jo tuomittu Göteborgissa tehdystä pommi-iskusta ja pommi-iskun yrityksestä, ja sen norjalaisjäseniltä on takavarikoitu erilaisia tuliaseita.⁴⁰⁸ Vastarintaliikkeen suomalaisjäseniltä on samoin löydetty kotietsintöjen yhteydessä ammuksia sekä itsetehty haulikko.⁴⁰⁹

Taistelukyvykkyyden ohella järjestöllä on myös pyrkimys kehittää jäsentensä poliittista ja yhteiskunnallista tietoisuutta aina elämäntapavalintoja myöten. Se ohjeistaa käsikirjassaan mm. välttämään monikansallisten ja eläinten oikeuksia polkevien yritysten tuotteita, pidättäytymään ehdottomasti huumeista ja välttämään alkoholin liiallista käyttöä. Järjestö suosittelee samoin kasvispainotteista ruokavaliota ja edellyttää aktivisteiltaan ja jäseniltään aviollista uskollisuutta.⁴¹⁰ Tavoitteiden toteutuminen lienee tapauskohtaista, sillä esim. järjestön norjalaisedustajilta on takavarikoitu huumausaineita.⁴¹¹ Osa Vastarintaliikkeen jäsenistä vaikuttaa toisaalta kiinnostuneelta syventämään ymmärrystään kansallissosialismista maailmankatsomuksena, ja järjestö onkin organisoinut osana toimintaansa lukupiirejä ja esitelmiä, joiden yhteydessä aihepiiriin liittyviä teemoja on käsitelty.⁴¹²

Vastarintaliikkeen Suomen-haaralla on ollut käytössään fyysiset tukikohdat ainakin Turussa, Tampereella ja pääkaupunkiseudulla. Näissä Koti-nimisissä toimintakeskuksissa on paitsi säilytetty järjestön materiaalia ja tarvikkeita, myös järjestetty luentoja ja muuta tiedotusta, pidetty kamppailuharjoituksia ja tavattu Vastarintaliikkeen ulkopuolisia kontakteja. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa terroristiryhmäksi vuonna 2016 luokitellun National Actionin edustaja vieraili Turun Kodissa keväällä 2015.⁴¹³ Vastarintaliike on yrittänyt varjella tietoa toimintakeskustensa sijainnista, toisinaan siinä epäonnistuen. Kera-valaisella teollisuusalueella sijainneen pääkaupunkiseudun Kodin paljastuttua päätti kiinteistön omistaja irtisanoa vuokrasopimuksen järjestön kanssa.⁴¹⁴

Vastarintaliike on jäsenkunnaltaan kerättävien maksujen ohella rahoittanut toimintaansa myymällä tukituotteitaan, äärioikeistolaista kirjallisuutta sekä muuta materiaalia Kadulle.com-verkkokaupan kautta. Verkkokauppaa hallinnoi Pohjoinen Perinne -yhdistys, jonka vastuulle on myös kuulunut Magneettimedia- ja Vastamedia-lehtien julkaiseminen. Pirkanmaan käräjäoikeus määräsi Pohjoinen Perinne ry:n valtuuttamansa juristin hallintaan jo marraskuussa 2017, eikä Kadulle.com-verkkokauppa ole enää toiminnassa.⁴¹⁵ Vastarintaliikkeellä on kuitenkin edelleen pyrkimys kerätä toimintansa tueksi rahoitusta. Se on mm. kehottanut kannattajiaan tukemaan järjestöä Bitcoin-kryptovaluutan keinoin.⁴¹⁶ Vastarintaliikkeen poliittiset vastustajat ovat toisaalta myös arvioineet, että järjestö saattaa pyrkiä jatkamaan kaupallista toi-

mintaansa kesällä 2018 yhdistykseksi rekisteröimänsä Suomalaisapu-organisaation kautta.⁴¹⁷ Tosiasiallisen toimintansa jo vuosia aiemmin käynnistänyt Suomalaisapu on jakanut eri henkilöille ja kohteille lahjoituksina saatuja vaatteita, ruokaa sekä muuta materiaalia. Vastarintaliike säilyttää ainakin osaa lahjoituksista Koti-kiinteistöissään. Suomalaisavulla on, Vastarintaliikkeestä itsestään poiketen, sivut myös Facebookissa, ja se on tiedustellut kyseistä väylää pitkin sekä kansalaisten avuntarvetta että mahdollisia lahjoituksia.⁴¹⁸

Ulkomaiset yhteydet

Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen Suomen-jäsenillä on jo järjestön kansainvälisen luonteen vuoksi tiiviit yhteydet ulkomaille. Sen eri maiden edustajat tapaavat toisiaan mm. vuosittain järjestettävien suurempien yhteistilaisuuksien puitteissa ja järjestön aktiivijäsenet vierailevat myös ulkomaankollegojensa mielenosoituksissa. Osa suomalaisaktivisteista oli mukana esim. Ruotsin Falunissa toukokuussa 2017 järjestetyssä mielenilmauksessa ja lukuisat ruotsalaiset ottivat saman vuoden loppupuolella osaa Tampereella ja Helsingissä järjestettyihin marsseihin.⁴¹⁹ Vastarintaliikkeen Suomen-haaralla on myös kontaktit äärioikeistotoimijoihin Pohjoismaiden ulkopuolella. Sen edustajat ovat mm. osallistuneet Dresdenin pommitusten uhreille järjestettäviin muistotilaisuuksiin Saksassa ja Kultainen Aamunkoitto -puolueen organisoimille marsseille Kreikassa.⁴²⁰

Ulkomaiset järjestöt ovat myös lähettäneet omia edustajiaan Vastarintaliikkeen tapahtumiin. Vastarintaliikkeen Suomen-haaran syksyllä 2011 järjestämään tilaisuuteen osallistui italialaisen CasaPound-kollektiivin sekä saksalaisen Freie Nationale Strukturen -liikkeen edustajia, ja järjestön Koti-kiinteistöissä on, kuten aiemmin mainittu, vierailut myös mm. brittiläisen National Actionin edustaja.⁴²¹ Vastarintaliikkeellä vaikuttaa olleen National Actioniin tätäkin enemmän yhteyksiä, sillä järjestön entinen turkulaisjäsen pidätettiin Isossa-Britanniassa kiellettyyn ryhmään kuulumisesta ja terrorismirikoksesta epäiltynä syksyllä 2017.⁴²² Vastarintaliikkeen Suomessa järjestämiin mielenosoituksiin on tämän lisäksi osallistunut edustajia mm. saksalaisen NPD-puolueen nuorisojärjestöstä, Junge Nationalistenista.⁴²³ Kohua herätti loppuvuonna 2017 myös VKontakten Nordfront.se-sivulla venäjäksi julkaistu kutsu osallistua itsenäisyyspäivän marssiin Helsingissä.⁴²⁴

Järjestön ja sen suomalaishaaran asennoituminen Venäjään on muodostanut erään pohdinnan aiheen. Venäläisen Russian Imperial Movement -organisaation edustaja osallistui Ruotsissa vuonna 2015 järjestetyille aktivistipäiville ja muutama ruotsalaisaktiivi on samoin saanut sotilaskoulutusta Venäjällä.⁴²⁵ Suomalaisaktivistien keskuudessa on toisaalta ollut enemmän empimistä suhteessa itänaapuriin. Holappa kertoo kohdanneensa muiden suomalaisten taholta vastustusta yrittäessään julkaista Venäjää myötäileviä tekstejä, ja järjestön kotisivuilta löytyy myös mm. presidentti Putinin venäjänjuutalaisille antamaa tukea kritisoivaa materiaalia.⁴²⁶ Vastarintaliikkeen verkkosivuilla on

toisaalta myös julkaistu tekstejä, joissa Venäjän osallistumista Syyrian konfliktiin käsitellään myönteiseen sävyyn, ja yhdessä sivuston artikkelissa suomalaisnationalisteja myös kehoitetaan pohtimaan yhteistyötä maan kanssa.⁴²⁷ Suhtautuminen Venäjän valtioon vaikuttaa siis olevan konteksti- ja jossain määrin myös aktivistisidonnaista. Venäjän kansaa vastaan järjestön suomalaishaara ei vaikuta kantavan kaunaa, ja sen sivuilla on käsitelty myönteiseen sävyyn mm. venäläisnationalistien järjestämiä tapahtumia sekä Venäjältä käsin vaikuttavaa äärioikeistolaista White Rex -kamppailulajijärjestöä.⁴²⁸

Kotimaiset yhteydet

Vastarintaliike pitää muista suomalaistoimijoista FDL:ää vihollisenaan, vaikka sen riveihin onkin siirtynyt tämän entisiä jäseniä.⁴²⁹ Järjestö myös torjui syksyllä 2015 Rajat Kiinni! -liikkeen Kaukisen yrityksen luoda yhteistyötä toimijoiden välille, mutta tämän voidaan kenties katsoa johtuneen Kaukisen pyrkimyksistä muodostaa Vastarintaliikkeestä jonkinlaisia katujoukkoja ryhmälleen pikemminkin kuin laajemmasta Rajat Kiinni! -liikettä kohtaan tunnetusta vihamielisydestä. Vastarintaliikkeen jäsenet ovat nimittäin osallistuneet Rajat Kiinni! -mielenilmauksiin mm. Turussa.⁴³⁰ Järjestön edustajat ovat samoin osallistuneet joihinkin Suomi Ensin -liikkeen tilaisuuksiin, ja Suomi Ensin -jäsenet mm. Vastarintaliikkeen Tampereella ja Helsingissä loppuvuodesta 2017 järjestämiin marsseihin.⁴³¹

Järjestön suhde Suomen Sisuun on puhututtanut etenkin sen jälkeen, kun kuva Sisun puheenjohtajasta Olli Immosesta poseeraamassa Vastarintaliikkeen jäsenten kanssa Eugen Schaumanin hautamuistomerkillä nousi kesällä 2015 julkisuuteen. Holapan mukaan eritoten Vastarintaliikkeen turkulaisjäsenillä on ollut yhteyksiä Suomen Sisuun.⁴³² Sisun virallisen tason suhteet Vastarintaliikkeeseen, kuten aiemmin mainittu, kuitenkin viilenivät vuonna 2017, kun järjestö irtisanoutui kansallissosialisteista ja kehotti omia jäseniään harkitsemaan tarkkaan, kannattaako Vastarintaliikkeen Tampereella organisoimaan Sananvapauden puolesta -mielenosoitukseen osallistua. Irtisanoutumispäätös tosin herätti Sisun Facebook-sivuilla kiitoksen lisäksi myös vastalauseita, joten osa järjestön jäsenistä vaikuttaa sympatisoivan Vastarintaliikettä ainakin jollain tasolla.

Nykyisistä suomalaisryhmistä erityisesti Soldiers of Odin vaikuttaa olevan Vastarintaliikkeen mieleen. Se on mm. kiitellyt erikseen järjestön päätöstä osallistua Tampereella lokakuussa 2017 järjestettyyn mielenosoitukseen, ja osa Vastarintaliikkeen jäsenistä on toisinaan myös osallistunut Soldiers of Odinin katupartioihin. Soldiers of Odin myös julkaisi Vastarintaliikettä tukevaa materiaalia sekä Pirkanmaan käräjäoikeuden että Turun hovioikeuden antamien lakkauttamispäätösten jälkeen.⁴³³ Katupartiojärjestössä on tämän lisäksi kansallissosialistista aatetta tunnustavia jäseniä aina sen perustajaa myöten.

Vastarintaliikkeen mukaan sen aktivistit ja jäsenet eivät voi kuulua muihin kansallismielisiin järjestöihin,⁴³⁴ ja se on pyrkinyt erottautumaan muista ryhmistä mm. ideologisen tinkimättömyytensä keinoin. Järjestö ei kuitenkaan suhtaudu kielteisesti yhteistyöhön muiden toimijoiden kanssa, mutta haluaa tehdä sen omilla ehdoillaan. Sillä onkin pyrkimys yhdistää Suomen kansallismielinen kenttä ohjailemakseen kokonaisuudeksi. Tunnetuin esimerkki pyrkimyksestä lienee, Holapan mukaan, Helsingissä vuodesta 2014 eteenpäin järjestetty itsenäisyyspäivän 612-soihdumarssi, jonka ideoimisessa Vastarintaliikkeen jäsenillä oli keskeinen rooli.⁴³⁵ Järjestö on myös loppuvuonna 2017 osoittanut yhteistyöhalukkuuttaan aiempaa julkisemmin sallimalla muiden järjestöjen marssia lippujensa ja banderolliensa kanssa itsenäisyyspäivän Kohti vapautta -mielenosoituksessa.⁴³⁶

Vastarintaliikkeellä on tulkinnanvarainen asenne puoluepoliittiseen vaikuttamiseen osana omaa strategiaansa (ks. yllä), mutta Suomen nykypuolueisiin se suhtautuu kielteisesti.⁴³⁷ Perussuomalaisten voidaan katsoa muodostavan puoluekentällä Vastarintaliikkeen päävastustajan, sillä se kanavoi parlamentaariseen kontekstiin äärioikeistolaisia ja maahanmuuttovastaisia impulsseja, jotka saattaisivat muutoin purkautua ulkoparlamentaarisenä toimintana. Maahanmuuton vastustajien luottamusputa perussuomalaisia kohtaan – tunne siitä, että puolue oli pettänyt kannattajansa ja demokraattiset vaikutusmekanismit näin ollen lakanneet toimimasta – saattoi osaltaan näkyä vastaanottokeskuksiin syksyllä 2015 tehtyjen tuhopolttoiskujen ja niiden yritysten suhteellisen korkeana määränä.⁴³⁸ Puolueen puheenjohtajavaihdoksen jälkeen perussuomalaisista lienee monien maahanmuuton vastustajien silmissä kuitenkin muodostunut jälleen uskottava toimija. Vastarintaliike sen sijaan suhtautuu Jussi Halla-ahoon edelleen kielteisesti ja on mm. lokakuussa 2018 julkaisemassaan tekstissä luonnehtinut tätä sionismin ja finanssikapitalismin kannattajaksi. Järjestö on samoin arvostellut Laura Huhtasaarta tämän Israelimyönteisten kannanottojen vuoksi.⁴³⁹ Halla-aho itse on puolestaan kutsunut Vastarintaliikkeen jäseniä taparikollisiksi ja perussuomalaiset nuoret vaatineet asema-aukion pahoinpitelyn jälkeen järjestöä lakkautettavaksi.⁴⁴⁰

Yksiselitteisen vihamielinen perussuomalaisten ja Vastarintaliikkeen suhde ei kuitenkaan ole, sillä puolueeseen kuuluvia henkilöitä – mm. kunnallispoliitikko ja eduskunta-avustaja – on hakenut Vastarintaliikkeen jäseneksi.⁴⁴¹ Osa perussuomalaispoliitikkojen antamista, Vastarintaliikkeen väkivaltaa koskevista lausunnoista on myös mahdollista nähdä tekoja vähättelevinä.⁴⁴² Puolueen asennoitumisen Vastarintaliikkeen elokuussa 2018 järjestämään marssiin Turussa sekä edustajiensa osallistumiseen kaupungissa myöhemmin järjestettyyn, vuodentakaisen terrori-iskun uhreja muistaneeseen kulkueeseen kansallissosialistien kanssa voi samoin katsoa edistäneen käsitystä Vastarintaliikkeen hyväksyttävyydestä.⁴⁴³

Vastarintaliikkeellä on varsinaisten ryhmien ja puolueiden lisäksi yhteyksiä myös lukuisiin muihin tahoihin, julkaisuihin ja alakulttuureihin. Julkisuuudessa on usein puitu järjestön kytköksiä kauppaketju Kärkkäiseen, jonka toimitusjohtaja Juha Kärkkäinen otti vuonna 2013 yhteyttä Juuso

Tahvanaiseen ja ehdotti Vastarintaliikkeen sivuilleen tuottamien artikkelien julkaisemista Kärkkäinen-ketjun ilmaisjakelulehti Magneettimediasa (ks. enemmän luvussa 5.2).⁴⁴⁴ Juutalaisvastaisten tekstiensä vuoksi jo vuonna 2012 vaikeuksiin ajautunut Magneettimedia siirrettiin myöhemmin Pohjoinen Perinne ry:n hallintaan ja sen epäviralliseksi, nimimerkin takaa kirjoittavaksi päätoimittajaksi tuli Holapan mukaan Tahvanainen.⁴⁴⁵ Kärkkäinen ilmoitti, että kauppaketjun uudessa ilmaisjakelulehdessä KauppaSuomi ei käsiteltäisi politiikkaa, mutta siinä on mm. vuonna 2017 julkaistu sama juutalaisvastainen teksti kuin Magneettimedian aiemmassa painoksessa.⁴⁴⁶ Kärkkäinen-konsernin myymiä tuotteita oli samoin mahdollista tilata Vastarintaliikkeen Kadulle.com-verkkokaupan kautta vielä vuonna 2017.⁴⁴⁷

Muista julkaisuista Vastarintaliikkeellä on ollut yhteydet mm. MV-lehteen. Järjestöllä oli MV:n sittemmin suljetulla keskustelupalstalla oma alafooruminsa, ja lehti on myös julkaissut kansallissosialisteja tukevaa materiaalia.⁴⁴⁸ Vastarintaliike on Holapan mukaan myös pyrkinyt tiivistämään suhdettaan Sarastus-lehteen.⁴⁴⁹ Sarastuksen toimituskuntaan kuuluva Kai Murros on vierailut Vastarintaliikkeen Suomessa järjestämässä tilaisuudessa ja julkaisun Timo Hännikäinen on ollut keskeinen taho 612-tapahtuman taustalla. Täysin ongelmattomaksi toimijoiden vuorovaikutus ei ole kuitenkaan osoittautunut. Hännikäinen on arvostellut Sarastuksessa mm. Vastarintaliikkeen väkivallanteoja, ja järjestö itse puolestaan tyrmännyt osan Hännikäisen Vastarintaliikettä koskevista teksteistä.⁴⁵⁰

Vastarintaliike on myös verkostoitunut eri alakulttuurien, erityisesti musiikkialakulttuurien, suuntaan. Sen jäseniä soittaa RAC- ja Hatecore-yhtyeissä kuten Marder, Pagan Skull ja Civic Duty, ja järjestön tapahtumissa on myös marssinut kansallissosialististen black metal -yhtyeiden edustajia.⁴⁵¹ Vastarintaliikkeen johtohahmoista Antti Niemi on Blood and Honour –musiikki-verkoston jäsen ja järjestö on samoin luonut yhteydet konsertteja järjestävään Crew 38 -verkostoon.⁴⁵² Blood and Honourin jäsenet myös marssivat itsenäisyyspäivän 2017 mielenosoituksessa.⁴⁵³ Vastarintaliikkeen turkulaisaktiivi oli puolestaan aloitteellinen Musta Sydän -kollektiivin perustamisessa. Fasistisia ja kansallissosialistisia tekstejä, kuvia, videoita sekä muuta materiaalia verkkosivuillaan jakanut Musta Sydän järjesti myös äärioikeistolaisten yhtyeiden konsertteja ja myi näiden levyjä (ks. enemmän luvussa 4).⁴⁵⁴ Vastarintaliikkeellä on tämän lisäksi yhteyksiä jalkapallokulttuurin suuntaan, sillä sen jäseniä toimii Helsingin IFK:n faniryhmässä Stadin Kingit.⁴⁵⁵

3. MUUT TOIMIJAT JA TAPAHTUMAT

Yllämainittujen ryhmien lisäksi äärioikeistolaiseen ja maahanmuuttovastaiseen liikehdintään on erityisesti syksystä 2015 lähtien osallistunut koko joukko muitakin toimijoita. Osa on järjestänyt käytännön aktivisminsa saralla yksittäisiä tapahtumia tai viestinyt harvakseltaan sosiaalisessa mediassa, mutta osa on toisaalta pystynyt pitkäjänteisempään toimintaan ja panostanut myös näkyvyyteensä internetissä. Luvussa käsitellään näiden toimijoiden lisäksi myös skinhead-alakulttuuria ja erilaisia tapahtumia, joista etenkin itsenäisyyspäivän 612-soihduskulkue on saavuttanut toistuvamman luonteen.

3.1. ITSENÄINEN SUOMI

Itsenäinen Suomi on yksi toistuvampaan aktivismiin ja säännöllisempään viestintään pyrkineistä toimijoista. Järjestö versoi Helsingin Kansalaistorilla itsenäisyyspäivänä 2015 järjestetystä Itsenäinen Suomi -tapahtumasta, johon osallistui maahanmuuttoa vastustavien ulkoparlamentaaristen järjestöjen ja muusikoiden lisäksi mm. perussuomalaisia poliitikkoja. Itsenäinen Suomi ilmoitti joulukuussa 2015 perustavansa samannimisen yhdistyksen, jonka hallituksessa toimisi mm. toinen itsenäisyyspäivän tapahtuman pääorganisoijista.⁴⁵⁶

Itsenäinen Suomi -yhdistystä johti keväällä 2018 Samppa Granlund, ja sen nimenkirjoittajiin kuului tämän lisäksi myös rahastonhoitaja.⁴⁵⁷ Järjestöllä vaikuttaisi ainakin teoriassa olevan jonkinlainen aluerakenne, sillä sen maaliskuussa 2016 kaavaileman mielenilmauksen järjestäjätahoiksi ilmoitettiin Itsenäinen Suomi ry:n Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Uudenmaan maakuntaryhmät.⁴⁵⁸ Facebookiin on samoin perustettu sivut mm. järjestön Satakunnan ja Varsinais- sekä Keski-Suomen paikallisryhmille.⁴⁵⁹

Itsenäinen Suomi on listannut kotisivuillaan eri ongelmakohtia, joiden ratkeamiseen se pyrkii myötävaikuttamaan. Järjestön mukaan Suomen EU- ja eurojäsenyys on riistänyt maalta kansallisen päätäntävällän, kun taas kotimainen puoluejärjestelmä tekee uusien poliittisten näkökantojen ja itsenäisten toimijoiden sisällyttämisen päätöksentekoprosessiin mahdottomaksi. Vaalit ovat järjestön mukaan keino huijata kotimainen äänestäjäkunta uskomaan omiin vaikuttamismahdollisuuksiinsa.⁴⁶⁰ Itsenäinen Suomi ei useista muista ryhmistä poiketen listaa maahanmuuttopoliittisia tavoitteita osaksi toiminta-ajatustaan, mutta järjestön maahanmuuttovastainen luonne ilmenee mm. sen sosiaalisessa mediassa julkaisemasta materiaalista.⁴⁶¹ Granlund on samoin todennut Nykysuomen haastattelussa, että turvapaikanhakijat muodostavat paitsi suhteettoman taloudellisen kuluerän, myös mahdollisen turvallisuusriskin suomalaisille.⁴⁶²

Itsenäinen Suomi kertoo pyrkivänsä tiedottamaan havaitsemistaan ongelmista ja murttamaan ne valtarakenteet, jotka sen mielestä kahlitsevat suomalaista kansanvaltaa.⁴⁶³ Järjestö on organisoinut käytännön aktivisminsa puitteissa erilaisia keskustelutilaisuuksia ja katutapahtumia. Se mm. järjesti Raumalla maaliskuussa 2017 Vastakkainasettelun aika -nimisen paneelikeskustelun, johon osallistui perussuomalaisen Laura Huhtasaaren lisäksi myös kansanedustajia sosialidemokraateista, kokoomuksesta, keskustasta ja kristillisdemokraateista.⁴⁶⁴ Osa järjestön toiminnasta on ollut luonteeltaan sosiaalipoliittista. Se on paitsi organisoinut ruoka-apua vähävaraisille, myös mm. järjestänyt suurelle yleisölle avoimia lastentapahtumia.⁴⁶⁵ Järjestö on keräämiensä jäsenmaksujen ohella rahoittanut toimintaansa myös myymällä erilaisia tukituotteita verkon kautta.⁴⁶⁶

Itsenäinen Suomi on julkaissut runsaasti narratiiviaan tukevaa materiaalia Facebookissa ja tuottanut myös sarjan artikkeleita kotisivuilleen. Järjestön julkaisemissa kirjoituksissa on käsitelty Euroopan unionin toiminnan ja Suomen vaalijärjestelmän ohella myös mm. kryptovaluuttoja.⁴⁶⁷ Järjestöllä on Facebookin lisäksi sivu myös VKontaktessa, mutta sen toiminta on seuraajamäärän ja julkaisutahdin puolesta selvästi Facebookia pienimuotoisempaa.⁴⁶⁸

Itsenäisellä Suomella on yhteydet eri puolille kenttää. Sen edustaja Juha Korhonen paitsi johti Nykysuomi-verkkajulkaisua kesälle 2018 asti, myös ryhtyi tammikuussa 2018 MV-lehden päätoimittajaksi.⁴⁶⁹ Julkaisu on sittemmin kuitenkin palannut alkuperäiselle omistajalleen (ks. luku 5.1.). Järjestö on organisoinut yhteistilaisuuksia mm. Suomen Sisun kanssa ja sen edustajat ovat samoin osallistuneet muiden ryhmien järjestämiin mielenosoitustapahtumiin.⁴⁷⁰ Itsenäinen Suomi -järjestön toiminta vaikuttaa syksyille 2018 tullessa passivoituneen vaikka sillä onkin edelleen suunnitelmassa jatkaa mm. ruoka-avun jakelua.⁴⁷¹

3.2. KANSALLISMIELISTEN LIITTOUMA

Kansallismielisten liittouma on kesällä 2017 käynnistetty yhteistyöprojekti, jonka puitteissa kentän eri toimijat ovat pyrkineet yhdistämään resurssinsa ja koordinoimaan käytännön aktivismiaan. Ajatus yhteistyöprojektista oli alun perin Soldiers of Odinin Mika Rannan ja koalition rakentumista koordinoi sen alkuvaiheessa järjestön Jyväskylän-jaokseen kuuluva Tero Ala-Tuuhonen.⁴⁷² Ala-Tuuhosen mukaan liittoumaa päätettiin ryhtyä rakentamaan kotimaista kenttää repineiden näkemyksellisten ja henkilökemioihin liittyneiden ristiriitojen vuoksi.⁴⁷³ Liittouman julkaisemissa säännöissä onkin jäsenten henkilöllisyyttä ja sisäisiä keskusteluja koskevan vaitiolovelvollisuuden lisäksi painotettu, että yhteistyöelimen piirissä mahdollisesti syntyvät erimielisyydet tulee hoitaa sopimalla eikä riitelemällä.⁴⁷⁴

Liittouma on pyrkinyt houkuttelemaan äärioikeistolaisten ja maahanmuuttovastaisten järjestöjen edustajia sekä kentän muita aktiiveja ns. avainhenki-

löryhmäänsä, ja sen heinäkuussa 2017 julkaiseman päivityksen mukaan kyseiseen ryhmään olikin jo liittynyt yli 20 henkeä. Liittouman Facebook-sivujen ja sen muissa yhteyksissä antamien julkilausumien perusteella avainhenkilöryhmään kuuluu Soldiers of Odinin jäsenten lisäksi edustajia mm. Suomen Sisusta, Finnish Defence Leaguesta ja Suomen Isänmaalliset -järjestöstä.⁴⁷⁵ Kaikkia toimijoita koalitioon ei ole kuitenkaan sisällytetty – Kansallismielisten liittouma on ilmoittanut, että sillä ei ole mitään yhteistyötä Suomi Ensinnä ja Suomi Iskee -ryhmien tai niiden johtohahmojen kanssa.⁴⁷⁶

Kansallismielisten liittouma pyrkii omien sanojensa mukaan toimimaan verkostona, jonka puitteissa sen jäsenryhmät voivat yhdistää erilaiset resurssinsa aina konkreettisista välineistä tietotaitoon ja kontakteihin. Se on myös pyrkinyt ohjaamaan käytännön aktivismista kiinnostuneet, liikekentän ulkopuoliset henkilöt varsinaisten ryhmien pariin ja muodostamaan tiedotuskanavan eri toimijoille. Verkosto on mainostanut sivuillaan mm. FDL:n 19. elokuuta 2017 järjestämää Ei islamismille – ei megamoskeijalle -tapahtumaa sekä Vastarintaliikkeen Tampereella 21. lokakuuta 2017 organisoimaa mielenosoitusta.⁴⁷⁷ Liittouma itse on puolestaan järjestänyt ns. Kansallismielisten suomalaisten kaupunkikävely -tapahtuman Helsingissä heinäkuussa 2017 ja Turun terrori-iskun uhreja muistaneen 188-kukkavirta kulkueen elokuussa 2018.⁴⁷⁸

3.3. 612-KULKUE

612-yhdistyksen vuodesta 2014 lähtien järjestämä itsenäisyyspäivän soihtukulkue lienee nykysuomalaisen äärioikeiston, maahanmuuton vastustajien ja muiden nationalistien yhteistapahtumista keskeisin. Tapahtuma on käynnistynyt Helsingin Töölöntorilta, jonne osallistujat kokoontuvat kuulemaan juhlapuheita ja jatkunut soihtumarssina Hietaniemen hautausmaan sankarihaudoille.⁴⁷⁹ Tapahtuman osallistujamäärä oli vuonna 2014 parinsadan luokkaa, mutta tuplaantui seuraavana itsenäisyyspäivänä.⁴⁸⁰ Osallistujamäärä on jatkanut voimakasta kasvuaan myös tämän jälkeen. Vuoden 2017 tapahtuman osallistujamääräksi poliisi arvioi vajaat 3000, kun taas järjestäjien itsensä mukaan Töölössä marssi jopa 4000 henkeä.⁴⁸¹

Soihtumarssiin on sisällynyt jonkin verran dramatiikkaa ja julkisuuskohuja. Poliisi ryhtyi vuonna 2015 voimatoimiin, kun vasemmistoanarkistit pyrkivät kulkueen kimppuun ja käytti näitä vastaan muovikuulia ampuvaa paineilma-asetta.⁴⁸² Marssijat itse päätyivät julkisuuden valokeilaan seuraavana vuonna, kun näiden kerrottiin sotkeneen Hietaniemen hautausmaata ja pitäneen rauhanturvaajien muistomerkkiin sisältyvässä maljassa nuotiota.⁴⁸³ Vuonna 2017 valtajulkisuudessa puolestaan keskusteltiin siitä, kuinka Töölöntorille ilmoitettu itsenäisyyspäivän lastentapahtuma joutui väistymään kulkueen tieltä.⁴⁸⁴

612-kulkue on jakanut Facebook-sivuillaan yleisisänmaalliseksi luonnehdittavaa, suomalaisuuden eri ulottuvuuksia luotaavaa kuva- ja videomateriaalia. Se on myös toistuvasti kuvaillut itseään poliittisesti sitoutumattomana tapahtumana, jonka järjestäjätahona toimii 612-yhdistys ja jonne kaikki isänmaanystävä ovat tervetulleita juhlistamaan Suomen itsenäisyyttä.⁴⁸⁵ Soihtumarssin taustatahoja olivat toisaalta ainakin perinteen luomisvaiheessa Sarasituksen, Suomen Sisun ja Vastarintaliikkeen aktiivit. Holapan mukaan Vastarintaliike oli marssin organisoinnin suhteen aloitteellinen, lähetti edustajansa turvamiehiksi vuoden 2014 kulkueeseen ja loi sekä ylläpiti tapahtuman kotisivuja. Toiminnan motiivina, Holappa kertoo, on ollut Vastarintaliikkeen pyrkimys yhdistää Suomen äärioikeistolainen ja maahanmuuttovastainen kenttä.⁴⁸⁶ 612-yhdistyksen edustajan ilmoituksen mukaan Vastarintaliikkeellä ei vuonna 2016 ollut enää roolia tapahtuman organisoimisessa, mutta itse kulkueeseen sen edustajat kuitenkin osallistuivat sekä vuosina 2016 että 2017.⁴⁸⁷ Tapahtumaan on yllämainittujen tahojen lisäksi osallistunut myös mm. muiden ulkoparlamentaaristen järjestöjen edustajia sekä perussuomalaispoliitikkoja ja puolueen muita jäseniä.⁴⁸⁸

3.4. SKINHEAD-ALAKULTTUURI

Skinhead-alakulttuuri juontaa juurensa 1960-luvun Isoon-Britanniaan, jossa se alkoi saavuttaa suosiota työväenluokkaisten nuorten keskuudessa. Skinhead-liikehdintään on alusta asti sisällynyt aggressiivista maskuliinisuutta korostavan eetoksen ohella tyylillisiä erityispiirteitä, kuten mähinnousukenkien ja pilottitakkien suosiminen pukeutumisessa. Skinheadit ajelevat myös nimensä mukaisesti tukkansa lyhyeksi tai kokonaan pois.⁴⁸⁹ Skinhead-alakulttuuri ei ole kokonaisuudessaan rasistinen, ja osa sen piirissä toimivista järjestöistä on jopa leimallisesti rasismia vastaisia.⁴⁹⁰ Tästä huolimatta brittiskiniemien toiminnassa oli jo 1960-luvulla havaittavissa suvaitsemattomia ja muukalaisvihamielisiä piirteitä. Kytkös alakulttuurin ja äärioikeiston välillä lujittui 1970- ja 80-lukujen taitteessa, kun Ison-Britannian äärioikeistolaisen National Front -puolueen kaltaiset toimijat ryhtyivät houkuttelemaan skinheadeja mukaan toimintaansa. Alakulttuuri alkoi samoihin aikoihin myös levitä Ison-Britannian ulkopuolelle, mm. Saksaan, Ranskaan ja Pohjoismaihin.⁴⁹¹

Skinhead-alakulttuuri saapui Suomeen 1980-luvun alkupuolella. Säännöllisemmät hyökkäykset ulkomaalaisia vastaan alkoivat kuitenkin vasta 1990-luvulla. Joensuun skinheadien väkivalta herätti julkisuudessa suurta huomiota etenkin sen jälkeen, kun nämä olivat ahdistelleet kaupungin koripallojoukkueen tummaihoista amerikkalaispelaajaa, joka päätti kokemansa vuoksi palata Yhdysvaltoihin.⁴⁹² Poikkeuksellisen järjestäytyneeksi tai suunnitelmalliseksi 1990-luvun skinhead-toimintaa voi tuskin kuvata, mutta se saavutti Joensuussa yhtä kaikki intensiteetin, jonka tuloksena osa kaupungissa asuneista ulkomaalaisista muutti muualle.⁴⁹³

Skinhead-toiminnan katsotaan 2000-luvulle tultaessa menettäneen osan vetovoimastaan,⁴⁹⁴ mutta se ei missään vaiheessa kadonnut Suomesta täysin. Suomalaiset skinheadit mm. järjestivät 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä aktiivisesti konserttitapahtumia (ks. luku 4.1.) ja ottivat ajoittain yhteen ulkomaalaistaustaisen väestön kanssa.⁴⁹⁵ Alakulttuurilla on 2010-luvulla edelleen tärkeä asema osana suomalaista äärioikeistoliikettä. Sisäministeriö on vuonna 2017 julkaisemassaan väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksessa arvioinut, että skinhead-toiminta muodostaa suomalaisen äärioikeistolaisuuden tavanomaisimman ilmenemismuodon ja että asutuskeskuksissa ympäri maan toimii pieniä skinhead-ryhmiä, jotka syyllistyvät toisinaan väkivallantekoihin niin ulkomaalaistaustaista väestöä kuin kantasuomalaisia-kin vastaan.⁴⁹⁶

Suomalainen skinhead-toiminta ei edelleenkään ole kovin päämäärätietoista tai poliittisesti tavoitteellista, mutta alakulttuuri muodostaa yhtä kaikki eräänlaisen voimavaran myös vakiintuneemmille äärioikeistoryhmille. Eri liikkeiden on mahdollista houkuttaa rasistista maailmankatsomusta tunnustavia ja järjestäytyneempää toimintaa kaipaavia henkilöitä sen piiristä pariinsa. Toisaalta skinheadeja siirtyy ääriilikkeisiin myös oma-aloitteisesti. Viranomaisten mukaan esim. osalla Soldiers of Odinin ja Vastarintaliikkeen jäsenistä on skinhead-taustaa.⁴⁹⁷ Skinheadien järjestämät musiikkitapahtumat saattavat myös houkuttaa paikalle alakulttuurin ulkopuolisia henkilöitä toimien täten eräänlaisena astinlautana äärioikeistolaiseen liikehdintään.

3.5. SUOMEN ISÄNMAALLISET

Suomen Isänmaalliset -yhdistys perustettiin alkuvuonna 2016 ja se on kertonut tavoitteekseen tukea Rajat Kiinni! -liikkeen ja muiden vastaavien ryhmien toimintaa niin taloudellisesti kuin aatteellisestikin. Suomen Isänmaalliset pyrkii oman kuvauksensa mukaan myös edistämään toiminnallaan kotimaan turvallisuutta.⁴⁹⁸ Yhdistyksen kotipaikaksi on merkitty Helsinki, mutta sen sihteerinä toimii perussuomalaisten porvoollainen kaupunginvaltuutettu.⁴⁹⁹ Suomen Isänmaalliset ry:n aatetaustaa on avattu seikkaperäisemmin mm. Nykysuomen tammikuussa 2017 tekemässä haastattelussa, jossa kyseinen kaupunginvaltuutettu peräänkuuluttaa tiukemman maahanmuuttopolitiikan ohella mm. liikennekaarihankkeen pysäyttämistä. Yhdistys kannattaa Suomen irtautumista EU:sta ja on kertonut Euroopan poliittisen eliitin pettäneen kansalaisensa suhteessa islamin muodostamaan uhkaan.⁵⁰⁰

Suomen Isänmaalliset ry on ilmoittanut sivuillaan, että se pyrkii käytännön aktivisminsa saralla mm. järjestämään mielenilmauksia ja keskustelutilaisuuksia sekä harjoittamaan tämän lisäksi yhteistyötä kentän muiden toimijoiden kanssa. Yhdistys pyrkii samoin hankkimaan tapahtumien järjestämiseen vaadittavaa välineistöä.⁵⁰¹ Suomen Isänmaalliset on osallistunut mm. Rajat Kiinni! -liikkeen 19. maaliskuuta 2016 järjestämään mielenilmaustapahtumaan Helsingissä ja ollut samoin mukana 15. toukokuuta 2016 järjestetyssä

mielenosoituksessa, jolla vastustettiin turvapaikanhakijoiden sijoittamista Porvooseen.⁵⁰² Konkreettisen toimintansa ohella Suomen Isänmaalliset on viestinyt aatteestaan ja erilaisista mielenilmaustapahtumista verkko- ja Facebook-sivujensa kautta.⁵⁰³ Järjestön käytännön toiminta vaikuttaa syksyllä 2018 tultaessa kuitenkin passivoituneen, ja sen viimeisimmät Facebook-päivityksetkin ovat syyskuulta 2017.⁵⁰⁴

3.6. MUUT TOIMIJAT JA TAPAHTUMAT

Maahanmuuttovastaisen kentän aktiivit järjestivät Pidetään Suomi Suomena -nimisen mielenosoituksen Helsingin Vuosaaressa 10. syyskuuta 2016. Tilaisuudella pyrittiin järjestäjien mukaan protestoimaan Eurooppaan kohdistuvaa maahanmuuttoa ja valtiovallan toimetttömyyttä ongelmien edessä. Tapahtuma ilmoitettiin osaksi Euroopanlaajuisen Fortress Europe -koalition toimintaa, mutta sen käytännön toteutuksesta vastasivat mm. Suomen Sisun, FDL:n, Rajat Kiinni! -liikkeen ja Itsenäinen Suomi -järjestön jäsenet.⁵⁰⁵ Kotimaisten aktivistien lisäksi tapahtumassa puhuivat myös virolaispoliitikko Maria Kaljuste sekä ruotsalainen islaminvastustaja Mona Walter. Tummaihoisen Walterin sisällyttäminen tilaisuuden puhujakaartiin herätti vastalauseita sekä tapahtuman Facebook-sivuilla että muualla maahanmuuttovastaisessa kentässä. Edustajansa kautta osallistumista harkinnut Vastarintaliike vetäytyi tapahtumasta Walterista kuultuaan ja arvosteli mm. Magneettimedian sivuilla tämän tuomista tilaisuuteen.⁵⁰⁶ De Wit, jonka Suomi Ensin -liikettä ei kutsuttu tapahtumaan, toisaalta arvosteli Kaljustetta tilaisuuteen osallistumisesta sen vuoksi, että osalla järjestäjistä oli halua tehdä kansallissosialistien kanssa yhteistyötä.⁵⁰⁷ Fortress European nimissä järjestettiin vuonna 2016 myös itsenäisyyspäivän mielenilmaustapahtuma Helsingin Narinkkatorilla.⁵⁰⁸

Kotimaisessa valtajulkisuudessa keskusteltiin alkusyksyn 2015 aikana jonkin verran Combat 18 -uusnatsijärjestön⁵⁰⁹ mahdollisesta rantautumisesta Suomeen. Combat 18 -tunnuksella koristeltua Suomen lippua kantaneet mielenosoittajat protestoivat Harjavaltaan kaavaillun vastaanottokeskuksen edustalla syyskuun puolivälissä, ja sama ryhmä häiriköi myöhemmin Porin Reposaaressa järjestettyä keskustelutilaisuutta, jossa käsiteltiin paikkakunnalle sijoitettavia turvapaikanhakijoita.⁵¹⁰ Sekä kotimaiset tutkijat että suojelupoliisin edustajat suhtautuivat kuitenkin varauksella siihen mahdollisuuteen, että maahan olisi perustettu Combat 18 -solu, eikä järjestöstä olekaan syksyn 2015 jälkeen kuulunut. Tapauksen teki kuitenkin mielenkiintoiseksi se, että Harjavallan tapahtumaan osallistui suomalaisissa skinhead-piireissä jo 1990-luvulla vaikuttanut aktiivi.⁵¹¹

Helsingin Rautatientorilla järjestetty, aukiolle leiriytyneitä turvapaikanhakijoita vastustanut ns. Puhdistus-mielenosoitus puolestaan puhututti keväällä 2017. Maaliskuisesta tapahtumasta ilmoitti Facebookin kautta Suomen kansallismieliset -niminen ryhmä, mutta varsinaisia yhteyshenkilöitä

tilaisuudelle ei nimetty.⁵¹² Uhkaavan sävyisen tapahtumakuvauksen ja muun tilaisuuteen liittyvän epävarmuuden vuoksi poliisi oli mielenilmauksen aikana voimakkaasti läsnä Rautatientorilla. Paikalla olivat samoin vastamielensoitajat sekä Puhdistukseen vihamielisesti suhtautuneen de Witin Suomi-Maidan -leiri.⁵¹³ Puhdistuksen osallistujamäärä jäi lopulta suhteellisen vaatimattomaksi eikä vakavia yhteenottoja syntynyt.⁵¹⁴

Puhdistus-mielenosoitukseen osallistui joidenkin Suomi Ensin -liikkeessä toimineiden henkilöiden lisäksi mm. Rajat Kiinni! -liikkeen Kemppainen, Soldiers of Odinin jäseniä sekä Suomen Sisun Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan piirien keskushahmoja.⁵¹⁵ Kansallismielisten liittouman heinäkuussa 2017 järjestämän kaupunkikävelyn jälkeen osa Puhdistukseen osallistuneista myös poseerasi verkkoon ladatulla videolla punaiset ”Puhdistusliitto” -paidat päällään.⁵¹⁶

Suomi Ensin -liikkeen Argenta, Huuhtanen ja de Wit rakensivat loppuvuonna 2016 Linnake Suomi -nimellä kulkevaa maahanmuuttovastaisten toimijoiden koalitiota. Nimensä perusteella projekti lienee ollut jonkinlainen vastaveto Fortress Europelle, jonka parissa Rajat Kiinni! -liikkeen Kemppainen toimi syksyllä 2016. Linnake Suomen käytännön aktivismi rajoittui Helsingin Kansalaistorilla itsenäisyyspäivänä 2016 järjestettyyn mielenilmaukseen, jossa puheita pitivät Suomi Ensin -aktiivien lisäksi mm. oululainen kaupunginvaltuutettu Junes Lokka.⁵¹⁷

4. ÄÄRIOIKEISTOLAINEN MUSIIKKIALA-KULTTUURI

Musiikki muodostaa tärkeän osan suomalaista äärioikeistotoimintaa. Varsinaisen levyjen julkaisemisen lisäksi konsertit ja muu alakulttuuriin liittyvä toiminta tarjoavat äärioikeistolaisille mahdollisuuden verkostoitua niin Suomen sisällä kuin ulkomaiden suuntaan. Monet eri ryhmien jäsenet myös vaikuttavat äärioikeistolaisissa yhtyeissä. Tämä luku kartoittaa Suomen äärioikeistolaisen musiikkialakulttuurin kehittymistä viime vuosituhanneelta nykypäivään ja pohtii myös äärioikeiston vastustajien toimintaa alakulttuuriin kytkeytyviin tapahtumiin liittyen. Pidemmän aikavälin kehityksen valottaminen on tarpeellista, sillä osa ennen 2010-lukua syntyneistä yhtyeistä, verkostoista ja toimintatavoista on äärioikeistolaiselle musiikkialakulttuurille edelleen relevantteja.

4.1. 1990-LUVULTA 2000-LUVUN ENSIMMÄISEN VUOSIKYMMENEN LOPPUUN

Valkoista ylivaltaa julistava musiikki siihen liittyvine konsertteineen on ollut tärkeä osa suomalaista äärioikeistoliikehdintää aina 1990-luvulta lähtien. Suomen kansainvälisesti kenties tunnetuin Rock Against Communism (RAC)⁵¹⁸ -musiikkia soittava yhtye, Mistreat, perustettiin jo vuonna 1988. Muita viime vuosituhanneen puolella aktivoituneita kotimaisia yhtyeitä, joista osa toimii edelleen, ovat mm. Sniper, Pig Killer ja White Minority.⁵¹⁹ Suomalaisen äärioikeiston, käytännössä skinheadien, järjestämissä konserteissa vieraili 1990-luvulla myös useita ulkomaisia yhtyeitä, kuten ruotsalaiset Midgårds Söner ja Ultima Thule, saksalainen Freikorps sekä Yhdysvaltain Bound for Glory. Osa tilaisuuksista järjestettiin mahdollisuuksien salliessa anniskeluravintoloissa, mutta myös skinheadien omat kerhotilat mm. Helsingissä ja Joensuussa toimivat 1990-luvun loppupuolta kohden konserttipaikkoina. Tapahtumien ohella alan aktiivit painoivat äärioikeistolaiseen musiikkiin keskittyviä julkaisuja kuten AinaSkin ja Skullhead, ja kustansivat Ainaskin Music -nimisen levy-yhtiönsä kautta mm. Mistreatin debyyttijulkaisun.⁵²⁰

Vaikka 1990-luvulla suurta huomiota herättäneen skinhead-liikehdinnän katsotaan laantuneen vuosituhanneen taitteessa,⁵²¹ skinheadit tai äärioikeistolainen musiikkikulttuuri eivät kadonneet Suomesta missään vaiheessa täysin. Brittiläislähtöisellä Blood and Honour -musiikkiverkostolla oli jo 1990-luvun aikana kontakteja Suomeen, mutta sen toiminta käynnistyi maassa toden teolla vasta seuraavalla vuosikymmenellä. Suomen Blood and Honour

järjesti Pirkanmaalle ja pääkaupunkiseudulle sijoittuneet ensimmäiset konserttinsa keväällä 2003.⁵²² Järjestöllä oli 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä jaokset mm. Helsingissä, Jyväskylässä ja Tampereella sekä käytössään kiinteät kerhotilat Orivedellä, Kouvolassa ja Tampereella. Suomen Blood and Honour julkaisi sittemmin käytöstä poistuneilla verkkosivuillaan mm. konserttiraportteja ja RAC-musiikin historiaa kartoittavia kirjoituksia sekä toisen maailmansodan aikaisia suomalais- ja saksalaisupseereja käsitteleviä tekstejä.⁵²³

Myös kotimaisen äärioikeistomusiikin tyylillinen kirjo laajeni 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Vaikka kansallissosialistista black metal -musiikkia (National Socialist Black Metal, NSBM) on soitettu Suomessa jo 1990-luvulta lähtien, genreä edustavien kotimaisten yhtyeiden varsinainen esiinmarssi tapahtui vasta seuraavalla vuosituhanella.⁵²⁴ Suomalaisista NSBM-yhtyeistä etenkin vuonna 2002 aloittanut Goatmoon on levyttänyt ja konsertoinut aktiivisesti, ulkomaita myöten.⁵²⁵ Suomessa järjestettiin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä paitsi kotimaisten NSBM-ryhmien konsertteja, myös ulkomaisten yhtyeiden tilaisuuksia. Yksittäisistä tapahtumista erityisesti alkuvuonna 2008 järjestetty kreikkalaisen Der Stürmerin, saksalaisen Absurdin ja suomalaisten Satanic Warmasterin sekä Goatmoonin yhteiskonsertti herätti julkisuudessa huomiota. Alun perin useamman tilaisuuden sarjaksi kaavailtu Carelian Pagan Madness -kiertue typistyi mediakohun ja konserttipaikkojen omistajiin kohdistuneen painostuksen siivittämänä lopulta Tampereella järjestetyksi konsertiksi, jota mm. Yleisradio käsitteli A-studio-ohjelmassaan.⁵²⁶

Mediakohut ja äärioikeiston poliittisten vastustajien pyrkimys hankaloittaa konserttien järjestämistä ovat leimanneet toimintaa jo pitkään. Vasemmisto-anarkistit ja antifasistit kohdistivat jo 1990-luvulla julkisia protesteja skinhead-konsertteihin ja toisinaan myös ilkivaltaa itse konserttipaikkoihin.⁵²⁷ Kamppailu on jatkunut 2000-luvulla. Yllämainitun Carelian Pagan Madness -tapauksen lisäksi mediakohu ja sen tuottama paine saivat mm. Helsingissä toimineen PRKL-klubin perumaan heinäkuulle 2015 kaavailun yhdysvaltalaisen Deathkeyn, Goatmoonin ja RAC-yhtye Vapaudenristin yhteistapahtuman. Tilaisuus tosin järjestettiin lopulta toisessa pääkaupunkiseudulla sijainneessa kohteessa.⁵²⁸ Konserttipaikkojen omistajiin on myös kohdistettu fyysistä painostusta. Vasemmisto-anarkistit polttivat vantaalaisen baarinomistajan ajoneuvot itsenäisyyspäivän 2017 tienoilla, ilmoittaen iskun olleen protesti kyseisessä ravitsemusliikkeessä järjestettävää äärioikeistokonserttia vastaan.⁵²⁹

4.2. 2010-LUVUN TILANNE

Suomen äärioikeistolaisen musiikkikentän voidaan katsoa elävän 2010-luvulla nousukautta. Yksittäisten konserttien ohella Suomessa on kyseisellä ajan-

jaksolla myös organisoitu äärioikeistolaiseen musiikkiin keskittyviä useamman päivän festivaaleja, kuten Blood and Honour -verkoston Pirkanmaalla vuosina 2012 ja 2013 järjestämä Nordic Summer Fest.⁵³⁰ Vastarintaliikkeen turkulaisaktivistin ideoima, RAC- ja hardcore-musiikkia soittaneiden yhtyeiden Westcoast Hardcore Massacre -tapahtuma järjestettiin samoin useampana vuonna 2010-luvulla.⁵³¹ Eri musiikkityylejä edustavien äärioikeistoyhtyeiden esiintyminen samoissa tilaisuuksissa, kuten myös äärioikeistolaiseen musiikkialakulttuuriin kytkeytyvien tyyllilajien kirjon monipuolistuminen yleisestikin, on Suomen 2010-luvun tilanteelle jossain määrin leimallista. RAC- ja NSMB -yhtyeet ovat konsertoineet yhdessä useaan otteeseen, mutta Suomessa on myös järjestetty tilaisuuksia, joissa NSMB-ryhmät ovat esiintyneet kansallissosialististen neo-folk -musiikkia soittavien yhtyeiden kanssa.⁵³² Neo-folkin ohella 2010-luvun Suomessa on myös mm. yksittäisiä power electronics- ja noisecore -musiikkia soittavia äärioikeistoyhtyeitä.⁵³³

Varsinaisista musiikkiin keskittyvistä verkostoista Blood and Honour toimii edelleen Suomessa ja sen edustajat mm. marssivat itsenäisyyspäivän 2017 Kohti vapautta -mielenosoituksessa oman banderollinsa kanssa.⁵³⁴ Suomeen on 2010-luvulla rantautunut tämän lisäksi äärioikeistolaisten konserttien järjestäjäverkosto Crew 38. Verkosto on kytköksissä Yhdysvalloissa 1980-luvulla perustettuun Hammerskins-skinheadjärjestöön, jonka tukiryhmäksi sitä on usein luonnehdittu. Suomessa Crew 38 on mm. järjestänyt Goatmoonin, Vapaudenristin ja Marderin yhteiskonsertin syksyllä 2015 ja sen jäseniä toimii RAC-yhtyeessä Valkoiset Paholaiset.⁵³⁵

2010-luvun äärioikeistolaiseen musiikkiin liittyvistä verkostoista ja kollektiiveista jonkin verran on myös puhuttanut Musta Sydän. Vastarintaliikkeen turkulaisjäsenen perustama kollektiivi osallistui konserttien järjestämiseen, myi verkon kautta levyjä ja julkaisi sittemmin käytöstä poistuneilla kotisivuillaan mm. konserttimainoksia ja eri yhtyeiden haastatteluja.⁵³⁶ Musta Sydän pyrki toisaalta aktivoimaan äärioikeistolaista kulttuuritoimintaa kokonaisvaltaisemmin kuin yksin musiikin keinoin – sen kotisivulla julkaistiin fasistisiin ja kansallissosialistisiin teemoihin liittyvää visuaalista materiaalia ja tekstejä sekä mainoksia aatemaailmaan kytkeytyvistä keskustelutilaisuuksista. Kollektiivin edustajat myös vierailivat 1900-luvun alkupuolen italialaista futurismia käsittelevässä taidenäyttelyssä keväällä 2012.⁵³⁷ Mustan Sydämen nykytilanne on epäselvä, sillä sen verkkosivut poistuivat loppuvuonna 2016 käytöstä eikä kollektiivi ole sosiaalisessa mediassa aktiivinen.

Äärioikeistolaista musiikkikulttuuria koskevaa julkaisutoimintaa on 2010-luvun Suomessa jonkin verran. Vastarintaliikkeen jäsenen toimittama Ukonvasama-lehti julkaisi ensimmäisen numeronsa keväällä 2015 ja on sittemmin muuttunut maksulliseksi. Lehti on julkaissut musiikkiin liittyvien aiheiden lisäksi mm. elokuva- ja kirja-arvioita sekä käsitellyt teksteissään syksyn 2015 turvapaikanhakijakriisistä virinneitä katuprotesteja. Varsinaisen painetun lehden lisäksi myös Ukonvasaman Facebook- ja VKontakte-sivuilla jaetaan äärioikeistolaista materiaalia.⁵³⁸ Ukonvasaman ohella etenkin Veriyhteyskollektiivi on tuottanut verkkoon huomattavan määrän äärioikeistomusiikkia

käsittelyä materiaalia. Levy- ja konserttiarvioiden lisäksi sen verkkosivulla on mm. luotu katsauksia suomalaisen RAC-musiikin historiaan, käsitelty NSBM-yhtyeiden asemaa äärioikeistolaisessa musiikkialakulttuurissa ja jaettu eri yhtyeiden videoita. Veriyhteys on tämän lisäksi osallistunut konserttien järjestämiseen ja mm. organisoi Blood and Honourin, Crew 38:n ja Mustan Sydämen kanssa italialaisen Hate for Breakfastin ja saksalaisen Division Germanian Suomen-kiertueen syksyllä 2016.⁵³⁹ Vastarintaliike on, kuten aiemmin mainittu, myös luonut äärioikeistomusiikkiin keskittyvän radio-ohjelman Valkoista kohinaa osaksi Riimuradio-verkkokanavansa tuotantoa.

Suomessa toimii muutamia äärioikeistolaiseen musiikkiin keskittyviä levy-yhtiöitä. Erityisesti Sakaramiina Records ja Europa Erwache Productions ovat julkaisseet materiaalia useilta suomalaisyhtyeiltä.⁵⁴⁰ Äärioikeitolaista musiikkia jakelivat aiemmin myös Musta Sydän Levyt sekä ID10-levydistro, mutta molempien toiminta vaikuttaa syksylle 2018 tultaessa lakanneen.⁵⁴¹

Musiikki muodostaa tärkeän osan Suomen äärioikeitolaista kulttuuria, mutta se tarjoaa kotimaisille toimijoille myös mahdollisuuden luoda yhteyksiä maan rajojen ulkopuolelle. Suomessa järjestettyihin konsertteihin on saapunut paitsi lukuisia ulkomaisia yhtyeitä, myös ulkomaista yleisöä. Pääkaupunkiseudulla joulukuussa 2016 järjestettyä puolalais-, virolais- ja suomalaisyhtyeiden yhteiskonserttia oli silminnäkijöiden mukaan seuraamassa mm. Puolasta, Venäjältä ja Italiasta saapunutta yleisöä.⁵⁴² Osa suomalaisyhtyeistä on myös levyttänyt yhteisjulkaisuja ulkomaisten ryhmien kanssa ja jotkut, kuten Goatmoon, esiintyneet ulkomaisissa tapahtumissa.⁵⁴³

5. VASTAMEDIAT JA MAAHANMUUTTO-VASTAISET KESKUSTELUPALSTAT

Vastamediat ovat keskeinen osa nykysuomalaista äärioikeistoliikehdintää ja maahanmuuttovastaisuutta. Eri liikkeet ja järjestöt käyttävät vastamedioiden tuottamaa materiaalia tukeakseen omaa narratiiviaan, osa maalittaa niiden kautta vastustajiaan ja vastamediat uutisoivat tämän lisäksi myös toimijoista itsestään. Vastamedioiden ohella suomenkieliseen sosiaaliseen mediaan sisältyy maahanmuuttovastaisuuden kannalta merkittäviä keskustelupalstoja. Tämä luku kartoittaa kyseisiä julkaisuja ja foorumeita.

5.1. MV-LEHTI

Suomenkielisistä vastamedioista eniten keskustelua lienee herättänyt verkkojulkaisu MV-lehti, joka muutti nimensä MV-mediaksi tammikuussa 2018. Lehden perusti vuonna 2014 Ilja Janitskin, ja se siirtyi Nykysuomen Juha Korhoselle tammikuussa 2018. Takaisin Janitskinin omistukseen julkaisu palasi syyskuussa 2018. Lehti on toiminut varsinaisen verkkosivunsa lisäksi Vkontaktissa ja myös Facebookissa siihen asti, kun se poistui jälkimmäisestä yhteisöpalvelusta toukokuussa 2017.⁵⁴⁴ Varsinaisen uutissivunsa lisäksi MV-lehti ylläpiti omaa keskusteluforumiaan, jonka yhtä osaa hallinnoi Vastarin-taliike. Sillä oli myös suljettu keskusteluryhmä Facebookissa.⁵⁴⁵

Lehti alkoi saavuttaa laajempaa näkyvyyttä keväällä 2015, kun se uutisoi Helsingin Tapanilassa tapahtuneesta joukkoraiskauksesta ja julkaisi tapausta käsittelevissä artikkeleissaan mm. epäiltyjen nimiä ja kuvia.⁵⁴⁶ Julkaisun lukijamäärä lähti Helsingin Sanomien mukaan voimakkaaseen nousuun kesällä 2015 ja saavutti reilun 18 miljoonan kuukausittaisen verkkolatauksen määrän tammikuussa 2016. Lukijamäärät ovat myöhemmin kuitenkin heittelehtineet voimakkaasti, ja vuodelle 2018 tultaessa MV-lehden verkkolatausten kuukausittainen määrä oli enää 6 miljoonan tienoilla. Lehden julkaisemien artikkelien kuukausittainen määrä oli alkuvuonna 2018 samoin lasketun kevään 2016 yli 1600:sta noin 500 paikalle.⁵⁴⁷

MV-lehden toimintaan osallistuneiden henkilöiden määrästä on esitetty erilaisia arvioita. Janitskin kertoi tammikuussa 2018, että lehden taustalla on ollut noin kymmenen hengen aktiiviryhmä, mutta totesi julkaisua koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä kesällä 2018 myös, että verkkosivulla julkaistuja kirjoituksia ovat laatineet peräti sadat lehden lukijat.⁵⁴⁸ Helsingin Sanomien mukaan varsinaisia artikkeleita on kirjoittanut kaikkiaan 16 eri nimimerkkiä, mutta näistä kolme on vastannut suurimmasta osasta materiaalia. Yksi kolmesta nimimerkistä, Ilja13, on ollut Janitskin itse.⁵⁴⁹

Myös MV-lehden taloudellinen vakavaraisuus on ollut erilaisten spekulatioiden kohteena. Mediatoimisto ToimenPHD:n luova johtaja Jani Halme arvioi marraskuussa 2015, että julkaisu on saattanut saavuttaa verkkosivullaan tapahtuvan mainonnan keinoin jopa 35 000 euron kuukausittaiset tulot.⁵⁵⁰ MV-lehti on toisaalta myös kärsinyt vakavista talousongelmista. Vastoinkäymiset alkoivat jo vuonna 2015, kun Google päätti estää AdSense-mainossovelluksensa käytön MV-lehden sivuilla. Ongelmat syvenivät alkuvuonna 2016, sillä suomalaispuolueiden nuorisojärjestöjen kampanja sai monet julkaisussa aiemmin mainostaneista yhtiöistä vetäytymään toiminnasta.⁵⁵¹ Myös julkaisun loppuvuonna 2016 järjestämät rahankeräyskampanjat oikeudenkäyntikulujensa kattamiseksi jäivät kauas tavoitteistaan, ja MV-lehti oli maksamattomista laskuista johtuen myös hetken aikaa suljettuna keuhällä 2017.⁵⁵²

MV-lehti on tyyliltään skandaalinhakuinen ja hyökkäävä, ja sitä on toisinaan tituleerattu vastamedioiden Seiskaksi.⁵⁵³ Lehti on käsitellyt maahanmuuttajia, turvapaikanhakijoita sekä islamia äärimmäisen kielteiseen sävyyn ja kirjoittanut näiden ohella mm. erilaisista rikoksista ja onnettomuuksista.⁵⁵⁴ Se on myös maalittanut eri toimijoiden vastustajia – mm. journalisteja, poliitikkoja, virkahenkilöitä ja poliiseja – julkaisemalla näistä runsaasti kielteistä ja usein myös rikoksen tunnusmerkit täyttävää materiaalia. Lehti on samoin yllyttänyt kannattajakuntaansa paljastamaan arkaluontoisia tietoja mm. valtamediassa työskentelevistä toimittajista.⁵⁵⁵

Helsingin käräjäoikeus vangitsi Barcelonassa asuneen Janitskin poissaolevana vuonna 2016, ja tämä luovutettiin monien vaiheiden jälkeen Andorrasta Suomeen keuhällä 2018.⁵⁵⁶ MV-lehteen liittyvää rikosvyhtiä käsittelevä oikeudenkäynti istuttiin keuhällä 2018, ja sitä koskeva päätös annettiin saman vuoden lokakuussa. Helsingin käräjäoikeus langetti Janitskinille vankeusrangaistuksen mm. törkeää kunnianloukkausta ja kansanryhmää vastaan kiihottamista koskevista rikoksista, ja tämä määrättiin myös maksamaan korvauksia MV-lehden maalittamille henkilöille – eritoten Venäjän informaatiovaikutamista tutkineelle Yleisradion journalistille – sekä viestimille joiden journalistista tuotantoa lehti oli käyttänyt luvatta. Janitskinin lisäksi juttukokonaisuudessa langetettiin tuomiot myös toiselle MV-lehden edustajalle sekä Johan Bäckmanille, jonka käräjäoikeus katsoi mm. vainonneen mainittua Yleisradion toimittajaa.⁵⁵⁷ Asian käsittely jatkuu edelleen oikeudessa, sillä ainakin Janitskin on ilmoittanut valittavansa siitä hovioikeuteen.⁵⁵⁸

MV-lehden eri kytköksistä kenties eniten on pohdittu sen mahdollista sidettä Venäjään. Lehden mustamaalaamiskampanjan kohteeksi itsekin joutunut perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho luonnehti julkaisua ruplarahoitteiseksi huhtikuussa 2016.⁵⁵⁹ Janitskin on toisaalta tyrmännyt väitteet venäläisrahoituksesta.⁵⁶⁰ Julkaisulle kasautuneet talousvaikeudet viittaisivatkin siihen, että merkittävää itärajan takaista talousapua sille on tuskin virrannut.

Venäjältä saatu taloudellinen tuki tai sen puute on kuitenkin vain yksi tekijä huomattavasti monimutkaisemmassa yhtälössä. MV-lehden omaa asennoitumista Venäjään voi nimittäin luonnehtia monin tavoin myötäsukaiseksi. Julkaisu on laajalti pidättäytynyt arvostelemasta Venäjää, sillä Janitskinin mukaan suomalainen valtamedia pitää maan kritisoimisesta riittävästi huolta.⁵⁶¹ MV-lehti on toisaalta myös julkaissut Venäjää ja sen turvallisuuspoliittista narratiivia avoimesti tukevaa materiaalia. Mainittuun Yleisradion journalistiin kohdistetun maalituksen lisäksi lehti on luonnehtinut Helsinkiin perustettua eurooppalaista hybridiosaamiskeskusta Naton vakoilutoimintaa toteuttavaksi instituutioksi ja arvostellut länsimaista mediaa Venäjän vastaisesta propagandasta.⁵⁶²

MV-lehdellä on tämän lisäksi ollut yhteydet Venäjää kannattaviin toimijoihin. Bäckmanin lähipiiriin kuuluva Juha Molari on laatinut osan lehden kirjoituksista, ja julkaisu on myös antanut Bäckmanin omille kommentteille näkyvyyttä. Helsingin käräjäoikeus totesi samoin tuomiolauselmassaan, että MV-lehti julkaisi Bäckmanin itsensä laatiman, mainittua Yleisradion journalistia koskevan englanninkielisen kirjoituksen helmikuussa 2016.⁵⁶³ MV-lehti ei kenties ole vastaanottanut talousapua Venäjän valtiolta tai siihen kytkeytyviltä toimijoilta, mutta se on yhtä kaikki edistänyt maan turvallisuuspoliittista narratiivia ja mahdollistanut Venäjää kannattavien henkilöiden propaganda-toiminnan kautta.

Julkaisulla on myös yhteydet useisiin kotimaisiin toimijoihin. Sen taannoinen päätoimittaja Juha Korhonen toimi Nykysuomi-julkaisun päällikkönä ja Itsenäinen Suomi -järjestössä. Vastarintaliike hallinnoi omaa osiotaan MV-lehden keskustelupalstalla, ja lehti on myös julkaissut järjestöä tukevaa materiaalia.⁵⁶⁴ Soldiers of Odinin Ranta puolestaan kertoi alkuvuonna 2016, että järjestön on mahdollista saada julkaisussa runsaasti palstatilaa, ja MV-lehti uutisoikin sen edesottamuksista usein.⁵⁶⁵ Julkaisu tuki Rajat Kiinni! -liikettä kesään 2016 asti, mutta siirtyi lopulta kannattamaan Suomi Ensimmäinen -liikettä.⁵⁶⁶ Omaa toimintaansa koskevan julkisuuden lisäksi eri ryhmät ovat myös hyödyntäneet MV-lehden julkaisemia rikosuutisia tukeakseen narratiiviaan turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien muodostamasta turvallisuusuhasta, ja osa on tämän lisäksi käyttänyt julkaisua maalittaakseen vastustajiaan.⁵⁶⁷

5.2. MAGNEETTIMEDIA

Magneettimedia on Juha Kärkkäisen johtaman tavarataloketju Kärkkäisen mainoslehdeksi alun perin luotu julkaisu. Sen esiasteena voidaan pitää ketjun vuodesta 2003 lähtien julkaisemaa Iso Magneetti -mainoslehteä, johon sisällytettiin varsinaisten ilmoitusten lisäksi erilaisia artikkeleita. Julkaisua jaettiin painettuna kappaleena satoihin tuhansiin talouksiin, mutta sillä oli myös verkkosivut.⁵⁶⁸ Iso Magneetti -lehden artikkelit käsittelivät toiminnan alkuvaiheessa mm. kuntoilua, mutta lehden linja muuttui vuonna 2008 Kärkkäisen palattua pitkältä Yhdysvaltain-matkalta. Kärkkäisen kerrotaan menettäneen

Yhdysvalloissa uskonsa vallitsevaan talousjärjestelmään, ja Iso Magneetti ryhtyikin pian julkaisemaan teemaa koskevia artikkeleita.⁵⁶⁹ Lehti alkoi tämän lisäksi tuottaa rokotuksiin ja lääkeyhtiöihin kielteisesti suhtautuvia tekstejä. Nimensä Magneettimediaksi myös verkkosivuillaan vuonna 2010 muuttanut julkaisu niitti erityisesti 2010-luvun alkupuolella kyseenalaista mainetta terveysuutisoinnillaan, ja Skepsis-yhdistys myönsikin sille Huuhaa-palkintonsa vuonna 2011.⁵⁷⁰

Magneettimedia on käsitellyt laajasti erilaisia salaliittoteorioita, mutta sen julkaiseman materiaalin keskeinen teema on juutalaisvastaisuus. Juutalaisvastaisilla teksteillään lehti on myös saavuttanut suurinta valtajulkaisuutta. Magneettimedia mm. epäili vuonna 2011 julkaisemassaan artikkelissa Israelin sekaantuneen Anders Behring Breivikin Norjassa toteuttamiin terroritekoihin. Varsinaiset oikeudelliset seuraamukset lehteä vastaan alkoivat kuitenkin vuonna 2012 julkaistuista juutalaisvastaisista teksteistä. Magneettimediasta jätetyt tutkintapyyntöet etenivät tammikuussa 2013 oikeuteen, ja lehti veloitettiin saman vuoden lokakuussa poistamaan juutalaisvastaiset artikkelit verkkosivuiltaan. Käräjäoikeus langetti tavarataloketjulle tämän lisäksi 45000 euron yhteisösakon ja Juha Kärkkäiselle itselleen 90 päiväsakkoa.⁵⁷¹ Lehden poliittiseen linjaan oikeuden päätöksellä ei kuitenkaan ollut vaikutusta, sillä Magneettimedia jatkoi juutalaisvastaisten artikkelien julkaisemista myös lokakuun 2013 jälkeen.⁵⁷²

Magneettimediata jaettiin painettuna kappaleena loppuvuoteen 2013 asti, kun Kärkkäinen päätti korvata sen uudella KauppaSuomi-nimisellä ilmaisjakelulehdellä.⁵⁷³ Verkossa Magneettimedialla toiminta on tosin jatkunut tämänkin jälkeen. Se on julkaissut runsaasti materiaalia sekä varsinaisen verkkosivunsa että Facebook-ryhmänsä kautta. VKontaktessa lehdellä ei toisaalta ollut vuonna 2018 sivua.⁵⁷⁴

Lehden toimituskunta oli 2010-luvun alkuvuosina muutaman hengen suuruinen, mutta keväälle 2012 tultaessa sisällöstä vastasi Juha Kärkkäinen yksin.⁵⁷⁵ Kärkkäinen päättikin alkuvuonna 2013 pyytää sisällöntuotantoon apua ulkopuoliselta taholta, Vastarintaliikkeeltä. Järjestön silloinen johtaja Juuso Tahvanainen antoi suostumuksensa Kansallisen Vastarinnan sivuille tuotetun materiaalin julkaisemiseen Magneettimediassa ja siirtyi myöhemmin itsekin lehden toimittajaksi.⁵⁷⁶ Magneettimedia siirtyi Vastarintaliikkeen Pohjoinen Perinne -yhdistyksen haltuun Kärkkäisen keskittyessä KauppaSuomi-lehteen ja ilmestyi painettuna versiona jälleen keväällä 2015.⁵⁷⁷ Lehden virallisena päätoimittajana on helmikuusta 2015 lähtien työskennellyt Markku Juutinen, joka myös kirjoittaa sisällöllisesti samanhenkiselle Vainovalkeasivustolle.⁵⁷⁸ Magneettimedialla tilanne vaikuttaa olevan alkusyksystä 2018 jokseenkin epäselvä. Pirkanmaan käräjäoikeus määräsi marraskuussa 2017 langettamassaan tuomiossa, että Pohjoinen Perinne ry:n elinkeinotoiminta on keskeytettävä välittömästi ja se valtuutti valitsemansa juristin ottamaan yhdistyksen toiminnan hallintaansa.⁵⁷⁹ On kuitenkin epäselvää missä määrin päätös on purrut, sillä Magneettimedia on tuottanut verkkosivuilleen uutta materiaalia myös käräjäoikeuden tuomion jälkeen.⁵⁸⁰

5.3. SARASTUS

Sarastus on loppuvuonna 2012 perustettu verkkojulkaisu, jonka päätoimittajana työskentelee kirjailija Timo Hännikäinen. Julkaisun toimituskuntaan kuuluu Hännikäisen lisäksi muitakin pitkän linjan äärioikeistolaisia ja maahanmuuton vastustajia. Sarastus luonnehtii itseään traditionalistiseksi ja radikaaliksi julkaisuksi, ja sen tuottama materiaali on käsittänyt laajan kirjon eri aiheita. Traditionalistista ajattelutapaa edustavista hahmoista Sarastus on julkaissut mm. Roger Scrutonia, Oswald Spengleriä ja Julius Evolaa käsittelevää materiaalia sekä näiden itsensä laatimia kirjoituksia, mutta lehden teksteissä on myös pohdittu mm. eläinaktivismia ja erilaisia historiallisia teemoja. Maahanmuuttoa ja monikulttuurisuutta julkaisu on käsitellyt pääasiassa hyvin kielteiseen sävyyn.⁵⁸¹ Lehden oman toimituskunnan lisäksi mm. Suomen Sisun edustajat ovat julkaisseet tekstejään Sarastuksessa. Useista muista vastamedioista poiketen merkittävä osa Sarastuksen kirjoituksista on pitkiä, pohdiskelevia tekstejä, joissa pyritään valottamaan eri teemoja perinpohjaisesti. Suuri osa materiaalista on myös kirjoittajien itsensä laatimaa pikemmin kuin valtamedian uutisia referoivaa ja kommentoivaa aineistoa, vaikka Sarastuksen toimittajat myös kääntävät muilla kielillä julkaistuja tekstejä suomeksi. Esimerkiksi Ernst Jüngerin useampana artikkelina julkaistu kirjoitus sodankäynnin kokemuksesta on Sarastuksen ulkopuolista alkuperää.⁵⁸²

Sarastuksella on varsinaisten verkkosivujensa lisäksi sivut Facebookissa, ja se on myös julkaissut Gab-palvelussa mainoksia ja linkkejä teksteihinsä. Julkaisua Gabissa seuraavien määrä oli tosin vuonna 2018 suhteellisen pieni ja myös lehden oma toiminta varsin passiivista.⁵⁸³ Sarastuksen tekstejä on myös julkaistu painettuna kokoomateoksena Kiuas-kustantamon kautta. Kiuas perustettiin maaliskuussa 2016 ja sen henkilökuntaan lukeutuvat Hännikäisen lisäksi Jarno Alander sekä Jarkko Pesonen. Kiukaan katalogiin kuuluu Sarastuksen tekstien ja mm. historiaa, politiikkaa sekä yhteiskuntaa käsittelevien teosten ohella myös Sarastuksen kannatustuotteita, kuten paitoja.⁵⁸⁴

Sarastuksella on maahanmuuttovastaisen kentän eri toimijoista läheiset suhteet erityisesti Suomen Sisuun. Julkaisun toimituskuntaan kuuluu Suomen Sisun jäseniä ja sisulaiset ovat, kuten aiemmin mainittu, julkaisseet kirjoituksiaan Sarastuksessa. Sisun Teemu Lahtinen toimii Kiuas-kustantamon hallituksen puheenjohtajana ja Kiuas on julkaissut Olli Immosen vuonna 2017 ilmestyneen teoksen Kansallinen kipinä.⁵⁸⁵ Sisu on samoin julkaissut Sarastuksen tekstejä Facebook-sivuillaan, ja järjestön varsinaiselta verkkosivulta löytyy linkit sekä Sarastuksen että Kiuas-kustantamon sivuille. Sisu ja Sarastus myös järjestivät kesällä 2015 yhteisen muistotilaisuuden Eugen Schaumanin haudalla.⁵⁸⁶ Julkaisun asennoituminen Vastarintaliikkeeseen on jossain määrin tulkinnanvaraista. Sarastuksen toimituskunnasta Kai Murros on, kuten aiemmin mainittu, vierailut Vastarintaliikkeen Suomessa järjestämässä tilaisuudessa, mutta Hännikäinen on toisaalta arvostellut järjestöä joi-sakin lehdessä julkaisemissaan teksteissä.⁵⁸⁷ Peruuttamatonta välirikkoa

Sarastuksen ja Vastarintaliikkeen välille ei näistä kirjoituksista vaikuta kuitenkaan syntyneen, sillä järjestö mm. kommentoi lehden julkaisemaa tekstiä juutalaisten osallistumisesta Etelä-Afrikan apartheid-järjestelmän vastustamiseen myönteisesti elokuussa 2017.⁵⁸⁸

5.4. OIKEA MEDIA

Oikea Media -verkkosivusto on alkuvuonna 2017 perustettu vastamedia. Sen ensimmäisenä päätoimittajana työskenteli valtamedialle tiedeartikkeleita laatinut Marko Hamilo, mutta tämän korvasi myöhemmin Jukka-Pekka Rahkonen. Lehden omistajiin lukeutui Hamilon ja Rahkosen ohella myös kirjailija Joonas Konstig, mutta tämä irtautui julkaisusta huhtikuussa 2017.⁵⁸⁹ Oikean Median ulkoasu on huolitellumpi ja tyyli maltillisempi kuin esim. MV-lehdellä, ja sen toimittajat kirjoittavat artikkeleita omilla nimillään. Julkaisun varsinaisen toimittajakunnan lisäksi Oikean Median sivuilla julkaistaan myös mm. entisen perussuomalaiskansanedustajan Reijo Tossavaisen ja Helsingin yliopiston Venäjä-tutkimuksen professorin Timo Vihavaisen laatimia kirjoituksia.⁵⁹⁰

Maahanmuuton, turvapaikanhakijoiden ja islaminvastaisuus on yksi Oikean Median journalistisista painopisteistä, mutta lehti arvostelee julkaisemassaan materiaalissa myös mm. Euroopan unionia ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia ajavia kampanjoita.⁵⁹¹ Julkaisun taustatahoista Rahkonen oli yksi Aito Avioliitto -kansalaisaloitteen alullepanijoista, ja myös Konstig on ilmaissut vastustavansa tasa-arvoista avioliittolakia.⁵⁹² Israelin valtiolle ja sen harjoittamalle politiikalle Oikea Media on sen sijaan ilmaissut tukensa, ja Hamilo luonnehti maata helmikuussa 2017 Lähi-idän ainoaksi demokratiaksi.⁵⁹³ Oikealla Medialla on myös kytkökset Suomen kristillisen oikeiston suuntaan. Se tuottaa Konservatiiviset uutiset -ohjelmaa yhteistyössä kristillisen TV7:n kanssa ja julkaisee kyseisiä uutislähettyksiä verkkosivuillaan. Rahkonen on myös aiemmin työskennellyt TV7:lle.⁵⁹⁴

5.5. HOMMAFORUM

Hommaforum on loppuvuonna 2008 perustettu, Suomen vanhin edelleen toimiva maahanmuuttovastainen keskustelupalsta. Se juontaa juurensa Jussi Halla-ahon Scripta-blogin vieraskirjassa käytyyn keskusteluun, jonka aktiivit päättivät lopulta perustaa ajatustenvaihdolle varsinaisen verkkofoorumin.⁵⁹⁵ Verkkoyhteisöön kuului vuonna 2018 yli 10 000 rekisteröityä jäsentä ja sen kautta oli ehditty foorumin perustamisesta lähtien julkaista vajaat 2,7 miljoonaa viestiä. Hommaforumin jäsenmäärä kasvoi vaalivuonna 2011 erityisen voimakkaasti, kun palveluun rekisteröityi yli 4000 uutta nimimerkkiä.⁵⁹⁶ Verkkopalsta on jaettu aihepiirin perusteella useaan eri alafoorumiin, kuten esim. koti- ja ulkomaan uutisia, Suomen oikeistopuolueita sekä talous-

ja EU-asioita koskevaan keskusteluun. Hommaforumilla on samoin erillinen osio, Paja, jossa käytävässä keskustelussa ideoidaan uusia maahanmuuttovastaisen toiminnan muotoja, sekä Peräkammari, yksinomaan verkkoyhteisön jäsenille avoin palsta.⁵⁹⁷

Hommaforumilla käytävä keskustelu keskittyy maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen – ennen kaikkea islamilaisista maista peräisin olevaan maahanmuuttoon sekä muslimeihin osana länsimaista yhteiskuntaa.⁵⁹⁸ Aihepiiriä koskeva keskustelu on sävyiltään hyvin kielteistä, mutta täysin hillittömäksi sitä ei voi esim. Rajat Kiinni! -liikkeen Facebook-ryhmässä käytävään ajatus-
tenvaihtoon verrattuna luonnehtia. Hommaforumia valvoo useampikin moderaattori, ja nämä yrittävät karsia keskustelusta pahimpia ylilyöntejä sekä avointa väkivallan lietsomista.⁵⁹⁹ Ajatustenvaihto on tästä huolimatta käynyt toisinaan niin kiivaana, että verkkofoorumi on jouduttu sulkemaan väliaikaisesti koko käyttäjäkunnalta. Hommaforumin ylläpito päättyi kyseiseen ratkaisuun mm. Norjan terrori-iskuja seuranneen keskustelun vuoksi vuonna 2011.⁶⁰⁰

Hommaforumilla on ollut poliittista merkitystä muutenkin kuin yksin maahanmuuttovastaisen keskustelun mahdollistajana. Verkkoyhteisö tuki Sampo Terhon eurovaaliehdokkuutta vuonna 2009 Halla-ahon ”testamentattua”⁶⁰¹ tälle kannatuksensa, ja kyseistä tukea on pidetty eräissä arvioissa yhtenä tekijänä, joka auttoi Terhon vaaleissa varasijalle.⁶⁰² Vuoden 2009 eurovaaleista virisi myös toinen Hommaforumin hanke – Muutos 2011 -puolue. Pettymys perussuomalaisiin⁶⁰³ synnytti osassa verkkoyhteisön jäseniä ajatuksen uudesta puolueesta, ja hanke saatiin käynnistettyä Halla-ahon eurovaaliehdokkuutta tukeneen valitsijamiesyhdistyksen puitteissa. Muutos 2011 –puolueohjelmaa myös hiottiin myöhemmin keskustelupalstalla.⁶⁰⁴ Ryhmä ei saanut vuoden 2011 eduskuntavaaleissa paikkoja ja poistettiin puolerekisteristä vuonna 2015, mutta sillä oli tästä huolimatta hetken aikaa oma kansanedustajansa – perussuomalaisista syksyllä 2013 eronnut James Hirvisaari, joka siirtyi Muutos 2011:n edustajaksi ja toimi virassa vuoteen 2015 asti.⁶⁰⁵

Myös Hommaforum osallistui maahanmuuttovastaiseen protestiliikehdintään syksyllä 2015. Sen aktiivien perustama Jotain Rajaa -liike vastusti julkisten mielenilmausten keinoin turvapaikanhakijoiden laajamittaista tuloa Suomeen. Liikkeen vaatimukseen kuului Suomen turvapaikkapolitiikan kiristäminen mm. nopeutettujen palautusten ja Dublin-sopimuksen noudattamisen kautta.⁶⁰⁶ Järjestön käytännön toiminta tiivistyi Helsingissä 10. lokakuuta ja Jyväskylässä marraskuun 28. päivä järjestettyihin mielenilmauksiin.⁶⁰⁷ Molemmat tapahtumat sujuivat rauhallisesti virkavallan eristäessä vastamielenosoittajat varsinaisesta tilaisuudesta.⁶⁰⁸

5.6. MUUT VASTAMEDIAT

MV-lehden Janitskiniin kytkeytyvistä sivustoista Uber Uutiset on sittemmin poistunut verkosta ja julkaisun Facebook-sivuja päivitetty viimeksi

maaliskuussa 2017.⁶⁰⁹ Helsingin poliisilaitos haki MV-lehden ohella käräjäoikeudelta päätöstä myös Uber Uutisten sulkemisesta kesällä 2016, mutta kanne hylättiin. Uber Uutisten tuottama materiaali vaikuttaa olleen sisällöllisesti varsin samansuuntaista MV-lehden kanssa. Muita Janitskiniin kytkeytyviä julkaisuja ovat MV-lehden englanninkieliseksi versioksi kaavailtu What Daa Fuck!!?? sekä rikosuutissivusto Fin Crime. Myös nämä julkaisut ovat syksyllä 2018 tultaessa sulkeneet varinaiset verkkosivunsa ja passivoituneet Facebookissa.⁶¹⁰

Nykysuomi on toimintansa kesällä 2016 käynnistänyt verkkolehti, joka on maahanmuuton, turvapaikanhakijoiden, islamin ja valtamedian vastustamisen ohella käsitellyt myös mm. EU-, talous- ja liikennepolitiikkaa sekä viihde- ja urheilu-uutisia. Nykysuomen päätoimittajana työskenteli ensin Itsenäinen Suomi -järjestön Juha Korhonen, mutta julkaisu siirtyi perussuomalaisten järvenpääläiselle varavaltuutetulle Petri Pertalle kesäkuussa 2018.⁶¹¹ Nykysuomi julkaisee omien tekstiensä lisäksi myös lehden ulkopuolisten toimijoiden, kuten Reijo Tossavaisen laatimia blogikirjoituksia.⁶¹²

Toimintansa vuonna 2015 käynnistänyt verkkojulkaisu Kansalainen on keskittynyt uutisoimaan maahanmuuttoon, turvapaikanhakijoihin ja islamiin liittyvistä aiheista, mutta sen sivuilla on myös julkaistu mm. Suomen sosiaali- ja liikennepolitiikkaa arvostelevia tekstejä.⁶¹³ Kansalainen julkaisi syksyllä 2017 maahanmuuton ja monikulttuurisuuden ongelmakohtia käsittelevää Monikulttuuriset uutiset -ohjelmaa, jonka juontajana toimi perussuomalaisen nuorten entinen puheenjohtaja Sebastian Tynkkynen.⁶¹⁴

Suomen äärioikeistolaiseen ja maahanmuuttovastaiseen mediakenttään lukeutuu yllämainittujen julkaisujen ja verkkosivujen lisäksi lukuisia muitakin toimijoita. Esimerkiksi Paavo Tajukangas-nimimerkin PT-Media -sivustolla seurataan Suomen tapahtumien ohella muissa Pohjoismaissa, erityisesti Ruotsissa, tapahtuvaa kehitystä maahanmuuton, monikulttuurisuuden ja islamin suhteen.⁶¹⁵ Yleisradion Valheenpaljastaja-sivuston Johanna Vehkoon mukaan Tajukangas on verkkosivuillaan julkaisemansa materiaalin lisäksi pyrkinyt myös soveltamaan ruotsalaisen Granskning Sverige -vastamedian toimintatapaa, jonka puitteissa äärioikeistolaiset nauhoittavat ja julkaisevat osia valtamedian toimittajille soittamistaan puheluista.⁶¹⁶ Tajukangas osallistuu myös YouTuben kautta lähetettävään, maahanmuuttovastaiseen Monokulttuuri FM -keskusteluohjelmaan, jonka muita tekijöitä ovat oululainen kunnallisvaltuutettu Junes Lokka puolisoineen sekä Suomen Sisun Lapinpiirin puheenjohtaja Tuukka Kuru.⁶¹⁷ Itsenäisten sivustojen lisäksi suomalaisissa vastamedioissa julkaistut tekstit – tai pikemminkin linkit teksteihin – julkaistaan myös kootusti Murkut-sivustolla, joka toimii tietynlaisena maahanmuuttovastaisena vastineena Ampparit-sivustolle.⁶¹⁸

6. PÄÄTÖSSANAT: ÄÄRIOIKEISTOLAISEN JA MAAHANMUUTTOVASTAISEN LIIKEHDINNÄN LÄHITULEVAISUUS

Suomalaisen äärioikeiston ja maahanmuuton vastustajien ulkoparlamentaarinen toiminta on syksyille 2018 tultaessa laantunut joiltakin osin. Rajat Kiinni! -liikkeen toiminta on verkossa käytävää keskustelua lukuun ottamatta käytännössä lakannut, Suomi Ensin sirpaloitunut useampaan pienryhmään joista enää Suomen Kansa Ensin -hankkeen voidaan katsoa toimivan verkon ulkopuolella aktiivisesti, ja Soldiers of Odinin aktivismi pienimuotoisempaa kuin vielä keväällä 2016. Myös monet muut syksyn 2015 turvapaikanhakijatilanteesta virinneet ryhmät ovat joko passivoituneet täysin tai toimivat vähemmän aktiivisesti kuin ennen. Turvapaikanhakijoiden määrän merkittävä ja äkillinen kasvu voisi kuitenkin tuoda liikkeet kadulle jopa voimakkaammin kuin loppuvuonna 2015, sillä niiden avainhahmot ovat verkostoituneet keskenään ja eri toimintamalleista ehtinyt karttua kokemusta. Myös salafijihadistien suomalaisiin kohdistamilla väkivallanteoilla voi olla mielialoja radikalisoiva vaikutus, joskin on samalla todettava, ettei kiristynyt asenne-ilmapiiri purkautunut ainakaan Turun terrori-iskun jälkeen merkittävässä määrin kaduille. Syksyn 2015 tapahtumat sen sijaan muodostivat jatkuvamman kriisitilanteen, jonka päättymisajankohdasta ei ollut varmuutta ja jonka pitkittyessä erilaiset ryhmät pääsivät muodostumaan.

Äärioikeistolaiseen ja maahanmuuttovastaiseen liikehdintään löyhemmin sitoutunut väki on syksyille 2018 tultaessa laajalti karsiutunut katutasolta. Yhteiskunnallisen tilanteen säilyessä nykyisellään on mahdollista, että osa toimintaa kaipaavista, mutta passivoituneisiin liikkeisiin edelleen kuuluvista henkilöistä hakeutuu aktiivisempien ryhmien pariin. Joidenkin kohdalla tämä ryhmä saattaa olla Vastarintaliike. Vastarintaliike pyrkinee jatkamaan toimintaansa riippumatta järjestön lakkauttamista koskevan oikeusprosessin lopputuloksesta ja tarjoaa näin mahdollisen väylän äärioikeistolaiselle toiminnalle – joko maanalaiselle tai julkiselle – myös tulevaisuudessa. On toki kysymysmerkki, missä määrin Vastarintaliike haluaa ottaa aktivistikaartiinsa esim. SE- ja SKE -liikkeissä toimineita henkilöitä, sillä näiden taipumus käsitellä järjestönsä sisäisiä asioita sosiaalisen median avoimilla alustoilla saattaisi muodostaa kansallissosialisteille konkreettisen tietoturvariskin. Soldiers of Odinin parista Vastarintaliike voisi toisaalta olla kiinnostuneempi rekrytoimaan, ja osa Soldiers of Odinin jäsenistä samoin kiinnostunut Vastarintaliikkeen kuulumisesta.

Suomen kohentunut taloustilanne saattaa rauhoittaa äärioikeistolaista ja maahanmuuttovastaista liikehdintää jonkin verran. Yksilötason taloudelliset vastoinkäymiset voivat ruokkia yleisempää tunnetta epäoikeudenmukaisu-

desta ja tämä tunne löytää muukalaisvastaisessa toiminnassa purkautumiskanavan. Taloudellisen vakavaraisuuden teho äärioikeistolaisen ja maahanmuuttovastaisen liikehdinnän hillitsijänä on toisaalta parhaimmillaankin rajallinen. Presidentti Donald Trumpin kannattajia koskeva tutkimus on paljastanut, että henkilökohtainen taloustilanne vaikutti näiden äänestyskäyttäytymiseen syksyllä 2016 vähemmän kuin käsitys oman etnisen ja kulttuurillisen viiteryhmän asemaan kohdistuvasta uhkasta.⁶¹⁹ Suomessa suojelupoliisi on puolestaan luonnehtinut Vastarintaliikkeen edustajia yleisesti ottaen keskiluokkaisiksi ja työssäkäyviksi henkilöiksi.⁶²⁰ Äärioikeistolaista ja maahanmuuttovastaista liikehdintää ei tulisi yksinkertaistaa mikro- tai makrotason talouskurimuksen tuotteeksi – sen taustalla voi myös olla pelkoa kantasuomalaisten laajemman yhteiskunnallisen aseman heikentymisestä suhteessa maahanmuuttajataustaiseen väestöön.

Jyrkäsävyisen ja polarisoivan verkkokeskustelun voi ennustaa jatkuvan jossain muodossa riippumatta turvapaikanhakijavirtojen liikkeistä, taloustilanteesta tai eri ryhmien toiminnasta. Maahanmuuttovastainen keskustelu käynnistyi kauan ennen loppuvuotta 2015, vaikka turvapaikanhakijatilanteen kriisiytyminen toikin sen aiempaa näkyvämmiin pinnalle. Ei ole syytä olettaa, että ilmiö yhtäkkiä katoaisi, vaikka joidenkin yhteisöpalvelujen lisääntynyt valvonta sivuillaan käytävästä ajatuksenvaihdosta saattaakin karsia keskustelusta karkeimpia ylilyöntejä.

Lisääntynyt valvonta voi toisaalta myös ajaa keskustelun toisiin yhteisöpalveluihin sen sijaan, että se rauhoittaisi sitä. Suomen äärioikeistolaisen ja maahanmuuttoa vastustavan verkkoyhteisön keskuudessa on jo havaittavissa siirtymää venäläisomisteiseen VKontakteen, jossa keskusteluun – ainakaan maahanmuutosta – ei tietävästi pyritä puuttumaan samalla tavalla kuin Facebookissa. Maahanmuuttovastaisen keskustelun täysimittainen siirtyminen VKontakteen tekisi siitä kuitenkin suurelle yleisölle vähemmän näkyvän ilmiön, sillä valtaväestön keskuudessa ei Facebookin tietoturvakohuista huolimatta liene odotettavissa laajamittaista ryntäystä venäläiseen yhteisöpalveluun.

Varsinaisten vastamedioiden tulevaisuus on joidenkin toimijoiden osalta kysymysmerkki. MV-lehden lukijamäärät ovat laskeneet muutaman vuoden takaisesta ja julkaisua koskeva oikeusprosessi hiljattain päättynyt käräjäoikeudessa. Lehden sosiaalisen median näkyvyys on samoin kaventunut sen jälkeen, kun sen sivut poistettiin Facebookista. MV:llä on kuitenkin edelleen lukijakuntansa ja se saattaa jatkaa julkaisutoimintaansa myös käräjäoikeuden tuomion jälkeen. Julkaisun syksyllä 2018 haltuunsa ottanut Janitskin on ker-tonut muuttavansa sen toimituksellisen linjan vähemmän poliittiseksi ja polarisoivaksi, mutta lupauksen täysimääräistä toteutumista voitaneen arvioida vasta lähitulevaisuudessa.⁶²¹ Magneettimedien kohtalo riippuu ainakin osin Vastarintaliikkeen lakkauttamista koskevasta oikeusprosessista, mutta ainakaan toistaiseksi oikeusviranomaiset eivät vaikuta hankaloittaneen lehden julkaisutoimintaa ratkaisevalla tavalla. Vastamediat eivät yleisesti ottaen ole

katoamassa suomenkielisestä internetistä, vaikka niiden toiminnan intensiteetti ja lukijamäärät lienevätkin osin riippuvaisia laajemmista maahanmuuttoon liittyvistä kehityskuluista.

Perussuomalaisten aiempaa voimakkaampi profiloituminen maahanmuuttovastaiseksi puolueeksi voi viedä – ja on mahdollisesti jo vienyt – ulkoparlamentaarisilta ryhmiltä jonkin verran nostetta. On odotettavissa, että osa kansan maahanmuuttovastaisista impulsseista kanavoituu Jussi Halla-ahon puheenjohtajuuden myötä puoluepoliittiseen kontekstiin katuaktivismin sijasta. Osa tutkijoista on tosin myös arvioinut, että maahanmuuttovastaisuuteen aatteellisemmalta pohjalta kiinnittyneen väen hakeutuminen perussuomalaisten liepeille saattaa jättää ulkoparlamentaariset järjestöt enenevässä määrin toimintahakuisten henkilöiden käsiin ja näin jopa radikalisoida niitä entisestään.⁶²² On samoin kysymysmerkki, kuinka pitkään perussuomalaiset pystyy lopulta toimimaan maahanmuuttovastaisien paineiden ”ukkosenjohdattimena”. Mikäli puolue saavuttaa huomattavaa vaalimenestystä mutta suljetaan järjestelmällisesti päätöksenteon ulkopuolelle, saattaa osa sen kannattajista ryhtyä tukemaan ulkoparlamentaarisia keinoja. Näin siitäkkin huolimatta, että perussuomalaiset voi olla vahvimmillaan nimenomaan oppositiossa, josta käsin sen on mahdollista paineistaa muita puolueita kannatuksensa keinoin mutta välttää sekaantumisen kompromisseja edellyttävään päätöksentekoon.

Perussuomalaisten tuottamalla aatteellisella narratiivilla saattaa toisaalta olla kenttää radikalisoiva vaikutus riippumatta siitä, kuinka puolue menestyy vaaleissa tai kannatusmittauksissa. Perussuomalaispoliitikot ovat monille maahanmuuton vastustajille uskottavia esikuvia ja näiden näkemyksillä esim. suoran toiminnan hyväksyttävyydestä tai siitä, kuinka kantasuomalaisten tulisi asennoitua eri vähemmistöryhmiin, voi olla rivikannattajiin voimakas vaikutus. Osa perussuomalaispoliitikkojen lausunnoista koskien mm. vastaanottokeskuksiin syksyllä 2015 kohdistettuja tuhopolttoiskuja tai Vastarintaliikkeen suorittamia pahoinpitelyjä on mahdollista nähdä joko väkivaltaa avoimesti kiittelevinä tai sen vakavuutta vähättelevinä.⁶²³ Jotkut puolueen edustajat ovat myös usuttaneet maahanmuuttovastaisen verkkoyhteisön vastustajiensa kimppuun maalittamalla näitä sosiaalisen median kautta.⁶²⁴ Perussuomalaisilla voidaan yleisestikin ottaen katsoa olevan merkitystä sen suhteen, kuinka jyrkkään sävyyn Suomessa käydään julkista keskustelua maahanmuutosta. Puolueen poliitikot paitsi kommunikoivat maahanmuuttovastaisen kentän kanssa ja osana sitä sosiaalisessa mediassa, myös pääsevät omalta osaltaan vaikuttamaan valtamedian maahanmuuttopoliittiseen diskurssiin antamiensa haastattelujen ja julkilausumien keinoin.

Se, muuttuuko Suomen äärioikeistolainen ja maahanmuuttovastainen liikehdintä aiempaa väkivaltaisemmaksi, muodostaa kentän tulevaisuutta arvioitaessa keskeisen kysymyksen. Jyrkän polarisoivaa aatteellista narratiivia ja sosiaalisen median kautta tapahtuvaa yksilöiden maalittamista vasten pei-

lattuna on eri ryhmien harjoittama fyysinen väkivalta ollut toistaiseksi suhteellisen harvinaista – siitäkin huolimatta, että osa tapahtuneista väkivallanteoista on ollut luonteeltaan varsin vakavia.⁶²⁵

Ei ole itsestään selvää, että tilanne säilyy nykyisen kaltaisena myös tulevaisuudessa. Mikäli Turun hovioikeuden syyskuussa 2018 antama päätös Vastarintaliikkeen lakkauttamisesta jää lopulliseksi eikä järjestö kykene jatkamaan julkista toimintaansa esim. uusien yhdistysten kautta, saattaa osa sen jäsenistä astua suoran toiminnan tielle. Ei ole myöskään poissuljettua, että yksittäinen, varsinaisten järjestöjen piiristä tai niiden ulkopuolelta tuleva henkilö saisi ryhmien tuottamasta narratiivista tai yleisemmin maahanmuuttoa koskevasta keskustelusta kimmokkeen poliittiselle väkivallalle. Suojelupoliisi on kotimaisten ääriainesten uhkaa arvioidessaan nimennyt juuri yksittäiset toimijat suurimmaksi uhkaksi valtion sisäiselle turvallisuudelle.⁶²⁶

Äärioikeistolainen ja maahanmuuttovastainen liikehdintä saattaa toisaalta myös nostaa kentän toimijoihin itseensä kohdistuvan väkivallan todennäköisyyttä. Osa mm. Suomen Kansa Ensimmäisen -aktiiveista ja Vastarintaliikkeessä toimivista henkilöistä on jo joutunut kohtaamaan väkivaltaa poliittisten vastustajiensa taholta,⁶²⁷ ja vakavammilta yhteenotoilta lienee välttytty mielenosoitusten yhteydessä pitkälti virkavallan läsnäolon ansiosta. Suomalaisten vasemmistoanarkistien ja antifasistien keskuudessa on jo jonkin aikaa kehittynyt näkemys, jonka mukaan valtiovalta on kyvytön tai jopa haluton kamppailemaan äärioikeistoa vastaan, ja anarkistien sekä antifasistien näin ollen ryhdyttävä itse toimeen. Antifasistinen Varisverkosto on mm. lokakuussa 2018 julkaisemassaan tekstissä luonnehtinut Vastarintaliikkeeseen kohdistuneita viranomaistoimia tehottomiksi ja todennut kansallissosialistien nujertamisen jäävän antifasistien ja laajemman yhteiskunnan vastuulle. Sovelletta-
vien vastatoimenpiteiden tarkkaa luonnetta kyseisessä tekstissä ei tosin avata.⁶²⁸ Suomalaiseen äärioikeistoon kohdistunut vasemmistoväkivalta on ollut etenkin Ruotsin tilanteeseen verrattuna suhteellisen harvinaista,⁶²⁹ mutta menneisyyttä ei tässäkään tapauksessa tulisi pitää takeena tulevaisuudesta. Osa suomalaisanarkisteista mm. kuuluu vuonna 2017 perustettuun pohjoismaisten anarkistiryhmien kattojärjestykseen Autonomous Revolutionary Nordic Alliance (ARNA),⁶³⁰ ja tiivistynyt kansainvälinen yhteistyö saattaa ajan myötä tuoda Suomeen uusia vaikutteita Pohjanlahden takaa.

Osa ulkoparlamentaarisesta äärioikeistosta ja maahanmuuton vastustajiin kohdistuvasta väkivallan uhasta tulee toisaalta kentän sisältä, muiden äärioikeistolaisten ja maahanmuuton vastustajien taholta. Väkivallalla uhkailua on esiintynyt mm. ryhmien sisäisten linjaristiriitojen yhteydessä sekä järjestöjohdon kokoonpanoa määritettäessä, ja toisinaan jäsenten väliset jännitteet ovat myös johtaneet fyysisiin yhteenottoihin.⁶³¹ Monilla äärioikeistolaisella ja maahanmuuttovastaisella liikehdintään osallistuvilla henkilöillä on myös varsin konspiratiivinen maailmankuva, eikä petturin tai myyrän leiman saaminen ole kentällä täysin ennenkuulumatonta – keskeistenkin hahmojen on toisinaan epäilty vehkeilevän valtion turvallisuusviranomaisten kanssa.⁶³² Sisäisten ristiriitojen voidaan kaiken kaikkiaan katsoa muodostavan, ainakin tällä

hetkellä, vasemmistoväkivaltaa perustavanlaatuisemman haasteen kentän toimijoille, sillä ulkoiset uhat lähinnä lujittavat ryhmien sisäistä koheesiota ja vahvistavat niihin kuuluvien me vastaan muut -mentaliteettiä.

VIITTEET

- ¹ "Finland" *Global Terrorism Database*, goo.gl/Qumqpp9.
- ² Reijo Perälä ja Jukka Lindfors, "Mäntsälän kapina kukistettiin radion avulla" *Yle*, 15. maaliskuuta 2010, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/03/15/mantsalan-kapina-kukistettiin-radion-avulla>; Petteri Riikonen, "Pekka Siitoin oli uusfasismin kasvot Suomessa" *Yle*, 4. toukokuuta 2015, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/05/04/pekka-siitoin-oli-uusfasismin-kasvot-suomessa>.
- ³ Thomas Jokinen, "Ääriliikkeet Suomessa 1990- ja 2000-luvulla" teoksessa Anssi Kullberg (toim.), *Suomi, terrorismi, Supo: koira joka ei haukkunut. Miksi ja miten Suomi on välttynyt terroristisen toiminnan leviämiseltä?* (Helsinki: WSOY, 2011), s. 228-233.
- ⁴ *Suojelupoliisin vuosikirja 2016* (Suojelupoliisi, 2016), http://www.supo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/supowwwstructure/72827_SUPO_2016_FIN.pdf?4d1363cc4eb2d488, s. 23.
- ⁵ Tommi Kotonen, "Äärioikeisto ei ole yhtenäinen liike – Monien sirpaleisten ryhmien vihollinen on silti usein sama" *Suomen Kuvalehti*, 3. marraskuuta 2016, goo.gl/Mt1Jhh.
- ⁶ "Oikeisto ja Kursiivin murhapolitto" *Tiedonantaja*, 2. joulukuuta 1977, s. 6-7;
"Äärioikeiston eteneminen huolestuttaa" *Tiedonantaja*, 17. tammikuuta 1978, s. 1.
- ⁷ Kotonen, "Äärioikeisto ei ole yhtenäinen liike".
- ⁸ Tore Bjørgo, *Racist and Right-Wing Violence in Scandinavia* (Oslo: Tano Aschehoug, 1997), s. 21.
- ⁹ Joel Busher, "Grassroots Activism in the English Defence League: Discourse and Public (Dis)order" teoksessa Max Taylor, PM Currie ja Donald Holbrook (toim.), *Extreme Right Wing Political Violence and Terrorism* (Lontoo; New York: Bloomsbury, 2013), s. 67-68.
- ¹⁰ Bjørgo, *Racist and Right-Wing Violence*, s. 21-22.
- ¹¹ Kotonen, "Äärioikeisto ei ole yhtenäinen liike".
- ¹² *Ibid.*
- ¹³ Esim. Vesa Puuronen (toim.), *Valkoisen vallan lähettiläät: rasismien arki ja arjen rasismi* (Tampere: Vastapaino, 2001); Sini Perho, *Rasistisuus nuorten yhteisöissä: tutkimus vuosituhaten vaihteen Joensuusta* (Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto: Nuorisotutkimusseura, 2010).
- ¹⁴ Esim. Ville Pernaa (toim.), *Jytty: eduskuntavaalien 2011 julkisuus* (Turku: Kirja-Aurora; Turun yliopisto, 2012); Emilia Palonen ja Tuija Saresma (toim.), *Jätkät & jyttyt: perussuomalaiset ja populismin retorikka* (Tampere: Vastapaino, 2017); Tuukka Ylä-Anttila, *The Populist Toolkit. Finnish Populism in Action 2007–2016* (Helsinki: Helsingin yliopisto, 2017).
- ¹⁵ Dan Koivulaakso, Li Andersson ja Mikael Brunila, *Äärioikeisto Suomessa* (Helsinki: Into, 2012).
- ¹⁶ Jussi Jalonen, "Puolikuun pelko: Muslimivastaiset ääriliikkeet Euroopassa ja Suomessa" ja Jokinen, "Ääriliikkeet Suomessa 1990- ja 2000-luvulla" teoksessa Anssi Kullberg (toim.), *Suomi, terrorismi, Supo*.
- ¹⁷ Esim. *Väkivaltainen ekstremismi Suomessa - tilannekatsaus 1/2013* (Sisäministeriö, 2013), goo.gl/rt8x1Q, s. 2-3; *Suojelupoliisin vuosikirja 2016*, s. 23.
- ¹⁸ Mario Paaso, *Vastajihad. Anders Behring Breivikin manifesti "2083: Eurooppalainen itsenäisyysjulistus" esimerkkinä vastajihadistisesta tekstistä* (Suojelupoliisi, 2012), goo.gl/1ocfb6, s. 28-31, 38-40.
- ¹⁹ Esim. Marko Hietikko, "Miehet, jotka johtavat natsiliikettä" *Yle*, 15. toukokuuta 2016, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/05/15/miehet-jotka-johtavat-natsiliiketta>; Laura Halminen ja Tommi Nieminen, "Uusnatsien sisäpiirissä – näin suomalaiset kansallissosialistit haluavat houkutella alaikäisiä" *Helsingin Sanomat*, 8. helmikuuta 2015, <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000002798889.html>.
- ²⁰ *Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2016* (Sisäministeriö, 2016), http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75390/Vakivaltaisen_ekstremismin_NETTI.pdf, s. 14. Ainoa isku, jonka kohde tuhoutui, tehtiin Niinisolassa joulukuussa

2015. Ks. STT, ”Niinisalon palo todennäköisesti tahallaan sytytetty” *Iltalehti*, 1. joulukuuta 2015, https://www.iltalehti.fi/uutiset/2015120120757821_uu.shtml.
- ²¹ *Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2016*, s. 14-15; TS-STT-Sanna Nikula, ”Somesta löytyy suoria kehotuksia polttopulloiskuihin” *Turun Sanomat*, 12. joulukuuta 2015, <https://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/835726/Somesta+loytyy+suoria+kehotuksia+polttopulloiskuihin>.
- ²² Steven Chremak, Joshua Freilich ja Michael Suttmoeller, ”The Organizational Dynamics of Far-Right Hate Groups in the United States: Comparing Violent to Nonviolent Organizations” *Studies in Conflict and Terrorism* 36:3 (2013), s. 206-7.
- ²³ Ks. esim. Leena Malkki, ”Suomi ja poliittinen väkivalta – kaltevilla pinnalla” *Politiikasta.fi*, 27. syyskuuta 2015, <http://politiikasta.fi/suomi-ja-poliittinen-vakivalta-kaltevilla-pinnalla/>.
- ²⁴ Vastamediat pyrkivät omien sanojensa mukaan tarjoamaan vaihtoehdon valtamedian tuottamalle narratiiville. Vastamedia on myös tutkijoiden julkaisuista kollektiivisesti käyttämä termi. Ks. esim. Mikko Pesonen, ”Vastamedioita syntyy nyt nopeaa tahtia - mainostajat arastelevat sekalaista joukkoa” *Yle*, 19. lokakuuta 2017, <https://yle.fi/uutiset/3-9888937>.
- ²⁵ Milla Hannula, *Maassa maan tavalla. Maahanmuuttokritiikin lyhyt historia* (Keuruu: Otava, 2011), s. 29-30.
- ²⁶ Simo Grönroos, ”Suomen Sisun 10-vuotishistoriikki”, suomensisu.fi/Sisu-historiikki.pdf, s. 4-6, 9-10.
- ²⁷ *Ibid.*, s. 10, 14.
- ²⁸ *Ibid.*, s. 7, 10-13; Jukka-Pekka Tyhtilä, ”Suomen Sisu rakentaa maakuntaorganisaatiota – tuorein piiri Keski-Pohjanmaalle” *Yle*, 29. syyskuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8340890>; Suomen Sisu, ”Piirijärjestöt” <https://www.suomensisu.fi/piirijarjestot/>.
- ²⁹ ”Käräjät” *Suomen Sisu*, <https://www.suomensisu.fi/karajat/>; Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 46-50; ”Suomen Sisu” 14. marraskuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/vzhKRo; ”Suomen Sisu” 27. helmikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/SxmLGT.
- ³⁰ ”Suomen Sisu” 5. huhtikuuta 2013, *Facebook*, goo.gl/kNCJBA; Olli Immonen, ”Puheenjohtaja: Suomen Sisu vahvempi kuin koskaan ennen” *Suomen Sisu*, 19. marraskuuta 2015, <https://www.suomensisu.fi/puheenjohtaja-suomen-sisu-vahvempi-kuin-koskaan-ennen-19-11-2015/>. Aktiivisuuden hiipumiseen vaikuttaneiden syiden suhteen ks. ”Kansallismielinen jatkumo” teoksessa Koivulaakso, Andersson ja Brunila, *Äärioikeisto Suomessa*.
- ³¹ Grönroos, ”Suomen Sisun 10-vuotishistoriikki”, s. 7, 11.
- ³² *Ibid.*, s. 4, 7; Bobi Sivénin suhteen ks. esim. Jussi Niinistö, *Bobi Sivén: Karjalan puolesta* (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2001).
- ³³ Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 30-32.
- ³⁴ Akateeminen Karjala-Seura ja nuorukaisten uhri” teoksessa Tuomas Tepora, *Sinun puolestas elää ja kuolla: Suomen liput, nationalismi ja veriuhri 1917-1945* (Helsinki: WSOY, 2015); Heikki Eskelinen, *Me tahdoimme suureksi Suomenmaan: Akateemisen Karjala-Seuran historia. 1, Tausta, organisaatio, aatteet ja asema yhteiskunnassa 1922-1939* (Helsinki: WSOY, 2011), s. 109-110.
- ³⁵ Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 32-33; Teemu Lahtinen, ”Sinimustat. Isänmaan onni on ainoa tiemme” *Ajan Suunta* 3 (1995), <https://bit.ly/2PCAcBm>.
- ³⁶ Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 32, 38-40; ”Uuden äärioikeiston juurilla” ja ”Kansallismielinen jatkumo” teoksessa Koivulaakso, Andersson ja Brunila, *Äärioikeisto Suomessa*; Olli Immonen, ”Puheenjohtaja: Islamisaation aave Euroopan yllä” *Suomen Sisu*, 11. kesäkuuta 2014, <https://www.suomensisu.fi/puheenjohtaja-islamisaation-aave-euroopan-ylla-11-6-2014/>; Olli Immonen, ”Miksi Islam on uhka” *Uusi Suomi*, 28. lokakuuta 2013, <http://immonen.puheenvuoro.uusisuomi.fi/152629-miksi-islam-on-uhka>.
- ³⁷ ”Uuden äärioikeiston juurilla”
- ³⁸ Sisun jäsenetkin ovat toisaalta taittaneet peistä siitä, mitä sekoittamisella tarkalleen ottaen tarkoitetaan. Ks. esim. viestiketju ”SSSS eli Suuri ja seksikäs Suomen Sisu -säie” *Hommaforum*, <https://hommaforum.org/index.php/topic,40491.o.html?PHPSESSID=2j97lm2km74l6rn249190qu9a6>.
- ³⁹ ”2006periaateohjelma” *Suomen Sisu*, <https://suomensisu.fi/2006Periaateohjelma.pdf>, s. 1.
- ⁴⁰ ”Uuden äärioikeiston juurilla” ja ”Kansallismielinen jatkumo”.

- 41 Kolmas positio pyrki, nimensä mukaisesti, esittämään itsensä vaihtoehtona vasemmistolle ja oikeistolle, mutta sillä on vahvat kytkökset äärioikealle. Ranskalainen Groupement de recherche et d'études pour la civilisation européenne (GRECE) -tutkimuslaitos, jonka perustajajäseniin de Benoist kuuluu, ja laitoksen toiminnasta virinnyt Nouvelle Droite -aatteeseen, ovat vaikuttaneet voimakkaasti kolmannen position ajatteluun. Kolmannen position aatetta ovat lähinnä propagoineet äärioikeistolaisiksi laskettavat toimijat, kuten esim. italialaisen Terza Posizionen ja brittiläisen National Front -puolueen aktiivit. Ks. ”Uuden äärioikeiston juurilla” ja ”Kansallismielinen jatkumo”; Tamir Bar-On, ”Fascism to the Nouvelle Droite: The Dream of Pan-European Empire” *Journal of Contemporary European Studies* 16:3 (2008), s. 329.
- 42 ”Kansallismielinen jatkumo”; ”2006periaateohjelma”, s. 2.
- 43 ”2006periaateohjelma”, s. 1.
- 44 Ibid., s. 2; ”Kansallismielinen jatkumo”.
- 45 ”2006periaateohjelma”, s. 1.
- 46 Ibid., s. 1-2.
- 47 Esim. ”Lynnin IQ tulokset webissä” *Kansallismielinen keskustelupalsta*, 18. kesäkuuta 2007, <https://bit.ly/2CvKSGz>; ”Rodut, älykkyys ja geenit” *Kansallismielinen keskustelupalsta*, 10. elokuuta 2004, <https://bit.ly/2RwjkVJ>; ”Tuoreimmat rikostilastot ryöstöjen ja raiskausten osalta” *Kansallismielinen keskustelupalsta*, 9. kesäkuuta 2004, <https://bit.ly/2OGGY39>; ”Van Goghin surmaajalle elinkautinen” *Kansallismielinen keskustelupalsta*, 26. heinäkuuta 2005, <https://bit.ly/2ymkNVw>; ”syrjivätkö ravintolat manneja” *Kansallismielinen keskustelupalsta*, 6. kesäkuuta 2006, <https://bit.ly/2IHxSh9>; ”Miksi kansallismieliset ovat homokieleisiä?” *Kansallismielinen keskustelupalsta*, 29. maaliskuuta 2007, <https://bit.ly/2y6BsNF>; ”Venäjä uhoaa lisää” *Kansallismielinen keskustelupalsta*, 1. toukokuuta 2007, <https://bit.ly/2Qt6Yfw>; ”Kansallismielinen jatkumo”.
- 48 ”Uuden äärioikeiston juurilla”.
- 49 ”Suomen Sisu” *Facebook*, <https://www.facebook.com/suomensisury/>; ”Julkaisuja” *Suomen Sisu*, <https://www.suomensisu.fi/category/julkaisuja/>; ANTIFAxFINLAND, ”A-talk: Onko Suomen Sisu äärijärjestö? [1/4]” *Youtube*, 14. maaliskuuta 2013, <https://www.youtube.com/watch?v=IxKmJxjgbrk>; ”Kansallismielinen jatkumo”.
- 50 Jaakko Kuivalainen, ”Vilén vaatii viranomaisia puuttumaan Muhammad-pilakuvien julkaisuun netissä” *Iltä-Sanomat*, 13. helmikuuta 2006, <https://www.is.fi/digitoday/art-2000001457326.html?nomobile=4>; ”Vanhanen pyysi anteeksi muslimeilta” *Kaleva*, 15. helmikuuta 2006, <http://www.kaleva.fi/uutiset/ulkomaat/vanhanen-pyysi-anteeksi-muslimeilta/66320/>.
- 51 Grönroos, ”Suomen Sisun 10-vuotishistoriikki”, s. 16-17.
- 52 Ibid.
- 53 Ylä-Anttila, *The Populist Toolkit*, s. 27; Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 145-147.
- 54 Grönroos, ”Suomen Sisun 10-vuotishistoriikki”, s. 28-29; ”Hommakerho Helsinki” *Hommaforum*, 26. helmikuuta 2009, <https://hommaforum.org/index.php/topic,2679.msg54203.html#msg54203>.
- 55 Grönroos, ”Suomen Sisun 10-vuotishistoriikki”, s. 5-6, 22-24. Ks. myös viite 29.
- 56 Tiia-Maria Taponen, ”Suomen Sisun juhlapuheessa mainittiin siirtolaisten kansanmurha - Immonen kommentoi” *Iltalehti*, 10. maaliskuuta 2016, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016031021249333_uu.shtml.
- 57 Grönroos, ”Suomen Sisun 10-vuotishistoriikki”, s. 26; ”Suomen Sisu” 8. toukokuuta 2011, *Facebook*, <https://www.facebook.com/suomensisury/posts/206100676097113>; ”Uudenmaan piiri kokoontui Schaumanin hautamuistomerille” *Suomen Sisu*, 10. kesäkuuta 2016, goo.gl/tUD8Ri.
- 58 Grönroos, ”Suomen Sisun 10-vuotishistoriikki”, s. 26-27.
- 59 Ibid., s. 27; JS-K, ”Matkakertomus: Suomen Sisun kesäleiri” *Suomen Sisu*, 31. lokakuuta 2013, <https://www.suomensisu.fi/matkakertomus-suomen-sisun-kesaleiri-2013/>.
- 60 Olli Waris, ”Suomen Sisu perusti katupartion – Välttellemme fyysistä kontaktia” *Iltalehti*, 29. syyskuuta 2016, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016092922384016_uu.shtml; Petri Saarela, ”Suomen Sisu Rajat kiinni! Rovaniemi 9.4.2016 Kamera 2” *Youtube*, 9. huhtikuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=kjzB5xRauOo>.
- 61 Grönroos, ”Suomen Sisun 10-vuotishistoriikki”, s. 8; ”Tuotteet Archive” *Suomen Sisu*, <https://www.suomensisu.fi/kauppa/>.
- 62 ”Kansallismielinen jatkumo”.
- 63 Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 47-48.

- ⁶⁴ Mika Koskinen, "Euroedustaja Halla-aho Asema-aukion pahoinpitelystä: 'Kaikkien henki ja terveys ei ole yhtä arvokas'" *Ilta-Sanomat*, 22. syyskuuta, 2016, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001266596.html>; Olli Immonen, "Puheenjohtaja: Suomen Sisu vahvempi kuin koskaan ennen".
- ⁶⁵ Ks. esim. Lassi Kylänpää, "Salolaista poliitikkoa epäillään rikoksista" *Salon Seudun Sanomat*, 25. huhtikuuta 2017, <http://www.sss.fi/2017/04/salolaista-poliitikkoa-epaillaan-rikoksista/>.
- ⁶⁶ Esim. Grönroos, "Suomen Sisun 10-vuotishistoriikki", s. 38; Reijo Perälä, "Uusien kasvojen eduskunta" *Yle* 29.4.2011, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2011/04/29/uusien-kasvojen-eduskunta>; Pekka Ervasti, "Ääniharava Jussi Halla-aho: 'Maahanmuutosta on enemmän ongelmia kuin aseista'" *Suomen Kuvalehti*, 18. huhtikuuta 2011, <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/aaniharava-jussi-halla-aho-maahanmuutosta-on-enemman-ongelmia-kuin-aseista/>.
- ⁶⁷ Grönroos, "Suomen Sisu 10-vuotishistoriikki", s. 38; Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 112.
- ⁶⁸ "Timo Soini suuntaa osoittavan sormensa Suomen Sisun 'junttaporukkaa' kohti – 'totuus murtautuu aina esiin'" *MTV*, 15. kesäkuuta, 2017, goo.gl/p257sg.
- ⁶⁹ Lauri Nurmi, *Perussuomalaisten hajoamisen historia* (Helsinki: Into Kustannus, 2017), s. 285; Miikka Hujanen, "Olli Immonen tyrää Soinin Suomen Sisu -syytökset: 'Täysin naurettavaa ja vailla pohjaa'" *Ilta-Sanomat*, 15. kesäkuuta 2017, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005256296.html>.
- ⁷⁰ "Kansanedustaja Olli Immonen poseeraa kansallissosialistisen liikkeen jäsenten kanssa" *Yle*, 17. kesäkuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8083082>.
- ⁷¹ Esa Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön* (Helsinki: Into Kustannus, 2016), s. 175-177.
- ⁷² Ville Eklund, "Suomen Sisun jäsenmäärä räjähti – päivittää monitulkintaisena pidetyn periaateohjelmansa" *MTV*, 30. elokuuta 2015, goo.gl/2iuvqW. "Suomen Sisu" 4. lokakuuta 2017, *Twitter*, <https://twitter.com/SuomenSisu/status/915483975434559488>; "Suomen Sisu ei tee yhteistyötä Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen kanssa" *Suomen Sisu*, 18. lokakuuta, 2017, <https://www.suomensisu.fi/susi-ei-tee-yhteistyota-pvln-kanssa/>.
- ⁷³ "Suomen Sisu" 18. lokakuuta 2017, *Facebook*, <https://www.facebook.com/suomensisury/posts/1850752151605070>; Ville Ropponen, "Natsien mielenosoitus Tampereella päättyi tyhjiöön" *Kansan Uutiset*, 22. lokakuuta 2017, goo.gl/sqZHD9; "Pirkanmaa" *Suomen Sisu*, <https://www.suomensisu.fi/pirkanmaa/>.
- ⁷⁴ "Periaatteet" *Suomen Sisu*, <https://www.suomensisu.fi/periaatteet/>.
- ⁷⁵ "Sisulle neljä uutta piirijärjestöä" *Suomen Sisu*, 20. syyskuuta 2015, <https://www.suomensisu.fi/sisulle-nelja-uutta-piirijarjestoa-20-9/>; Pekka Ruissalo, "Kohuavustaja Terhi Kiemungin poika on Tampereen Odin-pomo" *Tamperelainen*, 26. toukokuuta 2016, goo.gl/2t4YfZ; Olli Heikkilä, "Rajat Kiinni mielenosoitus Tampere" *Youtube*, 24. lokakuuta 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=pMV7zaiLlki>.
- ⁷⁶ "Ei suurmoskeijaa Suomeen!" 23. huhtikuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/DK9imC; "Tietoja" *Finnish Defence League ry*, <http://www.fdl.fi/about/>; Marko Parkkola, "Varapuheenjohtajan kommentaari: katujengeistä" *Suomen Sisu*, 16. lokakuuta 2014, <https://www.suomensisu.fi/varapuheenjohtajan-kommentaari-katujengeista-16-10-2014/>.
- ⁷⁷ Esim. Tuukka Kuru, "Kansallismielisten ongelmat ja mahdollisuudet" *Sarastus*, 22. tammikuuta 2017, <https://sarastuslehti.com/2017/01/22/kansallismielisten-ongelmat-ja-mahdollisuudet/>; *Suomen Sisu*, <https://www.suomensisu.fi>; Juha Vainio, "Äärioikeistolaisista kommentistaan tunnetun Hännikäisen apurahapäätös käsitellään uudelleen" *Aamulehti*, 6. marraskuuta 2016, goo.gl/iLm1Gu; "Suomen Sisu" 7. maaliskuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/wdffaY.
- ⁷⁸ "Suomen Sisun sataa hakemuksia" *MV-lehti*, 29. heinäkuuta 2015, goo.gl/PnKLkx; "Lukija: Suomen Sisun varapuheenjohtaja kusi omiin muroihinsa?" *MV-lehti*, 18. syyskuuta 2015, <https://mvlehti.net/2015/09/18/lukija-suomen-sisun-varapuheenjohtaja-kusi-omiin-muroihinsa/>; K. Virtanen, "Sisu kaulassa – Suomen Sisu eliitin työkaluna" *Nykysuomi*, 27. lokakuuta 2017, goo.gl/ZFfjD4; K. Virtanen, "Sisu kaulassa – Suomen Sisu eliitin työkaluna" *Magneettimedia*, 27. lokakuuta 2017, <http://www.magneettimedia.com/vieraslyna-sisu-kaulassa-suomen-sisu-eliitin-tyokaluna/>.
- ⁷⁹ "Tietoja", *Finnish Defence League ry*.
- ⁸⁰ "Finnish Defence League (FDL)" 31. maaliskuuta 2012, *Facebook*, goo.gl/afrKyr.

- ⁸¹ ANTIFAxFINLAND, ”Silminnäkijä: Hakkaa päälle [2/2]” *Youtube*, 9. toukokuuta, 2012, <https://www.youtube.com/watch?v=QXswntAnhxA>.
- ⁸² Joel Busher, ”Grassroots Activism in the English Defence League”, s. 65-67; 74-76.
- ⁸³ ”Tietoja”, *Finnish Defence League ry*; ”FDL alajaostot”, ”Finnish Defence League (FDL)” 4. toukokuuta 2012, *Facebook*, goo.gl/vTQsm2.
- ⁸⁴ ”Finnish Defence League (FDL)” 1. elokuuta, 2015, *Facebook*, goo.gl/F9t8UN; FDL Finnish Defence League ry, ”Day Of The Patriots” *Youtube*, 26. toukokuuta 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=g5J5VIQ6gak>.
- ⁸⁵ Toby Archer, ”Breivik’s Mindset: The Counterjihad and the New Transatlantic Anti-Muslim Right” teoksessa Taylor, Currie ja Holbrook (toim.), *Extreme Right Wing Political Violence and Terrorism*, s. 170–1, 173–4.
- ⁸⁶ Ks. esim. ”Agenda” *Finnish Defence League Ry*, <http://www.fdl.fi/agenda/>.
- ⁸⁷ Esim. ”Finnish Defence League (FDL)” 19. huhtikuuta 2011, *Facebook*, <https://bit.ly/2EByVRk>.
- ⁸⁸ ”Finnish Defence League (FDL)” 4. elokuuta 2012, *Facebook*, goo.gl/9B2vRY; ”Agenda”, *Finnish Defence League Ry*.
- ⁸⁹ Esim. ”Finnish Defence League (FDL)” 21. joulukuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/HAQdSn.
- ⁹⁰ Esim. ”Finnish Defence League (FDL)” 9. tammikuuta 2013, *Facebook*, goo.gl/vHfUth.
- ⁹¹ Jihadistisella terrorismilla viitataan liikkeiden viestinnässä usein esim. ISISin tai al-Qaidan kaltaisten ryhmien toimintaan.
- ⁹² Esim. ”Finnish Defence League (FDL)” 4. syyskuuta 2014, *Facebook*, goo.gl/1Fd1uG; ”Finnish Defence League (FDL)” 16. syyskuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/Nes2PE; ”Finnish Defence League (FDL)” 4. helmikuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/QsvRbJ; ”Finnish Defence League (FDL)” 4. elokuuta 2012, *Facebook*, goo.gl/9B2vRY
- ⁹³ Esim. ”Finnish Defence League (FDL)” 29. helmikuuta 2012, *Facebook*, goo.gl/zbHmbw.
- ⁹⁴ ”Agenda”, *Finnish Defence League Ry*.
- ⁹⁵ ”Finnish Defence League (FDL)” 28. elokuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/cyy6UD.
- ⁹⁶ Esim. ”Finnish Defence League (FDL)” 27. helmikuuta 2011, *Facebook*, goo.gl/tm7bjA.
- ⁹⁷ ”Agenda”, *Finnish Defence League Ry*.; ”Finnish Defence League (FDL)” 13. elokuuta 2014, *Facebook*, goo.gl/qj9dpj.
- ⁹⁸ Marko Hietikko, ”Islamofob och sannfinländare” *Svenska Yle*, 9. toukokuuta 2012, <https://svenska.yle.fi/artikel/2012/05/09/islamofob-och-sannfinlandare>.
- ⁹⁹ Esim. Emilia Kukkala, ”PINKKIPESU jäi yritykseksi Tampereen Prideilla” *Kansan Uutiset*, 23. heinäkuuta 2012, goo.gl/BAXKYn.
- ¹⁰⁰ ”Finnish Defence League (FDL)” 13. heinäkuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/5NYVvU; ”Finnish Defence League (FDL)” 4. elokuuta 2012, *Facebook*, goo.gl/9B2vRY.
- ¹⁰¹ Marko Parkkola, ”Maa joka ansaitsikin kuolla” *Blog Posts – Finnish Defence League*, 13. lokakuuta 2015, <https://web.archive.org/web/20151205203323/http://www.fdl.fi:80/blogi/previous/2>.
- ¹⁰² ”Finnish Defence League (FDL)” 1. tammikuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/1NmjkG.
- ¹⁰³ ”Finnish Defence League (FDL) - Kuvat” *Facebook*, https://www.facebook.com/pg/finnishdl/photos/?ref=page_internal; ”Finnish Defence League (FDL) - Muistiinpanot” *Facebook*, https://www.facebook.com/pg/finnishdl/notes/?ref=page_internal; Finnishdefenceleague, <https://twitter.com/Finnishdl>.
- ¹⁰⁴ ”Finnish Defence League (FDL) – Tapahtumat” *Facebook*, goo.gl/6UtDd4; ”Finnish Defence League (FDL)” 9. syyskuuta 2013, *Facebook*, goo.gl/Srej18.
- ¹⁰⁵ ”Blogi” *Finnish Defence League Ry*, 2. joulukuuta 2015, goo.gl/sGCyY8; ”Agenda” *Finnish Defence League Ry*; ”Jäseneksi” *Finnish Defence League Ry*, <http://www.fdl.fi/jaseneksi/>; ”Shop”, *Finnish Defence League Ry*, <http://www.fdl.fi/shop/>.
- ¹⁰⁶ ”Finnish Defence League (FDL) – Tapahtumat”; ”Finnish Defence League (FDL)” *Facebook*, 25. lokakuuta 2015, goo.gl/v83dmQ.
- ¹⁰⁷ Johanna Juupaluoma, ”Helsingissä vastustettiin suurmoskeijan rakentamista” *Ilkka*, 14. marraskuuta 2015, <https://www.ilkka.fi/uutiset/kotimaa/helsingiss%C3%A4-vastustettiin-suurmoskeijan-rakentamista-1.1944854>; Finnish Defence League, ”Day of the Patriots”.
- ¹⁰⁸ Esim. Charlie Moore ja Anthony Joseph, ”Violent clashes break out as the EDL and anti-fascist groups stage rival marches through central London” *Daily Mail*, 1. huhtikuuta 2017, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-4370910/Violent-clashes-break-EDL-protest.html>.

- ¹⁰⁹ pavel suutari, " tampere pride 21.7.2012 FDL not welcome" *Youtube*, 26. huhtikuuta 2012, <https://www.youtube.com/watch?v=il2Q6tF2m4U>.
- ¹¹⁰ "Kansallismielisten liittouma – Tietoja" *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/liittouma/>.
- ¹¹¹ Arvi Pihkala, "Finnish Defence League on syöpä" *Magneettimedia*, 9. maaliskuuta 2016, <http://magneettimedia.com/finnish-defence-league-on-syopa/>; "Sionistinen FDL yrittää levittäytyä?" *Kansallinen Vastarinta*, 13. helmikuuta 2013, www.vastarinta.com/sionistinen-fdl-yrittää-levittäytyä/.
- ¹¹² Jaakko Keso, "Pelkoa ja inhoa Rajat Kiinni -liikkeessä" *Youtube*, 15. lokakuuta 2016, https://www.youtube.com/watch?v=BmY_qgvAnfQ; Helsingin aktivistiryhmä, "Video: välikohtaus Helsingin katuaktivismissa" *Kansallinen Vastarinta*, 11. syyskuuta 2016, www.vastarinta.com/video-valikohtaus-helsingin-katuaktivismissa/.
- ¹¹³ "Soldiers Of Odin Finland ry" 11. maaliskuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/Tv4MCE.
- ¹¹⁴ "Kansallismielisten liittouma – Tietoja"; "Soldiers Of Odin Finland ry" 19. elokuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/zTPqLC.
- ¹¹⁵ "Finnish Defence League (FDL)" 25. lokakuuta 2015, *Facebook*; "Finnish Defence League (FDL)" 11. syyskuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/GgNEjj.
- ¹¹⁶ Marco de Wit, "Taustaa RK-kansanliikkeen kaappausyrityksen torjumisesta" *Kansanliike.net*, 10. marraskuuta 2015, goo.gl/7m65ur; Infopalvelu, "Faktat pöytään Kaukisesta ja KKK:sta" *Rajat Kiinni -infopalvelu*, 29. joulukuuta 2015, <http://archive.is/EuenG>.
- ¹¹⁷ "Spotlight: Useilla perussuomalaisilla kytköksiä islaminvastaiseen liikkeeseen" *Yle*, 10. toukokuuta 2012, <https://yle.fi/uutiset/3-6090760>; "Silminnäkijä: Hakkaa päälle [2/2]".
- ¹¹⁸ Teppo Ovaskainen, "Perussuomalaisten yhteys äärijärjestöön: 'merkittävässä asemassa'" *Uusi Suomi*, 11. toukokuuta 2012, <https://www.uusisuomi.fi/kotimaa/122404-perussuomalaisten-yhteys-aarijarjestoon-%E2%80%9Dmerkittavissa-aseissa%E2%80%9D>.
- ¹¹⁹ "Spotlight: Useilla perussuomalaisilla kytköksiä islaminvastaiseen liikkeeseen"; "Hirvisaari antoi facebookissa tukensa islaminvastaiselle FDL:lle" *Etelä-Suomen Sanomat*, 25. maaliskuuta 2013, <http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/2013/03/25/hirvisaari-antoi-facebookissa-tukensa-islaminvastaiselle-fdlille>.
- ¹²⁰ "Finnish Defence League (FDL)" 1. helmikuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/M78CF4.
- ¹²¹ "European Liberty Coalition – Etusivu" *Facebook*, <https://www.facebook.com/europeanlibertycoalition/>.
- ¹²² "Defence League Network" *Hope not Hate*, goo.gl/89Mfo3.
- ¹²³ "Finnish Defence League (FDL)" 11. huhtikuuta 2012, *Facebook*, goo.gl/hGX36s; "Finnish Defence League (FDL)" 5. elokuuta 2012, *Facebook*, goo.gl/FGKGsB; "Speech in Enschede" *Finnish Defence League ry*, 21. syyskuuta 2017, <http://www.fdl.fi/speeches/speech-in-enschede/>.
- ¹²⁴ Susanna Kaukinen, "Tapaus DeWit ja Rajat Kiinni! -liikkeen historiikki [uudelleenjulkaisu]" *MV-lehti*, 26. huhtikuuta 2016, goo.gl/zRgG3R.
- ¹²⁵ de Wit, "Taustaa RK-kansanliikkeen kaappausyrityksen torjumisesta".
- ¹²⁶ Ibid; Kaukinen, "Tapaus DeWit".
- ¹²⁷ Ibid; "2016-02-03 Panu Huuhtanen: RK hajoaminen" *Hommaforum*, 3. helmikuuta 2016, <https://hommaforum.org/index.php?topic=110686.0>; "Rajat Kiinni, Suomi Ensinnäkin" 2. huhtikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/events/1691771857771814/>.
- ¹²⁸ "Mukaan toimintaan" *Rajat Kiinni! -infopalvelu*, <https://web.archive.org/web/20160718030145/http://kansanliike.net:80/mukaan-toimintaan/>.
- ¹²⁹ Kaukinen, "Tapaus DeWit"; "JR: Case Huuhtanen" *Hommaforum*, 24. tammikuuta 2017, <https://hommaforum.org/index.php?topic=111727.45;wap2>.
- ¹³⁰ de Wit, "Taustaa RK-kansanliikkeen kaappausyrityksen torjumisesta"; "Faktat pöytään Kaukisesta ja KKK:sta"; Monokulttuuri FM, "Monokulttuuri FM 25.1.2017 – jakso 66" *Youtube*, 25. tammikuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=QupXD-SuR-c>.
- ¹³¹ "JR: Case Huuhtanen" *Hommaforum*. Välikirjasta syntyi de Witin, Huuhtasen ja Argentan Suomi Ensinnäkin liike. Ks. luku 2.2.3.
- ¹³² Olli Heikkilä, "Rajat Kiinni Helsinki mielenosoitus" *Youtube*, 3. lokakuuta 2015, https://www.youtube.com/watch?v=U_Cqo21cZzo.
- ¹³³ Ibid.

- ¹³⁴ Olli Heikkilä, "Rajat Kiinni -mielenosoitus 7.5.2016" *Youtube*, 7. toukokuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=k2jvMwHpHtI>.
- ¹³⁵ Heikkilä, "Rajat Kiinni Helsinki mielenosoitus".
- ¹³⁶ "Rajat Kiinni! - Kansanliike" 11. lokakuuta 2015, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1471100499863424/>.
- ¹³⁷ "Kansanliikkeen päämäärä" *Kansanliike.net*, goo.gl/RQhdzY.
- ¹³⁸ "English" *Rajat Kiinni*, <http://www.rajatkiinni.fi/english/>. Sivuston painotusten ja avausviestin perusteella on todennäköistä, että bankstereita jo vuosia aiemmin suomineella Kaukisella on ollut sen toiminnassa keskeinen rooli. Ks. "Lopullinen ratkaisu pakolaisongelmaan" *Rajat Kiinni!*, 13. lokakuuta 2015, <http://www.rajatkiinni.fi/etusivu/etusivu-osa-2/>; Susanna Kaukinen, "Espoon lopetettava kuntalaisten rahojen tuhlaaminen säästämällä" *Uusi Suomi*, 30. syyskuuta 2013, <https://bit.ly/2CugzPz>.
- ¹³⁹ "Rajat Kiinni! -Kansanliike" *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/about/>.
- ¹⁴⁰ Esim. "Rajat Kiinni! -Kansanliike" *Facebook*, 29. maaliskuuta 2016, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1520956808211126/>; "Rajat Kiinni! -Kansanliike" *Facebook*, 17. joulukuuta 2015, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1487493244890816/>; "Rajat Kiinni! -Kansanliike" *Facebook*, 15. tammikuuta 2016, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1496103344029806/>; "Rajat Kiinni! -Kansanliike" *Facebook*, 10. elokuuta 2016,
- ¹⁴¹ Esim. "Rajat Kiinni! -Kansanliike" 14. kesäkuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1546329665673840/>.
- ¹⁴² Esim. "Rajat Kiinni! -Kansanliike" 28. elokuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1570157109957762/>.
- ¹⁴³ Esim. "Rajat Kiinni -Kansanliike" 30. tammikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1500843173555823/>; "Rajat Kiinni! -Kansanliike" 1. helmikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1501542113485929/>.
- ¹⁴⁴ Esim. "Rajat Kiinni! -Kansanliike" 8. joulukuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/E9ZPRG; "Rajat Kiinni! -Kansanliike" 4. joulukuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/xo5X3x; "Rajat Kiinni! -Kansanliike" 5. toukokuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1534400356866771/>; "Rajat Kiinni! -Kansanliike" 13. helmikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1505182403121900/>.
- ¹⁴⁵ "Vs: 2016-02-03 Panu Huuhtanen: RK hajoaminen" *Hommaforum*, 5. helmikuuta 2016, goo.gl/RcMKre.
- ¹⁴⁶ "Rajat Kiinni! -Kansanliike," 26. joulukuuta 2015, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/permalink/1490125307960943/>.
- ¹⁴⁷ Jko, "Facebook sulki Rajat Kiinni -ryhmän – tiukentanut ryhmien linjaa" *Nykysuomi*, 4. toukokuuta 2017, goo.gl/WrxDb6; "Rajat Kiinni! -Kansanliike, *Facebook*.
- ¹⁴⁸ Bruce Bridget, "Rajat Kiinni! kansanliike / YLE 2016 01 25 (Aamu TV)" *Youtube*, 2. tammikuuta 2017, https://www.youtube.com/watch?v=lzqEubJ_n3k.
- ¹⁴⁹ Heikkilä, "Rajat Kiinni Helsinki mielenosoitus".
- ¹⁵⁰ Jenni Harmanen, "Kirkolta kannanotto Rajat kiinni -mielenilmauksessa kannetusta rististä: Väärä paikka" *Iltalehti*, 1. helmikuuta 2016, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016020121047046_uu.shtml.
- ¹⁵¹ Heidi Hannukainen, "Kuvagalleria: Tornion mielenosoitukset sujuivat rauhallisesti" 3. lokakuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8352255>; Tero Koskinen, "Lahden tori täyttyi mielenosoittajista – satoja ihmisiä liikkeellä" *Yle*, 3. lokakuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8352068>; Liisa Enkvist, "Rajat kiinni -mielenilmaus sai seurakseen vastamielenosoituksen" *Turun Sanomat*, 25. tammikuuta 2016, <http://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/843895/Rajat+kiinni+mielenilmaus+sai+seurakseen+vastamielenosoituksen>.

- ¹⁵² Esim. Kimmo Gustafsson, "Mielenosoitus Turun kaupungintalolla: Rajat kiinni" *Yle*, 26. lokakuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8409447>; Enkvist, "Rajat kiinni -mielenilmaus sai seurakseen vastamielenosoituksen"; Janne Salomaa, "Tapanilassa vaadittiin taas rajoja kiinni – mielenosoituksessa syntyi uhkaava väittely" *Helsingin Sanomat*, 25. helmikuuta 2016, <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000002888185.html>; Olli Heikkilä, "Tapanila 21.5.2016 mielenosoitus" *Youtube*, 21. toukokuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=-Iyo15aRzNo>.
- ¹⁵³ Uutismaailma, "Turku Pansio 17.10.2015 Rajat kiinni mielenosoitus - Iso mies lyö naista" *Youtube*, 18. lokakuuta 2015, https://www.youtube.com/watch?v=oH53GupC_Xo; Elli Harju, "Poliisi Tampereen kahakasta: Tapausta tutkitaan pahoinpitelynä ja varkautena" *Iltalehti*, 3. lokakuuta 2015, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2015100320461336_uu.shtml.
- ¹⁵⁴ Olli Heikkilä, "Siiderihyökkäys Rajat Kiinni -mielenosoitusta vastaan" *Youtube*, 3. lokakuuta 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=OOrV7He2Nnk>.
- ¹⁵⁵ STT, "Poliisi: Lahden Rajat Kiinni -mielenosoituksessa useita päihtyneitä" *Savon Sanomat*, 3. lokakuuta 2015, <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Poliisi-Lahden-Rajat-kiinni-mielenosoituksessa-useita-p%C3%A4ihtyneit%C3%A4/544927>; Sebastian Koskinen, "Poliisi otti kiinni Rajat kiinni -mielenosoituksen järjestäjän" *Iltta-Sanomat*, 24. syyskuuta 2016, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001268178.html>.
- ¹⁵⁶ Eve Väyrynen, "Uusnatsi tönäisi naistoimittajaa naisrauhaa -mielenilmauksessa, ja minua koko juttu nauratti" *YleX*, 1. helmikuuta 2016, https://yle.fi/ylex/uutiset/uusnatsi_tonaisi_naistoimittajaa_naisrauhaa_-_mielenilmauksessa_ja_minua_koko_juttu_nauratti/3-8639573.
- ¹⁵⁷ Esim. *Rajat Kiinni! -kansanliike/ainoa ja alkuperäinen*, <https://rajatkiinni.vuodatus.net/>; "Blogi" *Kansanliike.net*, goo.gl/eRiFua.
- ¹⁵⁸ De Witin ryhmä hallinnoi osoitetta www.kansanliike.net ennen sen alasajoa, kun taas Kempin ja Kaukisen ryhmittymä viesti sivuston <https://rajatkiinni.vuodatus.net> kautta. Myös verkkosivu www.rajatkiinni.fi on mainostanut Rajat Kiinni! -liikettä ja listannut sen tavoitteet, ja keväällä 2018 aktivoitunut RKK Uutiset (<https://rkkuutiset.wordpress.com/>) julkaissut samoin runsaasti maahanmuuttovastaista materiaalia.
- ¹⁵⁹ Esim. "Rajat Kiinni! – Tampere" *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/305614472895499/>; "Rajat Kiinni Varsinais-Suomi" *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/189566958051511/>.
- ¹⁶⁰ "Rajat Kiinni!-kansanliike" *Vkontakte*, <https://vk.com/club111346173>.
- ¹⁶¹ Olli Heikkilä, "Ei suurmoskeijaa Suomeen mielenosoitus Helsinki" *Youtube*, 16. marraskuuta 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=pzymF2yopAk>; Jamie Swanson, "Rajat Kiinni mielenosoitus Hämeenlinna" *Youtube*, 14. marraskuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=OIKII6rRm3o>.
- ¹⁶² de Wit, "Taustaa RK-kansanliikkeen kaappausyrityksen torjumisesta"; Infopalvelu, "Faktat pöytään Kaukisesta ja KKK:sta".
- ¹⁶³ Susanna Kaukinen, "Rajat Kiinni! -kansanliike tukee Soldiers of Odinia" *Rajat Kiinni! -kansanliike/ainoa ja alkuperäinen*, 17. tammikuuta 2016, <https://rajatkiinni.vuodatus.net/lue/2016/01/rajat-kiinni-kansanliike-tukee-soldiers-of-odinia>.
- ¹⁶⁴ T2, "Soldiers of Odin Tapanilan mielenosoituksessa – Rauha maassa! (Video)" *MV-lehti*, 8. huhtikuuta 2016, <https://mvlehti.net/2016/04/08/soldiers-of-odin-tapanilan-mielenosoituksessa-rauha-maassa-video/>.
- ¹⁶⁵ Kylänpää, "Salolaista politiikkaa epäillään rikoksista"; Olli Heikkilä, "Rajat Kiinni mielenosoitus Helsinki".
- ¹⁶⁶ Toimitus, "Rajat Kiinni! -mielenosoitus Turussa" *Kansallinen Vastarinta*, 17. joulukuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/rajat-kiinni-mielenosoitus-turussa/>; Infopalvelu, "Faktat pöytään Kaukisesta ja KKK:sta".
- ¹⁶⁷ Ilkka Luukkonen, "Perussuomalainen järjestää bussikuljetuksen Rajat kiinni -mielenosoitukseen" *Verkkouutiset*, 25. syyskuuta 2015, <https://www.verkkouutiset.fi/perussuomalainen-jarjestaa-bussikuljetuksen-rajat-kiinni-mielenosoitukseen-41272/>; Olli Heikkilä, "Rajat Kiinni mielenosoitus Tampere" *Youtube*, 24. lokakuuta 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=pMV7za1LlkI>.
- ¹⁶⁸ "Tapaus Susanna Kaukinen – ja sen päätös" *MV-lehti*, 12. lokakuuta 2015, <https://mvlehti.net/2015/10/12/tapaus-susanna-kaukinen-ja-sen-paatos/>; Ilja Janitskin, "Susanna Kaukinen – tarkasta lääkkeesi" *MV-lehti*, 21. elokuuta 2016, <https://mvlehti.net/2016/08/21/susanna-kaukinen-tarkasta-laakkeesi/>; Ilja Janitskin,

”Pidän suomalaisena kovimpänä yhteenliitymänä tällä hetkellä SUOMI ENSIN “FINLAND FIRST”-porukkaa” *MV-lehti*, 5. elokuuta 2016, <https://mvlehti.net/2016/08/05/pidan-suomalaisena-kovimpana-yhteenliitymana-talla-hetkella-suomi-ensin-finland-first-porukkaa/>.

¹⁶⁹ ”Rajat Kiinni! -Kansanliike” 21. elokuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/xmWu3T; ks. esim. ANTIFAxFINLAND, ”Rajat kiinni -kansanliike Narinkkatorilla Peli poikki -mielenosoituksen aikaan” *Youtube*, 24. syyskuuta 2016, https://www.youtube.com/watch?v=Pzo_S2uMwdk.

¹⁷⁰ Olli Heikkilä, ”FORTRESS EUROPE mielenilmaus Vuosaari” *Youtube*, 10. syyskuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=VyXerieiLko>; ks. luku 3.6.

¹⁷¹ ”Yhdistysrekisteri – rek. nro 217654” *Patentti- ja rekisterihallitus*. Liikkeen ensimmäinen kampanjatilaisuus kevään 2017 kunnallisvaaleja varten pidettiin Vihdin Nummelassa 9. kesäkuuta 2016. Huuhtanen, Argenta, de Wit ja muut liikkeen aktiivit esittelivät tapahtuman yhteydessä näkemyksiään mm. median toiminnasta ja Suomen turvapaikkapolitiikasta. Ks. esim. Kemputin Kanava, ”Suomi Ensin! -Vihti, Nummela, 09.06.2016 – Episodi 1”, *Youtube*, 30. marraskuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=loh1y2SlAXk>.

¹⁷² ”Yhdistysrekisteri – rek. nro 217654”.

¹⁷³ ”Haluatko liittyä Suomi Ensin -yhdistyksen jäseneksi?” *Suomi Ensin*, 13. syyskuuta 2016, <http://suomiensin.net/readmore.php?luku=54>.

¹⁷⁴ Ville Mäkilä, ”Suomi Ensin hajoamisen partaalla” *Aamuset*, 19. heinäkuuta 2017, <https://www.aamuset.fi/uutiset/1613923447/Suomi+Ensin+hajoamisen+partaalla>.

¹⁷⁵ *Suomi Ensin*, <http://suomiensin.net/>; *Britain First*, <https://www.britainfirst.org/>. Suomi Ensin -tunnus ja iskulause ovat tosin vanhempia kuin liike itse, ja niitä koskevaa kuvamateriaalia on ladattu sosiaaliseen mediaan jo ennen syksyn 2015 turvapaikanhakijakriisiä. Ks. esim. ”Suomi Ensin” 27. heinäkuuta 2015, *Facebook*, <https://bit.ly/2t327IN>.

¹⁷⁶ *Suomi Ensin*, <http://suomiensin.net/>; Lizzie Dearden, ”Britain First 'battalion' invades mosque demanding removal of 'sexist' entrance signs” *Independent*, 15. heinäkuuta 2014, goo.gl/sBklgU.

¹⁷⁷ Esim. Tim MacFarlan, ”Britain First leader Paul Golding tries to give himself up for arrest over Crayford mosque 'invasion' – and fails” *News Shopper*, 17. heinäkuuta 2014, goo.gl/KdFZ45; Sean Morrison, ”Britain First and anti-fascist protesters descend on London police station for rival demos” *Evening Standard*, 4. marraskuuta 2017, <https://www.standard.co.uk/news/london/britain-first-and-antifascist-protesters-descend-on-london-police-station-for-rival-demos-a3676546.html>; ”Britain First” *Hope not Hate*, <http://www.hopenothate.org.uk/research/the-hate-files/britain-first/>. On toki syytä muistaa, että Mario Argentan Rajat Kiinni! -paikallisryhmä järjesti Turun kaupungintalon liepeillä mielenosoituksia jo loppuvuonna 2015. Ks. luku 2.2.2.

¹⁷⁸ ”Suomi Ensin” 29. huhtikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/MYTNwZ; T3, ”Tärkeä tiedotus Suomi Ensin -liikkeen jäsenmaksun maksaneille!” *MV-lehti*, 31. tammikuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/01/31/tarkea-tiedotus-suomi-ensin-liikkeen-jasenmaksun-maksaneille/>; Mäkilä, ”Suomi Ensin hajoamisen partaalla”; ”Rautatientorin telttaleirin liepeillä pyörii kolme maahanmuuttoa vastustavaa ryhmää, jotka eivät voi sietää toisiaan – Poliisi: ”Vaikea tietää, kuka edustaa ketäkin”” *Helsingin Sanomat*, 30. toukokuuta 2017, <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005232142.html>.

¹⁷⁹ Ville Mäkilä, ”Suomi Ensin jakautui kahtia – johtohahmot syyttävät toisiaan valehtelusta, tällainen on uusi Suomen Kansa Ensin ry” *Turkulainen*, 29. marraskuuta 2017, <https://www.turkulainen.fi/artikkeli/585053-suomi-ensin-jakautui-kahtia-johtohahmot-syyttavat-toisiaan-valehtelusta-tallainen>.

¹⁸⁰ Sala Nieminen, ”Suomi Ensin aktiivien rivit rakoilevat” *Youtube*, 12. maaliskuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=B5U1gqNzpxk>; ”Toni Redsven” 28. joulukuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/xvKUQ7.

¹⁸¹ Esim. ege212, ”Kattilavallankumous 17.11” *Youtube*, 17. marraskuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=gvA-34R6xbc>.

¹⁸² Mäkilä, ”Suomi Ensin jakautui kahtia”.

¹⁸³ Ks. esim. Jallu360, ”Totuuskomissio kokoontuu” *Youtube*, 8. tammikuuta 2018, https://www.youtube.com/watch?v=6J_ifEC1yPU.

¹⁸⁴ Olli Heikkilä, ”Kurdien väkivaltainen mielenosoitus 23.5.2018 (pätkimätön versio)” *Youtube*, 23. toukokuuta 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=tdwdpe6gnbA>; Petri Manssila, ”Poliisia tarvittiin turvaamaan naisten uintivuoroa Jyväskylässä - uimareita

kuvattiin” *Iltalehti*, 19. tammikuuta 2018, <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/201801192200682979/>.

¹⁸⁵ Kemputin Kanava, “Suomi Ensini! -Vihti, Nummela, 09.06.2016 – Episodi 1”.

¹⁸⁶ “Etusivu” *Suomi Ensini*, <http://suomiensin.net/index.html>.

¹⁸⁷ ”Suomi Ensini! -foorumi” 1. marraskuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/1694153787526571/permalink/1835677630040852/>.

¹⁸⁸ ”Etusivu” *Suomi Ensini*.

¹⁸⁹ ”Suomi Ensini! -uutispalsta (virallinen) -Asiakirja2” 25. tammikuuta 2017, *Facebook*, <https://bit.ly/2y19lyy>.

¹⁹⁰ ”Viralliset-SKEsäännöt-29.12.2017.pdf” *Suomen Kansa Ensini*, 29. joulukuuta 2017, <https://suomenkansaensin.fi/wp-content/uploads/2017/12/Viralliset-SKEs%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6t-29.12.2017.pdf>, s. 1-2.

¹⁹¹ *Ibid.*, s. 2-3.

¹⁹² Esim. Olli Heikkilä, ”Homosaatiosta, uima-allahista ja SE-partion jälkilöylyt” *Youtube*, 5. helmikuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=DAX91089Qro&bpctr=1540147783>; ”Suomi Ensini! -foorumi” 11. lokakuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/1694153787526571/permalink/1823307351277880/>; SKE 4, ”SKE 105. Vihreät vaarantavat lentoliikenteen” *Youtube*, 31. heinäkuuta 2018, https://www.youtube.com/watch?v=B7_a-79Gfzg.

¹⁹³ ”Suomi Ensini! -foorumi” 1. marraskuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/1694153787526571/permalink/1835983773343571/>.

¹⁹⁴ ”Suomi Ensini! -foorumi” *Facebook*, <https://bit.ly/2td3ZOz>.

¹⁹⁵ Esim. ”Suomi Ensini! -foorumi” 7. tammikuuta 2018, *Facebook*, goo.gl/RLHgfx; ”Suomi Ensini! -foorumi” 21. syyskuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/axz7ea.

¹⁹⁶ ”Suomen Kansa Ensini -keskustelupalsta” 13. lokakuuta 2018, *VKontakte*, https://vk.com/wall-165546356_788; ”Suomen Kansa Ensini -keskustelupalsta” 8. elokuuta 2018, *VKontakte*, https://vk.com/wall-165546356_537; SKE 3, ”SKE 89. Tosiuutiset: Aarnio & Estonia-salaliitto?” *Youtube*, 12. heinäkuuta 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=aPgIw9GBqcg>.

¹⁹⁷ ”Yhdistysrekisteri – rek. nro 217654”; Marco de Wit, ”Media sekoittaa Suomi Ensini!- ja Rajat Kiinni! -ryhmät!” *Rajat Kiinni! -infopalvelu*, 2. heinäkuuta 2016, goo.gl/Qxy4Yy; Mäkilä, ”Suomi Ensini hajoamisen partaalla”.

¹⁹⁸ Jari Pietiläinen, ”Itiksen ramadan-juhla päättyi levottomasti – Ei natseja itäkeskukseen!” *Helsingin Uutiset*, 6. heinäkuuta 2017, <https://www.helsinginutiset.fi/artikkeli/411568-itiksen-ramadan-juhla-paattyi-levottomasti-ei-natseja-itakeskukseen>.

¹⁹⁹ ”Forssa ensin” -mielenosoitus: ”Tämä on sotaa” *Uusi Suomi*, 25. elokuuta 2016, goo.gl/d82Eka.

²⁰⁰ Esim. Kajaanin Otanmäki kahden turvapaikanhakijan syyskuussa 2016 tekemän henkirikoksen jälkeen. Ks. Petri Hakkarainen, ”Otanmäen surma aiheutti mielenosoituksen, vastaanottokeskuksessa lisätty turvatoimia” *Savon Sanomat*, 15. syyskuuta 2016, goo.gl/i3qMyF.

²⁰¹ Kirjaimellisesti leiriytyi – liike majoittui teltoihin Paasikivenaukiolla ja Rautatien torilla.

²⁰² Olli Heikkilä, ”Suomi-Maidan päivä 2” *Youtube*, 11. helmikuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=94CZkobagbo>.

²⁰³ Pia Parkkinen, ”Poliisi siirsi Kiasman ja Lasipalatsin mielenosoitukset – turvapaikanhakijat siirtyivät suosiolla, Suomi ensin -ryhmästä osa vastusti” *Yle*, 17. helmikuuta 2017, <https://yle.fi/uutiset/3-9465500>; Olli Heikkilä, ”Suomi-Maidan päivä 8 aamuyölähetys” *Youtube*, <https://www.youtube.com/watch?v=PVL5T5ca7fo>; Kaisa Hakkarainen, ”Poliisi tutkii rikosilmoitusta Helsingin Suomi ensin -mielenosoitusteltan tapahtumista – tunnelmaa on rauhoitettu yhteensä kolmella kiinniotolla” *Helsingin Sanomat*, 24. helmikuuta 2017, <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005102661.html>.

²⁰⁴ Tanja Kröger, ”Poliisi purki Suomi Ensini -leirin – neljä otettiin kiinni” *Yle*, 26. kesäkuuta 2017, <https://yle.fi/uutiset/3-9691104>.

²⁰⁵ Ks. esim. Parhaat Palat, ”Tällaista on Suomi ensin -ryhmän käytös” *Youtube*, 9. lokakuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=1zAScuYOzIM>; Olli Heikkilä, ”Suomi-Maidan päivä 2”; Kemputin Kanava, ”Suomi Ensini! -Vihti, Nummela, 09.06.2016 – Episodi 1”; Olli Heikkilä, ”Suomi ensin - Helsinki Itäkeskus” *Youtube*, 6. heinäkuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=4B5IpEVw2Jk>.

- ²⁰⁶ Esim. Olli Heikkilä – Youtube, goo.gl/zeT9oC.
- ²⁰⁷ Kaisu Moilanen, ”Lahtelainen Suomi ensin -aktiivi partioi Itäkeskuksen uimahallin saunassa: ’Kohteliaasti huomautimme ja henkilöt riisuivat uimahousunsa” *Helsingin Sanomat*, 8. helmikuuta 2017, <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005079657.html>; Olli Heikkilä, ”Suomi Ensinn uudenvuoden yön katupartio Helsingissä” 31. joulukuuta 2016, Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=HXrMhK8bpqk>.
- ²⁰⁸ Olli Heikkilä, ”Sananvapauden Puolesta -mielenosoitus” 21. lokakuuta 2017, Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=8mJWNHOfaME>.
- ²⁰⁹ Esim. Heikkilä, ”Suomi-Maidan päivä 2”.
- ²¹⁰ Katriina Kettunen ja Tanja Kröger, ”Poliisi purkaa Suomi Ensinn -mielenosoituksen Helsingin Rautatien torilla – syynä vaara ihmisten turvallisuudelle” *Yle*, 26. kesäkuuta 2017, <https://yle.fi/uutiset/3-9690546>.
- ²¹¹ Olli Heikkilä, ”Hyökkäys SE-katupartiota vastaan Kontulassa” Youtube, 3. helmikuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=AD7ubkCIWdo>.
- ²¹² Matin rajua uskontulo, ”Suomi Maidan -aktivisti kehottaa polttamaan turvapaikanhakijoiden leirin” Youtube, 30. kesäkuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=NtK15ERPria>; Member Berry, ”Suomi ensin -ryhmän jäsenet pitävät laiton henkilörekisteriä” Youtube, 2. kesäkuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=DVwZTeOTxdY>; Olli Heikkilä, ”Suomi-Maidan päivä 2”. Suomi Ensinn -liikkeen Panu Huuhtanen tosin korostaa poliitikkoja uhkailevan puheen jälkeen, etteivät kommentit edusta ryhmän virallista kantaa; Katja Kuokkanen, ”Rautatien torin telttaleirin liepeillä pyörii kolme maahanmuuttoa vastustavaa ryhmää”.
- ²¹³ Esim. Olli Heikkilä, ”Suomi Ensinn - Stop valedmedia YLE:n propagandalle!” Youtube, 17. joulukuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=aok91ktISCc>; Monokulttuuri FM, ”Monokulttuuri FM 25.1.2017 – jakso 66”.
- ²¹⁴ Esim. T2, ”Kehitteleekö Allahin papitar Marjaana Toiviainen kulttia? Raamatun 10 käskyä uusiksi!” *MV-lehti*, 15. kesäkuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/06/16/kehitteleeko-allahin-papitar-marjaana-toiviainen-kulttia-raamatun-10-kaskya-uusiksi/>.
- ²¹⁵ Olli Hakala, ”Pertti Nykänen. Kiihotutaan Kielotiellä 19.5.2017” Youtube, 19. toukokuuta 2017, https://www.youtube.com/watch?v=_qgUYroZiao; LPS Lortto, ”Marco de Wit nolaa itsensä maidanilla” Youtube, 26. kesäkuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=8IYKziTFdNw>.
- ²¹⁶ Esim. Sinivalkoinen soturi, ”Poliisin mielivaltaa steissillä” Youtube, 27. heinäkuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=FBhatK3dWwQ>; T2, ”Video: Tilannejohtaja Johanna Sinivuori määräsi suomalaisten keskustelutuokion tänään pois Helsingin Rautatien torilta” *MV-lehti*, 28. kesäkuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/06/28/video-tilannejohtaja-johanna-sinivuori-maaras-suomalaisten-keskustelutuokion-tanaan-pois-helsingin-rautatien-torilta/>; Minna Karkkola, ”Ylikomisario: Uusi ilmiö tuli Suomeen – poliisia painostetaan ja mustamaalataan” *Uusi Suomi*, 19. syyskuuta 2017, goo.gl/XxLMAk.
- ²¹⁷ Mimma Lehtovaara, ”Poliisin uusi vihapuheryhmä yrittää suitsia netin loputonta älämölöä” *Turun Sanomat*, 30. huhtikuuta 2017, goo.gl/Ryqy6w.
- ²¹⁸ Karkkola, ”Ylikomisario: Uusi ilmiö tuli Suomeen”.
- ²¹⁹ Esim. ”Marco de Wit ja Mari Kosonen virallisena [sic] ehdokkaana Tampereen kunnallisvaaleihin” *Suomi Ensinn*, 5. maaliskuuta 2017, <http://suomiensin.net/readmore.php?luku=80>; Annika Redsvén, ”8.7.2017 Kannattajakorttien keräämistä & kuulumisia.” Youtube, 8. heinäkuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=2R-x-8TU2NM>.
- ²²⁰ ”Ilja Janitskin” 26. marraskuuta 2017, *Vkontakte*, https://vk.com/wall322913568_7898; Mika Rinne, ”Suomi Ensinn -ryhmittymä kerää kannatuskortteja nyt Paavo Väyrykselle” *Iltalehti*, 2. joulukuuta 2017, https://www.iltalehti.fi/politiikka/201712022200577239_pi.shtml.
- ²²¹ ”Suomi ensin -nainen jännittää Espoossa – lähellä valtuustopaikkaa 88 äänellä” *Länsiväylä*, 9. huhtikuuta 2017, <https://www.lansivayla.fi/artikkeli/506771-suomi-ensin-nainen-jannittaa-espoossa-lahella-valtuustopaikkaa-88-aaanella>; ”Henna Kajava” *Kuntavaalikone – tulospalvelu*, <http://www.vaalikone.fi/kunta2017/espoo/ehdokas/3213>.
- ²²² Esim. *Suomi Ensinn*, <http://suomiensin.net/index.html>; ”Suomi Ensinn” Facebook, <https://www.facebook.com/Suomi-Ensinn-1414979258802542/>.
- ²²³ Videoita on tosin tuotettu jonkin verran myös Periscope-palveluun, esim. Pertti Nykänen, *Periscope*, <https://www.pscp.tv/w/1djGXMRByXvJZ?q=pertti+nyk%C3%A4nen>.

- ²²⁴ Esim. Heikkilä, "Suomi-Maidan päivä 8 aamuyölähetys"; Olli Heikkilä, "Häirikköanarkistien poisto Suomi-Maidanilta" *Youtube*, 11. helmikuuta, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=_O-bQgGCYZI.
- ²²⁵ Olli Heikkilä, "Naisrauha! Katuturvallisuus takaisin! -mielenosoitus" *Youtube*, 13. elokuuta 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=FcWhouX6O3U>; Rosa Tani, "Suomen Kansa Ensin Muuramessa 9.6.2018" *Youtube*, 9. kesäkuuta 2018, https://www.youtube.com/watch?v=_--H1_a2uaM; SKE 3, "SKE 1. Suomen Kansa Ensin, 1. striimi" *Youtube*, 24. elokuuta 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=-IPJp5Enc3k>.
- ²²⁶ Olli Heikkilä, "Kurdien väkivaltainen mielenosoitus 23.5.2018 (pätkimätön versio)" *Youtube*, 23. toukokuuta 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=tdwdpe6gnbA>; SKE 9, "13.8-18 SKE: Naisrauha-mielenosoitus! Anarkisti hyökkää kimppuun!" *Youtube*, 14. elokuuta 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=mOJwGFP3k8Y>.
- ²²⁷ "Kansallismielisten liittouma" 22. syyskuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/6Tkien.
- ²²⁸ "Suomi ensin: Väkivallalla uhkailua yms. jännää" *Hommaforum*, 18. tammikuuta 2017, <https://hommaforum.org/index.php?topic=118856.0>.
- ²²⁹ Teemu Luukka, "Mielenosoitus veti 300 ihmistä Itäkeskuksen Tallinnanaukiolle – yhtä alueelta kiinniotettua epäillään pahoinpitelystä" *Helsingin Sanomat*, 5. elokuuta 2016, <https://www.hs.fi/kaupunki/art-200002914531.html>; ANTIFAxFINLAND, "Soldiers Of Odin uhkailee ihmisiä julkisella paikalla" *Youtube*, 26. maaliskuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=ku597orZE3o>. De Wit teki jyrkän pesäeron Puhdistukseen, luonnehtien sitä yritykseksi mustamaalata Rautatienleirin leiriytyneet Suomi Ensin -liike mielenosoituksen mahdollisesti synnyttämien väkivaltaisuuksien kautta. Ks. Olli Heikkilä, "Marco de Witin puhdistus-kannanotto" 11. maaliskuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=SQ9QuyZqm5o>.
- ²³⁰ Olli Heikkilä, "Sananvapauden Puolesta -mielenosoitus"; Olli Heikkilä, "612 iltapäivälahetus" *Youtube*, 6. joulukuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=AThL4MPV7M>; Panu Huuhtanen, "Kansallismielinen liike 100-vuotiaassa Suomessa" *Suomi sadas, itsenäisyys takas!*, 10. joulukuuta 2017, <http://suomiensin.com/?p=216>.
- ²³¹ Toimitus, "Ääriivasemmistolainen häiriköi kansallismielistä tapahtumaa – yllyttää nyt identiteettivarkauteen" *Kansallinen Vastarinta*, 13. helmikuuta 2017, <http://www.vastarinta.com/aarivasemmistolainen-hairikoi-kansallismielista-tapahtumaa-yllyttaa-nyt-identiteettivarkauteen/>; Toimitus, "Aktivismia Turussa" *Kansallinen Vastarinta*, 23. elokuuta 2017, <https://www.vastarinta.com/aktivismia-turussa-83/>.
- ²³² Olli Heikkilä, "Laura Huhtasaari Suomi-Maidan -puhe" *Youtube*, 17. helmikuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=fJTV6EpFOoQ>; "Yle: KD ei mainosta rasistisia mielipiteitä esittäneitä ehdokkaitaan – tulleet listalle Paavo Väyrysen mukana" *Suomenmaa*, 2. maaliskuuta 2017, <https://bit.ly/2yLYkq>.
- ²³³ Panu Huuhtanen, "Kansallismielisen kentän tilanteesta syksyllä 2017" *Suomi sadas, itsenäisyys takas!*, 10. lokakuuta 2017, <http://suomiensin.com/?p=200>.
- ²³⁴ Esim. Marco de Wit 4, "Ilja Vapaaksi -miekkari. Osa II" *Youtube*, 17. huhtikuuta 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=QP09MB7tN9M>.
- ²³⁵ Olli Heikkilä, "Naisrauha! Katuturvallisuus takaisin! -mielenosoitus"
- ²³⁶ Nina Leinonen, "Näkökulma: Järjestäytyneitä räihinää" *Iltalehti*, 20. syyskuuta 2016, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016092022346406_uu.shtml; Saara Jantunen, "PsyOppia somessa – kuinka rasismista tuli strategista", *Sotilasaikakauslehti* 10 (2016), https://www.upseeriliitto.fi/files/5463/PsyOppia_somessa_kuinka_rasismista_tuli_strategista.pdf, s. 18.
- ²³⁷ Marco de Wit, "Miksi kävin Donbassissa? Olenko putinisti?" *Kansanliike.net*, 28. elokuuta 2016, <https://bit.ly/2tfu1Am>; Marco de Wit, "Iltalehden trollitoimittaja Nina Leinosen modus operandi! (Video)" *Kansanliike.net*, 21. heinäkuuta 2016, <https://bit.ly/2xt5jja>.
- ²³⁸ T2, "Video: Vieraita Suomi-Maidan -teltalla: James Hirvisaari ja Juha Molari" *MV-lehti*, 23. helmikuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/02/23/video-vieraita-suomi-maidan-teltalla-james-hirvisaari-ja-juha-molari/>.
- ²³⁹ Rufi Yhdistys, "RUFIn kesäpäivä/ piknik" *Youtube*, 16. heinäkuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=op915-ClwJY>; T7, "Video: Olli Juntunen kertoo viime yön asetapahtumasta Mannerheimin patsaalla" *MV-lehti*, 11. kesäkuuta 2016, goo.gl/jSAMbR; Miki Sileoni, "Nobinan tapaus ja sen seuraukset" *Youtube*, 19. heinäkuuta

- 2017, https://www.youtube.com/watch?v=_Nzfi5wb18A; ”Suomalais-venäläinen yhdistys RUF1” 23. heinäkuuta 2017, *Facebook*, <https://bit.ly/2NYALiE>.
- ²⁴⁰ Jantunen, ”PsyOppia somessa”, s. 18; de Wit, ”Miksi kävin Donbassissa?”; de Wit, ”Iltalehden trollitoimittaja Nina Leinosen modus operandi(Video)”; SKE 3, ”Onko Venäjä vihollinen” *Youtube*, 24. huhtikuuta 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=wLzGfpZAOyI>.
- ²⁴¹ Ranta siirtyi järjestön rivijäseneksi kesäkuussa 2018. Ks. ”Mika Ranta on siirtynyt järjestössä rivijäsenen statukselle” *Soldiers of Odin*, 6. elokuuta 2018, <https://soldiersofodin.fi/2018/08/06/mika-ranta-on-siirtynyt-jarjestossa-rivijasenens-tatukselle/>.
- ²⁴² Matti Nikkilä, ”Kadulla partioiva miesjoukko hämmentää Kemissä” *Aamulehti*, 9. lokakuuta 2015, goo.gl/JPtTjp; ”Soldiers Of Odin Finland ry” 10. tammikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1546556945636044>; Tuukka Kuru, ”Haastattelussa Soldiers of Odin” *Blogbook*, 16. tammikuuta 2016, <https://blogbook.fi/tuukkakuru/haastattelussa-soldiers-of-odin/>.
- ²⁴³ Sanna Savikko, ”Supon yksikönpäällikkö: Soldiers of Odin -järjestössä on hyvinkin vahvaa muukalaisvastaisuutta” *Yle*, 16. maaliskuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-8749285>; Ville Eklund, ”Supo: Soldiers of Odin marginaali-ilmiö, riskinä radikaalien jäsenten väkivalta” *MTV*, 21. maaliskuuta 2016, goo.gl/bmvc9E.
- ²⁴⁴ ”Soldiers of Odin ry Support Huittinen” 8. kesäkuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/WhabZg; ”Jaostot” *Soldiers of Odin*, <https://soldiersofodin.fi/jaostot/>.
- ²⁴⁵ ”Heinolan Odinien vetäjä kerhon kaatumisesta: Partiointi alkoi koetella jäsenten parisuhdetta” *Etelä-Suomen Sanomat*, 26. toukokuuta 2016, <http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2273567>; Niklas Joki, ”Soldiers of Odin katosi yhdestä avainkaupungistaan – poliisi kuittaa: ’Ei heistä hyötyä ollut, mutta ei haittaakaan”” *Yle*, 9. kesäkuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-8945174>. Kouvolan-jaos on tosin aktivoitunut myöhemmin uudelleen. Ks. ”Soldiers of Odin Kouvola” *Facebook*, <https://www.facebook.com/odinkouvola/>.
- ²⁴⁶ ”Soldiers Of Odin Finland ry” 7. tammikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1545648209060251>.
- ²⁴⁷ ”Soldiers Of Odin Finland ry” 3. joulukuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/w8p3Bt.
- ²⁴⁸ ”Soldiers of Odin Turku” 4. kesäkuuta 2017, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodinturku/posts/1578017275541963>; ”FB: Soldiers Of Odin Turku lopettanut toimintansa” *Turun Sanomat*, 26. elokuuta 2018, <https://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/2761096/FB+Soldiers+Of+Odin+Turku+lopettanut+toimintansa>.
- ²⁴⁹ Sara Rigatelli, ”Soldiers of Odinin johdon salaiset Facebook-viestit: Aseita, natsitunnuksia, kytkös MV-lehteen” *Yle*, 16. maaliskuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-8747297>; Sara Rigatelli, ”Henkilökuva: Kemin katujen pikkukingi – kuinka Mika Ranta tuli perustaneeksi Soldiers of Odinin” *Yle*, 7. toukokuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-8822027>; ”Soldiers Of Odin Finland ry” 2. elokuuta 2017, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1802899823335087>; ”Soldiers of Odin Finland ry” 14. tammikuuta 2018, *Facebook*, <https://bit.ly/2Cp5lMn>.
- ²⁵⁰ ”Jaostot” *Soldiers of Odin*; ”Soldiers of Odin Mikkeli” *VKontakte*, https://vk.com/soo_mikkeli.
- ²⁵¹ ”Soldiers of Odinin rivit harvenevat ja ärhäköityvät – Supo huolestunut” *Etelä-Suomen Sanomat*, 6. heinäkuuta 2016, <http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2283647>.
- ²⁵² Sara Rigatelli, ”Soldiers of Odinin johto yllättää salaisissa Facebook-viesteissä: ’Hakatkaa jokainen joka nojaakin vasemmalle”” *Yle*, 10. kesäkuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-8941509>.
- ²⁵³ ”Soldiers Of Odin Finland ry” 24. helmikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1562478380710567>; ”Soldiers Of Odin Finland ry” 2. elokuuta 2017, *Facebook*; Kuru, ”Haastattelussa Soldiers of Odin”; ”Kanadan Soldiers of Odin irtisanoutuu rasismista” *City*, 2. toukokuuta 2017, <https://www.city.fi/ilmiot/kanadan+soldiers+of+odin+irtisanoutuu+rasismista/10846>.
- ²⁵⁴ Sara Rigatelli, ”Soldiers of Odinin salaiset Facebook-viestit”.
- ²⁵⁵ ”Soldiers of Odin ry Support Huittinen” 8. kesäkuuta 2017, *Facebook*, <https://bit.ly/2QQxods>; ”Soldiers of Odin Finland ry” 7. toukokuuta 2018, *Facebook*, <https://bit.ly/2NrSDmu>.
- ²⁵⁶ ”Soldiers of Odin ry Support Huittinen” 8. kesäkuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/4XkKa7.

- ²⁵⁷ Esim. "Soldiers Of Odin Finland ry" 9. helmikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/JkKiRZ; "Soldiers Of Odin Finland ry" 26. maaliskuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/mSdx6P; "Soldiers Of Odin Finland ry" 7. huhtikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/CaMnVt.
- ²⁵⁸ Heikki Peltokangas, "Soldiers of Odin levisi ehkä Vaasaankin" *Pohjalainen*, 10. tammikuuta 2016, <https://www.pohjalainen.fi/tilaajalle/maakunta/soldiers-of-odin-levisi-ehk%C3%A4-vaasaankin-1.1976815>.
- ²⁵⁹ Kuru, "Haastattelussa Soldiers of Odin".
- ²⁶⁰ "Soldiers of Odin ry Support Huittinen" 8. kesäkuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/4XkKa7; "Soldiers of Odin Finland ry" 3. helmikuuta, 2017, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1713059488985788>.
- ²⁶¹ "Soldiers of Odin ry Support Huittinen" 8. kesäkuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/4XkKa7.
- ²⁶² Rigatelli, "Soldiers of Odinin johdon salaiset Facebook-viestit"; "Soldiers Of Odin Finland ry" 21. marraskuuta 2017, *VKontakte*, https://vk.com/wall-156729173_37; "Soldiers of Odin Finland" 29. maaliskuuta 2018, *VKontakte*, https://vk.com/wall-156729173_198.
- ²⁶³ Kuru, "Haastattelussa Soldiers of Odin"; Rigatelli, "Henkilokuva: Kemin katujen pikkukingi".
- ²⁶⁴ Rigatelli, "Soldiers of Odinin johdon salaiset Facebook-viestit"; "Soldiers Of Odin Finland ry" 11. maaliskuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/Tv4MCE; sosiaalisen median aineisto.
- ²⁶⁵ "Soldiers Of Odin Finland" 21. marraskuuta 2017, *VKontakte*, https://vk.com/wall-156729173_37.
- ²⁶⁶ "Soldiers of Odin ry Support Huittinen" 8. kesäkuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/crQotn.
- ²⁶⁷ Esim. "Soldiers Of Odin Finland ry" 27. elokuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/s1RZek; "Soldiers Of Odin Finland ry" 29. tammikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1552771655014573>.
- ²⁶⁸ Esim. "Soldiers of Odin Finland ry" 26. toukokuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1600523003572771>; "Soldiers of Odin Finland ry" 13. tammikuuta 2016, *Facebook*, <https://bit.ly/2S1udz4>.
- ²⁶⁹ Esim. "Soldiers of Odin Finland ry" 9. joulukuuta 2015, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1536142960010776>; "Soldiers Of Odin Finland ry" 29. tammikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1552952584996480>.
- ²⁷⁰ "Soldiers of Odin Finland ry" 1. marraskuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/CxvUps; "Soldiers of Odin ry Support Huittinen" *Facebook*, 8. kesäkuuta 2017, <https://bit.ly/2P1BuQO>.
- ²⁷¹ "Soldiers of Odin ry Support Huittinen" 8. kesäkuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/hehj7G.
- ²⁷² Rigatelli, "Soldiers of Odinin johto yllyttää salaisissa Facebook-viesteissä"; "Soldiers of Odin Finland ry" 7. helmikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/soldiersofodin/posts/1556031931355212>.
- ²⁷³ "Soldiers of Odin Järvenpää" 4. marraskuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/stNVhJ; Soldiers of Odin Punkaharju" 11. syyskuuta 2018, *Facebook* <https://bit.ly/2NlgWrK>.
- ²⁷⁴ "Soldiers of Odin Punkaharju" 11. syyskuuta 2018, *Facebook*; "Soldiers of Odin Asikkala" 10. marraskuuta, 2017, *Facebook*, goo.gl/nw8s51.
- ²⁷⁵ Kuru, "Haastattelussa Soldiers of Odin"; Asta Tenhunen, "Poliisi: Soldiers of Odinin jatkamaa katupartiointia ei tarvita" *Savon Sanomat*, 24. elokuuta 2017, <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Poliisi-Soldiers-of-Odinin-jatkamaa-katupartiointia-ei-tarvita/1032805>.
- ²⁷⁶ Esim. Pentti Kangas, "Odinin soturit partioivat Kajaanissa" *Kainuun Sanomat*, 4. helmikuuta 2016, <https://www.kainuunsanomat.fi/kainuun-sanomat/kainuu/odinin-soturit-partioivat-kajaanissa/>; Jaska, "HS: Soldiers of Odin Helsinki Finland - Street patrol followed by Helsingin Sanomat reporters" *Youtube*, 10. toukokuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=Htn6sZiBIWE>.
- ²⁷⁷ Matti Kontinen, "Soldiers of Odin rantautui eteläisimpäänkin Suomeen – paikallispoliitit älähtivät välittömästi" *Yle*, 27. tammikuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-8624192>.
- ²⁷⁸ "Soldiers of Odin Järvenpää" 6. helmikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/ghJx9C; "Soldiers of Odin Helsinki Official" 6. helmikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/Pwbnyb.
- ²⁷⁹ Tiina Saari, "Soldiers of Odin kävi pyörähtämässä vasemmistoliton puoluekokouksessa Oulussa" *Iltaalehti*, 11. kesäkuuta 2016, www.iltalehti.fi/uutiset/2016061121711332_uu.shtml.
- ²⁸⁰ Rigatelli, "Soldiers of Odinin johto yllyttää salaisissa Facebook-viesteissä"; "Support Soldiers of Odin Rauma" 29. elokuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/xaq34R; "Support Soldiers of

- Odin Rauma” 12. lokakuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/NBpHvt; ”Soldiers of Odin Mikkeli” 10. tammikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/7ZwM4H; ”Support Soldiers of Odin Rauma” 17. toukokuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/iHwUDf. Ks. myös viite 274.
- ²⁸¹ ”Support Soldiers of Odin Rauma” 17. maaliskuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/X6oDz5; ”Soldiers of Odin Finland ry” 7. toukokuuta 2018, *Facebook*, <https://bit.ly/2NrSDmu>.
- ²⁸² ”Soldiers of Odin Helsinki Official” 24. elokuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/xNKfCj; ”Associates” *Soldiers of Odin*, <https://soldiersofodin.fi/associate/>.
- ²⁸³ Rigatelli, ”Soldiers of Odinin johto yllyttää salaisissa Facebook-viesteissä”.
- ²⁸⁴ Esim. Jaska, ”HS: Soldiers of Odin Helsinki Finland”; Ville Laakso, ”Katupartiointi poiki pilkkaversio – Tampereella partioi pelleryhmä Loldiers of Odin” *Yle*, 17. tammikuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-8602189>.
- ²⁸⁵ Soldiers of Odinin edustajat ovat katupartioinnin aikana usein pukeutuneet järjestön jäsenyydestä viestivään vaatetukseen tai pitäneet muulla tavoin esillä järjestön symboleja.
- ²⁸⁶ Rigatelli, ”Soldiers of Odinin johto yllyttää salaisissa Facebook-viesteissä”.
- ²⁸⁷ Marko Pinola, ”Turvapaikanhakijoiden teltaan iskenyt on Soldiers of Odinin jäsen – kertoi motiivikseen turhautumisen” *Yle*, 19. huhtikuuta 2017, <https://yle.fi/uutiset/3-9571968>.
- ²⁸⁸ Rigatelli, ”Soldiers of Odinin johto yllyttää salaisissa Facebook-viesteissä”.
- ²⁸⁹ ”Soldiers of Odin Finland ry”; ”Soldiers of Odin Mikkeli” *VKontakte*, https://vk.com/soo_mikkeli; Soldiers of Odin Jyväskylä, *VKontakte*, <https://vk.com/soldiersofodinjyvaskyla>.
- ²⁹⁰ Esim. ”Soldiers of Odin Finland ry”.
- ²⁹¹ ”Soldiers of Odin ry Support Huittinen” 8. kesäkuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/hehj7G; ”Support Soldiers of Odin Rauma” 29. elokuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/xaq34R.
- ²⁹² Rigatelli, ”Henkilokuva: Kemin katujen pikkukingi”; Marko Hietikko, ”Näin toimii Suomen Vastarintaliike” *Yle*, 15. toukokuuta 2016, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/05/15/nain-toimii-suomen-vastarintaliike>.
- ²⁹³ ”Soldiers of Odin teki pesäeron sionistiseen FDL:ään” *Kansallinen Vastarinta*, 11. maaliskuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/soldiers-of-odin-teki-pesaeron-sionistiseen-fdlaan>; Juhani Järvinen, ”Soldiers of Odinin ja Suomen Vastarintaliikkeen mainosvideo” *Youtube*, 16. maaliskuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=Qex-Qw3PeQs>.
- ²⁹⁴ Esim. ”Soldiers of Odin Finland ry” 21. lokakuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/U7xQ3T; ”Support Soldiers of Odin Harjavalta” 8. lokakuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/oL6A5Q.
- ²⁹⁵ Järjestö reagoi hovioikeuden päätökseen samalla tavoin. Ks. luku 2.4.1.
- ²⁹⁶ ”S.O.O. järjestön näkemys PVL kieltopäätöksestä” *Soldiers of Odin Official*, 1. joulukuuta 2017, <https://soldiersofodin.fi/2017/12/01/s-o-o-jarjeston-nakemys-pvl-kieltopaatoksesta/>; ”S.O.O. Itsenäisyyspäivä Helsingissä” *Soldiers of Odin Official*, 8. joulukuuta 2017, <https://soldiersofodin.fi/2017/12/08/s-o-o-itsenaisyyspaiva-helsingissa/>.
- ²⁹⁷ Esim. ”Soldiers of Odin Helsinki Official” 31. toukokuuta 2018, *Facebook*, <https://bit.ly/2xsmP72>; ”Support Soldiers of Odin Ry Hyvinkää” 9. elokuuta 2018, *Facebook*, <https://bit.ly/2DoRJ5Q>.
- ²⁹⁸ Kansallismielisten liittouma, ”Kansallismielisen liittouman esittelyvideo 3.8.2017” *Youtube*, 5. elokuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=vIXYaRwmhHM>.
- ²⁹⁹ ”Soldiers Of Odin Finland ry” 19. elokuuta 2017, *Facebook*.
- ³⁰⁰ Esim. T2, ”Soldiers of Odin Tapanilan mielenosoituksessa – Rauha maassa! (Video)” *MV-lehti*, 8. huhtikuuta 2016, <https://mvlehti.net/2016/04/08/soldiers-of-odin-tapanilan-mielenosoituksessa-rauha-maassa-video/>; ”Soldiers of Odin Helsinki Official” 16. helmikuuta 2017, *Facebook*, <http://bit.do/eyQzZ>.
- ³⁰¹ Nina Leinonen, ”Poliisi siirsi Puhdistus-mielenosoituksen osallistajat Helsingin Rautatien torilta - Suomi ensin -porukka sanoutuu irti ’puhdistajista’” *Iltalehti*, 11. maaliskuuta 2017, http://www.iltalehti.fi/uutiset/201703112200084186_uu.shtml; ANTIFAxFINLAND, ”Soldiers Of Odin uhkailee ihmisiä julkisella paikalla”.
- ³⁰² ”Support Soldiers of Odin ry Hyvinkää” 13. elokuuta 2018, *Facebook*, <https://bit.ly/2N8u756>.
- ³⁰³ Tatu Kuukkanen, ”Äärijärjestö Soldiers of Odin aiheutti hämmennystä kuntavaalipaneelissa” *Keskisuomalainen*, 23. maaliskuuta 2017, <http://bit.do/eyQDr/>; Pekka Ruissalo, ”Kohuavustaja Terhi Kiemungin poika on Tampereen Odin-pomo” *TampereUutiset*, 26. toukokuuta 2016, goo.gl/2t4YfZ; ”Sisulle neljä uutta piirijärjestöä”

Suomen Sisu, 20. syyskuuta 2015, <https://www.suomensisu.fi/sisulle-nelja-uutta-piirijarjestoa-20-9/>.

³⁰⁴ Johannes Kotkavirta, ”Perussuomalaisten kunnanvaltuutettu aikoo johtaa katupartioita Iisalmessa – Puoluesihteri: kannattaisi harkita uudelleen” *Ilta-Sanomat*, 12. tammikuuta 2016, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001064519.html>; Kuukkanen, ”Äärijärjestö Soldiers of Odin aiheutti hämmennystä kuntavaalipaneelissa”.

³⁰⁵ Heini Särkkä, ”Perussuomalaisten kansanedustaja puolustaa katupartioita: ’Päättäjilläkin on rikostaustaa’” *Ilta-Sanomat*, 8. tammikuuta 2016, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001063081.html?nomobile=2>; Tiina Saari, ”Poliisikansanedustaja puolustaa Soldiers of Odinia: ’Eduskunnassakin rikoksesta tuomittuja’” *Iltalehti*, 5. heinäkuuta 2016, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016070521849319_uu.shtml.

³⁰⁶ Sebastian Tynkkynen, ”Soldiers of Odin – päältä englanninkielinen, sisältä epäisanmaallinen” *Sebastian Tynkkynen*, 10. kesäkuuta 2016, <https://sebastiantynkkynen.com/2016/06/10/soldiers-of-odin-paalta-englanninkielinen-sisalta-epaisanmaallinen/>.

³⁰⁷ Sara Rigatelli, ”Soldiers of Odinin johdon salaiset Facebook-viestit”.

³⁰⁸ Esim. T2, ”Video: Soldiers of Odin tuli avuksi etsimään hyökkääjäsomalia!” *MV-lehti*, 23. helmikuuta 2017, goo.gl/jxpQWp; ”Soldiers of Odin Finland ry” 20. huhtikuuta 2017, goo.gl/tqAbNp; Ilja J., ”Suvakki yrittää tavaramerkkitä ’Soldiers of Odin’ tavaramerkkin” *MV-lehti*, 24. helmikuuta 2016, <https://mvlehti.net/2016/02/24/suvakki-yrittää-tavaramerkkitä-soldiers-of-odin-tavaramerkkin/>.

³⁰⁹ ”Soldiers Of Odin Finland ry” 4. maaliskuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/KT9G6X; ”Soldiers of Odin Russland” *Vkontakte*, <https://vk.com/soldiersofodinrussland>; ”Soldiers of Odin Brasil” *Facebook*, <https://www.facebook.com/SoldiersOfOdinBrasil/>.

³¹⁰ Esim. ”Soldiers Of Odin Finland ry” 3. maaliskuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/4euEUB.

³¹¹ On samoin kysymysmerkki, missä määrin järjestön ulkomaiset jaokset ovat syksyllä 2018 tultaessa enää aktiivisia. Muun muassa sen Puolan-jaos on päivittänyt Facebook-sivujaan viimeksi kesäkuussa 2017 ja Norjan Soldiers of Odin samoin saman vuoden toukokuussa. Ks. ”Soldiers of Odin Poland” 1. kesäkuuta 2017, *Facebook*, <https://bit.ly/2Ppwnqr>; ”Soldiers of Odin Norge” 17. toukokuuta 2017, *Facebook*, <https://bit.ly/2yxfyT4>.

³¹² ”Support Soldiers of Odin Iisalmi” 24. syyskuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/BtW8xk;

”Soldiers of Odin Kokkola” 26. maaliskuuta 2017, *Facebook*, <https://bit.ly/2xxSbto>.

³¹³ Jaska, ”HS: Soldiers of Odin Helsinki Finland”.

³¹⁴ Esim. ”Soldiers Of Odin Finland ry” 17. tammikuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/7sn5ZU; ”Soldiers Of Odin Finland ry” 2. toukokuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/G4NX1N; ”Soldiers Of Odin Finland ry” 17. tammikuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/GZTvkB.

³¹⁵ Øyvind Strømmen, ”The History of the Nordic Resistance Movement” teoksessa *Neo Nazis in the North: The Nordic Resistance Movement in Finland, Sweden and Norway* (Hate Speech International, 2017), <https://www.hate-speech.org/wp-content/uploads/2017/03/neo-nazis-in-the-north.pdf>, s. 4-5; Christer Mattsson, *Nordiska Motståndsrörelsens ideologi, propaganda och livsåskådning*. Segerstedtinstitut rapport 7 (Göteborg: Göteborgin yliopisto, 2018),

https://segerstedtinstitutet.gu.se/digitalAssets/1693/1693644_rapport7-si.pdf, s. 4;

”Kampagnebannere i Herlev” *Nordfront.dk*, 18. lokakuuta 2018,

<https://www.nordfront.dk/kampagnebannere-i-herlev/>.

³¹⁶ Strømmen, ”The History of the Nordic Resistance Movement”, s. 6-8.

³¹⁷ Ibid., s. 8; Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 137; ”Kampagnebannere i Herlev” *Nordfront.dk*.

³¹⁸ Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 71; Magnus Söderman ja Henrik Holappa (toim.), *Unbroken Warrior: The Richard Scutari Letters* (Tukholma: Nationellt Motstånd Förlag, 2011).

³¹⁹ Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 80, 105-107, 121; Marko Hietikko, ”Miehet, jotka johtavat natsiliikettä”.

³²⁰ Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Yksi järjestö – Pohjoismainen Vastarintaliike” *Kansallinen Vastarinta*, 6. kesäkuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/yksi-jarjesto-pohjoismainen-vastarintaliike/>; Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 137.

³²¹ Suomen Vastarintaliike, ”Uusi Koti ja ensimmäinen valtuustokokous” *Kansallinen Vastarinta*, 27. lokakuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/uusi-koti-ja-ensimmainen-valtuustokokous/>.

- ³²² Toimitus, "Pohjoismainen valtuusto" *Kansallinen Vastarinta*, 13. marraskuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/pohjoismainen-valtuusto/>; Pohjoismainen Vastarintaliike, *Vastarintaliikkeen käsikirja* (Pohjoinen Perinne ry, 2017), <http://www.vastarinta.com/wp-content/uploads/2017/12/Opas-aktivisteille.pdf>, s. 8. Valtuuston Suomen-edustajina toimivat Antti Niemi ja Otto Rutanen. Ks. Hietikko, "Miehet, jotka johtavat natsiliikettä".
- ³²³ Hietikko, "Miehet, jotka johtavat natsiliikettä".
- ³²⁴ "Motståndsrörelsen på din ort" *Nordfront.se*, <https://www.nordfront.se/pa-din-ort>; Suojelupoliisi, "Asiantuntijalausunto Pohjoismaisesta Vastarintaliikkeestä" (Dnro 89/2017), <http://www.vastarinta.com/wp-content/uploads/2017/09/Vastarintaliike-AsiantuntijalausuntoPartanen.pdf>, s. 1; Hietikko, "Miehet, jotka johtavat natsiliikettä"; Vastarintaliike, "Vastarintaliikkeellä nyt aktivistiryhmä Lahdessa" *Kansallinen Vastarinta*, 14. joulukuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/vastarintaliikkeella-nyt-aktivistiryhma-lahdessa/>; Vastarintaliike, "Lappeenrantaan perustettiin aktivistiryhmä" *Kansallinen Vastarinta*, 10. heinäkuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/lappeenrantaan-perustettiin-aktivistiryhma/>; "Ota yhteyttä" *Kansallinen Vastarinta*, <https://www.vastarinta.com/mukaan-toimintaan/>. On toki syytä huomata, että järjestö harjoittaa aktivismiaan myös mainittujen paikkakuntien ulkopuolella. Sen aktivistit mm. jakoivat Vastarintaliikkeen propagandamateriaalia Uudessakaupungissa syksyllä 2017. Ks. "Aktivismia Uudessakaupungissa" *Kansallinen Vastarinta*, 4. syyskuuta 2017, <https://www.vastarinta.com/aktivismia-udessakaupungissa-10/>.
- ³²⁵ Poliisi, esitutkintapöytäkirja 5680/R/60247/15, s. 61-62. Ryhmänjohtaja voi vakaviksi ja kiireellisiksi mielletyissä tapauksissa erottaa jäsenen omatoimisesti, mutta muussa tapauksessa tämän on vietävä erottaminen järjestön johtajan harkittavaksi.
- ³²⁶ *Ibid.*, s. 63.
- ³²⁷ *Ibid.*
- ³²⁸ *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 9; Poliisi, esitutkintapöytäkirja 5680/R/60247/15, s. 64.
- ³²⁹ *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 7.
- ³³⁰ *Ibid.*, s. 9; Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 168.
- ³³¹ Poliisi, esitutkintapöytäkirja 5680/R/60247/15, s. 64.
- ³³² Turun hovioikeus, tuomio 777 (diarinumero S 18/7), 28. syyskuuta 2018, s. 7.
- ³³³ Olli Heikkilä, "Sananvapauden Puolesta -mielentoimitus".
- ³³⁴ Antti Palomaa, "Poliisiylijohtaja: Vastarintaliike pitää lakkauttaa väkivaltarikosten ja vallankumouksellisuuden takia" *Yle*, 22. joulukuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-9369003>; Anne Orjala, "Oikeudenkäynti uusnatsistisen järjestön lakkauttamisesta alkoi – liikkeen johtohahmo Ylelle: 'Väkivalta on ollut reaktiivista'" *Yle*, 29. elokuuta 2017, <https://yle.fi/uutiset/3-9802899>; Pirkanmaan käräjäoikeus, tuomio 17/41766 (L 17/6074), 30. marraskuuta 2017.
- ³³⁵ "Hovioikeus lakkauttaa uusnatsistisen Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen – yleinen etu vaatii toiminnan kieltämistä" *Yle*, 28. syyskuuta 2018, <https://yle.fi/uutiset/3-10428598>; Timo Kilpeläinen, "Vastarintaliikkeen lakkauttaminen on yhteiskunnallisesti merkittävä ratkaisu" *Poliisiblogi*, 8. lokakuuta 2018, <https://blogi.poliisi.fi/vastarintaliikkeen-lakkauttaminen-on-yhteiskunnallisesti-merkittava-ratkaisu/>.
- ³³⁶ Martina Steber, "Regions and National Socialist Plurality" teoksessa Claus-Christian W. Szejnmann ja Maiken Umbach (toim.), *Heimat, Region, and Empire: Spatial Identities under National Socialism* (Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 2012), s. 28.
- ³³⁷ Ks. esim. Jeffrey Herf, "The 'Jewish War': Goebbels and the Antisemitic Campaigns of the Nazi Propaganda Ministry" *Holocaust and Genocide Studies* 19:1 (2005); John Connelly, "Nazis and Slavs: From Racial Theory to Racist Practice" *Central European History* 32:1 (1999); Maike Rotzoll, Paul Richter, Petra Fuchs, Annette Hinz-Wessels, Sascha Topp ja Gerrit Hohendorf, "The First National Socialist Extermination Crime: The T4 Program and Its Victims" *International Journal of Mental Health* 35:3 (2006).
- ³³⁸ Steber, "Regions and National Socialist Plurality" s. 28. Aatetta kannattavia ryhmiä on 2000-luvulla toisaalta myös mm. Venäjällä, eikä germaaninen laajentumishalu Itä-Eurooppaan luonnehdi nykyhetken kansallissosialismia kovinkaan hyvin.
- ³³⁹ Jouko Jokisalo, *Kansallissosialismin ideologia*. Snellman-instituutin A-sarja 17 (Kuopio, 1995), s. 54-65.
- ³⁴⁰ "Vastarintaliikkeen poliittinen manifesti" *Kansallinen Vastarinta*, <https://www.vastarinta.com/vastarintaliike/vastarintaliikkeen-poliittinen-manifesti/>.
- ³⁴¹ Pohjoismainen Vastarintaliike, "Politiikkamme, kohta 1" *Kansallinen Vastarinta*, 11. tammikuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/politiikkamme-kohta-1/>.

- 342 Ibid.; Jesse Torniainen, ”Kansallissosialistinen maailmankuva” *Kansallinen Vastarinta*, 15. tammikuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/kansallissosialistinen-maailmankuva/>.
- 343 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 1”.
- 344 Sebastian Lämsä, ”Kun kulttuuri ei selitä – henkiset erot rotujen välillä” *Kansallinen Vastarinta*, 25. maaliskuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/kun-kulttuuri-ei-selita-henkiset-erot-rotujen-valilla/>.
- 345 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 2” *Kansallinen Vastarinta*, 19. tammikuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/politiikkamme-kohta-2/>.
- 346 ”Keitä juutalaiset ovat?” *Kansallinen Vastarinta*, 21. heinäkuuta 2014, <https://web.archive.org/web/20160519173329/http://www.vastarinta.com:80/keita-juutalaiset-ovat/>.
- 347 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 2”.
- 348 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 9” *Kansallinen Vastarinta*, 28. toukokuuta 2016, <http://www.vastarinta.com/politiikkamme-kohta-9/>; Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 4” *Kansallinen Vastarinta*, 22. helmikuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/politiikkamme-kohta-4/>.
- 349 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 5” *Kansallinen Vastarinta*, 7. maaliskuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/politiikkamme-kohta-5/>.
- 350 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 6” *Kansallinen Vastarinta*, 15. maaliskuuta 2016, <http://www.vastarinta.com/politiikkamme-kohta-6/>.
- 351 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 4” *Kansallinen Vastarinta*, 22. helmikuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/politiikkamme-kohta-4/>.
- 352 Juuso Tahvanainen, ”Radikaali tie vapauteen” *Kansallinen Vastarinta*, 7. joulukuuta 2013, <https://www.vastarinta.com/radikaali-tie-vapauteen/>; Jesse Torniainen, ”Eugen Schauman – uhrautui isänmaan puolesta” *Kansallinen Vastarinta*, 16. kesäkuuta 2015, www.vastarinta.com/eugen-schauman-uhrautui-isänmaan-puolesta/; Vieraileva kirjoittaja, ”Elias Simojoki – sinimustajohtaja ja heimosoturi” *Kansallinen Vastarinta*, 28. tammikuuta 2018, www.vastarinta.com/elias-simojoki-sinimustajohtaja-ja-heimosoturi/.
- 353 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 1”.
- 354 Lämsä, ”Kun kulttuuri ei selitä – henkiset erot rotujen välillä”.
- 355 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 1”; Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 4”. Vastarintaliike ei, tarkemmin ottaen, määrittele ohjelmassaan niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka koskisivat kansallissosialistiseen Pohjolaan jääviä ei-kansalaisia.
- 356 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 1”.
- 357 Ks. esim. Christopher R. Browning ja Jürgen Matthäus, *The Origins of the Final Solution: The Evolution of Nazi Jewish Policy, September 1939–March 1942* (Lincoln: University of Nebraska Press, 2004).
- 358 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 3” *Kansallinen Vastarinta*, 5. helmikuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/politiikkamme-kohta-3/>.
- 359 Esim. Anne Mäntälä ja Elina Sieviläinen, ”Luomuviljan satotaso on matala, mutta käyttölaatu hyvä” *Maaseudun Tiede* 4 (2013), s. 14.
- 360 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 6”.
- 361 Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 8” *Kansallinen Vastarinta*, 14. toukokuuta 2016, <http://www.vastarinta.com/politiikkamme-kohta-8/>.
- 362 Ibid.; Pohjoismainen Vastarintaliike, ”Politiikkamme, kohta 2”.
- 363 Esim. ”Iran ja maanalainen sota sionismia vastaan” *Kansallinen Vastarinta*, 10. kesäkuuta 2013, <http://www.vastarinta.com/iran-ja-maanalainen-sota-sionismia-vastaan/>; ”Iran valmiina päättäväiseen taisteluun Yhdysvaltoja ja Israelia vastaan” *Kansallinen Vastarinta*, 14. helmikuuta 2014, <http://www.vastarinta.com/iran-valmiina-paattavaiseen-taisteluun-yhdysvaltoja-ja-israelia-vastaan/>; ”Iranilaisjohtaja: Amerikkalaisten ja sionistien vihamielisyyttä meitä kohti ei ole kadonnut” *Kansallinen Vastarinta*, 11. syyskuuta 2015, <http://www.vastarinta.com/iranilaisjohtaja-amerikkalaisten-ja-sionistien-vihamielisyytta-meita-kohti-ei-ole-kadonnut/>.
- 364 Nato on harjoitellut sisäisten konfliktien vakauttamista mm. jäsenvaltioonsa Viroon Venäjän taholta vuonna 2007 kohdistuneen häirinnän jälkeen. Ks. esim. ”NATO Response Force Live Exercises 14–25” *North Atlantic Treaty Organization*, <https://bit.ly/2P9xuO5>. Vastarintaliikkeen olisi kenties mahdollista välttää Naton väliintulo saavuttamalla valta demokraattisin keinoin, mutta sen kokonaisstrategia vaikuttaa nojaavan

ulkoparlamentaarisena toimintana parlamentaarista elementtiä voimakkaammin. Ks. viite 370.

³⁶⁵ ”Svenska Motståndsrörelsen” teoksessa Helene Lööw, *Nazismen i Sverige 2000-2014* (Tukholma: Ordfront, 2015).

³⁶⁶ Holappa, Minä perustin uusnatsijärjestön, s. 109-11.

³⁶⁷ Timo Hännikäinen, *Lihamyylly. Kirjallisen, julkisen ja poliittisen eläimen muistelmat vuosilta 2000-2016* (Helsinki: Kiuas Kustantamo, 2017), s. 163.

³⁶⁸ Valmyndigheten, ”Registrerade partibeteckningar”, <https://bit.ly/2PJizY5>; Agnes Fäldt, ”Inget mandat för nazistiska NMR i Ludvika” *Dalarnas Tidningar*, 10. syyskuuta 2018, <https://www.dt.se/artikel/dalarna/ludvika/inget-mandat-for-nazistiska-nmr-i-ludvika>. Öberg valittiin Ludvikan kunnallisvaltuustoon Sverigedemokraterna-puolueen vaalilistalta syksyllä 2014. Ks. TT, ”Kupp ger nazister SD-mandat” *Norrbottens-Kuriren*, 23. syyskuuta 2014, <http://www.kuriren.nu/nyheter/kupp-ger-nazister-sd-mandat-7851996.aspx>.

³⁶⁹ *Kansan yhtenäisyys ry.*, <http://kansanyhtenaisyys.fi/>.

³⁷⁰ *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 34-35.

³⁷¹ Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 158, 165-166.

³⁷² ”Kelpaanko minä Vastarintaliikkeeseen?” *Kansallinen Vastarinta*, 14. syyskuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/kelpaanko-mina-vastarintaliikkeeseen/>; *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 7.

³⁷³ Vastarintamedia, ”Aktivistipäivät 2013” *Youtube*, 21. kesäkuuta 2013,

<https://www.youtube.com/watch?v=oq6hltnt4fU>.

³⁷⁴ Neil A. Hamilton, *Rebels and Renegades: A Chronology of Social and Political Dissent in the United States* (New York ja Lontoo: Routledge, 2002), s. 291; Barbara Perry ja Randy Blazac, ”Places for Races:

The White Supremacist Movement Imagines U.S. Geography” *Journal of Hate Studies* 8:29 (2009/10), s. 40-46.

³⁷⁵ Poliisi, esitutkintapöytäkirja 5500/R/67051/16, s. 37, 40. Tapahtuma herätti julkisuudessa huomiota, sillä sen yhteydessä pahoinpidelty helsinkiläismies menehtyi vajaan viikkoa myöhemmin sairaalasta poistumisensa jälkeen. Ks. esim. Maija Aalto ja Juho Jokinen, ”Uusnatsiaktiivi tuomittiin Asema-aukion pahoinpitelystä kahdeksi vuodeksi vankilaan – syyttäjä valittaa hovioikeuteen” *Helsingin Sanomat*, 30. joulukuuta 2016, <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005026071.html>.

³⁷⁶ *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 21.

³⁷⁷ Esim. ”Aktivismia Porissa” *Kansallinen Vastarinta*, 2. helmikuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/aktivismia-porissa-69/>; Laura Myllymäki, ”Uusnatsin potku tallentui val-von-ta-ka-me-raan – keskeinen todiste Asema-aukion jutussa” *Kaleva*, 21. joulukuuta 2016, <http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/uusnatsin-potku-tallentui-valvontakameraan-keskeinen-todiste-asema-aukion-jutussa/746880/>.

³⁷⁸ Esim. Juuso Tahvanainen, ”Valkoisten kansanmurhaa vastaan” *Kansallinen Vastarinta*, 29. maaliskuuta 2015, <http://www.vastarinta.com/valkoisten-kansanmurhaa-vastaan/>; Vastarintaliike, ”Kuinka estää valkoisten kansanmurha?” *Kansallinen Vastarinta*, 29. maaliskuuta 2016, <http://www.vastarinta.com/kuinka-estaa-valkoisten-kansanmurha/>.

³⁷⁹ Poliisi, esitutkintapöytäkirja 5650/R/31308/14, s. 4.

³⁸⁰ ”Taisteluraportit” *Kansallinen Vastarinta*, <https://www.vastarinta.com/tag/taisteluraportit/>.

³⁸¹ ”Keski-suomalainen kirjoittaa Vastarintaliikkeen kampanja-aktivismista” *Kansallinen Vastarinta*, 24. maaliskuuta 2017, <https://www.vastarinta.com/keski-suomalainen-kirjoittaa-vastarintaliikkeen-kampanja-aktivismista/>; ”Aktivismia Uudessakaupungissa” *Kansallinen Vastarinta*, 4. syyskuuta 2017, <http://www.vastarinta.com/aktivismia-uudessakaupungissa-10/>.

³⁸² Ks. viite 375.

³⁸³ Asianajotoimisto Fredman & Månsson, yhdistyksen lakkauttaminen (1490), s.21-22, 27-28; Pirkanmaan käräjäoikeus, tuomio 17/41766, s. 43-46.

³⁸⁴ Poliisi, esitutkintapöytäkirja 5680/R/60247/15, s. 7-10; Vastarintamedia, ”Suomen Vastarintaliike – Tampere 20.10.2012” *Youtube*, 9. marraskuuta, 2012, <https://www.youtube.com/watch?v=FdjRM3n9hAQ&bpctr=1540039861>; Riikka Jokinen, ”Poliisi: Vastarintaliikkeen tekemä pahoinpitely yksittäistapaus” *Vantaan Sanomat*, 28. tammikuuta 2014, <https://www.vantaansanomat.fi/artikkeli/141729-poliisi-vastarintaliikkeen-tekema-pahoinpitely-yksittaitapaus>.

- ³⁸⁵ *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 18; Pirkanmaan käräjäoikeus, tuomio 17/41766, s. 43; Suojelupoliisi, ”Asiantuntijalausunto Pohjoismaisesta Vastarintaliikkeestä” s. 2.
- ³⁸⁶ ”Stridens psykologi” *Budkavlen* 6 (2004), s. 1-3.
- ³⁸⁷ Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 170.
- ³⁸⁸ *Kansallinen Vastarinta*, www.vastarinta.com; ”Valkoista kohinaa Archive” *Riimuradio*, www.riimuradio.com/category/lahetykset/valkoista-kohinaa/; ”Studio 2014 Archive” *Riimuradio*, www.riimuradio.com/category/lahetykset/studio-2014/. Riimuradion toiminta vaikuttaa syksylle 2018 tultaessa kuitenkin passivoituneen.
- ³⁸⁹ ”Aktivismiraportit” *Kansallinen Vastarinta*, <https://www.vastarinta.com/tag/aktivismiraportit/>; Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 172-173.
- ³⁹⁰ Vastarintamedia, ”Suomen Vastarintaliike – Tampere 20.10.2012”; Herr Nordström, ”Nordic Resistance Movement Activist Days In Finland 2018” *Bitchute*, 2. heinäkuuta 2018, <https://www.bitchute.com/video/8rBplf3zXzsm/>; ”Nordic Frontier” *Gab*, <https://gab.ai/NordicFrontier>; *NaziBrowser 2000*, <https://nazibrowser.github.io/2000/>; Nordfront.se, ”Keskustele Vastarintaliikkeen edustajien kanssa Discordissa!” *Kansallinen Vastarinta*, 11. joulukuuta 2017, <https://www.vastarinta.com/keskustele-vastarintaliikkeen-edustajien-kanssa-discordissa/>.
- ³⁹¹ ”Kansallinen Vastarinta” *VKontakte*, <https://vk.com/kansallinen.vastarinta>; ”Nordfront” *VKontakte*, https://vk.com/nordfront_sv; ”Nordfront.se” *VKontakte*, https://vk.com/nordfront_sverige.
- ³⁹² *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 25.
- ³⁹³ Esim. ”Suomen Vastarintaliike - Aktivismia Pudasjärvellä 5.5.2012” *Suomi24*, 27. maaliskuuta 2014, <https://keskustelu.suomi24.fi/t/12145733/suomen-vastarintaliike---aktivismia-pudasjarvella-5-5-2012>; ”Suomen Vastarintaliike: Aktivismia Vantaalla” *Kaksplus*, 22. kesäkuuta 2015, <https://kaksplus.fi/threads/suomen-vastarintaliike-aktivismia-vantaalla.2450655/>; ”Re: Suomen Vastarintaliike” *Murha.info*, <https://murha.info/phpbb2/viewtopic.php?f=6&t=20950&start=255>; ”Vastarintaliike 2017” *Ylilauta*, 13. tammikuuta 2018, <https://ylilauta.org/sekalainen/77032754>. MV-lehden foorumin suhteen ks. esim. luku 5.1.
- ³⁹⁴ Esim. ”Asema-aukion pahoinpitely: Jesse Torniaisen tuomio koveni...” *Ylilauta*, 26. tammikuuta 2018, <https://ylilauta.org/sekalainen/77730180>; ”Vastarintaliike tappoi” *Suomi24*, 18. syyskuuta 2016, <https://keskustelu.suomi24.fi/t/14480850/vastarintaliike-tappoi>.
- ³⁹⁵ Esim. ”Valtamedian päätoimittajat hermostuksissaan: ’Häirintämme on lopetettava’” *Kansallinen Vastarinta*, 12. huhtikuuta 2018, <https://www.vastarinta.com/valtamedian-paatoimittajat-hermostuksissaan-hairintamme-on-lopetettava/>; ”Esittelyssä PunkInFinlandin väkivaltaa kannattava ylläpitäjä” *Kansallinen Vastarinta*, 19. helmikuuta 2018, <https://www.vastarinta.com/esittelyssa-punkinfinlandin-vakivaltaa-kannattava-yllapitaja/>; ”Väkivaltaan kannustava äärivasemmistolainen esiintyy julkisesti H&M:n edustajana” *Kansallinen Vastarinta*, 30. joulukuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/vakivaltaan-kannustava-aarivasemmistolainen-esiintyy-julkisesti-hmn-edustajana/>.
- ³⁹⁶ Poliisi, Esitutkintapöytäkirja 5680/R/60247/15 s. 65; *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 31.
- ³⁹⁷ *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 25, 31.
- ³⁹⁸ Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 161-2.
- ³⁹⁹ Poliisi, esitutkintapöytäkirja 5680/R/60247/15, s. 62.
- ⁴⁰⁰ Esim. ”Aktivistipäivät 2012” *Kansallinen Vastarinta*, 20. kesäkuuta 2012, <http://www.vastarinta.com/aktivistipaivat-2012>; Vastarintamedia, ”Aktivistipäivät 2013”; Maria Pöysti, ”Pohjola-päivät 2015 Ruotsissa” *Kansallinen Vastarinta*, 13. syyskuuta 2015, www.vastarinta.com/pohjola-paivat-2015-ruotsissa/.
- ⁴⁰¹ Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 171; Hietikko, ”Näin toimii Suomen Vastarintaliike”.
- ⁴⁰² Vastarintamedia, ”Aktivistipäivät 2013”.
- ⁴⁰³ ”Ex-natsipomo kertoo: SVL varautuu rotusotaan ja vallankaappaukseen - harjoittelevat kamppailutaitoja ja ostavat sotilaspukuja” *Iltalehti*, 19. toukokuuta 2016, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016051921588920_uu.shtml.
- ⁴⁰⁴ Ville Hyvärinen, ”Erätaitoja Etelä-Suomessa” *Kansallinen Vastarinta*, 11. elokuuta 2012, <http://www.vastarinta.com/erataitoja-etela-suomessa/>.

- 405 Pirkanmaan käräjäoikeus, tuomio 17/41766, s. 9.
- 406 ”Asiantuntijalausunto Pohjoismaisesta Vastarintaliikkeestä”, s. 3.
- 407 *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 34-36.
- 408 Sandra Divinyi ja Peter Linné, ”Därför får nazisten Viktor Melin sänkt straff efter bombdåden” *Göteborgs Posten*, 21. syyskuuta 2017, goo.gl/3b627A; Daniel Vergara, ”Vapenbeslag hos Norska motståndsrörelsen”, *Expo*, 15. joulukuuta 2014, http://expo.se/2014/vapenbeslag-hos-norska-motstandsrörelsen_6744.html.
- 409 Esim. Poliisi, esitutkintapöytäkirja 5680/R/60247/15, s. 56-57; Keskusrikospoliisi, RTL 21700/1/15, s. 1; Poliisi, esitutkintapöytäkirja 8300/R/2485/13, s. 52-53.
- 410 *Vastarintaliikkeen käsikirja*, s. 11-12, 14.
- 411 Vergara, ”Vapenbeslag hos Norska motståndsrörelsen”.
- 412 Esim. Frihetskamp.net ja Nordfront.se, ”Norjan tulevaisuuspäivät” *Kansallinen Vastarinta*, 20. syyskuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/norjan-tulevaisuuspaivat-2016/>; Simon Lindberg, ”Kymmenen syytä liittymiselle Vastarintaliikkeeseen” *Kansallinen Vastarinta*, 20. joulukuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/kymmenen-syyta-liittymiselle-vastarintaliikkeeseen/>.
- 413 ”Tampereelle avattu uusi Koti ja Suomalaisapu-varasto” *Kansallinen Vastarinta*, 9. marraskuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/tampereelle-avattu-uusi-koti-ja-suomalaisapu-varasto/>; Suomen Vastarintaliike, ”Uusi Koti ja ensimmäinen valtuustokokous” *Kansallinen Vastarinta*, 27. lokakuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/uusi-koti-ja-ensimmainen-valtuustokokous/>; Johannes Kaila, ”National Action vieraana kodissa” *Kansallinen Vastarinta*, 7. maaliskuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/national-action-vieraana-kodissa/>; Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 173.
- 414 Oskari Lehto, ”Vastarintaliikkeelle lähtöpäivät Keravalta – kiinteistönomistaja: ’Kun tilaa vuokrataan, toimintaan ei kuulu liika uteliaisuus’” *Keski-Uusimaa*, 20. helmikuuta 2017, goo.gl/SSizXz.
- 415 Pirkanmaan käräjäoikeus, tuomio 17/41766, s. 2, 4, 48-49; ”Kadulle.com” *Kadulle.com*.
- 416 ”Helppo ja turvallinen tapa tukea Vastarintaliikettä: bittimaatit!” *Kansallinen Vastarinta*, 10. huhtikuuta 2018, <https://www.vastarinta.com/helppo-ja-turvallinen-tapa-tukea-vastarintaliiketta-bittimaatit/>.
- 417 ”Hovioikeus lakkautti Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen, natsit perustivat uuden Suomalaisapu ry -yhdistyksen” *Varisverkosto*, 1. lokakuuta 2018, <https://varisverkosto.com/2018/10/hovioikeus-lakkautti-pohjoismaisen-vastarintaliikkeen-natsit-perustivat-uuden-suomalaisapu-ry-yhdistyksen/>.
- 418 ”Tampereelle avattu uusi Koti ja suomalaisapu-varasto”; *Suomalaisapu.fi*, ”Suomalaisavun ruokalahjoitus Päijät-Hämeessä” *Kansallinen Vastarinta*, 17. huhtikuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/suomalaisavun-ruokalahjoitus-paijat-hameessa/>; ”Suomalaisapu” *Facebook*, <https://www.facebook.com/suomalaisapu/>; ”Suomalaisapu” 3. tammikuuta 2018, *Facebook*, goo.gl/jWFn8m; ”Suomalaisapu” 7. tammikuuta 2018, *Facebook*, goo.gl/HGjB3p.
- 419 Esim. ”Aktivistipäivät 2017 Ruotsissa” *Kansallinen Vastarinta*, 2. helmikuuta 2017, <http://www.vastarinta.com/aktivistipaivat-2017-ruotsissa/>; Olli Heikkilä, ”Sananvapauden Puolesta -mielenosoitus” *Youtube*, 21. lokakuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=8mJWNHOfaME>; Pohjolan Neito, ”Kohti vapautta 6.12.17” *Youtube*, 6. joulukuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=88VnDHW4hZ4>; Filter Media, ”Nynazister marsjerer i Falun 1. mai 2017” *Youtube*, 5. toukokuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=x-LG1R3TAHk>.
- 420 Mika Niskala, ”Vastarintaliikkeen aktivistit Dresdenissä 2012” *Kansallinen Vastarinta*, 26. helmikuuta 2012, <http://www.vastarinta.com/vastarintaliikkeen-aktivistien-matka-dresdenissa/>; Toimitus, ”Vastarintaliike kultaisen aamunkoiton marssilla” *Kansallinen Vastarinta*, 1. helmikuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/vastarintaliike-kultaisen-aamunkoiton-suurmarssilla/>.
- 421 Mikael Brunila, ”Ei ole yhtä äärioikeistoa – keitä Suomen vastarintaliike kutsui Helsinkiin?” *Suomen Kuvalehti*, 21. lokakuuta 2011, <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/ei-ole-yhta-aarioikeistoa-keita-suomen-vastarintaliike-kutsui-helsinkiin/>.
- 422 Jukka Huusko, ”Entinen uusnatsi: Britanniassa terrorismista syytetty suomalaistaustainen mies kuului uusnatsijärjestöön myös Suomessa” *Helsingin Sanomat*, 12. syyskuuta 2017, <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005364961.html>.

- 423 Esim. Pohjolan Neito, "Kohti vapautta 6.12.17".
- 424 Nina Järvenkylä, "Uusnatseja Venäjältä kutsutaan Suomeen: 'Joulukuun 6. päivä, kaikki kansallismieliset, tervetuloa!'" *Iltalehti*, 16. marraskuuta 2017, http://www.iltalehti.fi/kotimaa/201711162200539315_u0.shtml.
- 425 Maria Pöysti, "Pohjola-päivät 2015 Ruotsissa"; Divinyi ja Linné, "Därför får nazisten Viktor Melin sänkt straff efter bombdåden".
- 426 Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 130-131; "Venäjänjuutalainen rabbi: 'Putin suojelee meitä'" *Kansallinen Vastarinta*, 30. huhtikuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/venajanjuutalainen-rabbi-putin-suojelee-meita/>.
- 427 "Venäläisiä joukkoja Syyriassa" *Kansallinen Vastarinta*, 10. syyskuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/venalaisia-joukkoja-syyriassa/>; "Venäjä suoritti suuren sotaharjoituksen Syyrian rannikolla ja merialueella" *Kansallinen Vastarinta*, 10. syyskuuta 2018, <https://www.vastarinta.com/venaja-suoritti-suuren-sotaharjoituksen-syyrian-rannikolla-ja-merialueella/>; Johannes Kaila, "Kapinallisia, vaan kenen asialla" *Kansallinen Vastarinta*, 22. lokakuuta 2014, <http://www.vastarinta.com/kapinallisia-vaan-kenen-asialla/>.
- 428 "Putinin vastaisia kansallismielisiä marsseja ympäri Venäjää" *Kansallinen Vastarinta*, 9. marraskuuta 2016, <https://www.vastarinta.com/putinin-vastaisia-kansallismielisia-marsseja-ympari-venajaa/>; "White Rex toivottaa hyvää uutta vuotta" *Kansallinen Vastarinta*, 3. tammikuuta 2018, <https://www.vastarinta.com/white-rex-toivottaa-hyvaa-uutta-vuotta/>.
- 429 Ks. viite 112.
- 430 "Infopalvelu, "Faktat pöytään Kaukisesta ja KKK:sta"; Ks. viite 166.
- 431 Ks. viitteet 230 ja 231.
- 432 Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 175.
- 433 "Soldiers of Odin ilmoitti osallistuvansa Tampereen mielenosoitukseen" *Kansallinen Vastarinta*, 2. lokakuuta 2017, <http://www.vastarinta.com/soldiers-of-odin-ilmoitti-osallistuvansa-tampereen-mielenosoitukseen/>; "S.O.O. järjestön näkemys PVL kieltopäätöksestä" *Soldiers of Odin Official*; "Tuen osoitus PVL:lle" *Soldiers of Odin Finland*, 2. lokakuuta 2018, <https://soldiersofodin.fi/2018/10/02/tuen-osoitus-pvllle/>. Ks. myös luku 2.3.1.
- 434 Tukijäsenet tosin voivat. Ks. Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 177.
- 435 Hietikko, "Näin toimii Suomen Vastarintaliike".
- 436 Kohti Vapautta! – Itsenäisyyspäivän marssi Helsingissä 6.12.2017, <http://kohtivapautta.com/>.
- 437 Ks. esim. Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 163, 171.
- 438 *Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2016*, s. 15; Daniel Sallamaa, "Scorched Earth Tactics: Finnish Social Media Legitimation of Arson Attacks against Asylum Seeker Centres" Esitelmä European Consortium for Political Research General Conference - tapahtumassa (Oslo, 8. syyskuuta 2017).
- 439 "Jussi Halla-aho ivaa poliisivaltiolain vastustajia" *Kansallinen Vastarinta*, 4. lokakuuta 2018, <https://www.vastarinta.com/jussi-halla-aho-ivaa-poliisivaltiolain-vastustajia/>; "Huhtasaari ylpeilee medialle Daavidin tähti -korullaan" *Kansallinen Vastarinta*, 25. kesäkuuta 2017, www.vastarinta.com/huhtasaari-ylpeilee-medialle-daavidin-tahti-korullaan/.
- 440 STT, "Perussuomalaiset Nuoret vaatii Suomen vastarintaliikkeen lakkauttamista – 'Millään ääriliikkeillä ei tilaa Suomessa'" *Iltalehti*, 23. syyskuuta 2016, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016092322360556_uu.shtml; Mika Koskinen, "Euroedustaja Halla-aho Asema-aukion pahoinpitelystä".
- 441 Elisa Tikkanen, "Perussuomalaisen Okkonen: Uusnatsihakemus oli tyhmäilyä" *MTV*, 1. marraskuuta 2011, goo.gl/4JhSwA.
- 442 Esim. Jaakko Mäntymaa, "Kansanedustaja Eerola: Puukotus toimii mainoksena kirjalle" *Yle*, 4. helmikuuta 2013, <https://yle.fi/uutiset/3-6476263>.
- 443 Elli-Alina Hiilamo, "Perussuomalaiset ja uusnatsit kulkivat yhdessä Turun puukotusten vuosipäivänä – Tutkijan mukaan puolueella on 'hyvin korkea kynnyksensä puuttua' jäsentensä yhteyksiin" *Helsingin Sanomat*, 30. elokuuta 2018, <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005808409.html>.
- 444 Tommi Nieminen, "Vuoden kiinnostavimmat jutut: Näin halpahallipatruuna Juha Kärkkäinen radikalisoitui ja ryhtyi yhteistyöhön uusnatsien kanssa" *Helsingin Sanomat*, 22. lokakuuta 2017, <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005416974.html>.

- 445 Ritva Karhula, "Magneettimedian kirjoituksesta rikosilmoitus?" *Yle*, 23. elokuuta 2012, <https://yle.fi/uutiset/3-6266822>; Anna Leppävuori, "Kohuttu Magneettimedia jatkaa ilmestymistään – lehden paperiversio kolahti postilaatikoihin" *Yle*, 20. huhtikuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-7941234>; Jessikka Aro, "Ex-natsipomo haluaa tukea muitakin irtautumaan natsismista – kertoo lisää salattuja tietoja SVL:n kytköksistä ja somekiihotuksesta" *Yle*, 17. toukokuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-8886207>.
- 446 STT, "Asia on sovittu vankilasta käsin" - Merisalo saa töitä kohulehdestä" *Ilta-Sanomat*, 4. marraskuuta 2013, <https://www.is.fi/tyoelama/art-2000000677189.html>; Solmu Salminen, "Kärkkäisen lehdessä syytetään juutalaisia valkoisten heteroiden aseman polkemisesta - päätoimittaja: 'Näkökulmat poikivat keskustelua'" *Iltalehti*, 24. huhtikuuta 2017, http://www.iltalehti.fi/uutiset/201704242200108009_uu.shtml.
- 447 Marko-Oskari Lehtonen, "Kärkkäinen toimittaa tarvikkeita uusnatseille - Kirvesvalmistaja järkyttyi yhteistyöstä: 'Eihän tällainen voi jatkaa'" *Iltalehti*, 24. tammikuuta 2017, http://www.iltalehti.fi/uutiset/201701232200058326_uu.shtml.
- 448 "MV-lehden keskustelupalstalla oma osio Vastarintaliikkeelle" *Kansallinen Vastarinta*, 14. huhtikuuta 2015, <https://www.vastarinta.com/mv-lehden-keskustelupalstalla-oma-osio-vastarintaliikkeelle/>; Esim. T17, "Pohjoismainen Vastarintaliike marssii sananvapauden puolesta Tampereella 21. lokakuuta" *MV-lehti*, 20. syyskuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/09/20/pohjoismainen-vastarintaliike-marssii-sananvapauden-puolesta-tampereella-21-lokakuuta/>.
- 449 Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 176.
- 450 Teppo Ovaskainen, "Näissäkin piireissä Olli Immonen pyörii – Äärioikeiston tutkija: 'Hyvin erikoista'" *Uusi Suomi*, 7. elokuuta 2015, goo.gl/snnKn6; Timo Hännikäinen, "Jyväskylä ja Lapuan liikkeen opetukset" *Sarastus*, 4. elokuuta 2015, <https://sarastuslehti.com/2015/08/04/jyvaskyla-ja-lapuan-liikkeen-opetukset/>; "Vastine Timo Hännikäiselle" *Kansallinen Vastarintaliike*, 31. heinäkuuta 2016, <http://www.vastarinta.com/vastine-timo-hannikaiselle/>.
- 451 Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 174; "Intervju med Pagan Skull" *Midgård Magazine*, 3. heinäkuuta 2015, <http://midgaard.blogg.se/2015/july/intervju-med-pagan-skull.html>; Poliisi, esitutkintapöytäkirja 5680/R/60247/15 (liite 1), s. 5.
- 452 Hietikko, "Miehet, jotka johtavat natsiliikettä"; Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 174.
- 453 "Kohti vapautta moninkertaisti osallistujamääränsä" *Kohti Vapautta! – Itsenäisyyspäivän marssi Helsingissä 6.12.2017*, <http://kohtivapautta.com/>.
- 454 *Musta Sydän*, <https://web.archive.org/web/20141017091429/http://www.mustasydan.com:80/>; Holappa, *Minä perustin uusnatsijärjestön*, s. 175.
- 455 Katja Kuokkanen, "Stadin derbyistä tuli äärioikeiston ja anarkistien taistelutanner – Poliisille tutut lietojat näkevät tilaisuuden tapella ja yrittävät olla kasvottomia siellä seassa" *Helsingin Sanomat*, 2. lokakuuta 2016, <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000002923575.html>; Marko Hietikko, "Jalkapallohuliganismi on rantautunut Suomeen" *Yle*, 28. marraskuuta 2016, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/11/28/jalkapallohuliganismi-rantautunut-suomeen>.
- 456 "Itsenäinen Suomi" 4. joulukuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/QT2qUA; "Itsenäinen Suomi" 17. joulukuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/3SaJ2n.
- 457 "Sähköinen rekisteriote rek. nro. 216574" *Patentti ja rekisterihallitus*.
- 458 "Mielenosoitus Yleä vastaan 12.3." *Ylilauta*, 5. maaliskuuta 2016, <https://ylilauta.org/yhteiskunta/48150328>.
- 459 "itsenäinen suomi – Facebook-haku" *Facebook*, <https://www.facebook.com/search/groups/?q=itsen%C3%A4inen%20suomi>.
- 460 "Yhdistyksen ajatus" *Itsenäinen Suomi*, issuomi.fi/index.php/itsenainen-suom-ry/yhdistyksen-ajatus/.
- 461 Esim. "Itsenäinen Suomi" 27. tammikuuta 2018, *Facebook*, goo.gl/Rw6YFK; "Itsenäinen Suomi" 26. tammikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/ZeHyrrp.
- 462 Jko, "Nyky-suomi haastatteli neljä isänmaallista yhdistystä, mistä oikein on kyse?" *Nyky-suomi*, 15. tammikuuta 2017, goo.gl/x8m31s.
- 463 "Yhdistyksen ajatus" *Itsenäinen Suomi*.
- 464 "Vastakkainasettelun aika" 25. maaliskuuta 2017, *Facebook*, <https://www.facebook.com/events/635522966640332/>.

465 Jko, ”Turun Runosmäessä vietettiin ilmaista lastentapahtumaa” *Nykysuomi*, 10. kesäkuuta 2017, goo.gl/4DDPwx; Jko, ”Nykysuomi haastatteli neljä isänmaallista yhdistystä”.

466 ”Itsenäinen Suomi – Kauppa” *Facebook*, https://www.facebook.com/ITSENAINENSUOMI/shop/?ref=page_internal.

467 ”Itsenäinen Suomi” *Facebook*, goo.gl/4CWof8; ”issuomi.fi – Page 2 of 2 – itsenäinen suomi” *Itsenäinen Suomi*, <https://bit.ly/2DxQstc>; ”issuomi.fi” *Itsenäinen Suomi*, <https://bit.ly/2N5UgkS>.

468 ”Itsenäinen Suomi” *Vkontakte*, <https://vk.com/public112517023>.

469 Juha Korhonen ja MV-median tiimi, ”MV-lehdestä tuli MV-media – mikä muuttuu? Kuka on jatkaja?” *MV-lehti*, 13. tammikuuta 2018, <https://mvlehti.net/2018/01/13/mv-lehdesta-mv-media-mika-muuttuu/>; Petri Pertta, ”Nykysuomelle löytyi jatkaja- Uusia tuulia ja jatkuvuutta” *Nykysuomi*, 17. toukokuuta 2018, <https://www.nykysuomi.com/2018/05/17/nykysuomelle-loytyi-jatkaja-uusia-tuulia-ja-jatkuvuutta/>.

470 ”Pihakirppis” 21. toukokuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/events/579254762233739/>; ”Itsenäinen Suomi” 30. tammikuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/ITSENAINENSUOMI/posts/1977610759130695>.

471 ”Ruokajako” 20. lokakuuta 2018, *Facebook*, https://www.facebook.com/events/951524095048815/?active_tab=about.

472 Kansallismielisten Liittouma, ”Kansallismielisen liittouman esittelyvideo 3.8.2017”; ”Re: Rajat kiinni! - mielenosoitusten seurantaopic”, *Punk in Finland*, 10. kesäkuuta 2017, <https://www.punkinfinland.net/forum/viewtopic.php?f=2&t=265041&start=54405>.

473 Kansallismielisten Liittouma, ”Kansallismielisen liittouman esittelyvideo 3.8.2017”.

474 ”Re: Rajat kiinni! - mielenosoitusten seurantaopic”, *Punk in Finland*.

475 ”Kansallismielisten liittouma” 12. heinäkuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/8rynDJ; ”Kansallismielisten liittouma” *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/liittouma/#>; ”Kansalaisaloite: Julkisella paikalla naamioituminen on säädettävä laittomaksi” *Suomiturvalliseksi.fi*, 27. lokakuuta 2017, <http://www.suomiturvalliseksi.fi/2017/10/27/kansalaisaloite-julkisella-paikalla-naamioituminen-on-saadettava-laittomaksi/>.

476 ”Kansallismielisten liittouma” 22. syyskuuta 2017, *Facebook*, <https://www.facebook.com/liittouma/posts/1316328901822275>. Osin Suomi Ensin - hahmoista koostunut Suomi iskee -ryhmä järjesti syksyllä 2017 mielenosoituksia pääkaupunkiseudulla. Ks. esim. T3, ”Tänään Helsingissä: Suomi Iskee – Helsinki ilman terroristeja!” *MV-lehti*, 16. syyskuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/09/16/tanaan-helsingissa-suomi-iskee-helsinki-ilman-terroristeja/>.

477 ”Kansallismielisten liittouma” 13. heinäkuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/8rynDJ; ”Kansallismielisten liittouma” 30. heinäkuuta 2017, *Facebook*, <https://bit.ly/2NIo47A>; ”Kansallismielisten liittouma” 3. lokakuuta 2017, *Facebook*, <https://bit.ly/2QPMfCG>.

478 ”Kansallismielisten suomalaisten kaupunkikävelyiltä” 1. heinäkuuta 2017, *Facebook*, <https://www.facebook.com/events/311654789275570/>; ”Kansallismielisten liittouma” 3. lokakuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/bVPvh1; ”188 -Kukkavirta” *Facebook*, <https://www.facebook.com/events/230005024257213/>.

479 ”612.fi” 9. lokakuuta 2014, *Facebook*, goo.gl/ReBwrt; ”612.fi” 3. joulukuuta 2014, *Facebook*, goo.gl/PQBWpM.

480 ”612.fi” 8. joulukuuta 2014, *Facebook*, goo.gl/CE5ukm; Mikael Brunila, ”Kirjailija Timo Hännikäinen järjesti marssin uusnatsien kanssa” *Kansan Uutiset*, 6. maaliskuuta 2015, goo.gl/2KLBdB; STT, ”612-kulkueseen osallistui yhteensä noin 400 henkilöä – vastamielenosoittajia puolet vähemmän” *Keskisuomalainen*, 7. joulukuuta 2015, goo.gl/irVbov.

481 ”612.fi” 7. joulukuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/1DEMtm.

482 Laura Halminen, ”Tällainen on poliisin itsenäisyyspäivänä käyttämä painease – nainen kuoli asean muovikuulaan USA:ssa” *Helsingin Sanomat*, 8. joulukuuta 2015, <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002871412.html>; Laura Halminen ja Joonas Laitinen, ”Poliisi epäilee yli 30 ihmistä rikoksista itsenäisyyspäivän mielenosoituksissa – kaikki kiinniotetut vapautettu” *Helsingin Sanomat*, 7. joulukuuta 2015, <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000002871091.html>.

- ⁴⁸³ Katariina Karjalainen, ”612-kulkue jätti sotkun Hietaniemen hautausmaalle – nuotio paloi rauhanturvaajien maljassa” *Ilta-Sanomat*, 7. joulukuuta 2016, goo.gl/CJKmn7.
- ⁴⁸⁴ Elina Hiltunen, ”Lastentapahtuma alpakoineen joutuu siirtymään äärikansallismielisten mielenilmauksen tieltä Helsingissä” *Yle*, 4. joulukuuta 2017, <https://yle.fi/uutiset/3-9961784>.
- ⁴⁸⁵ Esim. ”612.fi” 5. joulukuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/ESRVWc; ”612.fi” 9. lokakuuta 2014, *Facebook*, goo.gl/ReBwrt; ”612.fi” *Facebook*, <https://www.facebook.com/elakoonsuomi612/>.
- ⁴⁸⁶ Hietikko, ”Näin toimii Suomen Vastarintaliike”.
- ⁴⁸⁷ Eero Mäntymää, ”Poliisi turvaa myös uusnatsien marssin – ’Poliisi ei määrittele, mikä mielipide on oikein ja mikä väärin’” *Yle*, 29. marraskuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-9321145>; ”Poliisi otti kiinni kolme ihmistä 612-kulkueen aikana, anarkistit yrittivät häiritä, uusnatsien kimppuun käytiin... IS seurasi mielenosoituksia” *Ilta-Sanomat*, 6. joulukuuta 2016, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000004896242.html>; STT, ”Äärioikeisto marssi Helsingissä poliisin tiukassa valvonnassa” *MTV*, 6. joulukuuta 2017, goo.gl/sCjxHG.
- ⁴⁸⁸ ”Sebastian Tynkkynen” 6. joulukuuta 2017, *Twitter*, goo.gl/rqgGMm; Itsenäinen Suomi, ”612.fi Vuoden 2016 Kulkue” *Youtube*, 13. joulukuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=hEDWgQlNkco>.
- ⁴⁸⁹ Vesa Puuronen, ”Skinit maailmalla ja Suomessa” teoksessa Puuronen (toim.), *Valkoisen vallan lähettiläät*, s.11.
- ⁴⁹⁰ *Ibid.*, s. 13.
- ⁴⁹¹ *Ibid.*, s. 12.
- ⁴⁹² Jokinen, ”Ääriliikkeet Suomessa 1990- ja 2000-luvuilla”, s. 228-32.
- ⁴⁹³ *Ibid.*, s. 230-32.
- ⁴⁹⁴ *Ibid.*, s. 233.
- ⁴⁹⁵ Paula Sallinen ja Mia Ylönen, ”Poliisi tiukentanut otetta rasistien räihinöintiin” *Helsingin Sanomat*, 15. toukokuuta 2004, <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004223952.html>.
- ⁴⁹⁶ *Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2017* (Sisäministeriö, 2017), goo.gl/Kmmt9z, s. 14.
- ⁴⁹⁷ *Ibid.*; Tuukka Lukinmaa, ”Soldiers of Odin rantautui Mikkeliin – ’Poliisi ei missään nimessä kannusta tällaiseen’” *Yle*, 3. maaliskuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-8716705>; Suojelupoliisi, ”Asiantuntijalausunto Pohjoismaisesta Vastarintaliikkeestä”, s. 1.
- ⁴⁹⁸ ”Sääntömme” *Suomen Isänmaalliset ry*, <http://www.suomenisanmaalliset.fi/saanto.dwt>.
- ⁴⁹⁹ *Kepardi73 – Kevin Servin*, <https://kevinservin.wordpress.com/author/keparidi73/>; ”Kevin Servin (Perussuomalaiset)” *Vaalikone Kuntavaalit 2017*, <https://vaalikone.yle.fi/kuntavaalit2017/porvoo/ehdokkaat/15499#results>.
- ⁵⁰⁰ ”Suomen Isänmaalliset ry” 26. elokuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/9dG5tr; Jko, ”Nyky-suomi haastatteli neljä isänmaallista yhdistystä”.
- ⁵⁰¹ ”Sääntömme” *Suomen Isänmaalliset ry*.
- ⁵⁰² ”Suomen Isänmaalliset ry” 19. maaliskuuta 2016, *Facebook*, <https://bit.ly/2OiMLvs>; ”Mielenilmaus Porvoossa haittamaahanmuuttoa vastaan” 21. toukokuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/events/1013959065352539/>.
- ⁵⁰³ ”Suomen Isänmaalliset ry” *Facebook*, <https://www.facebook.com/suomenisanmaalliset/>.
- ⁵⁰⁴ ”Suomen Isänmaalliset ry” 20. syyskuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/2brfAs.
- ⁵⁰⁵ ”Pidetään Suomi Suomena” 1. syyskuuta 2016, *Facebook*, <https://www.facebook.com/events/692856640863116/permalink/704849159663864/>.
- ⁵⁰⁶ *Ibid.*; ”Mielenilmaus 10.9 Helsingin Vuosaaressa” *Suomi turvalliseksi*, 26. elokuuta 2016, <http://www.suomiturvalliseksi.fi/tag/europe/>; ”Pidetään Suomi Suomena – mielenosoituksen somaliesiintyjä herättää vastustusta” *Magneettimedia*, 13. syyskuuta 2016, <http://magneettimedia.com/pidetaan-suomi-suomena-mielenosoituksen-somaliesiintyja-herattaa-vastustusta/>.
- ⁵⁰⁷ Marco de Wit, ”Finland First sabotaged by Finns Party and Nato?” *Kansanliike.net*, 7. syyskuuta 2016, goo.gl/1SuQge.
- ⁵⁰⁸ Jussi Salokorpi, ”Kaisaniemen mielenosoitukset rauhallisesti ohi – mukana satoja osallistujia” *Yle*, 6. joulukuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-9337084>.
- ⁵⁰⁹ Combat 18 on Irossa-Britanniassa 1990-luvun alkupuolella perustettu uusnatsijärjestö, jonka jäsenet ja kannattajat ovat syyllistyneet vakaviin väkivallantekoihin. Ks. esim. Nick Ryan, ”Combat 18: Memoirs of a street-fighting man” *Independent*, 1. helmikuuta 1998, <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/combat-18-memoirs-of-a-street-fighting-man-1142204.html>.

- ⁵¹⁰ Anna Egutkina, "Harjavallan vastaanottokeskuksessa mielenosoitus" *Iltalehti*, 12. syyskuuta 2015, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2015091220338604_uu.shtml; Matti Järvi, "Tutkija ääriliikkeiden paluusta: 'Vanhat tekijät aktivoituneet'" *Iltta-Sanomat*, 3. lokakuuta 2015, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001007759.html>.
- ⁵¹¹ Järvi, "Tutkija ääriliikkeiden paluusta".
- ⁵¹² "Puhdistus" *Facebook*, <https://www.facebook.com/events/393748150979993/>.
- ⁵¹³ Nina Leinonen, "Uhkakuvia aiheuttanut 'puhdistus-mielenosoitus' kuivui kasaan Rautatientorilla" *Iltalehti*, 11. maaliskuuta 2017, http://www.iltalehti.fi/uutiset/201703112200084214_uu.shtml; Nina Leinonen, "Poliisi siirsi Puhdistus-mielenosoituksen osallistujat Helsingin Rautatientorilta - Suomi ensin - porukka sanoutuu irti 'puhdistajista'" *Iltalehti*, 11. maaliskuuta 2017, http://www.iltalehti.fi/uutiset/201703112200084186_uu.shtml; Olli Heikkilä, "Marco de Witin puhdistus-kannanotto" *Youtube*, 11. maaliskuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=SQ9Quyzqm5o>.
- ⁵¹⁴ Leinonen, "Uhkakuvia aiheuttanut 'puhdistus-mielenosoitus' kuivui kasaan Rautatientorilla"; STT, "Helsingin Rautatientori täyttyi turvapaikkamielipiteistä" *Salon Seudun Sanomat*, 11. maaliskuuta 2017, <http://www.sss.fi/2017/03/helsingin-rautatientori-tayttyi-turvapaikkamielipiteista/>.
- ⁵¹⁵ T2, "Takku: 'Puhdistuksen' järjestäjistä suurin osa perussuomalaisia" *MV-lehti*, 19. maaliskuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/03/19/takku-puhdistuksen-jarjestajista-suurin-osa-perussuomalaisia/>; "Helsingin Rautatientori täyttyi turvapaikkamielipiteistä" *Salon Seudun Sanomat*.
- ⁵¹⁶ Sami Luoma, "Näin syntyi Puhdistusliitto" *Youtube*, 2. heinäkuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=IFBBBeOnXpWM>.
- ⁵¹⁷ "Linnake Suomi" *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/252057045193641/about/>; Jko, "Itsenäisyyspäivänä useita kansallismielisten tapahtumia" *NykySuomi*, 2. joulukuuta 2016, <https://www.nykysoomi.com/2016/12/02/itsenaisyyspaivana-useita-kansallismielisten-tapahtumia/>.
- ⁵¹⁸ Rock Against Communism on äärioikeistolaista rock-musiikkia. Käsitteen loi englantilaisen Skrewdriver-yhtyeen Ian Stuart Donaldson, joka perusti Rock Against Communism -nimisen musiikkiorganisaation vuonna 1979. Ks. John M. Cotter, "Sounds of hate: White power rock and roll and the neo-nazi skinhead subculture", *Terrorism and Political Violence* 11:2 (1999), s. 119.
- ⁵¹⁹ "Suomessa esiintyneet ulkomaalaiset RAC-yhtyeet" *Veriyhteys*, 6. heinäkuuta 2017, <http://veriyhteys.tumblr.com/post/162660690345/suomessa-esiintyneet-ulkomaalaiset-rac-yhtyeet>; "Kansallismielinen konsertti Etelä-Suomessa lauantaina – myös Kadulle.com paikalla!" *Kansallinen Vastarinta*, 3. syyskuuta 2017, <https://www.vastarinta.com/kansallismielinen-konsertti-etela-suomessa-lauantaina-myos-kadulle-com-paikalla/>.
- ⁵²⁰ "Suomessa esiintyneet ulkomaalaiset RAC-yhtyeet" *Veriyhteys*; "Finland arise!" *Valkoinen kapinahenki*, 1. maaliskuuta 2010, whiterebelsfinland.blogspot.com/2010/03/finland-arise.html.
- ⁵²¹ Jokinen, "Ääriliikkeet Suomessa 1990- ja 2000-luvuilla", s. 233.
- ⁵²² Henkilöhaastattelu; BLOOD AND HONOUR SF, "Tampere ja Helsinki 21.3-22.3.2003" *Blood & Honour Suomi Finland*, goo.gl/vm3Cj6; BLOOD AND HONOUR SF, "Orivesi 17.5.2003" *Blood & Honour Suomi Finland*, goo.gl/BVTakr.
- ⁵²³ "Mistreat interview" *Valkoinen kapinahenki*, 1. maaliskuuta 2010, whiterebelsfinland.blogspot.com/2010/03/mistreat-interview.html; "Artikkelit" *Blood & Honour Suomi Finland*, goo.gl/Pkfy3K.
- ⁵²⁴ Tero Ikäheimonen, *Pirunkehto. Suomalaisen black metallin tarina* (Turku: Svart Publications, 2016), s. 424-5.
- ⁵²⁵ Ibid., s. 408-23.
- ⁵²⁶ Ibid., s. 418-19; "Uusnatsit konserttikiertueelle Suomeen" *Iltalehti*, 3. tammikuuta 2008, http://www.iltalehti.fi/tampere/200801037044976_te.shtml; "[Päivitys 17.1.2008] Uusnatsien konserttikiertue vaikeuksissa" *Takku.net*, 17. tammikuuta 2008, <https://takku.net/article.php/20080103123451508>; Etunimi Sukunimi, "A-studio 6.2.2008 - Carelian Pagan Madness" *Youtube*, 6. helmikuuta 2008, <https://www.youtube.com/watch?v=GenBLWxePto>.
- ⁵²⁷ "Suomessa esiintyneet ulkomaalaiset RAC-yhtyeet" *Veriyhteys*.

528 Ella Mikkola, "Helsinkiäinen hevibaari perui 'natsikeikan' somekritiikin vuoksi" *Yle*, 23. heinäkuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8175235>; Jarno Alander, "Natsikeikalla mamupizzeriassa" *Sarastus*, 28. heinäkuuta 2015, <https://sarastuslehti.com/2015/07/28/natsikeikalla-mamupizzeriassa/>.

529 "612-soihdumarssin etkot Bar Rock Bearin omistajan kotona: kolme autoa poltettu" *Takku.net*, 5. joulukuuta 2017, <https://takku.net/article.php/20171205160054714>.

530 "Nordic Summer FESTIVAL 13.-14.7.2012 Finland" *Valkoinen kapinahenki*, 25. toukokuuta 2012, whiterebelsfinland.blogspot.com/2012/05/nordic-summer-festival-13-1472012.html; "Nordic Summer fest 2013" *Valkoinen kapinahenki*, 12. elokuuta 2013, <http://whiterebelsfinland.blogspot.com/2013/08/nordic-summer-fest-2013.html>.

531 "WEST COAST HARDCORE MASSACRE vol. 2 (päivitetty!!)" *Valkoinen kapinahenki*, 2. syyskuuta 2013, whiterebelsfinland.blogspot.com/2013/09/west-coast-hardcore-massacre-vol-2.html.

532 "Perinteiden Yö - Walpurgisnacht, 26.4.2014 Keski-Suomi" *Valkoinen kapinahenki*, 3. maaliskuuta 2014, <http://whiterebelsfinland.blogspot.com/2014/03/perinteiden-yo-walpurgisnacht-2642014.html>; "APOCALYPTIC RITES 4, Finland 31.8.-1.9. Absurd & Frangar" *Nuclear War Now! Productions*, 2. heinäkuuta 2018, <http://www.nwnprod.com/forum/viewtopic.php?t=64787>.

533 "Kali Yuga Noise: Degeneration of Our Species (Bestial Burst, 2016)" *Veriyhteys*, 15. maaliskuuta 2016, <http://veriyhteys.tumblr.com/post/141078925400/kali-yuga-noise-degeneration-of-our-species>; "Straight Arm Salute: Pelkkää vihaa (Europa Erwache Productions, 2016)" *Veriyhteys*, 23. tammikuuta 2017, <http://veriyhteys.tumblr.com/post/156259429470/straight-arm-salute-pelkk%C3%A4%C3%A4-vihaa-europa-erwache>.

534 Kohti Vapautta, "Kohti vapautta 6.12.2017" *Youtube*, 30. joulukuuta 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=OMVcV1oaf5E>.

535 RL, "V/A Crew38 Sampler - White Brotherhood Worldwide (H8B Productions, 2016)" *Veriyhteys*, <http://veriyhteys.tumblr.com/post/157601459860/va-crew38-sampler-white-brotherhood-worldwide>; "CREW 38 rantautui Suomeen joku aika sitten ja..." *Veriyhteys*, 8. syyskuuta 2015, <http://veriyhteys.tumblr.com/post/128618701285/crew-38-rantautui-suomeen-joku-aika-sitten-ja>.

536 "MSL" *Musta Sydän*, goo.gl/EE7zvn; "Nordic Summer Festival 2012" *Musta Sydän*, goo.gl/NCzqbD; "Civic Duty -haastattelu" *Musta Sydän*, goo.gl/czMdYy; "HATE TOUR 2016 FINLAND - HATE FOR BREAKFAST, DIVISION GERMANIA + supports Keski-Suomi 16.9. & Etelä-Suomi 17.9." *Valkoinen kapinahenki*, 29. elokuuta 2016, whiterebelsfinland.blogspot.com/2016/08/hate-tour-2016-finland-hate-for.html

537 "Kuvat" *Musta Sydän*, goo.gl/Q2DxtQ; "Tekstit" *Musta Sydän*, <https://bit.ly/2PHxYI4>; "Tapahtumat" *Musta Sydän*, <https://bit.ly/2pUj5n5>; "Musta goes art!" *Musta Sydän*, 19. maaliskuuta 2012, goo.gl/nZSiuC.

538 "Ukonvasama" 25. tammikuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/UwLJXW; "Ukonvasama" 13. helmikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/9sDkwU; "Ukonvasama" 18. helmikuuta 2016, *Facebook*, goo.gl/PBjh3u; "Ukonvasama" *Vkontakte*, <https://vk.com/club149891158>.

539 "Suomessa esiintyneet ulkomaalaiset RAC-yhtyeet" *Veriyhteys*; RL, "Nyt-liitteen selkäydinreaktio RAC:sta ja NSBM" *Veriyhteys*, 9. joulukuuta 2016, <http://veriyhteys.tumblr.com/post/154250226105/nyt-liitteen-selk%C3%A4ydinreaktio-racst%C3%A4-ja-nsbm>; "Video" *Veriyhteys*, <http://veriyhteys.com/category/video/>; "HATE TOUR 2016 FINLAND - HATE FOR BREAKFAST, DIVISION GERMANIA + supports Keski-Suomi 16.9. & Etelä-Suomi 17.9." *Valkoinen kapinahenki*, 29. elokuuta 2016, whiterebelsfinland.blogspot.com/2016/08/hate-tour-2016-finland-hate-for.html.

540 *Europa Erwache Productions*, <http://www.europaerwache.one/>; "Suomalainen kansallismielinen musiikki" *Veriyhteys*, 14. elokuuta 2017, <http://veriyhteys.tumblr.com/post/164168371155/suomalainen-kansallismielinen-musiikki-veriyhteys>.

541 "MSL" *Musta Sydän*; "ID10 Distro" *Twitter*, <https://twitter.com/id10distro>.

542 "Itsenäisyyspäivän konsertti, 10.12.2016, Suur-Helsinki: Obłąd (Puola), P.W.A. (Viro), Vapaudenristi, Urban Threat" *Veriyhteys*, 13. joulukuuta 2016, veriyhteys.tumblr.com/post/154412552340/itsenaisyyspaivan-konsertti-10122016.

543 RL, "Pagan Skull & Minu Kamp: Aseveljet / Relvavennad (Europa Erwache Productions, 2015)" *Veriyhteys*, 12. marraskuuta 2015, <http://veriyhteys.tumblr.com/post/133057059630/pagan-skull-minu-kamp-aseveljet>

relvavennad; VideOnslaught, "GOATMOON (Fin) - Storming Through White Light" *Youtube*, 3. huhtikuuta 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=WtiqqiAsasE>.

544 Eero Mäntymaa, Stina Tuominen, Anna Hurtt ja Janne Toivonen, "Holokausti on myytti ja muita väitteitä – näin toimii suomalainen vastamedia" *Yle*, 1. marraskuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8407726>; Juha Korhonen ja MV-median tiimi, "MV-lehdestä tuli MV-media – mikä muuttuu? Kuka on jatkaja?" *MV-lehti*, 13. tammikuuta 2018, <https://mvlehti.net/2018/01/13/mv-lehdesta-mv-media-mika-muuttuu/>; Petri Perta, "Ilja Janitskin ottaa MV-lehden takaisin – 'Kaikki politiikka ja vastakkainasettelu päättyy'" *Nykysuomi*, 21. syyskuuta 2018, <https://www.nykysuomi.com/2018/09/21/ilja-janitskin-ottaa-mv-lehden-takaisin-kaikki-politiikka-ja-vastakkainasettelu-paatty/>; "MV-lehti" *VKontakte*, <https://vk.com/mvlehti>; "MV-lehti poistui Facebookista – tiedotuskanava nyt VK.com" *MV-lehti*, 25. toukokuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/05/25/mv-lehti-poistui-facebookista-tiedotuskanava-nyt-vk-com/>.

545 STT/Mikko Gustafsson, "Suljetussa MV-ryhmässä haaveillaan keskitysleiristä – Hakkarainen jäsenenä" *Keskisuomalainen*, 30. tammikuuta 2017, [goo.gl/t4w6Qr](http://g00.gl/t4w6Qr); "Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen hallinnoima oma osio" *Mitä vielä??!* *Keskustelufoorumi*, <http://keskustelu.mvlehti.net/index.php?board=20.0>.

546 Mäntymää et al., "Holokausti on myytti ja muita väitteitä".

547 Tommi Nieminen, "Ilja Janitskin loi ja hylkäsi MV-lehden, ja nyt hän kääntää selkänsä sen kannattajille – 'Olen saanut tarpeekseni isänmaallisten skenestä, siitä pelleilystä'" *Helsingin Sanomat*, 18. helmikuuta 2018, <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005569875.html>.

548 Ibid; Joonas Lehtonen, "Janitskin kertoi oikeudessa MV-julkaisun perustamisesta: Jutut anonymisti sadoilta lukijoilta, hämärät julkaisuvastuut" *Iltalehti*, 18. kesäkuuta 2018, https://www.iltalehti.fi/kotimaa/201806182201021792_uo.shtml.

549 Nieminen, "Ilja Janitskin loi ja hylkäsi MV-lehden".

550 Mäntymää et al., "Holokausti on myytti ja muita väitteitä".

551 Nieminen, "Ilja Janitskin loi ja hylkäsi MV-lehden"; "Kuole syöpään tai mieluummin sut raiskataan hengiltä": Tällaisia ja pahempia viestejä Hanna on saanut yli vuoden ajan aloitettuaan MV-sivuston vastaisen kampanjan" *MTV*, 24. heinäkuuta 2017, goo.gl/UfMm2Q.

552 Sonja Parkkinen, "MV-lehti sai laskut maksettua ja palasi verkkoon ainakin kuukaudeksi" *Savon Sanomat*, 31. heinäkuuta 2017, <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/MV-lehti-sai-laskut-maksettua-ja-palasi-verkkoon-ainakin-kuukaudeksi/1022520>; Riikka Nyman, "MV-lehden Ilja Janitskinin syytekokoelma kasvaa: rahankeräys- ja salassapitorikoksia" *Iltalehti*, 20. kesäkuuta 2018, https://www.iltalehti.fi/kotimaa/201806202201028422_uo.shtml.

553 Esim. Oikean Median Marko Hamilo artikkelissa Maija Tamminen, "Oikea Media on sittenkin väärä" *Markkinointi & Mainonta*, 31. tammikuuta 2017, <https://www.marmai.fi/uutiskommentti/oikea-media-on-sittenkin-vaara-6620147>.

554 *MV-lehti*, <https://mvlehti.net/>; Ari Haasio, Anu Ojaranta ja Markku Mattila, "Valheen lähteillä – Valemedian lähteistö ja sen luotettavuus" *Media & viestintä* 40 (2017), s. 101-2.

555 Esim. Ilja Janitskin, "Kommunisti Hanna Huumosella on verta käsissään" *MV-lehti*, 26. tammikuuta 2016, <https://mvlehti.net/2016/01/26/kommunisti-hanna-huumosella-on-verta-kasissaan/>; T1004, "Vannoutunut kansallismielisten vihollinen sai poliisin palkinnon" *MV-lehti*, 15. helmikuuta 2018, <https://mvlehti.net/2018/02/15/vannoutunut-kansallismielisten-vihollinen-sai-poliisin-palkinnon/>; T6, "Päivi Nerg paljastuu neroksi" *MV-lehti*, 18. toukokuuta 2016, <https://mvlehti.net/2016/05/18/paivi-nerg-paljastuu-neroksi/>; Paula Sallinen, "Paskamyrsky" *Journalisti*, 21. toukokuuta 2015, <https://www.journalisti.fi/artikkelit/2015/7/paskamyrsky/>; STT, "Poliisi aloitti esitutkinnan Johan Bäckmanista ja MV-lehden Ilja Janitskinista" *Keskisuomalainen*, 2. maaliskuuta 2016, goo.gl/aDfwyV.

556 "Helsingin käräjäoikeus vangitsi Janitskinin poissaolevana" *Yle*, 6. lokakuuta 2016, <https://yle.fi/uutiset/3-9212935>; Yle-STT, "Ilja Janitskin tuotiin yöllä Suomeen Andorrasta" *Yle*, 14. huhtikuuta 2018, <https://yle.fi/uutiset/3-10160015>. Espanjan poliisi vangitsi Janitskinin hetkellisesti syksyllä 2016, mutta tämä pakeni Andorraan vapauduttuaan. Ks. esim. STT, "MV-julkaisun Janitskin matkusti ilmeisesti eurooppalaisen pidätysmääräyksen ulottumattomiin" *Kaleva*, 7. marraskuuta 2016, <https://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/mv-julkaisun-janitskin-matkusti-ilmeisesti-eurooppalaisen-pidatysmaarayksen-ulottumattomiin/742898/>.

- 557 ”Oikeudenkäynti Ilja Janitskinia vastaan alkoi käräjäoikeudessa – MV-sivuston perustaja pysyy yhä vangittuna” *Yle*, 13. kesäkuuta 2018, <https://yle.fi/uutiset/3-10251282>; Helsingin käräjäoikeus, tuomio 18/144694 (asianumero R 18/4821), 18. lokakuuta 2018, s. 169-177.
- 558 ”Ilja Janitskinille ehdoton vuoden ja 10 kuukauden vankeustuomio MV-jutussa – syyttäjät tyytyväinen poikkeuksellisen ankaraan rangaistukseen” *Yle*, 18. lokakuuta 2018, <https://yle.fi/uutiset/3-10463216>.
- 559 Laura Halminen, ”Jussi Halla-aho epäilee: Venäjä rahoittaa Euroopassa ja Suomessa hajaannusta aiheuttamaan pyrkiviä toimijoita” *Helsingin Sanomat*, 7. huhtikuuta 2016, <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002895196.html>.
- 560 Nieminen, ”Ilja Janitskin loi ja hylkäsi MV-lehden”.
- 561 ”Tällainen on ”Mitä Vittua”-miehen menneisyys – Ilja Janitskinin pätkätyöt, rötökset ja luksuselämä” *MTV*, 3. lokakuuta 2016, goo.gl/vt8NPH.
- 562 Ilja Janitskin, ”YLE-toimittaja Jessikka Aro on tuomittu huumerikollinen!” *MV-lehti*, 22. helmikuuta 2016, <https://mvlehti.net/2016/02/22/yle-toimittaja-jessikka-aro-on-tuomittu-huumerikollinen/>; Juha Molari, ”Naton hybridikeskuksella ’lupa tappaa’” *MV-lehti*, 10. syyskuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/09/10/naton-hybridikeskuksella-lupa-tappaa/>; T11, ”Valtamedian Venäjäkuvaa” *MV-lehti*, 10. kesäkuuta 2016, <http://mvlehti.net/2016/06/10/valtamedian-venajakuva/>.
- 563 Esim. Molari, ”Naton hybridikeskuksella ’lupa tappaa’”; T9, ”Bäckman luennoi Pietarissa MV-lehden ja Ilja Janitskinin kokemasta vainosta” *MV-lehti*, 18. toukokuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/05/18/backman-luennoi-pietarissa-mv-lehden-ja-ilja-janitskinin-kokemasta-vainosta/>; Helsingin käräjäoikeus, tuomio 18/144694 (asianumero R 18/4821), s. 86.
- 564 Esim. T17, ”Pohjoismainen Vastarintaliike marssii sananvapauden puolesta Tampereella 21. lokakuuta” *MV-lehti*, 20. syyskuuta 2017, <https://mvlehti.net/2017/09/20/pohjoismainen-vastarintaliike-marssii-sananvapauden-puolesta-tampereella-21-lokakuuta/>. Kts. myös luvut 3.1. ja 2.4.1.
- 565 Esim. T3, ”Soldiers of Odin perusti jaoston Turkuun – poliisi jatkaa valehteluaan” *MV-lehti*, 4. helmikuuta 2016, <https://mvlehti.net/2016/02/04/soldiers-of-odin-perusti-jaoston-turkuun-poliisi-jatkaa-valehteluaan/>. Ks. Rannan kommentit luvusta 2.3.1.
- 566 Ks. luku 2.2.3.
- 567 Esim. ”Soldiers Of Odin Finland ry” 23. tammikuuta 2017, *Facebook*, goo.gl/gHuQdf; Don Lehtinen, ”Bloggari paljasti Suomi ensin -liikkeen pomon viestit – ”Täsmäiskut yhdessä vaihtoehtomedian kanssa” *Helsingin Uutiset*, 8. heinäkuuta 2016, goo.gl/XjrX9y.
- 568 Ilkka Pernu, ”Totuuksien tavaratalo” *Long Play*, 27. maaliskuuta 2013; *Iso Magneetti* 3 (2004), goo.gl/nGFcCn; ”Info” *Iso Magneetti*, goo.gl/AQNmMJ.
- 569 Pernu, ”Totuuksien tavaratalo”.
- 570 Ibid.; *Magneettimedia*, goo.gl/M7fXWq; ”J.Kärkkäisen Magneettimedialle vuoden Huuhaa-palkinto” *Yle*, 8. joulukuuta 2011, <https://yle.fi/uutiset/3-5465344>.
- 571 Pernu, ”Totuuksien tavaratalo”; Riikka Oosi, ”Kärkkäinen tuomittiin Magneettimedian juutalaiskirjoittelusta sakkoihin” *Yle*, 21. lokakuuta 2013, <https://yle.fi/uutiset/3-6892357>.
- 572 Esim. David Duke, ”Johtava puolalainen akateemikko: ’Holokaustin syynä juutalaisten käytös’” *Magneettimedia*, 28. lokakuuta 2014, <http://magneettimedia.com/johtava-puolalainen-akateemikko-holokaustin-syyna-juutalaisten-kaytos/>; Enza Ferreri, ”Miksi juutalaisista rituaalimurhista ei uskalleta puhua?” *Magneettimedia*, 8. syyskuuta 2016, <http://magneettimedia.com/miksi-juutalaisista-rituaalimurhista-ei-uskalleta-puhua/>.
- 573 Janne Toivonen, ”Magneettimedia lopettaa vielä ennen joulua, tilalle ’positiivista arkipäivän lukemista’” *Helsingin Sanomat*, 4. marraskuuta 2013, <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002686088.html>.
- 574 *Magneettimedia*; ”Magneettimedia” *Facebook*, <https://www.facebook.com/Magneettimedia/>.
- 575 Pernu, ”Totuuksien tavaratalo”.
- 576 Tommi Nieminen, ”Vuoden kiinnostavimmat jutut: Näin halpahalipatruuna Juha Kärkkäinen radikalisoitui ja ryhtyi yhteistyöhön uusnatsien kanssa” *Helsingin Sanomat*, 22. lokakuuta 2017, <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005416974.html>.
- 577 Anna Leppävuori, ”Kohuttu Magneettimedia jatkaa ilmestymistään – lehden paperiversio kolahti postilaatikoihin” *Yle*, 20. huhtikuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-7941234>.
- 578 Magneettimedian toimitus, ”Magneettimedian päätoimittaja on Markku Juutinen” *Magneettimedia*, 11. helmikuuta 2015, <http://magneettimedia.com/magneettimedian-paatoimittaja-on-markku-juutinen/>; *Vainovalkea – Suuntana itsenäinen Suomi - Nova*

Hierosolyma, novahierosolyma.fi/vainovalkea/. Holapan mukaan lehden tosiasiallinen päätoimittaja saattaa kuitenkin olla Vastarintaliikkeen entinen Suomen-johtaja Juuso Tahvanainen. Ks. luku 2.4.1.

⁵⁷⁹ Pirkanmaan käräjäoikeus, tuomio 17/41766 (asianumero L 17/6074), 30. marraskuuta 2017, s. 48-50; Rami Mäkinen, ”Uusnatsien verkkokauppa sulkeutui – keräsi varoja Pohjoismaiselle vastarintaliikkeelle” *Ilta-Sanomat*, 5. joulukuuta 2017, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005478146.html>.

⁵⁸⁰ Esim. Markku Juutinen, ”Holokaustin 6 miljoonan muistopäivän valhe” *Magneettimedia*, 21. tammikuuta, 2018, <http://magneettimedia.com/holokaustin-6-miljoonan-muistopaivan-valhe/>.

⁵⁸¹ ”Toimituskunta” *Sarastus*, <https://sarastuslehti.com/kirjoittajat/>; ”Mikä on Sarastus?” *Sarastus*, <https://sarastuslehti.com/about/>; Markku Siira, ”Roger Scrutonin konservatismi” *Sarastus*, 2. syyskuuta 2014, <https://sarastuslehti.com/2014/09/02/roger-scrutonin-konservatismi/>; Rami Leskinen, ”Julius Evola – radikaali traditionalisti” *Sarastus*, 14. toukokuuta, 2013, <https://sarastuslehti.com/2013/05/14/julius-evolan-radikaali-traditionalisti/>; Oswald Spengler (suom. Matti Simola), ”Tekniikka elämän taktiikkana (”Ihminen ja tekniikka”, osa I)” *Sarastus*, 12. tammikuuta 2014, <https://sarastuslehti.com/2014/01/12/tekniikka-elaman-taktiikkana/>; N.A. Saramo, ”Kansallismieliset eläin- ja luonnonsuojelijat” *Sarastus*, 28. elokuuta 2017, <https://sarastuslehti.com/2017/08/28/kansallismieliset-elain-ja-luonnonsuojelijat/>; Olli Immonen, ”Euroopan väestökatastrofi” *Sarastus*, 26. syyskuuta 2017, <https://sarastuslehti.com/2017/09/26/euroopan-vaestokatastrofi/>; ”Historia” *Sarastus*, <https://sarastuslehti.com/category/historia/>.

⁵⁸² Esim. Immonen, ”Euroopan väestökatastrofi”; Tuukka Kuru, ”Maahanmuuttokeskustelun sudenkuopat” *Sarastus*, 29. elokuuta 2017, <https://sarastuslehti.com/2017/08/29/maahanmuuttokeskustelun-sudenkuopat/>; ”Ernst Jünger” *Sarastus*, <https://sarastuslehti.com/tag/ernst-junger/>.

⁵⁸³ ”Verkkolehti Sarastus” *Facebook*, <https://www.facebook.com/iSarastus/>; ”Verkkolehti Sarastus (Sarastus) on Gab” *Gab*, <https://gab.ai/Sarastus>.

⁵⁸⁴ ”Henkilökunta” *Kiuas kustannus oy*, <http://kiuaskustannus.com/henkilokunta/>; ”Kiuas Kustannus” *Kiuas kustannus oy*, <http://kiuaskustannus.com/esittely-2/>; ”Kiukaan kirjat” *Kiuas kustannus oy*, <http://kiuaskustannus.com/products-page/kiukaankirjat/>.

⁵⁸⁵ ”Varsinais-Suomeen uusi Suomen Sisun piirijärjestö” *Turun Sanomat*, 15. joulukuuta 2015, goo.gl/grfTLD; ”Toimituskunta” *Sarastus*; ”Kiukaan kirjat” *Kiuas kustannus oy*; ”Kiuas Kustannus Oy – Päättäjät”, *Asiakastieto*, goo.gl/EXPEMz.

⁵⁸⁶ *Suomen Sisu*, <https://www.suomensisu.fi/>; ”Suomen Sisu” 7. maaliskuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/wdffaY; ”Suomen Sisu” 12. kesäkuuta 2015, *Facebook*, goo.gl/icZTgc.

⁵⁸⁷ Hännikäinen, ”Jyväskylän ja Lapuan liikkeen opetukset”; Ovaskainen, ”Näissäkin piireissä Olli Immonen pyörii”.

⁵⁸⁸ ”Sarastus-lehti kirjoitti juutalaisten osuudesta Etelä-Afrikan tuhossa” *Kansallinen Vastarinta*, 4. elokuuta 2017, <http://www.vastarinta.com/sarastus-lehti-kirjoitti-juutalaisten-osuudesta-etela-afrikan-tuhossa/>.

⁵⁸⁹ Mikko Niemelä, ”He omistavat kohutun Oikea Median: Kirjailija, toimittaja – ja mies, joka lopettaisi muslimien maahanmuuton” *Suomen Kuvalehti*, 8. helmikuuta 2017, goo.gl/EzqdyU; Joonas Konstig, ”Tiemme erosivat oikean median kanssa” *Joonas Konstig*, 4. huhtikuuta 2017, <https://joonaskonstig.com/2017/04/04/tiemme-erosivat-oikean-median-kanssa/>; Juuso Määttä ja Pekka Torvinen, ”Suomen uskonnollinen tv aloitti ”konservatiiviset uutiset” – Katsoimme ne, ja yhtäkkiä huomasimme olevamme kaikkien Suomen alt-right-ryhmien keskipisteessä” *Helsingin Sanomat Nyt*, 9. helmikuuta 2018, <https://www.hs.fi/nyt/art-2000005559687.html>; Nina Erho, ”Ulos omasta ovesta” *Journalisti*, 3. maaliskuuta 2017, <https://www.journalisti.fi/artikkelit/2017/3/ulos-omasta-ovesta/>.

⁵⁹⁰ Esim. Reijo Tossavainen, ”Median kenttäoikeus vallan väärinkäyttöä” *Oikea Media*, 17. helmikuuta 2018, <http://www.oikeamedia.com/01-56100>; Timo Vihavainen, ”Yliopisto muutoksen kourissa” *Oikea Media*, 16. helmikuuta 2018, <http://www.oikeamedia.com/01-56003>.

⁵⁹¹ Tytti Salenius, ”Tutkimukset paljastavat muslimien ylivaltaisen, antisemitistisen ja naisvihamielisen asenteen Euroopassa” *Oikea Media*, 7. helmikuuta 2018, <http://www.oikeamedia.com/01-55008>; Jukka Rahkonen, ”SETA käyttää yhteiskunnan varoja homo- ja transpropagandansa tuputtamiseen pienille lapsille Opetusministeriön

tuella” *Oikea Media*, 6. helmikuuta 2018, <http://www.oikeamedia.com/01-54900>; Heikki Porkka, ”EU-utopian etenemisestä” *Oikea Media*, 5. helmikuuta 2018, <http://www.oikeamedia.com/01-54715>.

⁵⁹² Määttä ja Torvinen, ”Suomen uskonnollinen tv aloitti ’konservatiiviset uutiset’”; Aito avioliitto Tuubi, ”Joonas Konstig - Aito avioliitto Simonpuistikko 13.8.2015” *Youtube*, 25. elokuuta 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=wqfH6Cp-gBE>.

⁵⁹³ Jukka Rahkonen, ”Mtv3:n Kymmenen uutiset levittivät jälleen valeuutisia Israelista” *Oikea Media*, 17. heinäkuuta 2018, <https://www.oikeamedia.com/01-74414>; Marko Hamilo, ”Miten lakeja, makkaraa ja journalismia tehdään” *Oikea Media*, 1. helmikuuta 2017, <https://beta.oikeamedia.com/01-3100>.

⁵⁹⁴ Määttä ja Torvinen, ”Suomen uskonnollinen tv aloitti ’konservatiiviset uutiset’”; ”Videot” *Oikea Media*, <http://www.oikeamedia.com/ videot>.

⁵⁹⁵ Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 145; Ylä-Anttila, *The Populist Toolkit*, s. 27.

⁵⁹⁶ ”Tilastot” *Hommaforum*, <https://hommaforum.org/index.php?action=stats>.

⁵⁹⁷ ”Etusivu” *Hommaforum*, <https://hommaforum.org/index.php#c1>; ”Peräkammari” *Hommaforum*, <https://hommaforum.org/index.php/board,12.o.html>.

⁵⁹⁸ Jokinen, ”Ääri liikkeitä Suomessa 1990- ja 2000-luvulla”, s. 238; Jalonen, ”Puolikuun pelko”, s. 334; ”Kotimaa” *Hommaforum*, <https://hommaforum.org/index.php?board=20.o>; ”Ulkomaat” *Hommaforum*, <https://hommaforum.org/index.php?board=21.o>.

⁵⁹⁹ Esim. ”Re: 2015-09-25 Polttopullo VOKin oveen Kouvolassa” *Hommaforum*, 25. syyskuuta 2015, <https://hommaforum.org/index.php/topic,105075.o.html>; ”Re: 2015-10-07 Lammilla tehty polttopulloisku (?) vastaanottokeskukseen” *Hommaforum*, 7. lokakuuta 2015, <https://hommaforum.org/index.php/topic,105884.60.html>.

⁶⁰⁰ STT, ”Hommaforum täyttyi asiattomuuksista – suljettiin toistaiseksi” *MTV*, 24. heinäkuuta 2017, goo.gl/JTjgBc.

⁶⁰¹ Perussuomalaiset ei hyväksynyt Halla-aho ehdokkaakseen, sillä tämän verkkokirjoituksista käynnistynyt oikeusprosessi oli keväällä 2009 kesken. Ks. esim. Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 164; Lauri Nurmi, *Perussuomalaisten hajoamisen historia* (Helsinki: Into Kustannus, 2017), s. 21.

⁶⁰² Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 163-65; Mari Kamaja, ”Sampo Terho sai äänensä Soinin moittimilta ’propellipäiltä’” *Aamulehti*, 8. kesäkuuta 2009, goo.gl/P2ZXU3.

⁶⁰³ Ks. viite 601.

⁶⁰⁴ Hannula, *Maassa maan tavalla*, s. 167; ”Aihe: Muutos 2011 puolueohjelma versio 4 (uusin 27.8)” *Hommaforum*, 27. elokuuta 2009, <https://hommaforum.org/index.php/topic,12217.o.html>.

⁶⁰⁵ Ari Hakahuhta, Jussi Hanhivaara ja Kalle Pirhonen, ”Hirvisaari perustaa Muutos 2011 -nimisen eduskuntaryhmän” *Yle*, 8. lokakuuta 2013, <https://yle.fi/uutiset/3-6870577>; Oikeusministeriö, ”Kuusi puoluetta poistettiin puolerekisteristä” 7. toukokuuta 2015, http://oikeusministerio.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kuusi-puoluetta-poistettiin-puolerekisterista.

⁶⁰⁶ *Jotain rajaa – Kansanliike vastuullisen maahanmuuttopolitiikan puolesta*, <http://li.kyuu.org/.fodata/homma/jotainrajaa-fl-d.pdf>.

⁶⁰⁷ Olli Heikkilä, ”Jotain Rajaa mielenosoitus Helsinki” *Youtube*, 10. lokakuuta 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=I03SLbXLcXM>; Matleena Ylikoski, ”Jyväskylän mielenosoitukset sujuivat rauhallisesti” *Yle*, 28. marraskuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8489170>.

⁶⁰⁸ Ylikoski, ”Jyväskylän mielenosoitukset sujuivat rauhallisesti”; Jussi Salokorpi ja Stina Brännare, ”Jotain rajaa -mielenosoitus täytti Narinkkatorin Helsingissä” *Yle*, 10. lokakuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8371461>.

⁶⁰⁹ ”MV-lehti ja Uber Uutiset -saavat jatkaa – oikeus hylkäsi poliisin sulkemisvaatimuksen” *Tamperelehti*, 19. elokuuta 2016, goo.gl/LJReBe; ”Uber uutiset” *Facebook*, <https://www.facebook.com/Uber-uutiset-1512316515719781/>; ”Oikeudenkäynti Ilja Janitskinia vastaan alkoi käräjäoikeudessa”.

⁶¹⁰ *Fin Crime – Rikosuutiset Suomesta ja maailmalta*, www.fincrime.net; *What Daa Fuck*, <http://whatdaafuck.com/>; ”What Daa Fuck?” *Facebook*, <https://www.facebook.com/What-Daa-Fuck-1542811425937597/>; ”FinCrime” *Facebook*, <https://www.facebook.com/fincrime13/>; ”Oikeudenkäynti Ilja Janitskinia vastaan alkoi käräjäoikeudessa”.

⁶¹¹ *Nykysuomi*, <https://www.nykysuomi.com/>; ”Kotimaa – Sivü 440” *Nykysuomi*, <https://www.nykysuomi.com/kotimaa/page/440/>; Jko, ”Valtamedian valheet muuttivat mediakentän: Ei paluuta entiseen” *Nykysuomi*, 18. elokuuta 2016,

<https://www.nykysuomi.com/2016/08/18/valtamedian-valheet-muuttivat-mediakentan-ei-paluuta-entiseen/>; ”Toimitus ja mainostaminen” *Nykysuomi*,
<https://www.nykysuomi.com/toimitus-ja-mainostaminen/>; Petri Perta, ”Nykysuomi siirtyi uusiin käsiin- Uuden omistaja viesti lukijoille” *Nykysuomi*, 1. kesäkuuta 2018,
<https://www.nykysuomi.com/2018/06/01/nykysuomi-siirtyi-uusiin-kasiin-uuden-omistaja-viesti-lukijoille/>; ”Petri Perta (Perussuomalaiset)” *Yle – Vaalikone Kuntavaalit 2017*,
<https://vaalikone.yle.fi/kuntavaalit2017/jarvenpaa/ehdokkaat/8509#results>. Ks. myös luku 3.1.

⁶¹² ”Nimimerkin takaa” *Nykysuomi*, <https://www.nykysuomi.com/nimimerkin-takaa/>.

⁶¹³ ”Verkkomedia Kansalainen” *Kansalainen*, <https://www.kansalainen.fi/>; ”Tietoa” *Kansalainen*, <https://www.kansalainen.fi/tietoa/>; Kari Kinnunen, ”Bernier poistaa köyhät liikenteestä” *Kansalaisen blogit*, 19. tammikuuta 2017, <https://blogit.kansalainen.fi/berner-poistaa-koyhat-liikenteesta/>; Janne M. Muhonen, ”Kuka huolehtisi Suomen vähäosaisista?” *Kansalainen*, 25. tammikuuta 2018, <https://www.kansalainen.fi/kuka-huolehtisi-suomen-vahaosaisista/>.

⁶¹⁴ ”M-uutiset arkistot” *Kansalainen*, <https://www.kansalainen.fi/category/m-uutiset/>

⁶¹⁵ *PT-Media*, <https://pt-media.org/>.

⁶¹⁶ Johanna Vehkoo, ”Valheenpaljastaja: Ruotsalainen trollitehdas pyrkii vaientamaan toimittajia vihapuheluilla” *Yle*, 23. helmikuuta 2017, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/02/23/valheenpaljastaja-ruotsalainen-trollitehdas-pyrkii-vaientamaan-toimittajia>.

⁶¹⁷ Monokulttuuri FM, *Youtube*, <https://www.youtube.com/channel/UCXDMEjhhzvzqJQvXUPWVXfA>.

⁶¹⁸ Murkut.org, <https://www.murkut.org/>.

⁶¹⁹ Esim. Daniel Cox, Rachel Lienesch ja Robert P. Jones, ”Beyond Economics: Fears of Cultural Displacement Pushed the White Working Class to Trump” *PRRI/The Atlantic Report* (Public Religion Research Institute, 2017), <https://www.prrri.org/research/white-working-class-attitudes-economy-trade-immigration-election-donald-trump/>; Diana C. Mutz, ”Status threat, not economic hardship, explains the 2016 presidential vote” *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 115:19 (2018), <http://www.pnas.org/content/115/19/E4330>.

⁶²⁰ Suojelupoliisi, ”Asiantuntijalausunto Pohjoismaisesta Vastarintaliikkeestä”, s. 1.

⁶²¹ Perta, ”Ilja Janitskin ottaa MV-lehden takaisin”.

⁶²² Ilkka Ahtola, ”USU: Perussuomalaisten muutos heijastuu äärioikeistolaiseen kenttään” *Verkkouutiset*, 4. elokuuta 2017, <https://www.verkkouutiset.fi/usu-perussuomalaisten-muutos-heijastuu-aarioikeistolaiseen-kenttaan-68516/>.

⁶²³ Esim. Antti Laakso, ”Poliitikko kiittää Jumalaa vastaanottokeskuksen palosta – puoluetoveri tyrmistyi” *Yle Uutiset*, 2. joulukuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-8497174>; IL-STT, ”Eerola: Väkiältä hyvää mainosta vasemmistolaisten kirjalle” *Iltalehti*, 31. tammikuuta 2013, https://www.iltalehti.fi/uutiset/2013013116622759_uu.shtml.

⁶²⁴ Esim. Eero Mäntymaa, ”Halla-aho ohjasi kannattajansa vasemmistopoliitikon Facebook-sivuille – ja trolliarmeija hyökkäsi” *Yle*, 11. helmikuuta 2015, <https://yle.fi/uutiset/3-7797138>.

⁶²⁵ Esim. Helsingin Asema-aukiolla tapahtuneen pahoinpitely suhteen ks. luku 2.4.1.

⁶²⁶ ”Ääriliikkeet” *Suojelupoliisi*, <https://www.supo.fi/aariliikkeet>.

⁶²⁷ Esim. Hietikko, ”Näin toimii Suomen Vastarintaliike”; MV-median toimitus, ”Video: Katso! Marco de Witia heitettiin kivellä tai jäälohkareella – uhri otettiin kiinni! Heittäjä sai mennä!” *MV-lehti*, 14. maaliskuuta 2018, <https://mvlehti.net/2018/03/14/video-katso-marco-de-witia-heitettiin-kivella-tai-jaalohkareella-uhri-otettiin-kiinni-heittaja-sai-menna/>; luku 2.2.3.

⁶²⁸ Varisverkosto, ”Hovioikeus lakkautti Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen”.

⁶²⁹ Ks. esim. Andreas Gävleborg, ”Uppdrag Granskning S27E15 AFA - revolutionära fronten” *Youtube*, 8. toukokuuta 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=c0LZ7cvwCUg>.

⁶³⁰ ”Contact” *ARNA*, <https://www.infoarna.org/contact-2>.

⁶³¹ Luku 2.2.2; ”Suomi Ensini! -foorumi” 20. huhtikuuta 2017, *Facebook*, <https://www.facebook.com/groups/1694153787526571/permalink/1925725554369392/>; Tommi Kotonen, ”Simone: Soldiers of Odin lähikuvassa” *Politiikasta.fi*, 16. elokuuta 2018, <https://politiikasta.fi/simone-soldiers-of-odin-lahikuvassa/>.

⁶³² Esim. ”Suomi ensin: Väkivallalla uhkailua yms. jännää” *Hommaforum*, 18. tammikuuta 2017, <https://hommaforum.org/index.php?topic=118856.0>.